

Alapítók: Ignotus Pál és József Attila

SZÉP SZÓ

A NÉPSZAVA kulturális és társadalomkritikai melléklete

„Ahány ember, annyi október”

(Göncz Árpád)

1956. október 23-án délután megjelentek az ablakokban a lyukas, nemzeti színű zászlók. A budapestiek a szovjet címert utánozó jelkép eltávolításával jelezték, hogy elutasítják a sztálinista rendszert. A következő napokban derült ki, hogy – talán szándékuk ellenére – a lyuk a diktatúra helyén keletkezett úrt is jelképezte. Hét évtized elteltével sem hiábavaló elemezni a történeteket és a forradalom utóéletét. Erre vállalkozunk most mi, a forradalom még élő tanúi és résztvevői.

Mi történt október 23-án Budapesten?

1956. október 16-án Szegeden megalakult a MEFESZ, a Magyar Egyetemisták és Főiskolások Szövetsége, látványos kihívásként az akkori kommunista ifjúsági szervezettel, a DISZ-szel szemben. Egy hétre rá Budapesten is több egyetemen, illetve egyetemi karon gyűlést hirdettek, hogy megalakítsák a „kis Petőfi körök” néven emlegetett vitaklubokat. Az elszaporodó gyűlések közül kettőnek lett jelentősége a hónap eseménytörténetében: az október 22-i bölcsészkar, illetve műegyetemi gyűlésnek. Az előző délután 3-kor kezdődött, és résztvevői még aznap délután elhatározták, hogy másnapra rokonszenvtüntetést rendeznek a reformokat követelő lengyel diáktársaik mellett. Az utóbbi, bár később kezdődött, a jelen lévő Kiss Tamás kezdeményezésére megalakította a műegyetemi MEFESZ-t, és 14 pontban megfogalmazta a hallgatóság követeléseit, végül pedig csatlakozott a bölcsészek másnapi tüntetéséhez. Ennek formájáról október 23-án délelőtt egyeztettek: a Műegyetem nemzeti színű zászlókkal csendes tüntetést rendez a budai oldalon, a pesti egyetemek pedig a Bölcsészkar vezetésével transzparensekkel, jelszavakkal egybekötött felvonulást a főváros pesti oldalán. A két csoport egyszerre indul, és a tüntetők a lengyel–magyar szabadsághős Bem Józsefről elnevezett téren találkoznak. Ez meg is történt, de közben a belügyminiszter először betiltotta, majd (amikor látta, hogy már nem lehet megakadályozni) engedélyezte a tüntetést, így bárki, ha akart, csatlakozhatott.

Mivel a Bem teret zsúfolásig megtöltötte a több tízezres tömeg, az iszonyatos zajtól nem lehetett érteni a szónokokat – ezért az egybegyűlteket átmentek a Parlamenthez. Lassan hömpölygött a tömeg, miközben kialakultak a tüntetés legfontosabb jelszavai: a „Nagy Imrét a kormánybal” és a „Ruszkik haza!”, ami a szovjet katonaság kivonását jelentette, ugyanis az 1955-ben alakult Varsói Szerződés értelmében Magyarországon két szovjet hadosztály állomásozott. Ezt csak az első követelés megvalósításával lehetett volna elérni, ha Nagy Imre volt miniszterelnök teljhatalmat kap, és megegyezik Moszkvával, de ekkor semmi tényleges hatalma nem volt, párttagságát is csak októberben állították vissza. Így bár rokonszenvezett azokkal, nem állhatott elére a nép követeléseinek – a Parlament előtt tartott esti beszéde csalódást keltett, miután Gerő Ernő, az akkor MDP-nek nevezett kommunista párt főtitkára provokatív beszédben ítélte el a diákmozgalmat. Közben felgyorsultak az események: a tömeg egy része a Városligetbe ment, hogy ledöntsék az

A lukas lobogó lengetése

Kérdések az októberi magyar forradalomról

1951-ben emelt Sztálin-szobrot, másik része pedig a Magyar Rádióhoz, hogy beolvassák a diákság követeléseit. A Rádiót államvédelmi őrség védte, akik este 9 óra tájban már lőttek, nemcsak a tömegre, hanem a felmentésükre küldött magyar katonákra is, így megkezdődött a Rádió ostroma. A békés tüntetés itt vált forradalmi tetté, a reformok követelése fegyveres akcióvá, népfelkeléssé.

Miért habozott Nagy Imre?

Október 23-án Nagy Imre nehéz helyzetben találta magát. Egyrésztől felkészült arra, hogy visszatérhet a reformok „júniusi útjára”, másrészt megijedt a fiatalok fokozódó reformköveteléseitől, az alulról jövő, tehát „pártszerűlen” politikai nyomástól. Nem örült az október 23-i tüntetésnek, vonakodott a tömegmozgalom elére állni, és bár már 1955-ben gondolkodott a magyar semlegesség lehetőségén, nem fogadta el azonnal a „Ruszkik haza!” jelszavát. A Parlament előtti október 23-i esti beszédében csak azzal az ígérettel elégitette ki hallgatóságát, hogy átmegegy a pártközpontba „tárgyalni”. Az október 24-én miniszterelnökké választott Nagy Imre álláspontja a 26-i, már Gerő lemondása utáni pártvezetőségi üléstől kezdve fokozatosan megváltozott, 27-én már megtisztította kormányát a sztálinistáktól, 28-án pedig nyilvánosan állást foglalt a „demokratikus forradalom” mellett.

Ismert történészek fölteszik a kérdést, miért nem tudta Nagy Imre a lengyel pártvezető, Gomulka példáját követni és békésen levezetni a változást. Nagynak nem volt többsége a pártveze-

tésen belül és nem volt katonai bázisa. Igaz, Maléter Pál tábornok „átállása” siettetette Nagy Imre döntését, de míg a szovjet csapatok október 24-én elvonultak Varsó mellől, már aznap reggel Budapesten tűzharcba keveredtek a felkelőkkel. A világpolitikai helyzet sem kedvezett Nagy Imrének: a szuezi válság kirobbanása és Kína álláspontváltása miatt lehetőségei leszűkültek, így a Varsói Szerződésből való kilépés és a semlegesség november 1-jei kimondása már csak jelképes önvédelmi aktus volt, nem önkényes provokáció. Az, hogy Nagy Imre a novemberi 4-i szovjet beavatkozás után sem volt hajlandó Kádár javára lemondani, a jogállamhoz való ragaszkodásával magyarázható, jóllehet ezért életével fizetett. 1958 tavaszán titkos tárgyaláson halálra ítélték, ami ugyan nem erősítette meg a Kádár-rendszer legitimitását, de Nagy Imrét a magyar nép szemében a nemzet és a forradalom mártírjává avatta.

Miért tűntek el a forradalom emlékei?

Kádárék hamis kompromisszumként meghagyták a szovjet címerből átvett koszorút, de a közepére gyömszőlték a forradalomban előkerült ún. Kossuth-címet. A rendszerváltás utáni szabadon választott képviselőknek mi sem volt sürgősebb, mint a lyuk második betömése. Meghagyták a Kossuth-címet, de fejére „micisapkát” húztak.

Orbán Viktor – amerikai bábait utánnozza – kezdettől fogva él a jelképes politizálás eszközeivel. Eltűntette a Parlament közeléből Nagy Imre szobrát,

a Kossuth térről a Forradalom lángját, majd a forradalom népét vezető Kossuth Lajos szobrát is eltüntetve visszavarázsolta az ellenforradalmi rezsim lehajtott fejű, megvert Kossuthját. Ezután már kevesen vették észre, hogy az állami protokollból nyomtalanul eltűnt a Nagy Imre-érdemrend, de visszatért a Corvin-lánc (amelyet Déry Tibor regényhőse a WC-kulcs mellé akaszt), elpárolgott az ’56-os forradalom kutatóintézete, a Fidesz szoborcsarnokából feltűnés nélkül távozott Jászi Oszkár és Bibó István, de elégedetten elfoglalta helyüket Horthy Miklós.

1956 örökségét gyakran méltatlanok próbálják megragadni. A „pesti srácok”, pontosabban a budapesti fegyveres csoportokhoz csatlakozó fiatalok áldozatát senki sem tagadhatja. De senki sem állíthatja, hogy ezek szélsőjobboldali eszméket hirdettek vagy délibábok után rohantak volna. A Köztársaság téri csőcselékhez hasonlítani őket a kádárista propaganda fogása volt, amelyet – a jelek szerint – az orbánizmus hívei is hasznosítanak.

Mi ’56 hagyatéka?

Ha nem vesszük számba ’56 hagyatékát, az ünnep munkaszüneti nappá alacsonyodik. A legfontosabbat, az emberarcú szocializmus kísérletét, értelmetlen módon, a baloldali pártok is elhallgatják. A munkahelyi, majd a megyei és végül az országos szintű munkástanácsok (az 1917-es szentpétervári, a bolsevikok által felszámolt mellett) az öngazgatás kivételes példái voltak.

Ki nem akart az orosz biztonsági garanciákról tárgyalni?

A magyar külügyminiszter nem mondott igazat, amikor a RIA Novosztyi orosz hírügynökségnek adott interjújában sajnálkozásának adott hangot amiatt, hogy a 2022. február 24-én kezdődő Ukrajna elleni nyílt és átfogó orosz támadás előtt a NATO nem volt hajlandó megvitatni Oroszországgal annak biztonsági igényeit. Ez az állítás köszönőviszonyban sincs a valósággal. Szijjártó Péter azt mondta: „a mostani helyzetnek nem kellett volna bekövetkeznie, ha a NATO 2021-ben megtárgyalta volna Moszkvával annak biztonsági garanciákra vonatkozó szerződéstervezetét”. Ez az orosz hírügynökség által idézett mondat egyértelművé teszi, hogy Szijjártó Péter – hiába próbálja a külügyi szóvivő utólag kimosdatni főnökét – nem gondolhatott másra, mint azokra a konkrét követelésekre, amelyekkel az oroszok 2021. december 15-én előálltak. A magyar külügyminiszter ugyanis szerződéstervezetről beszélt, ilyen – pontosabban ilyenek, merthogy két, közel azonos tartalmú tervezetről van szó – ebben az időszakban csak egy született. Az, amit két orosz külügyminiszter-helyettes – Szergej Rjabkov és Alekszandr Grusko – személyesen adott át az Egyesült Államok és a NATO képviselőinek.

Az oroszok, amikor átadták a követeléseiket tartalmazó dokumentumokat, két további igényüket is közölték. Kikötötték, hogy a szerződéseket vagy változtatás nélkül, egy az egyben elfogadja a NATO és az Egyesült Államok, és akkor lesz megállapodás, vagy ha módosítani akarnak rajtuk, akkor ne is álmodjanak erről. Hogy az orosz álláspontot senki nem érthesse félre, Rjabkov félvállról azt is odavetette, hogy a szerződéstervezetek nem étlapok, amiből válogatni lehet. Eszed, nem eszed, nem kapsz mást! – tehetnének ehhez hozzá. A diplomáciában ezt a fajta magatartást nem párbeszédnek, hanem ultimátumnak nevezik. Az utóbbiról nehéz párbeszédet folytatni. Orosz részről azonban volt még egy további elvárás is. Azt is kikötötték, hogy mind az Egyesült Államok, mind a NATO – függetlenül attól, hogy elfogadja vagy sem a szerződéstervezetekben szereplő feltételeket – mindenképpen írásban adjon választ. Ezt mindkét címzett meg is tette február elején.

Azt, hogy ki és mennyire akart a biztonsági garanciákról tárgyalni, mindennél jobban érzékelteti Szergej

Putyin nem fogadta el a nyugati tárgyalási javaslatot, helyette azt állította, hogy a nyugati hatalmak egyetlen elvárását sem vették figyelembe

SZ. BÍRÓ ZOLTÁN

KENTAUREK BESZÉD

Felfoghatatlan, hogy Szijjártó Péter mire gondolt akkor, amikor sajnálkozásának adott hangot a háborút megelőző párbeszéd elmaradása miatt

FOTO: AFP/NATALYA ZAMBOSKA/ANADOLU

Rjabkov 2022. január 9-i genfi sajtótájékoztatóján elhangzó mondata: „Itt az ideje, hogy a NATO összeszedje a cók-mókját (szobraty manatki) és vonuljon vissza az 1997-es határai mögé”. Ez a hangnem, ahogy akkor, úgy most, viselkedésük sem vall dialógusigényre. A párbeszédet kezdeményezők nem ilyen nyelven szoktak megnyilatkozni. Az a felszólító és egyben lekezelő hangnem, ami végig uralta a háborút megelőző időszakban az orosz kommunikációt, nem arra utalt, hogy Moszkva bármiről is tárgyalni szeretne.

De nézzük, hogy mi is szerepelt a december közepén átadott szerződéstervezetekben. Lényegében három követelés. Egyrészt az, hogy mind a NATO, mind az Egyesült Államok adjon garanciát arra, hogy nem folytatódik a katonai szervezet keleti bővítése. Másrészt azt, hogy az Észak-atlanti Szerződés Szervezete vonja vissza infrastruktúráját a párizsi szerződés aláírása előtti határai mögé, ami értelemszerűen érintette volna Magyarországot is. Harmadrészt pedig azt várta el, hogy Oroszország közelébe ne telepítsenek csapásmérő fegyvereket, vagyis Moszkva lényegében a 2019-ben kölcsönösen felmondott, a közepes és rövidebb hatótávolságú rakéták megsemmisítésére

vonatkozó szerződés újratárgyalását kezdeményezte.

A három követelés közül mind Washington, mind Brüsszel kettőt elutasított. Az elsőt nem csupán a „nyitott kapuk” politikájára hivatkozva tették, hanem azért is, mert az alapjában mond ellent a „szuverén egyenlőség” elvének. Ez a fogalom először 1975-ben, a Helsinki Záródokumentumban jelent meg a nemzetközi politika fontos szabályaként. Mivel alapvető elvről van szó, érdemes hosszabban is idézni a dokumentumot, ami a következőképpen fogalmaz: „A részt vevő Államok tiszteletben tartják egymás szuverén egyenlőségét és sajátosságát, valamint a szuverenitásukban foglalt és általa felöllelt valamennyi jogot, amelybe beletartozik többek között minden állam joga a jogi egyenlőségre, a területi épségre, a szabadságra és politikai függetlenségre. Úgyszintén tiszteletben tartják egymás azon jogát, hogy szabadon válasszák meg és fejlesszék politikai, társadalmi, gazdasági és kulturális rendszerüket, valamint azt a jogukat, hogy maguk határozzák meg törvényeiket és rendeleteiket. A nemzetközi jog keretein belül valamennyi résztvevő államnak egyenlő jogai és kötelezettségei vannak. Tiszteletben tartják egymás azon jogát, hogy kapcsolataikat más államokkal a nemzetközi joggal összhangban és e Nyilatkozat szellemében belátásuk szerint határozzák és valósítsák meg. Úgy vélik, hogy határaik, a nemzetközi joggal összhangban, békés eszközökkel és megegyezéssel megváltoztathatók. Úgyszintén joguk van ahhoz, hogy nemzetközi szervezetekhez tartozzanak vagy sem, beleértve azt a jogot, hogy résztvevői legyenek szövetségi rendszereknek vagy se, úgyszintén joguk van a semlegességre.” (Kiemelés tőlem – Sz. B. Z.)

Mindebből pedig egyenes következik, hogy két állam (Oroszország és az Egyesült Államok), illetve egy állam és egy katonai szervezet (Oroszország és a NATO) nem állapodhat meg egymással egy harmadik állam (például Ukrajna) szövetségi hovatartozásáról, illetve annak korlátozásáról. Vagyis ebben a kérdésben – ellentétben a magyar külügyminiszter párbeszédét hiányoló álláspontjával – aligha lett volna helye bárminemű vitának. Mi értelme lett volna arról disputálni, hogy azon a módon, ahogyan azt Oroszország elvárta,

nem lehet egyetlen ország szuverenitását sem korlátozni? Vajon mire gondolhatott a magyar külügyminiszter, amikor nehezményezte az orosz biztonsági garanciákról folyó vita elmaradását? Talán újra kellett volna tárgyalni a szuverén egyenlőség elvét?

Hasonló a helyzet a második orosz követeléssel. Az ugyanis éppúgy elfogadhatatlan volt, mint az előbbi. Könnyű erről megbizonyosodni. Elég ehhez felidézni az 1997-es párizsi megállapodás tartalmát. Amikor aláírták az Oroszország-NATO Alapító Chartát, akkor ezt épp azért tették, hogy a későbbiekben mindkét fél számára elfogadható keretek között menjen végbe a katonai szövetség bővítése. Cserébe azért, hogy Moszkva tudomásul vette a szervezet jövőbeli bővítését, a NATO-tól két ígéretet kapott. Egyrészt azt, hogy a katonai szervezet az új tagállamok területére nem telepít nukleáris fegyvereket, mert erre „sem szándéka, sem terve, sem oka nincsen”. Másrészt a NATO arra is ígéretet tett, hogy a tagállamok biztonságát nem azzal fogja garantálni, hogy területükön állandó jelleggel jelentős kiegészítő katonai erőt helyez el. Másképpen fogalmazva: a katonai szervezet arra adott biztosítékot, hogy a nemzeti erőkon túl nem telepít az új tagállamok területére katonákat más államokból, és ha ezt mégis megtenné – mert valamely tagállam vagy tagállamok biztonsági helyzetének romlása megkövetelné ezt –, csakis ideiglenes jelleggel tenné meg.

Ehhez az utóbbi vállaláshoz a NATO 2016-ig tartotta is magát, de akkor – két évvel a Krím félsziget orosz annektálása után –, engedve a balti államok és Lengyelország kérésének, zászlóalj méretű nemzetközi összetételű harci csoportokat telepített a négy országba. Erre azonban nem került volna sor, ha Moszkva nem szállja meg és csatolja magához az Ukrajnához tartozó félszigetet és nem lázítja föl Kelet-Ukrajna két megyéjét. Ez a döntés reakció volt Oroszország nemzetközi jogot sértő, Ukrajnával szembeni 2014-es fellépésére. Ugyanakkor az is nyilvánvaló, hogy ezeknek a pár száz főből álló egységeknek az elhelyezése nem annyira katonai célokat szolgált, sokkal inkább lélektani és politikai funkciója volt.

FOLYTATÁS A KÖVETKEZŐ OLDALON ➔

FORRÁS: SZIJJÁRTÓ PÉTER FACEBOOK-OLDALA

➔ FOLYTATÁS AZ ELŐZŐ OLDALRÓL

A párizsi megállapodásban arra vonatkozóan, hogy az új, majdan felvételre kerülő államok területén a NATO infrastrukturális fejlesztést nem hajthat végre, semmiféle megkötés nem szerepelt. Következésképpen annak az orosz követelésnek, hogy a NATO az új tagállamok területén végrehajtott infrastrukturális fejlesztéseit számolja fel, illetve vonja vissza, semmilyen alapja nem volt. Tehát erről a kérdésről sem lett volna értelme vitát nyitni, mert ebben a tekintetben is egyértelmű volt a helyzet.

Ami a harmadik orosz követelést illeti, hogy csapásmérő, Oroszországot fenyegetni képes fegyvereket a NATO ne telepítsen az ország határainak közelébe – azt mind a NATO, mind az Egyesült Államok legitim moszkvai igénynek tekintette, és mindkét írásos válasz jelezte, hogy erről mind Washington, mind Brüsszel kész tárgyalni és a kölcsönösség alapján megegyezni. Vagyis egyáltalán nem az volt a helyzet, mint amit Putyin – és annak álláspontját átvéve a magyar miniszterelnök is – nemegyszer állított: az orosz biztonsági garanciákat senki nem söpörte le az asztalról. Ha a Kreml elfogadta volna a nyugati oldal tárgyalási javaslatát a közepes és rövidebb szárazföldi indítású rakétákról – amelyek egyelőre, a szerződés felmondása ellenére sem tértek vissza Európába –, akkor Moszkvának a sikeres tárgyalásokat követően, amire minden esély megvolt, nem kellett volna tartania ezektől. Az orosz elnök és környezete azonban nem fogadta el a tárgyalási javaslatot, helyette azt állította, hogy nyugati hatalmak egyetlen elvárását sem vették figyelembe. De hát ennek épp az ellenkezője történt. Tehát a magyar külügyminiszter állítása, hogy a nyugati államok miatt hiúsult volna meg az orosz biztonsági garanciákról való tárgyalás, enyhén szólva sem felel meg a valóságnak. Neki és a magyar külügyi apparátusnak tudnia kellene a fentiekről, illetve arról is, hogy Moszkvának 2021 végén már nem állt szándékában Ukrajna ügyében tárgyalásokat folytatni. Ha nem tudnak minderről, az súlyos szakmai hiányosság, ha pedig tudnak, de mégis az ellenkezőjét állítják, az a magyar társadalom tudatos félrevezetését jelenti.

A Kremlben tisztában voltak azzal, hogy az első két követelésük teljesíthetetlen s hogy azokat mind a NATO, mind az Egyesült Államok el fogja utasítani. Ez többek között onnan is tudható, hogy a Kremlhez közel álló külpolitikai elemző, a putyini Valdaj Klub programigazgatója, a tekintélyes Rosszija v globalnoj polityike nevű külpolitikai folyóirat főszerkesztője a gazeta.ru portál kérdésére, hogy tudniillik mi lesz a nyugati hatalmak reakciója az orosz követelésekre, azt válaszolta, hogy az orosz „külügyminisztérium nyilatkozata nem más, mint ultimatív követelés a NATO-val és az Egyesült Államokkal szemben, aminek teljesítése kérdéses”. Majd Fjodor Lukjanov még ehhez hozzátette, hogy „a fő kérdés most az, hogy mi következik ezután, merthogy az efféle nyilatkozatok feltételezik valamilyen B terv meglétét arra az esetre, ha az adott kezdeményezés nem talál meghallgatásra. És ennek a kezdeményezésnek az elfogadása ebben a formában meglehetősen valószínűtlen.”

Tehát még azok körében is nyilvánvaló volt, hogy a szerződéstervezetekben megfogalmazott elvárások teljesíthetetlenek, akik a putyini rezsim kiszolgálói. Számukra is világos volt, hogy mi a valódi funkciója az orosz lépésnek. Épp ezért felfoghatatlan, hogy Szijjártó Péter magyar külügyminiszter mire gondolt akkor, amikor az orosz hírügynökségnek adott interjújában sajnálkozásának adott hangot a háborút megelőző párbeszéd elmaradása miatt, és ezért a felelősséget kimondatlanul is a NATO-ra és az Egyesült Államokra hárította. A tényleges helyzet ugyanis egészen más volt. A tárgyalások elmaradásáért kizárólag Moszkvát terheli a felelősség. Csak találgatni tudunk, hogy mi szükség volt egy újabb valótlaniságot állító külügyminiszteri nyilatkozatra.

New York, New York

CHARLES GATI

Évtizedekig itt éltem. Most mint turista ugyanazt érzem, mint valaha. Energia, zaj, tömeg a járdán. New York még mindig a világ központja. Csaknem annyi ember él itt, mint egész Magyarországon. Aki itt sikeres, énekelte Frank Sinatra, az mindenhol sikeres lehet. A Zabar's, a híres élelmiszerbolt (mint itt hívják: deli), ahol mintegy ötven különféle sajtot és huszonöt fajta szalámit (köztük négy magyart) árulnak, 1934-ben nyílt, azaz születésem évében, most is ugyanott áll, a Broadway és a 81. utca sarkán, és most is tele van jómódú vásárlókkal. A járdán, a deli előtt több a hajléktalan és a kéregető, mint valaha.

A hajléktalanokról jut eszembe: itt, ebben a városban, közel a Columbia Egyetemhez látogatott meg az „átkos” vége felé Aczél György, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja. A főkonzul hívott fel, s már jöttek is minden előzetes értesítés nélkül, egyszer csak ott voltak a 96. utcában. Szinte hihetetlen, hogy mi érdekelte. A hajléktalanok és a frizside-rem! Ma sem értem, miért, de megnézte a nagy hűtőszekrényt, ami tele volt ezzel-azzal, majd elégedetten bólintott, és sétára invitált. Akkoriban nemigen voltak hajléktalanok New Yorkban (most annál többen), de javasoltam, menjünk arra, ahová ő akar, keressük meg őket. Mentünk is, de a pompás üzletek nem nagyon érdekelték, hajléktalanokat pedig nem találtunk. Meglepetésemre nem tűnt csalódottnak. Nem mondta ki, de talán azt gondolta, hogy ez a kapitalizmus nem olyan rémes, mint egész életében feltételezte.

A Central Park közepén lévő mesterséges tó mentén állt és énekelt déltől 5-ig a Central Park Singer – ezt teszi évtizedek óta, miközben a hallgatóság ott ül a fűben

FORRÁS: DAVID IPPOLITO FACEBOOK-OLDALA

A lukas lobogó lengetése

➔ FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

Annál is inkább, mert a termelőeszközök tulajdonának új formáját hordozták. Tény, hogy akkor a tőke- és korszerűtechnológia-hiányos magyar gazdaság nyugat-európai befektetőkre szorult volna. Ha a dilemma megoldása nem is látszott, a szükségét láthatóvá tették. A hirtelen megszaporodott lapok száma a sajtószabadság, a tőke és a tulajdon új viszonyának meghatározását igényelte – volna. Mindez a szovjet modell ellentéte volt, a későbbi reformkísérleteket a politika pusztulásra ítélte. A rendszerváltás nagy vesztesei a szakszervezetek és az ún. spontán privatizáció elszenvedői voltak. Több mint furcsa, hogy 1956-e tanulságát a baloldalhöz sorolt gondolkodók, közgazdászok is elfelejtették.

Az ötvenhatos magyar forradalom

GÖMÖRI
GYÖRGY
(LONDON)MÁRTON
LÁSZLÓ
(MONTPELLIER)

csak 12 napig tartott, így a világ tudatában „a magyar név megint szép lett”. A történészek a forradalmat nemcsak azért ünnepelték, mert egyszerre volt demokratikus és nemzeti (függetlenségi), hanem mert a korábbi, gyorsan elfojtott kelet-európai lázadásokkal ellentétben megmutatta a posztsztálinista szovjet imperializmus igazi arcát, mi több, felvillantotta az emberséges szocializmus alternatíváját.

Bár 1956. október 24-én a Szovjetunió szegte meg elsőként a Varsói Szerződést, mégis úgy hisszük, az egyoldalú magyar kilépés volt az, ami végleg túlment a szovjet tűréshatáron. Maga a többpártrendszer visszaállítása nem lehetett tabu, hiszen például a lengyel parlamentben is működtek, igaz, kommunista ellenőrzés alatt, demokratikus pártok. Ha Nagy Imrének több ideje ma-

– már nem miniszterelnök, nagyon nagy szükség lenne rá.

Még egy magyar emlék, ez már a közelmúltból. Szintén New Yorkban találkoztam Kuncze Gáborral és feleségével, ott ünnepelték házassági évfordulójukat. Miután megebédeltünk, azt javasoltam, menjünk el valahová, ahová turisták nemigen jutnak el. Jó ötlet, mondták. A város közepén lévő csodálatos Central Parkba mentünk, egy szombati napon. A park közepén lévő mesterséges tó mentén állt és énekelt déltől 5-ig a Central Park Singer – ezt teszi évtizedek óta, miközben a hallgatóság ott ül a fűben, és a bátrabbak bekiabálják kedvenc számukat. És akkor jön az egyik ballada a másik után: Bob Dylan; Simon & Garfunkel; Peter, Paul and Mary; Tom Paxton és a többiek. Dalnokunk néha megállt, pihent, kérdéseket tett fel a hallgatóságnak. Megkérdezte, hogy ki honnan származik. Amikor Kati, Kuncze felesége bekiabálta, hogy Hungary, azaz hogy Magyarországról jött, a dalnok és a közönség is megtapsolta. Manapság ritka, jóleső pillanat volt.

Az olvasó joggal várja el tőlem, hogy a magyar politikai emlékek után írjak valamit New York politikai életéről. Van miről írni! Ez egy demokrata párti város, szinte mindig is az volt. A város vezetése viszont most óriási bajban van. A főpolgármester még nem mondott le, de helyettesei, főosztályvezetői, több tucat magas rangú, választott és kinevezett vezető már igen. Ekkora botrány még nem volt New York nem egészen rózsás történelmében! A város (demokrata párti) ügyészei szerint ugyanis ezek az emberek loptak, csaltak, legalább egy, de valószínűleg több külföldi országnak tettek „szívésségeket”. Meglepő módon a főpolgármester például aránylag kisebb ajándékot fogadott el a török légitársaságtól, hogy soron kívül intézze el egy új épületük megnyitását.

Fontos szó itt az „aránylag”. New York vezetőivel összehasonlítva Donald Trump ezerszer többet csalt, de még mindig elnökjelölt. Drága, jó ügyvédek segítik. Amerikában, de máshol is vannak, akik azt hiszik, hogy a volt elnök elleni vádak politikai eredetűek, a Demokrata Párt ügyészeinek elfogult acsarzkodásai. Most itt a válasz New Yorkban, ahol a demokrata párti kormányzatot vádolja a demokrata párti ügyészség, „aránylag” sokkal kisebb bűnökért. Bár a főpolgármester ártatlannak vallja magát, valószínű, hogy rövidesen bíróság elé állítják, de legalábbis lemondattják.

Nem tudom, meddig tart még az amerikai ügyészségek európai fejjel érthetetlen politikai pártatlansága. Azzal vigasztalom magam, hogy ha a jövőben másképp lesz, akkor is megmarad a Central Park, ahol leülhetek a fűbe a domboldalon, és hallgathatom Bob Dylan dalait.

radt volna, elképzelhető, hogy egy „finn megoldás” Moszkvát megegyezésre bírja. Ami pedig a Kádár-rendszer által a magyar társadalomnak tett engedményeket illeti, azok sem jöhettek volna létre 1956 októbere nélkül, s a nyolcvanas évek értelmiségi reformmozgalmának is akarva-akaratlan vissza kellett nyúlnia 1956-hoz. Bukásában is erkölcsileg győztes, a következő nemzedékeknek irányadó esemény volt a forradalom, s aki most tagadja annak létjogosultságát, mivel „minden csepp magyar vér fontos”, az egyetlen olyan történelmi esemény jelentőségét próbálja kisebbíteni, amire még 68 évvel később is emlékezik az egész világ.

Akik pedig felveszik a forradalom lyukas lobogóját, a szép szavakat meghaladva kötelezettséget vállalnak hagyatékának visszaszerzésére és megőrzésére.

Csak a képzeletünkben létezik az az idilli állapot, amikor a magyar miniszterelnök, a köztársasági elnök, a politikai pártok vezetői stb. valamennyien tudják, és a cselekedeteiket is az vezérli, hogy amikor az emberektől felhatalmazást kaptak, akkor kötelességük is keletkezett mint miniszterelnök stb. Kötelezettség, mely szerint a miniszterelnöknek a választópolgárok életminőségének a javításán kell dolgoznia, és nem egy általa elképzelt új, személyükben is általa kiválasztott nemzeti tőkescsoportot kell felhizlaltatni. A köztársasági elnöknek a társadalom egységén, nyugalman kell nap mint nap örködni, és így tovább. Összegezve: a jog és a kötelesség szinte mindig kézen fogja jár!

Orbán Viktor személyes bosszújának okait keresve, a fentiekben gondolkodva próbáltam megoldást találni az egyre nagyobb társadalmi megosztottságot okozó ügyre, Iványi Gábor és az általa oltalmazott több mint húszezer ember védelmére, a segítségre szoruló gyermekeket és felnőtteket lehetetlen helyzetbe hozó örületre – nem feledkezve meg Ónodi Istvánról, Donáth Annáról, Gurmai Zitáról, Szél Bernadetről és társaikról, az őket fenyegető hatalmi fellépés jogsértő voltáról. Úgy vélem, Orbán fekete serege már oly mélyen elkötelezte magát a bosszú mellett, hogy attól a társadalmi nyomás ellenére sem fog visszakozni.

És ekkor tollat ragadtam, s az alábbi levelet küldtem el szeptember 30-án Sulyok Tamás köztársasági elnöknek.

„Dr. Sulyok Tamás

Köztársasági Elnök Úrnak

Sándor-palota

1014 Budapest, Szent György tér 1.

E-mail: kapcsolat@sandorpalota.hu

Megkeresés célja: személyes találkozás kérése

Tisztelt Elnök Úr!

Személyes életpályám alapján is tisztában vagyok azzal, hogy Elnök Úr elfoglaltságára tekintettel kizárólag kiemelkedő társadalmi jelentőséggel bíró kérdés, kérés felvetése esetén illő Öntől személyes találkozásra lehetőséget kérni.

Ugyanakkor az évtizedes nemzetközi szakértői, tudományos, társadalmi, politikai és civil szerveződések jogait, érdekvérvényesítő és érdekvédelmi tevékenységét nemzetközi szinten gyakorló tanácsadóként és kutatóként talán képes vagyok egy adott társadalmi helyzet súlyának megítélésére, és a helyzet kezelése körében valós tartalommal bíró javaslat előterjesztésére.

Idetartozik (magam is megkövetelem a munkámmal összefüggésben), hogy egy személyes találkozás kérésének indokait, ha tömörítve is, de illik előzetesen írásban összefoglalni.

Alább kiemelnék néhány engem vezérlő jogelvet, amely végigkíséri a fellejtésemet.

1./ Magyarország Alaptörvénye a köztársasági elnökről elsőként azt emeli ki (9. cikk [1]), hogy „Magyarország államfője a köztársasági elnök, aki kifejezi a nemzet egységét, és örökdió az államszervezet demokratikus működése felett.” A jogszabály két bekezdéssel később az Elnök joga és feladataként rögzíti (9. cikk [3] n pontja), hogy „a köztársasági elnök gyakorolja az egyéni kegyelmezés jogát”.

2./ Az EU Alapszerződése és annak részletszabályai rögzítik, hogy a tagállamok minden állampolgára egyben az Európai Unió állampolgára is, akiket az Unió joganyagából megillető valamennyi jog és kötelezettség, melyek együtt járnak, megkülönböztetés nélkül megilleti. Az Egyezmény és az Unió joganyaga is kiemeli, hogy ugyanezen jogokat és kötelezettségeket kell alkalmazni az Unió állampolgárai és/vagy azok egy-egy csoportja által létrehozott szervezetekre (vállalkozásokra, egyesületekre és más civil szervezetekre stb.).

3./ Fontos, hogy az EU joga széles körben szabályozza és értelmezi az EP-képviselők jogait és kötelességeit (EP-képviselő statútuma részletes szabályai), feladatait az Unió állampolgárait és szervezeteit megillető jogok védelme körében. Fontos kiemelni,

Időpontot kértem az államfőtől

PALOTÁS JÁNOS

hogy az EP-képviselők jogait és feladatait összegző szabályok nem öncélúak, hanem kifejezetten azért kerültek rögzítésre, hogy a számukra meghatározott kötelezettségeiket hatékonyan tudják végrehajtani. Idetartoznak például azon szabályok, amelyek biztosítják számukra a mozgásuk korlátozásának általában vett tilalmát, hasonlóan a szabad megfigyeléseik, jelenlétük, szabad belépésük stb. biztosításának jogát.

4./ Végül ki kell emelnem, hogy az EUB számos ítélezésében kifejtette, hogy bár az EU Alapszerződése számos területen kinyilvánítja a tagállami hatáskör fenn-

a megkeresésem célját, szándékomat egyértelműen előterjeszteni. A megkeresésemben a személyes véleményemet (talán ez is ismert) háttérbe szorítva, kizárólag az Elnök Úr jogkörének és lehetőségeinek figyelembevételével szeretnék rámutatni egy álláspontom szerint szükséges és lehetséges köztársasági elnöki lépésre.

Elnök Úr előéletét számos szegedi bíró és ügyvéd barátomon keresztül is követve okkal feltételezve gondolom, hogy személyében is követi a magyar hatóságok egyre fokozódó és egyre magasabb szinteket meglépő eljárását Iványi

sát a tagországi hatóság ellentétesen ítéli meg, és az EP-képviselőt e munkájával összefüggésben büntetőeljárás alá vonja. Idetartozik az is, hogy az egyre jobban elmergesedő és elhúzódo ügy előbb vagy utóbb a nemzeti bíróság elé kerül, és bármiként szól is majd a végső ítélet, az biztosan nem fog társadalmi megnyugvást hozni.

A gondolat

A leírtak tükrében kerestem azt a megoldást, amely nem engedi tovább fokozódni ezt a feszültséget. Megoldást, ami úgy is megnyugvást hozhat a társadalmi tiltakozás szereplőinek, hogy közben a hatósági eljárás is arcvesztés nélkül lezárulhatna. Megoldást, ami egyben vitathatatlan társadalmi elismerést is maga után von a Köztársasági Elnök intézményrendszerének, és ez is társadalmi érdek. Egy megoldást, mely sem a hivataltól, sem az Elnök Úrtól nem vár állásfoglalást abban, hogy ki mellett áll az igazság.

Egy elnöki eljárási kegyelem a 2022. februári NAV-házkutatással összekötött vizsgálatahoz tartozó büntetőügyben minden résztvevő számára mint lehetőség nem ismeretlen, és elvitathatatlan

A NAV 2022-es februári vizsgálata az Iványi Gábor vezette intézményben. A szerző eljárási kegyelmet kér az államfőtől az ennek kapcsán indult büntetőügy minden résztvevőjének

maradását (erre szívesen hivatkoznak is a tagállami kormányok, szemben a folytatással), de a tagállami szabályozás egyetlen elemében sem korlátozhatja bármely uniós jog érvényesülését. De ahol ez mégis előfordul, ott a tagállami korlátozás semmis, más szóval az Unió joga elsőbbséget élvez az adott joghelyzet megítélésében.

Az érintett társadalmi kérdés

Biztos vagyok benne, hogy az Elnök Úr közéleti figyelmét nem kerülte el személyes és kritikai hozzáállása a mai magyar közhatalmi működéssel szemben. Abban csak bízhatok, hogy Elnök Úr is felfigyelhetett arra, hogy a kritikám sosem volt öncélú, és elsődlegesen a kialakult helyzet demokratikus jog keretein belüli megoldását keresem. Megkeresésemben is ez a kizárólagos célo, amely teljes összhangban van a köztársasági elnöki rendszer legfőbb és legtisztességesebb megközelítésével.

A napokban olvastam a köztársasági elnöki hivatal közleményét Orbán Balázs kijelentése kapcsán a média által feltett elnöki véleményről, mely szerint Magyarország Köztársasági Elnöke nem politikai aktor (ebben a felfogásban se nem felperes, se nem bíró), azaz nem lehet elkötelezett az ország egy-egy eltérő értékrendet képviselő csoportja irányában, hanem hivatását tekintve az ország egységének őrzője. Megkeresésem éppen ezen alapszik, még akkor is, ha például a nemzetközi fellépések körében, az ország egységét képviselve az Elnök már természetesen a magyar társadalom egészének érdekei mentén aktor.

Mindezek kiemelése után tudom csak

Gáborral és az általa létrehozott egyházzal (MET), valamint az Oltalom Karitatív Egyesülettel stb. szemben, így ismeri az állam és Iványi Gábor közötti, évtizedes múlttal rendelkező, a társadalmat is megosztó vitát.

A társadalmi feszültség fokozódását jól tükrözte a szeptember 20-án, a Blaha Lujza téren lezajlott többezres szimpátiatüntetést kiváltó demonstráció. A közel sem szokásos, a nemzet színészeinek, a kultúra vitathatatlanul meghatározó, kimagasló személyiségeinek a fellépésével tartott megmozdulás a társadalmi kritika egy olyan szintje, amelyre álláspontom szerint a köztársasági elnöknek és hivatalának is fel kell figyelnie (nem állásfoglalási szinten, nem véleményt alkotva, hanem magára a tényre).

Ugyanakkor az a tény sem kerülheti el a köztársasági elnöki figyelmet, hogy ebben a kérdésben az állam is oly mértékben elkötelezte már magát, amelyből nagyon nehéz lenne visszakoznia akkor is, ha a társadalmi feszültség szintje olyan magasságokat érne el, aminek bekövetkezése kifejezetten veszélyeztetné a társadalmi nyugalmat.

Mindez azt is jelenti, hogy a hatóság már akkor sem tudna visszakozni, ha emiatt az Unió Parlamentje, Bizottsága és Bírósága azonnali jogvédelmi fellépések sokaságát indítaná meg. Tény ugyanis, hogy az Uniónak joga, egyben kötelessége is hatékonyan fellépni, ha az EU parlamenti képviselőjének, akár a volt képviselőjének a képviselői munkája alatt végzett, a Parlament által már határozatban rögzítetten a képviselő munkáját jogszerűnek minősített eljárás-

joga az Elnök Úrnak. Tény, hogy én nem vagyok az Elnök Úr helyében. Ha ott lennék, akkor kiindulva abból, hogy a társadalmi bizalom által kapott jog egyben kötelezettséget is jelent, számomra a helyzet feloldása a kötelezettségemet is jelentené.

Az igazi megoldás

Tekintettel arra, hogy az alábbi felfogás egy merészebb megközelítés, megkíséreltem példát találni rá, de nem találtam. Én mégis indokoltan tartanék egy a kérdést minden elemében lezáró elnöki döntést. A jogban mindig is létező analógiaszabály mentén a teljes megnyugvást az biztosítaná leginkább, ha az eljárások alapját jelentő adóhivatali eljárás körére is kiterjedne az elnöki eljárási kegyelem, mivel az adóhiány megállapítása mindig egy hivatali eljárás eredménye. Így maga az adó-, a járulékhány is törülésre kerülhetne.

Ez a megoldás ugyanis lezárná azt a vitatott kérdést is, hogy az államnak az EJEB döntését mint bírósági döntést a jövőre nézve is irányadóként kellett volna-e tekintenie, és a strasbourgi bíróság döntése szerint az egyházi státusz megvonásának idejére kellett volna visszaállítani a MET státuszát, vagy jogilag elégséges volt a méltányos kártérítést megfizetnie, az ítélet idején ismert összegben elrendeznie. Így részben az is okafogyottá válhatna, hogy ki is tartozik kinek, és ezek beszámítható tartozások lennének, vagy sem.

A személyes találkozás kérésének indoklása

FOLYTATÁS A KÖVETKEZŐ OLDALON ➔

➔ FOLYTATÁS AZ ELŐZŐ OLDALRÓL

Több évtizedes nemzetközi szakértői munkám során számomra kétségmentesen bizonyítottá vált, hogy egy szerteágazó, számos irányból kérdéseket felvető joghelyzetben a személyes egyeztetés hatékonysága mind időben, mind a megoldáshoz vezető tartalomban sokszorosa annak, mint amikor kizárólag az írott dokumentumokból születik meg a döntés.

Elnök Úr ilyen irányú döntése esetén természetesen vállalom a Köztársasági Elnöki Hivatal felkészült, döntést előkészítő munkatársaival való előzetes egyeztetést is.

A nyilvánosság, megoldáskeresés Nemzetközi szakértőként, figyelemmel az évtizedek alatt kialakult szakmai kapcsolatrendszeremre, felmerült, hogy a megkeresésem súlyát növelhetné, ha az uniós szerveknél előbb megindítanám az eljárásokat.

Ezen túlmenően a nemzetközi szakértői munkám mellett tagja vagyok a MÚOSZ szakújságírói körének. Évek óta, elsődlegesen a jog területén, havi rendszerességgel publikálok a Népszava politikai napilapban is. Így felmerült, hogy a témával visszatérően foglalkozó újságíróként, nyílt levél formájában kérjem a találkozást. Én azonban nem preferálom, sosem gyakoroltam ezeket a kerülő utakat, mert számomra a társadalmi cél eredményessége sokkal fontosabb.

Ezért a felvetéssel a Tisztelet Elnök Urat kerestem meg elsőként, bár sokan naivnak és túlzottan optimistának tartanak (mindkettőt vállalom), mert hiszem, hogy a megoldást kereső cél ezen a legrövidebb úton így is elérhető.

Természetesen, tanulva a kegyelmi eljárások kezdeményezésének múltbéli titkos voltából, én vállalom, hogy személyemben kerestem meg a Magyar Köztársaság Elnökét, és kértem az eljárási kegyelem megadását, csak a sorrendet az általam etikusnak tartott módon ekként választottam meg.

Tisztelettel várva a visszajelzést.
Grand PhD Palotás János
Címzetes Egyetemi Docens
Nemzetközi jogi, pénzügyi,
üzleti szakértő”

Egy hét elteltével választ sürgető levelet küldtem a Köztársasági Elnöki Hivatalnak, csatolva újságírói igazolványomat is, mert egy országos médium megkeresésére már nemcsak lehetőség, hanem törvényi kötelezettség is válaszolni, de a válasz a lapzártáig elmaradt. Persze ettől még várom, várjuk Elnök Úr válaszát, amely akár pozitív, elfogadó is lehet.

Írásom ezért egyben felhívás is, mert minden társadalmi csoportra igaz, hogy az együttérzés kifejezése Iványi Gábor mozgalma mellett egy jó lépés, de nem elégséges, mivel nem kínál, talán nem is keres megoldást. Láthatóan én kevés vagyok ahhoz, hogy áttörést érjek el az elnöki hivatal társadalmi érzékenységén. Felhívásom lényege, hogy akik megszólítva érzik magukat általam, csatlakozzanak hozzám, vagy külön kérjék a köztársasági elnöktől az eljárási kegyelem megadását.

A célhoz láthatóan szükség van a társadalmi sokszínűség bizonyítására, amely cselekvési kötelezettséget is jelent az ország köztársasági elnöke felé. Felhívásommal külön is megszólítom a parlamenti és a parlamenten kívüli pártokat, köztük a Tiszta Pártot és akár a Fidesz-KDNP szervezeteit is. Megszólítom a február 16-án a Hősök terén minket tettekre felhívó influenszereket, a szakszervezeteket, a munkaadói szervezeteket, az országos és helyi civil szervezeteket, a MÚOSZ újságíróit és tagjait. Érezzék megszólítva magukat a szeptember 20-án a Blaha Lujza téren felszólaló kiváló művészeink és társaik. A jogászainkat tömörítő szervezetek, köztük az Ügyvédekkel a Demokratikus Jogállamért Egyesület. Várom a nemzetközi jogvédőink, így a Transparency, az Amnesty, a TASZ, a Magyar Helsinki Bizottság stb. fellépését. Megszólítom az Akadémiát és annak jogi, szociológiai, társadalmi tagozatait, és mindenki mást, aki nem csupán sajnálkozni, hanem cselekedni is akar.

Aggodalmat keltett Győrött 1983-ban, hogy Verebes József, az ETO labdarúgócsapatának „mágusa” megpendítette: nem feltétlenül marad a zöld-fehér együttesnél. Irányításával a labdarúgó Rába Művek egymás után kétszer nyert bajnoki címet – először lehangoló termelékenységgel, 102-50-es gólkülönbséggel –, és olyan népszerű volt, hogy minden tagja Pro Urbe emlékérmét vehetett át; játékosai, előljárói kitöltötték a műsoridőt a Petőfi rádió széles körben hallgatott zenés magazinja, a Kettőtől ötig adásainak egyikében; Tóvári Tóth István, a Munkácsy-díjas győri festőművész pedig portréképet pingált Póczik Józsefről, az 1983 nyarán Antwerpenbe szerződő kislalföldi középpályásról.

Aztán mindenki megnyugodott, mert közleményben tudatták: „A Rába ETO és a vezetőedző megállapodott abban, hogy az 1981-83. évre kötött szerződést az eddigiekkel azonos feltételekkel 1984. június 30-ig meghosszabbítja.”

Az anyagilag azonos feltételekben azóta sem vagyok biztos, a többi stim-melt.

Az egyezség aláírása után a győri klub megkereste a székesfehérvári Csongrádi Ferencet, a kispesti Dajka Lászlót, a szombathelyi Preszeller Tamást, a pécsi Róth Antalt, ám hiába szerette volna, nem tudta őket átigazolni. (Preszeller egy évvel később mégis az ETO labdarúgója lett.) A keret csak az eredetileg ferencvárosi, majd diósgyőri Giron Zsolttal és a békéscsabai Kurucz Ádámmal bővült, pedig két okból is szükség lett volna nagyságrendi erősítésre. Egyrészt a BEK 1982/83-as kiírásának első fordulójában az ETO megrázó vereséget szenvedett Liège-ben a Standardtól (5-0), másrészt 1983 júliusától októberéig Szentés Lázár 38, Hannich Péter 30, Hajszán Gyula 20, Szabó Ottó 15 edzést hagyott ki sérülés miatt.

Ez már a Vikingur Reykjavík elleni szoros, sőt nyögvenyelős partikon (2-1, 2-0) meglátszott, és a BEK bukatóin túl megmutatkozott a bajnoki eredményeken is: 1983 őszének első kilenc fordulójában a Győr csak háromszor nyert és hatszor ért el döntetlent, majd a tizedik körben 2-0-s vereséget szenvedett az Újpesttől. A

Szokol és pokol

HEGYI IVÁN

ÖRÖKZÖLD GYEPEN

Az ördögös Viktor Szokol (világos mezben). A győri Szíjártó László nem tudta semlegesíteni a három gólt szerző belarusz játékost

forduló rangadójának titulált találkozóra alig 2000 néző gyűlt egybe a Megyeri úton. Az elkényeztetett közönség talán nem érezte annyira kvalitásosnak a Szendrei – Kozma, Kovács József, Sarlós, Tóth József – Kardos, Steidl (Szebegyinszky), Kisznyér – Kiss Sándor, Töröcsik (Herédi), Fekete összetételű együttest, mint amennyire „minőséginek” tartja a mai amatőr szakírás és klubvezetés a jelenlegi pszeudocscapatot.

Győrött bezzeg tódultak az emberek a meccsekre; az ETO bajnoki nézőátlagja az 1982/83-as évadban 16 667, az 1983/84-esben 15 933, az 1984/85-ösben 13 067 volt. (Az FTC előbb 18 833-mal, majd 17 533-mal, aztán 20 200-zal vitte a prímét.)

A Dinamo Minszk 1982-ben 26 275-re emelte nézőátlagát, miután – a szovjet futball történetében először és utoljára – elnyerte a bajnoki címet. Ezzel együtt presztízis tekintetében jóval a Dinamo Kijev mögött maradt, mert Valerij Lobanovszkij, a világhírű mester csapatában egy komplett válogatott keretnyi labdarúgó sorakozott. Ott volt Viktor Csanov, Vlagyimir Besszonov, Szergej Baltacsa, Oleg Kuznyecov, Anatolij Gyemjanyenko, Szergej Borovszkij, Anatolij Konykov, Ivan Jaremcuk, Alekszandr Zavarov, Andrej Bal, Leonid Burjak, Rác László, Vlagyimir Veremejev, Pavel Jakovenko, Vagyim Jevtusenko, Igor Belanov és Oleg Blohin. (E labdarúgók többsége szerepelt Irapatóban, a 6-0-val zárult szovjet-magyar mérkőzésen, honfitársaink mindmáig utolsó vb-résztvétele idején, és ezüstérmet nyert az 1988-as Európa-bajnokságon, ahogyan néhányan közülük az 1972-es tornán vívtak vesztes döntőt. A „komanda” akkor a legjobb négy között hazánkfiait győzte le 1-0-ra, nem utolsósorban azért, mert Zámbo Sándor tizenegyesét Jevgenyij Rudakov kivédte.)

A minszkiek három legismertebb arca Szergej Gocmanov, Andrej Zigmantovics, valamint az a Szergej Alejnyikov volt, aki sérülése miatt nem

GYŐRI ETO-DINAMO MINSZK 3-6 (1-4)

BEK-mérkőzés, 1983. október 19., Győr, 18 600 néző. Jv.: Tokat (török). ETO: Kovács – Csonka, Hlagyvik, Mile (Szíjártó, 46. perc), Magyar – Hannich, Szepessy, Burcsa – Szabó, Szentés, Hajszán. Dinamo: Kurbiko – Siskin, Borovszkij, Truhan, Kurnyenyin (Rumbutis, 46.) – Gocmanov (Vasziljevskij, 60.), Zigmantovics, Pugyiscsev, Melnyikov – Szokol, Kondratyev. Gól: Szokol (2., 11. és 42.), Hannich (13., 11-esből), Kurnyenyin (20.), Gocmanov (54.), Szentés (62.), Rumbutis (69.), Szabó (83.).

szerepelhetett Győrött, az ETO-Dinamo BEK-találkozón. A csatárok egyike, Viktor Szokol már a 29. évében járt, ám a bajnoki aranyérem eszten-dejében csak kétszer kapott helyet a csapatban. Győrött viszont többet emlegették, mint a szintén Szokolnak nevezett népi kisrádiót, a szovjet rádió-technika örökbecsű remekét.

Ez a labdarúgó ízekre szedte a zöld-fehérek védősorát, három gólt pakolt be a tehetetlen Kovács László kapusnak, akire összesen hatot számoltak a folyók városában a hazai térfélre áradó belaruszok. A hangulat olyan fagyos volt, akár a Minszk 16 típusú fridzsider mélyhűtője. Az ETO csaknem másfél évtized múltán veszített újra európai kupamérkőzést házigazdaként – 1969-ben a Barcelona győzte le 3-2-re –, ám ezúttal „liège-i” kiütésben volt része otthon is (6-3).

Másnap a Kisalföld című lap az első oldalán jelentette: „Kínos kudarc hazai pályán.” Majd a cikkben mára már kivesző tárgyilagossággal kifejtette: „Nem történt más, mint hogy a gyenge magyar bajnokságban is csak közepes ETO könnyűnek találtatott egy nemzetközi szintű csapattal történt mérterésen. A szovjet bajnok annyival gyorsabb volt a Rábánál, hogy ez önmagában megoldhatatlan feladat elé állította a zöld-fehéreket. Annyival jobb volt a csapatjátéka, hogy az történt a középpályán, a pálya legfontosabb területén, amit akart. Annyival korszerűbb volt a játéka, hogy azzal szemben nem akadt hatásos ellen-szer. S ha ehhez még hozzászámítjuk, hogy technikailag is felülmúlták a hazaiakat a vendégek... Akkor megtaláljuk a kudarc okait, látjuk, hogy miért is volt eleve kilátástalan helyzetben az ETO.”

Verebes, aki a legkevésbé sem került a konfliktust keltő megszólalásokat, ezúttal szolidan nyilatkozott: „Taktikailag ilyen jól még egyetlen ellenféllel szemben sem készültünk fel. Ám a Dinamo olyan fizikai és gyorsasági fölényben volt, hogy nem tudtuk feltartóztatni.”

A Győr végül kettős vereséggel és 4-9-es összesítéssel esett ki, mert a minszki visszavágón – 50 050 néző előtt – 3-1-re tángálták el. (Szokolra tapadni kellett volna, de a hős odakinn is főszerepet vitt, kétszer csengetett.) Vesztes volt továbbá a Volántourist győri irodája, amely még az első mérkőzés előtt a következő programot hirdette meg: „Repülőgépes út november 1-5. között. Mérkőzésjegy, színházlátogatás Minszkben, városnézés Moszkvában, teljes penzió első osztályú szállodákban 4950 forintért.”

A Cooptourist helyi kirendeltségénél Moszkva és minszki színház nélkül 4250 forintba került volna a túra. Volna, mert a kislalföldi kimenetel után nem sokan jelentkeztek az utazásra.

Hiába, vannak olyan 6-3-ak is, amelyek nem mozgatják meg, sőt, dermesztik a szurkolót.

FOTÓ: KÉPES SPORT

Jegyzetlapok egy új gazdaságpolitikához (2.)

Valószínűleg nemcsak a kormányzást, hanem a közgazdaságtant is újra fel kell találni. A közgazdaságtani iskolák egyöntetű konszenzusa szerint a jó gazdaságpolitika célja a növekedés, amit a mindenki által elfogadott, ám sok vitát is kiváltó GDP, azaz a „bruttó hazai termék” értékével mérünk. Hogy egészen új megközelítésre van szükség, azt az OECD 2020. szeptemberi publikációja is igazolja. A neves szakértők által többéves munkával összeállított írásnak már a címe is tabudöntő: Beyond Growth (Túl a növekedésen).

A dolgozat ajánlásából szó szerint idézek: „A tanácsadó csoport szerint túl kell lépnünk a növekedésen, s a növekedést nem öncélúnak kell tekintenünk, hanem a társadalmi célok elérésének eszközeként, beleértve a környezeti fenntarthatóságot, az egyenlőtlenségek csökkentését, a nagyobb jólétet és a jobb rezilienciát. Ehhez szükség van a gazdasági döntéshozatal befolyásoló elemzésekre alapjául szolgáló filozófia, eszközök és módszerek korszerűsítésére. A jelentés a modern közgazdaságtan és politikai gazdaságtan fejleményeire támaszkodva olyan új megközelítés mellett érvel, amely elismeri, hogy a gazdasági rendszerek és a magatartás az emberek, a társadalmi intézmények és a környezet közötti kapcsolatrendszerben gyökereznek.”

Úgy vélem, a modern szociáldemokrácia gazdaságpolitikai koncepciója sokkal könnyebben tudna létrejönni és érvényesülni, ha az OECD tisztán tudományos, minden politikai elkötelezettségtől mentes tanulmányát az európai politikai pártok, a politikai döntéshozók, a közgazdasági iskolák meghatározó személyiségei megillető figyelemmel tanulmányozták volna.

A környezeti fenntarthatóság követelményének a megjelenése egy új, egyértelműen piacidegen elemet jelent a kereslet-kínálat egymást formáló szabad gazdasági mechanizmusában. Pogátsa Zoltán egy 2021-es publikációjában nemcsak elméleti megfontolásokból, hanem a természeti korlátok figyelembevételével javasolja egy új közgazdasági koncepció kidolgozását. A szerző felhívja a figyelmet arra is, hogy míg globálisan a jövedelemeloszlás felső 10 százalékában lévők felelősek a teljes CO₂-kibocsátás feléért, addig a szegényebbik 50 százalék a légszennyezés mindössze 10 százalékáért hibáztatható. Márpedig ha az uralkodó paradigma a fogyasztás és a GDP-növekedés, akkor valami egészen kapitalis változásnak kell történnie ahhoz, hogy az emberiség – gazdagok és szegények együtt – ne fulladjon meg az általa okozott mérgező klímában. A fenntartható gazdaságról írott későbbi könyvében Pogátsa tömör összefoglalását adja a félrecsúszott piacgazdasággal kapcsolatos kritikájának: „a klímaváltozás a világtörténelem legnagyobb piaci kudarca”.

Természetesen az Európa versenyképességéről és a „zöldnövekedésről” az Unió számára készített ún. Draghi-jelentésben is megjelennek a környezetvédelem szempontjai. De a tanulmány figyelmeztet is: „Európa alapvető értékei a jólét, a méltányosság, a szabadság, a béke és a demokrácia egy fenntartható környezetben. Az EU azért létezik, hogy az európaiak mindig élvezhessék ezeket az alapvető jogokat. Ha Európa nem tudja többé biztosítani ezeket a polgárai számára – vagy ha az egyiket a másik ellenében érvénye-

Túl a növekedésen – ezt a címet viseli az OECD tanulmánya, amely szerint a növekedésre a társadalmi célok elérésének eszközeként kell tekinteni

VERES JÁNOS

síti –, akkor elveszíti létjogosultságát.” Ez a kijelentés egy kemény követelmény, de még nem tiszta a kép, hogy e gondolat miképpen illeszthető be a növekedésre és a versenyképességre fókuszáló koncepcióba. Bízom abban, hogy a modern európai szociáldemokrácia az EU-ban együttműködő demokratikus politikai irányzatokkal közösen meg fogja találni a szükséges megoldást.

A szociáldemokraták programjának a középpontjában tradicionálisan a szociális biztonság és a mindenki számára hozzáférhető közszolgáltatások állnak. Kétségtelen, az 1989-es rendszerváltást követően az MSZP nem volt a helyzet magaslatán, amikor koalíciós partnerének és nemzetközi szövetségeseinek nyomására mindkét területre vonatkozóan megszorításokat fogadott el. 2002 után számomra is tudathasadásos állapot volt egyidejűleg pénzügyminisztere lenni egy olyan koalíciós kormánynak, amelyben a partnerünk mániákusan hitt a piacgazdasági módszerek egyedül üdvöztető voltában, miközben a pártomhoz tartozó miniszterelnök a „harmadik utas” megoldások hamis kompromisszumát képviselte. A végső döntésekben – nagyon komoly politikai érvek hatására! – személyes értékrendem sérülésével is részt vettem, és valószínűleg ma is így tennék.

Ma már azonban egészen más a helyzet: az ellenzékbe szorult szociáldemokrácia egy új gazdaságpolitikai gondolkodás kezdeményezésével is köteles részt venni a demokratikus pártok együttműködésében. Nem lehet vita tárgya, hogy ezen belül az eddig is képviselt álláspontunk következetesebb kifejtésével kell követelnünk a méltányosság és a szociális igazságosság szempontjainak érvényesülését az adópolitikában, a szociális ellátásban, az oktatásban és az egészségügyben. A korábbinál sokkal nagyobb figyelmet kell fordítanunk az önkormányzatiság feltételeinek biztosítására, a közszolgáltatásokra, és meg kell akadályoznunk azokat a törekvéseket, amelyek piacgazdasági módszereket kényszeríte-

nének olyan ágazatokra, amelyek tipikusan nem piaci jellegűek.

Ferge Zsuzsa már sok évvel ezelőtt rámutatott, hogy mire Magyarországon a rendszerváltást követően lehetőség nyílt volna valamilyen társadalmi célt és modellt választani, addigra a jóléti államot az uralkodó nemzetközi neoliberális és pénzügyi hatalmak neveltséges és pazarló tévútnak állították be. Ez a tévút az állam szociális kötelezettségeinek a leépítésében is megnyilvánult, aminek egészen elképesztő formája a 2010 után kialakított és ma is érvényes „perverz újraelosztás”, amikor a szociális juttatások elsődleges kedvezményezettjei a magas jövedelműek lettek. A Magyar társadalom és szociálpolitika – 1990–2015 című kötetében a jelentős magyar szociológus egyenesen úgy fogalmaz, hogy ez a gyakorlat ellentétes minden modern európai társadalompolitikai elvvel és normával, ráadásul aláassa a társadalmi integrációt is.

Vajon figyelmen kívül hagyhatják-e az Orbán-rezsim megdöntésére készülő demokratikus pártok és mozgalmak – mindenekelőtt a szociáldemokraták – Ferge és a hazai szociológiai iskola figyelmeztetéseit? Vajon kialakíthatunk-e álláspontot, programot, téziseket és kezdeményezéseket a fenntartható és minden nyugdíjas számára létbiztonságot jelentő új nyugdíjrendszer koncepciója nélkül? Az egészségügyi ellátás és a szolgáltatások alapvető és lényegi helyreállítására vonatkozó tézisek nélkül megfogalmazható-e egy hiteles rendszerváltó program? A demokratikus erőknél és mozgalmaknál nem közös kötelességük-e tudományosan megalapozott kezdeményezéseket tenniük a hazai lakásválság hosszú távú megoldására? Az adórendszer átdolgozásához figyelmen kívül hagyhatjuk-e, hogy nincs olyan ország a világon, ahol a szegények adójának is csúfolt áfa 27 százalékos? (Amihez további 4,5 százalékot is hozzá kell adni kis-kereskedelmi extraprofit-különadó miatt, ami ugyancsak a fogyasztót, a végfelhasználót terhelő fizetési kötelezettség!) Vajon vállalható-e a családi pótlék 2008 óta változatlan 12 200 forintos összege?

Ha viszont hajlandók vagyunk túllépni a szociális igazságtalanság jelenlegi hazai rendszerén, akkor új dimenziók nyílhatnak meg a társadalmi kohéziót erősítő gazdaságpolitikai program készítői előtt. Nem kétséges, vissza kell térnünk a személyi jövedelemadó progresszív rendszerére, amely gyakorlatilag általános a fejlett világban; Ausztriában például évi 12 816 euróig a jövedelem mindenki számára adómentes, e fölött viszont hat, egyre magasabb kulccsal adózó sáv is van, s a jövedelem évi egymillió euró feletti része már 55 százalékkal adózik! És ez csak egy inspiráló példa arra, miképpen lehet itthon is megteremteni a szükséges forrásokat a szociális igazságosságot megvalósító elképzelésekhez.

Ma már általános tendencia, hogy az uniós országok egyre inkább támogatják az EU ún. szociális pillérének a megerősítését. Felmérések igazolják, hogy a lakosság 88 százaléka számára személyesen is fontos a szociális biztonság ügye. Fontos jelzés ez azon politikusoknak, akik a közelmúltban megjelent Draghi-jelentéssel kapcsolatban észrevételezték, hogy az anyagban hiányos a szociális elemek kifejtése.

Ismételten jó érzéssel lapozom fel az Európai Progresszív Tanulmányok Alapítványa által még 2023. július 11-én kibocsátott akciófelhívást, amely közös cselekvésre buzdít egy „Új Társadalmi Szerződés” kidolgozása érdekében. Mint az aláírók megfogalmazzák, e társadalmi szerződés célja az emberek és a bolygó jólétének a biztosítása kell, hogy legyen. E felhívásban csaknem minden fontos elem szerepel, amelyeket a modern európai és magyar szociáldemokrácia új önmeghatározásában figyelembe kell venni. „Nem engedhetjük meg magunknak, hogy az európai jóléti államok rendszere elavulttá váljék” – fogalmazza meg a központi tézis, majd a dokumentum az igazságos átmenet társadalmi és környezetvédelmi téziseit is kibontja. Lényegében a jóléti állam, a minőségi munkahelyek, a szociális és környezeti biztonság szempontjainak érvényesítését igényli az EU új gazdaságpolitikájában.

Néhány héttel ezelőtt egykori pénzügyminiszteriumi kollégámmal beszélgettünk egy kávéházban. „Tudod, János – mondta a vége felé –, talán nem tévedek sokat, ha úgy fogalmazok, hogy ezt a neoliberális modellt, amelyre az elmúlt 40-50 év világgazdasága felépült, már mindegyik politikai irányzat utálja. Ennek ellenére a nemzetközi szervezetek szabályzatai, az államközi egyezmények normái, a közgazdasági iskolák tézisei, a statisztikai rendszerek definíciói és nem utolsósorban a hitelminősítés kőbe vésett ortodoxiái szinte rendíthetetlenül kötődnek hozzá! Pedig ma már egészen más a világ, egészen mások a társadalmi elvárások, és különösen megváltoztak a környezeti, fenntarthatósági korlátok is. Manapság ezt már nem is neoliberálisnak, hanem sokszor főáramúnak, mainstreamnek nevezik, mintha a »neoliberális« valami illetlen kifejezés lenne! De hát mi az, hogy mainstream? A mai mainstream már más, mint az egykori, és ha a civilizáció élharcosai meg a közgazdaságtan művelői józanul gondolkodnak, akkor a holnapi mainstreamnek is egészen másnak kell majd lennie, mint a mainak, nem igaz?”

Egykori kollégámnak igaza van: új gazdasági paradigmára, új politikai gazdaságtanra van szükség. Ezt az írásom első részében idézett bekezdés is megerősíti, amelyről most már elmondom, hogy a kapitalista világgazdaság egyik meghatározó orgánumból vettem át: a Financial Times 2020. április 3-i számában egy terjedelmes, a lap szerkesztőbizottsága által (!) jegyzett véleménycikkből jelent meg. A cikk címe az akkori aktualitásra utal: „A vírus felfedte a társadalmi szerződés gyengeségeit”. Engem mint szociáldemokrata politikuszt azonban az alcím fogott meg különösen: „Radikális reformokra van szükség egy olyan társadalom kialakításához, amely mindenki javára működik”. Igen, erről van szó! „Mindenkinek javára!” – ez fejezi ki a legjobban a modern szociáldemokrácia küldetését.

Mészáros Máté gengszterfőnök-ként világbajnok bambasággal képes bámulni egy Raffaello-festményt. Woody Allen változatlanul meg tud írni egy fölöttébb szellemes vígjátékot. Orlai Tibor pedig simán összeszed egy olyan csapatot, amelyik ezt jól el is játssza, méghozzá a világon először, abszolút ősbemutatóként. Bár azért a premier elején kicsit megrémültem. A parádés ötlet dacára, hogy egy bandita szalonjának falára kikerül egy lopott, egész Európában körözött Raffaello-kép, és ez jelentősen befolyásolja a családjá, a gengszterek életét, kissé keszekuszanak, túl harsánynak tűnt a produkció. Pedig én vevő vagyok a jóféle ripacskodásra. De úgy éreztem, rögtön a kezdetekben mindenki rátesz egy-két lapáttal, kapásból földob a deszkákra egy vaskos vonásokkal megrajzolt, elég egyszerű figurát a Brooklyni mese című produkcióban, a Belvárosi Színházban.

Aztán finomodik a játék. Kezdenek hatni Woody Allen filozofikusan szarkasztikus mondatai. Kezd kibontakozni, hogy ez nem csupán kedves marhaskodás lesz, hanem azért a „fű alatt” létkérdések is felvetődnek, és áradnak majd a remek színészi alakítások.

1938-ban járunk, Woody Allen videóüzenetben el is mondja, hogy gyerekkorában éltek a környezetében gengszterek, személyesen nem ismer-te, de időnként látta őket. Mészáros nem a klasszikus filmekből ismert, makulátlanul elegáns, úriember külsejű gengsztert játssza el, inkább a némi-képp kelet-európai, bunkóbb verziót. Tán még azt is mondhatni, hogy olyan ízléssel, kultúrával nem rendelkező úgazdagot, aki még fel is vág arra, fennhangon kérkedik, hogy mennyire műveletlen. Az ilyesmit totálisan fölöslegesnek érzi. Ő a pénz beszél, a kutya ugat embere. Aki csupán azért vesz lopott Raffaello-alkotást, mert annyit azért tud, hogy az rengeteget ér, és meg van győződve róla, hogy jóval többért el tudja adni, mint amennyiért szert tett rá.

Megrökönyödik, amikor a felesége, Terry, Járó Zsuzsa alakításában, ki akarja tenni a falra. Nem csak amiatt, mert illetéktelen szemek is megláthatják a körözött portékát, hanem azért, mert mit keres ez az „ízé”, ez az avított régiség az ő jól berendezett, korszerű lakásában. Bámul mint borjú az új kapura, lövése sincs, mi a fenét esznek rajta. Átnéz a remekművön úgy, hogy bármi is megérintené. Bámulja, bá-

Rémisztőök és mulatságosak

A gengszter-család és a Raffaello-festmény a Belvárosi Színház Brooklyni mese című darabjában, amelynek szerzője Woody Allen

BÓTA GÁBOR

mulja, de nem lát ki a fejéből. Áll előtte és értetlen arccal, káromkodva, szitkozódó szájjal az ég egy adta világon semmit nem fog föl belőle.

Járó Zsuzsa viszont lehuppan a kanapéra, és a szemét le nem véve a festményről eljátssza, milyen az, amikor életre szóló felismerés hasít valakibe. Amikor felismeri az igazán szépet, amit eddig nem látott meg. A tisztaságot, a mennyeit, a nagyságot. És ez elkezd átformálni. Vígjátéki, sőt bohózati a helyzet. Ül elrévedve, a csodától meghatódva, lelkében is igencsak megérintve, a magasztosságtól átszellemülten, miközben a férje pufog, kiakad, kiabál, föl nem foghatja, hogy mi ütött a feleségébe. És aztán lassacskán, járványszerűen, az egész háza népébe. Úgy gondolja, mindenki megkerült, aki a lopott portéka hatása alá került.

Woody Allen vicces formában tulajdonképpen azt a Vörösmarty által is megfogalmazott kérdést feszegeti, hogy ment-e a könyvek, a művészet

által előrébb a világ. Milyen hatással vannak a remekművek az emberekre, netán az egész életüket is megváltoztathatják? Terry kiszórja a lakás modern berendezéseit, és régiségekkel hordja tele. Gondolhatnánk, hogy sznob lett, de ez sokkal több ennél. A szépségnek lett a megszállottja, ha ehhez nincs is meg még a megfelelő ízlése, de tán valamikor meglehet. A Cseh Judit által megformált barátnőjét, Millet is megtéríti az új „hóbortjának”. Khell Csörsz díszlettervező leleményei szerint újabb és újabb humorforrást jelentő berendezési tárgyakkal rukkolnak elő, túlzásba vitt hozzá nem értő ügybuzgalmukban. Szakács Györgyi jelmezein is igencsak tetten érhető az „irányváltás”; amikor a házaspár kisebbik lánya, a Bíró Panna Dominika alakította Isabella, aki eddig vagányul öltözködve egyik buliról a másikra járt, fennen hirdeti, hogy a kép megbabonázta, megtérítette, apáca akar lenni, és beront a színpadra ennek megfele-

lő ruhában, akkor nagy nevetés tör ki. Mészáros Martin, azaz Vito, a vőlegénye, aki ugyancsak bandatag, fel nem foghatja, mi a fene történt vele, miért nem akar furtonfurt bulizni, táncolni, piálni, éjszakázni menni. A László Lili által játszott Angelina, a másik lány eszesebb, vele azért eddig is előfordult, hogy könyvet vett a kezébe, nyilván még azt is tudta, mi fán terem a reneszánsz – ő mind eltökéltebben festő akar lenni. Ennek érdekében rohamtempóban belehabarodik Andrew-ba, a festőtanárbá. Dékány Barnabás olyan festő, aki feltehetően jó művész, kellő önkritikával, és első pillantásra tisztában van azzal, hogy körözött remekmű függ a falon. Amellett, hogy ő is belezúg a lányba, mindent elkövet, hogy visszajuttassa a múzeumba. Na, ebből aztán jócskán lesz kalamajka! Rohonyi Barnabás Tonyként, Angelina vőlegényeként naná, hogy szintén bandatagként, hátrahőkölve, iszonyatosan felhorgadva igyekszik kereszthe tenni. Feje tetejére áll minden. Ficzere Béla a nagy melák gyilkos Vince – akinek időnként nagy a lelke és ilyenkor szórakoztatóan elbőgi magát, elege is van az egészszből, meglép és Szicíliában békés szőlőtermesztéssel akar foglalatосkodni. A történések jelentős részét látjuk, de van amit Schruff Milán, az orgazda Lippy regél el. Szembefordulva velünk, olyan narrátorként, aki az eseményeken kívül, de ugyanakkor belül is van.

Olaszországba került a cselekmény, és érezhetjük azt, hogy kicsit Magyarországra. Itteni típusokat is felismerni vélhetünk. Rémisztőök és mulatságosak. Sal, a gengszterfőnök mindenkinek diktálni akar, de kezd kicsúszni a kezéből az addig biztos kézzel bitorolt szemétdombja. Számára és a többiek számára is lényegében felfordul a világ. Szabó Máté viszont a talpán nagyon is álló előadást rendezett, inspirálva a színészek játékkedvét. Elcsúszhatott volna a rossz ízlés, hatásvadász semmitmondás irányába a produkció, ami a kezdeti döccenők után abszolút beledül, pörgő ritmust vesz fel. Időnként áthallásossá válik.

Woody Allent szeretik nálunk. A Játssz újra, Sam! címszerépébe több mint 40 éve bújik bele Kern András. A Lövések a Broadwayn „véletlenül” szintén gengsztertörténet. Nem is olyan régen Béres Attila rendezésében, remek előadásban ment a Thália Színházban, de valami miatt nem lett kiadós siker. Allen forgatott és koncertezett is nálunk. Novemberben lesz 89 éves. Videóüzenetében ironikusan azt mondta, bár túl van már élete felén, talán eljön még Budapestre. Úgy legyen!!!

Sorok a sörökről

Prága kibírhatatlan. Törtetni kell a Károly hídon, mint a japán metróban. Nem csoda, hogy a cseheknek is elégük van a turistákból, az overtourismból, mint Athénak, Barcelonának, Rómának, avagy Balatonfürednek: oké, ebből élünk, de kibírhatatlan. A fürediek is fellélegeznek, mikor véget ér a szezon, és visszakapják a városkéjukat. A Károly hídon nyomuló tömeget ráadásul megakasztja egy csehszlovák dixieland-együttes, ez oké, majd egy ilyen durva nagy havasi kürtön csehszlovák népdalokat előadó, báránybőrbe bújtt, gyapjúharisnyás durvára népi csehszlovák népzeneész atyafi, aki most éppen az aranyeres elefánt hasmenése című polkára gyűjt rá.

Ez volt életem utolsó társasútja, gondolom az idegenvezetőt és az utastársakat hallgatva – csak művészettörténészeket engednék idegenvezetni. Még az előző pártállam idején sokat jártam Prágába, mert tetszett, de akkor csend volt, jellemző, hogy szilveszterkor, és csak ekkor, minden bezárt este kilenckor, még az U Fleku is, az a másik véglet volt, bezárkóztak, némaság, hideg és sötét, az előző pártállam jelképeként.

TOMPA IMRE

De ez a mostani tömeg kibírhatatlan, a turista pont azt pusztítja el, amiért a turista elvileg idejött, a kultúrának ebbe a hihetetlenül sűrű esszenciájába, Prágába, és többnyire csak néz, de nem lát, és alig várja, hogy sörözzön.

Well, a cseh sör. A sör ugye Csehország szinonimája, jóllehet a sör a német kultúrából ömlött ide Bohémiába, ahol a nagy kockázatú lager sörök, világos, alsó erjesztésű (amiben a hidegen élesztő élesztő az erjedést követően a sör aljára hanyatlik), sörgyárakban készülő tömegitalok jellemzőek, ilyen szó, hogy borgyár, nincsen. Legmenőbb a Pilsner, füles korsóból kell kortyolni a marha finom, kemény habú, aranyárga, virágos illatú, közepesen testes, komlós utóízű, nem édes, klassz kesernyés férfisört. Ezeknek a tömegsöröknek lényege a nivós középip. Nem olyan eszméletlen illatos és drága holmik, mint a kézműves sörök. A középip fontos: nem lehet nagyon markáns és karakteres egy tömegtermék íze, mert a tömegtermék a nem szofisztikált ízlésű tömegnek készül, az intenzív karakter, a túl érdekes termék leszűkíti egy vékony rétegre a keresletet, kisebb a profit. Kóstolj meg egy hamburgert: a kutyakajaszzerű húspogácsának se íze, se bűze, ha igazán finom

Törtetni kell a prágai Károly hídon, mint a japán metróban

lenne, megosztó lenne, a nagy kockázatú tömegtermékek szükségképp közpszerűek, mert közpszerűeknek készülnek.

A sörvilágban is forradalom zajlott le, mely kis, színes kézműves főzdekből indult. Felső erjesztésű (az élesztő az erjesztést követően a cucc tetején lebeg és szobahőmérsékleten erjed), csodakomlókkal komlózott, csodamalátákkal malátázott, karakteres holmik, ilyen az IPA, aminek semmi köze az „eb fél, kutya fél, meg az ipam-napam él”-hez (itt az ipa az apóst jelenti), a sörnél az Indian Pale Ale rövidítése, az APA meg

az American Pale Ale. Ezek tehát színesebb, intenzívebb és illatosabb-gyümölcsösebb valamik, melyeket a kézműves műhelyektől vett át a söripar. Amerika és mi magyarok jártunk élen a sör szebbé válásában a nyolcvanas évektől, csodás sörös szubkultúra fejlődött ki nálunk a 2011-es Főzdefeszt óta. De ma, amikor minden alrendszer és szubkultúra hanyatlik, egy-két hetente zár be egy-egy kisebb főzde a kábé 120-ból.

Receptek és mumusok

PAPP SÁNDOR
ZSIGMOND

A fenyítés az apa dolga volt. A hetvenes években a pofon és a nadrágszj még a gyereknevelés alapeszközeinek számítottak (képünk illusztráció)

FOTÓ: NAZAROVA MARIA

A pámmal nem lelkiztünk. Az igazán bensőséges beszélgetések akadályaként talán az lehetett, hogy kicsit félttem tőle. A nagyim és a rám vigyázó asszonyok a kényesebb pedagógiai problémákat ugyanis úgy oldották meg, hogy: „nem baj, majd jön haza apád, és akkor lesz nemulass”. A ki nem mondott büntetésnél nincs rosszabb egy élénk fantáziájú gyerek esetében, ám arra nem elég, hogy ne legyen „bűnismétlő”. Szóval így lett az apámból mumus, vállalta el tán akarata ellenére is a rossz rendőr szerepét. A fenyítés is az ő dolga volt, olykor elcsattan néhány pofon, és egy alkalommal a nadrágszj is előkerült. A hetvenes években ezek a gyereknevelés alapeszközeinek számítottak, sehol nem voltak még azok a „modern” elvek, miszerint minden agresszió nehezen gyógyuló seb a gyermek pszichéjén.

Nálunk is a nulla tolerancia van érvényben e tekintetben, de a nevelési felfogás elképesztően sokat tud változni évtizedek alatt. Emlékszem, mennyire megdöbbentem, amikor Márai vallomásaiban a számomra etalonnak tűnő polgári életről olvasva kiderült, hogy míg a szalon, ahová „hónapszámra nem lépett be senki” volt a legtagasabb és legvilágosabb szobája a lakásnak, addig a gyerekek egy ablaktalan, levegőtlen „alkóvban” szorongtak, és mindenki természetesen vette, hogy nappal is villanyfényben tanulnak, miközben a lakásba árad be a napfény. Nálunk, a szocialista polgárság időszakában ez már elképzelhetetlen volt, az íróasztalom az ablak előtt állt, és csak este kellett villanyt gyújtani. Én már nem „ronthattam a szemem”, vélték anyámék, miközben pár évtizeddel korábban még a jó módú, gyerekeiken majomszeretettel csüngő családok sem ügyeltek a gyerekszoba elhelyezésére és minőségére.

A pofon tehát még belefért, a sötét szoba már nem. Szegény apám fogorvos létére még tetézte, hogy időnként otthon rendezte le a kicsit is meglazult tejfogaim kihúzását, így hazatérése után sokszor úgy kezdte, hogy „menj be a fürdőszobába”. Akkor már tudtam, hogy mínusz egy foggal jövök ki. (A fogtündér még a kapitalista világot boldogította.) Hogyan is várhattam ezek után repesve haza? Nem csoda, ha később az anyámat avattam be a „kényes” ügyeimbe, vele kezdtem, ha el akartam érni valamit. Apám kissé duzzogva nevezte őt a védőügyvédemnek, aki többnyire az én pártomat fogta az ő szigorúságával szemben. Ami, ma már

jobban látom, inkább volt következetes-ség, semmit valódi szigor.

Szerencsére Dusival mindez másként van. Egyrészt, mivel én otthon dolgozom, nem kell mumusként várnia, másrészt mi a két jó rendőr felfogásában neveljük. Ennek az az eredménye, hogy velem is lehet „komolyabb” témákról beszélgetni. Jó, néha ez kimerül abban, hogy igen alaposan, minden körülményt figyelembe véve elemezzük ki, hogy vajon Hulk vagy Vasember kerülne ki győztesen egy esetleges összecsapásból, és miért, illetve ki a kedvenc karakterem a gyűrűk szövetségének hét tagjából. Ezek „fiús” témák, amit anyával, aki nem nagyon van otthon a képregények világában, nem lehet kivesézni, viszont a nejem kiválóan ad tanácsot iskolai ügyekben. Arra viszont odafigyelünk, hogy az igazán fontos ügyekben mindkettőnk véleményét hallja, ne legyen senkinek sem „kiszervezve” a lelki élet karbantartása.

A minap például a virtuális világ ső-

tébb bugyirairól volt szó, hiszen azzal jött haza a gyerek, hogy tízévesen saját YouTube-csatornát szeretne indítani. Az egyik osztálytársának már megengedték a szülei, és ez őt is nagyon érdekli. Dusi imádja ezeket a rövid videókat, sokáig a repülőgép-hajtogatás, a dominózás, a Dude Perfect nevű amerikai csapat vicces sporttrükkjei vitték a prímet, de számos jó recept is az itteni főzős videókból került be a családi menübe. Például így kaptunk rá a közös steaksütésre (a videókon valahogy mindig puhábbnak és zamatosabbnak tűnik a hús), és így gyökerezett meg a sonkás, pesztós, mozzarella pirított szendvics vagy a kenyérszeletekből pillanatok alatt elkészülő „gyorspizza”. De egészen más téma, amikor valaki a saját élete videóit töltene fel a netre, tenné közzé azt, ami igazából nem tartozik másra.

A nejem és én szerencsénkre az offline világban nőttünk fel, így a kamaszkor elején messze más kihívásokkal

szembesültünk. Viszont mindketten azt valljuk, hogy a való világ épp elég izgalmat tartogat ahhoz, hogy ne cseréljük le könnyedén a követők utáni hajszára, klikkvadászatra, az influenszerkedés kezdő lépéseire. Erről beszélgettünk hosszan útban a sulis felé, ahol a kosárlabdaedzéseket tartják, szerencsére nem virtuálisan.

Mintha nem is szűk száz év, hanem ezer esztendő telt volna el Márai polgári életmódja, a kommunizmus még szűkebb terei és a határtalan digitális világ csábító szirénhangjai között. Látszólag gyökeresen eltérő problémával szembesülhetett mindhárom apa és mindhárom fiú. A nevelési elvek olykor képesek lépést tartani az új kihívásokkal, máskor vigasztalanul idejétmúltak tűnnek. Talán csak a beszélgetés ereje nem változott. Legyen szó Hulkról, a pizzáról vagy a szerelem útvesztőiről. Apa és fia között, nevetgélve vagy komolyan. Talán ez egyetlen recept, amiből bármit ki lehet sütni.

Megkopott nemzeti show

Mint ismeretes, egy játék akkor érdekes, ha komolyan lehet venni. Mikor van benne kreativitás, felmutat ügyességet, tudást, át lehet benne élni a verseny élményét minden váratlan buktatójával, a győzelem mámorát, a vereség keserűségét. Gyerekkortól kezdve szembenézés a képességekkel, próbatételek sora – komoly következmény nélkül, de sok tanulsággal. Még az igazi szerencsejáték sem tréfadolog, főleg, ha van komoly tét. Mit kínál a sors, merre sodor, ha teljesen rábízom magam? Az ilyen játékokat kívülről is izgalmas szemlélni. Jól követhetőek, bravúros teljesítményekkel készítenek elismerésre, lehet szurkolni valakinek, azonosulni vele, szinte belülről átélni a küzdelem izgalmát.

Vannak aztán időt mulató játékok is, afféle játék játékok. Összejön a társaság, beszélgetni már nincs miről, a külvilág éppen csendes, az elvi viták meg összeveszéseket szülhetnek. Inkább próbáljuk meg jól érezni magunkat, játszunk valamit. Valami vicces nyakatekertséget, sok ilyen társasjáték összegyűlt már a gyerekek szobájában. Keressük az aranyat, négy kártyával elvehetsz valakitől kettőt, de ha azokon ördögfigura van, hátralépsz hármat, a palló segít átjutni a

szakadékon, de a másik lelőphet két indiánnal. Percenként bele kell pillantani a szabályokba, de nem baj, halad a dolog, lehet viccelődni, egymást ugratni, nevetgélni. A győztes előadja a nagy örömet, a vesztesek meg úgy tesznek, mintha sorscsapás érte volna őket. És lehet vidáman búcsúzkodni.

A mai televíziózás mindkét játéktípussal operál. Korábban mereven ragaszkodott az elsőhöz, a „komolyhoz”. Mutasd meg, mit tudsz, és közben tanulunk mi is. Erről szóltak egykor a vetélkedők, és azóta sem koptak ki a repertórból a műveltségi kvizek, a kombinatív szellemi és ügyességi csapatjátékok. Érdekes emberek tűnnek fel, s ha sok pénzt nyerhetnek, örülten tud a néző izgulni

FORGÁCS IVÁN

Mintha ablakon át kukkolnánk egy bulizó társaságot – ez ma a nemzeti show. A Duna TV-n futó Magyarország, szeretlek! című vetélkedőműsor egyik epizódja

FOTÓ: MÉDIAKUZZ/MÁTE KRISZTIÁN

értük. Ám idővel a kereskedelmi csatornák kialakították a tisztán szórakoztató, azaz időt mulató „vetélkedős” show-műsorokat. Ezekben ismert emberek, celebek szerveződnek csapatokba, és kisebb-nagyobb stúdiócsinnadratta közepette megmérkőznek mindenféle feladatocskában, mert hát milyen jópofa, mikor egy színész négykézláb mászkál, vagy törli a fejét. Igazi tét nincs, a lényeg a harsogó jókedv. Valahogy elűtnek nekünk másfél órát.

Semmi kivetnivaló nincs abban, ha a köztévé repertoárjára is felkerül egy efféle örömmizadó bohóság. A keresztény nemzeti szellemet tisztességesen terjeszti, kitaróan szolgálja a kormányt, csepegtet kultúrát, rendez jó színvonalú komoly- és könnyűzenei tehetségkutatókat. Belefér a dicső küldetésbe egy kis lazítás. Arra viszont már talán érdemes rákérdezni, miért vasárnaponként, főműsoridőben jelentkezik Duna TV-n. Akkor ünnep egy ilyen műsor, hogy vele kell zárni a hetet, és erőt meríteni belőle a következőre? Ilyen súlyt tud adni neki az emelkedett, hazafias cím: Magyarország, szeretlek!?

Bár 2011 óta zajlik ez a nótázós hangulatú show, nem az Orbán-éra kultúrharcos találmányáról van szó – ahhoz kreativitás kéne –, csupán egy holland formátum, az I Love My Country honosításáról. Ha valaki nem botlott volna még

bele, íme a szerkezet röviden: van egy műsorvezető (2022 óta Pindroch Csaba), két négy-négy fős piros és zöld celebcsoport állandó kapitánnyal (két éve egy musicalénekes házaspár, Vágó Bernadett és Miller Zoltán). Visszatérő feladattípusokban verseng a két társaság: kezdőmotívumból kell slágert felismerni, memorizálni és továbbadni egy információsort, előjön a „ki nem mond!” a „mondd tovább az utolsó betűvel!”, meg hasonlók. A győztes csapat nyereménye szimbolikus. A mélységet, a magyar színezetet annyi jelenti, hogy az adásoknak van valamilyen eseményhez köthető tematikájuk (úrkutatás világhete, vakok és gyengén látók nemzetközi napja), a műveltségi elemek pedig hazai személyekhez, művekhez, helyszínekhez kapcsolódnak. Többnyire a populáris műfajok szférájában. Egy 12 évvel ezelőtti adásban az egyetlen nehézséget Radnóti Miklós gimnáziumi szintű élettrajzi adata jelentette.

Több mint egy évtizede megy hát a műsor, és sikerült megoldani, hogy érdemben ne nagyon bővüljenek az ismereteink hazánkról. A kor jellegzetes terméke: zengzetes, patetikus cím mögött egy totál kommersz nemzetközi brand. Amellyel amúgy nagy baj nincs, csak érdektelen. Nem képességeket felcsillantó, nem közművelő, csupán időt mulató. Harsog benne a mesterségesen túlhevült jókedv, szinte egy pillanatra sem csitul a nevetés, a szereplők csipkedik egymást, poénkodnak, Teljesen partikuláris szinten. Mintha ablakon át kukkolnánk egy bulizó társaságot. Ez ma a nemzeti show. Minden vasárnap, lassan 15 éve.

VISSZHANG

A NÉPSZAVA HÉTVÉGI MAGAZIN MELLÉKLETE

Radikaly: játék az indulatokkal

Valami elszakadt Orbán Viktorban az EP strasbourgi plenáris ülésén. Valami elfogyott benne, ugyanaz, ami az európai demokratikus erőkből: a türelem. Már a 2019-es választásra azt jövendőlte, megállítja Brüsszelt, közpénzen telelakátolta Junckerrel az országot, 2024-re a belga főváros bevételét ígérte, közpénzen telelakátolta Ursula von der Leyennel az országot, egyúttal a mocsarak lecsapolására buzdított, nem mellesleg hónaljig gázolva a dágványban. Mindenben igaza lehetne amúgy, ha olyan fizikai térben mondaná, ahol a helyeslők vannak többségben: Türk Tanács, a Kreml összes termei, náci vonzalmaktól hangos AfD-gyűlés, Illiberális Internacionálé (ez a közeljövő.) De olyan helyen mondja, ahol egyelőre nem sikerült megváltoztatni a játékszabályokat, s ahol ajtót mutattak neki. Ugyan nem Magyarországot vonták kérdőre ezúttal sem, hanem az utat tévesztett kormányát, de az országot vezeti ki az Unióból Orbán, ha nem marad számára élettér (tudatos fogalomhasználat). Az EP-ben olyan ciklus kezdődött, amely évtizedes huzakodás után nem tud diplomatikus maradni, s Orbán azt is megmutatta, milyen lesz: radikális, s a maga részéről szélsőjobboldali. A globális radikalizmus játékát a tengerentúlon is soha nem látott csúcsra járatják az ókonzervatív nacionalisták. A világrend változását válságok szegélyezik, az út végén az civilizáció összeomlásának lehetősége áll. Mindazonáltal az élet továbbra is szép.

ÍRÁSAINK A 2. ÉS A 3. OLDALON

Tabuk nélkül

Áthágott minden tabut, a halál arcába nevetett. Az sem viselte meg, amikor a haját le kellett vágni. „Belenéztem a tükörbe, és megkérdeztem, ki ez a gyönyörű nő?” Gyógyulása előtt így élte meg a betegségét Dallos Szilvia (képünkön), aki ma önkéntesként dolgozik. Szombati Orsolya szintén nagy utazáson van túl.

PORTRÉINK AZ EMLŐRÁK ELLENI KÜZDELEM HAVÁBAN A 6-7. OLDALON

FOTÓ: STUDIOART PHOTOGRAPHY / KOVÁCS ZSÚZSI

Egy malomban űrlünk

Hogyan lehet egy régi gőzmalomból kulturális-közösségi tér? Ahol megfér egymás mellett a termelői piac, a kézműves-foglalkozás gyerekeknek és a menő technóbuli, a kortárs festészeti kiállítás és a coworking iroda? Mindenkitől várják az ötleteket a Valyo egyesület tagjai, miközben hosszú távú stratégia kialakításán dolgoznak, hogy a különleges ipari műemlékből helyi értékkel bíró köz-tér válhasson. A Hengermalom Kelesztés című megnyitóján jártunk, ahol a performatív sétával egybekötött malombejárástól a betonsimogató műhelyen át az élőzenével kísért némafilmvetítésig változatos programokat kínálnak.

BÁLINT ORSOLYA

A lágymányosi Duna-parton már megszokott a da-ruerdők látványa, a rozsdadozó akcióterülettelé nyilvánított városrészben lakóparkok, irodaházak tucatjai nőnek ki gombamód a földből. Miközben az egykori ipartelepek rehabilitációja jól halad, nem csak a XI. kerületi lakosok aggódhatnak, hogy a már így is túlterhelt újbudai utakon csak még nagyobb lesz a forgalom, a Kelenföld és Ferencváros közé álmódott Galvani híd terve is parkolópályára került, nincs infrastruktúra, se szolgáltatásrendszer, hogy az akár 20-30 ezer új lakót és itt dolgozót kiszolgálja.

FOLYTATÁS AZ 5. OLDALON

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Ha most vásárnap lenne...

Az egészséges hazai élelmiszer elérhetővé tétele, különösen megfizethető áron, mindig is ott motoszkált a politikusok fejében. Kistermelők sokaságának kedvezhetnek vele, nem beszélve a fogyasztók még szélesebb tömegéről. Az összefüggés már a rendszerváltó és miniszterelnököt adó kormánypártot is megérintette: az MDF-piac a ritka pártjelzős szerkezetek egyike. A Mi Hazánk már az EP-kampányban beharangozta a Hazai Vásárokat, az elsőt mi-nap tartották. Kampányfogas, piacirés-kitöltés, néphülyítés?

RIPORTUNK A 4. OLDALON

Orangutántól a holnaputánig

Az emberi elme számára - de legalábbis a legtöbbünknek - felfoghatatlan változásokat hoznak az elkövetkező évtizedek. Az elmúlt fél évszázad szocializációs környezete nem tanított meg bennünket arra, hogy akár egy emberöltő alatt leszünk kénytelenek igazodni valami gyökeresen máshoz. Szélsőséges klímajelenségekhez, eszkalálódó háborús konfliktusokhoz, láthatáron belül kerülő erőszakos magatartásokhoz. Élnek még jó néhányan a második világháború fegyverropogását, veszteségeit és túléléseit zsigereikben hordó nagyszüleink közül, de tapasztalati örökségük nem elegendő a huszonegyedik század kihívásainak megoldásához. A világhatalmi rendszer szétesőben, a természeti környezet is kíméletlenül jelez, az erőforrások fogytán, ahogy a béketűrés is. Az összeomlástól mégsem érdemes rettegünk, mert a rettegés egyrészt sehová sem vezet, másrészt mindig lehetnek kevésbé rossz forgatókönyvek. Valamilyen civilizáció biztosan megmarad. Már elkezdődött a történet, amely eldönti, milyen.

BALASSA TAMÁS

Kasszandrá, a görög mitológia tragikus sorsú jósnőjét csúnyán megleckéztette Apollón. A művészetek istene odaadása jeléül látnoki képességgel ruházta fel az Olümposzt is ámulatba ejtő trójai szépséget, aki ennek ellenére visszautasította a szerelmét. Apollón kegyetlen büntetést rótt ki a csalfa jósnőre. A jövendölésben utolérhetetlen lett, de soha senki nem hitt a szavának. Se Trója védői, akiket rászedett és lemészárolt az akháj sereg, se Agamemnón, akivel együtt a jósnő és gyerekeik élete is bevégeztetett.

A Cassandra Program Holnapután elnevezésű hírlevelét olvasni nem kis szorongással jár, de a hírcsokor nem is ígér önfeledt derűt. Legutóbbi kiadásában a „rendszerszintű összeomlás” köré szerveződik az összeállítás. A kollapszológia kibontakozóban lévő tudományágának fogalmát akként határozza meg, miszerint az összeomlás az a folyamat, amelynek végén az alapvető szükségleteket (víz, élelmiszer, lakhatás, ruházat, energia stb.) a lakosság többsége számára már nem lehet észszerű költséggel biztosítani a törvényes felügyelet alatt álló szolgáltatásokon keresztül. Valójában, fogalmaznak, sohasem lehetünk teljesen biztosak abban, hogy az összeomlás világszinten megtörtént-e, vagy sem, ám azt, hogy minket, a családunkat, az otthonunkat érintette-e, tudni fogjuk. Volt egy ilyen megérzésünk...

Aki kőkorszaki

A Cassandra Programnak küldetése van: szervezeteket, közösségeket,

magánszemélyeket kívánnak felkészíteni a számtalan tényező együttes hatásának eredményeként várható lényeges életkörülmény-változásra. És szorgalmazza, hogy az elérhető élet fenntartása érdekében a legjobb tudásunk és szándékaink szerint kell alkalmazkodnunk az új feltételekhez. A Stumpf-Biró Balázs összeomlás-kutató nevével fémjelzett program szerint a többség számára az összeomlás gondolata nem vagy csak nehezen befogadható, így türelemre van szükség a vegyes reakciókkal szemben. Előfordulhat, hogy a témában való elmélyülés hatással lehet az ember kedélyállapotára, a szorongás és a depresszió gyakori reakció az összeomlás lehetőségének vizsgálatakor, írja a szerző. Ugyanitt szakember felkeresését is javasolja, ha szükségét érzi valaki. És ha már pszichológus: Stumpf-Biró 2018-ban, Írországból való hazaköltözése után ismerkedett meg Jem Bendell angol professzorral, a mélyalkalmazkodási mozgalom elindítójával, akinek a válságfolyamatokról írt és nagy viharokat kavart tanulmánya sokakat juttatott pszichológushoz. De valahol talán érdemes elkezdni megérezni a félelmet is, hogy ne kelljen megjájdni a végén. A kutatóra egyébként felszabadítóan hatottak Bendell gondolatai, mert úgy érezte, nincs egyedül a hasonló meglátásaival.

A szorongás és a depresszió a legkevesebb, amit az elmúlt bő másfél évtized felmutatott: a H1N1-világjárványtól a globális pénzügyi válságon és az Európa békéjét ostromló orosz agresszió át a migrációs válságig, a Covid-pandémiáig és a Közel-Kelet kiterjedt háborúval fenyegető kríziséig számos történés borzolta a kedélyeket. A válságláncolat következté-

ben magától értetődően jelenik meg a szorongás, amelyet a legkevésbé sem csökkentenek az Európát és benne Magyarországot tépázó hatások. Ezeket idehaza a politikai klíma fokozza tovább, miután a kormány a meghirdetett nemzetegyesítésben elakadt a pártját fogók egyesítésének öncéljában. Az ország másik fele ezt is krízisként éli vagy élheti meg. Amikor tehát a születendő gyermekek lehangoló számáról elmélkedünk, akkor érdemes látnunk, hogy a családpolitika egyet lép előre a családtámogatásokkal, kettőt pedig hátra a saját maga által keltett feszültségekkel, amelyekkel a maguktól is beszívargó negatív szociológiai hatásokat tetézi.

Stumpf-Biró Balázs lapunknak adott korábbi nyilatkozatában beszélt a civilizációkra jellemző szembenézés hiányáról. „A globális ipari civilizációt én szeretem egy ganajtűró bogárhoz hasonlítani, amely az összes problémáját folyamatosan tolja maga előtt – mondta a kutató. – Ilyen a hitelalapú gazdaság is, amelynek a jövőbeni növekedés a fedezete. Minél tovább toljuk kőkorszaki agyunkkal ezt a problémahalmazt, annál súlyosabb lesz a hatása, amikor visszagurul ránk. Azok a tulajdonságaink, amelyek korábban a túlélésünket segítették, egy alapvetően megváltozott környezetben a kipusztulásunkhoz járulhatnak hozzá.” A ráébredésről szólván úgy fogalmazott: az emberiség többsége az első lépcsőfok szintjén, az édes tudatlanságnál tart, és saját elhatározásából valószínűleg marad is ott. A kőkorszaki agy Stumpf-Biró több nyilatkozatában is előkerül. A mintegy 2,5 millió évvel ezelőtt kezdődött földtörténeti időszakban kialakult kognitív rendszer alapján „a döntési mechanizmusaink, ér-

tékrendszerünk a tömegek szintjén pont úgy működnek, mint több tízezer éve, a civilizációnk és gazdasági berendezkedésünk pedig fenntartja ezt az állapotot”. Egy bizonyos, az emberiségnek nincs két és fél millió éve arra, tesszük hozzá, hogy agyi kapacitásában olyannyira előnyére változzon, hogy az ipari forradalom idején vett gazdasági fejlődés lendületét akár csak száz évig fenn tudja tartani. Amint persze az sem valószínű, hogy évtizedek alatt sikerül lelohasztani a lendületet odáig, hogy 14 millió évvel visszaesve a történetben az orangutánok kognitív struktúrájánál kössünk ki megint.

Már amennyiben támogatjuk az embert az emberszabásúakkal rokonító kellemetlen tudományos álláspontokat.

Felső tizedelés

A modern kor embere nem viseli jól az elemi változásokat. Adaptálódni persze a legborzasztóbb dolgokhoz is képes, hamar berendezkedik háborús túlélésre vagy a katasztrófa utáni létre például. De békeidőben az állandóság, a kiszámíthatóság, a tervezhetőség odaadó (és nemrit-

15

ismert globális éghajlati fordulópontból 9 már aktiválódott, írja az aktuális Holnapután hírlevel. Eszerint egyértelműen rajta vagyunk a civilizáció összeomlása felé vezető úton, és komolyan fennáll az esélye annak, hogy elindítottunk egy globális fordulópont lavinát.

kán hedonista) híve. A hétköznapi rutinait, az életszínvonalból fakadó megszokásokat nehezen adja fel. Ezért viseli rosszul, ha egy kormányzat radikális nyugdíjreformot hirdet (ebbe rendült bele Emmanuel Macron elnöksége Franciaországban, amit máig nem hevert ki), ezért kap gyomorgörcsöt az energiaárak emelkedése miatt (ezzel betonozta be magát az Orbán-kormány, vö. rezsicsökkentés, és e hatalomféltes miatt zizeg az Oroszországot érintő uniós szankciók miatt), és emiatt gyűlik meg a baja a költségvetéssel Sir Keirnek Nagy-Britanniában (a jóléti transzferek megvágása még egy működő jóléti demokráciában sem egyszerű). De a javak egyenlőtlen eloszlása (vö. Mészáros Lőrinc vagyona egymagában értelmetlenné teszi az átlagfizetés fogalmát Magyarországon) úgy általában szorongást keltő jelenség a világban. Pogátsa Zoltán (Új egyenlőség, 2018) a pénzügyi válság korához nyúl vissza a magyarázatban. „A 2007 utáni válságnak a keynesiánusok szerint tehát az a magyarázata, hogy a neoliberalizmus évtizedeiben (kb. 1973 óta) a kapitalizmusnak olyan változata működik, amely egyre inkább a felső jövedelmi és vagyoni tized kezében koncentrálja a forrásokat. Az alsó kilenc jövedelmi tized bevételei a teljes hozzáadott érték arányában erodálódtak, a legalul lévőké pedig egyenesen bezuhant. A bérből élőknek egész egyszerűen nincs már annyi jövedelmük, amiből megvásárolhatnák a gazdaság által előállított termékeket. Ez az úgynevezett alulkereseti elmélet. Ilyenkor a fenntarthatatlanná vált kapitalizmus azzal marad életben, hogy adósságból finanszírozza magát, és a jövő generációk terhére vásárol magának időt. Az alulra beragadt társadalmi csoportok pedig radikalizálódnak, érdemi baloldal hiányában leginkább jobbra (Trump, Brexit, Orbán stb.).”

Az összeomlás felé vezető utat kikövező válság miatt értelemszerűen dörögnek a szélsőséges hangok világszerte. Ezek részben vitatkoznak a tudományosan is elfogadott krízisjelekkel (vö. jobboldali populisták klímaváltozás-tagadása), vagy drasztikusan felszínes válaszokat adnak azokra (a globális felmelegedés és a háborúk nyomában járó elszegényedés okozta migráció kezelhető helybe juttatott segítekkel). A szélsőségeket persze, főként illiberális közegben, legitimálni igyekszik a kémsajtó. Mint a Magyar Nemzetből (szeptember 26.) megtudhattuk: „a normalitást bélyegzi szélsőségesnek a ballib főcsator, valamint az alkonzervatív, elveiket áruló tábor, hogy azok az erők kapják meg ezt a bélyeget Geert Wilders Szabadságpártjától az Alice Weidel fémjelzte AfD-ig, melyek kiutat mutatnak Európa számára minden fontos aktuális kérdésben, legfőképpen persze a migránsválság ügyében.” A nagy hőzöngésben nem is érzékelik talán, mit beszélnek.

A világjárvány idején emlékezeten (és sajnálatosan) megerősödtek a szélsőségesek (oltástagadás), amint a migrációs folyamatok is ezek felemelkedését hozták. Az orosz-ukrán háború nyomán kialakult inflációs hatások szintúgy a szélsőjobboldali populisták reményeit és esélyeit ébresztették fel. Ahogy a hőmérséklet-változás is mérhető egyszerű eszközzel, úgy ez is. A változások görbéje bátran meghoszabbítható: holnaputánig. Ébresztőt azoknak kellene fűjni, akik az összeomlás nyerteseinek az összeomlásában érdekeltek. Már holnap.

Ok, okozó, vagdalkozó

„Time to go” (Ideje lenne távozni) – üzeni az Európai Néppárt egy posztban a magyar miniszterelnöknek. A demokrata szívnek jólesik, hogy Orbán Viktor ennyire kihúzza a gyufát az Európai Unió vezető köreinél. De azért felmerül a kérdés, miért pont most, és eddig miért nem. Leginkább pedig az, miért fontos az ő stílusában bánni vele? Mi jön ezután? Plakátvagdalkozás, kölcsönös megalázások? A kemény fellépés nem kíván feltétlenül közönségességet. Vagy beköszöntött az európai, uniós politikában is a radikális hangütésű adok-kapok marketing kora? Milyen erőknél előnyös ez?

FORGÁCS IVÁN

Senkinek sem ajánlom, ha akár csak egy csepp illúziója is van a politikai intézmények működésével kapcsolatban, hogy teljes terjedelmében nézze végig azt az ominózus ülést az Európai Parlamentben, amelyen Orbán Viktor ismertette a magyar soros elnökség programját. Ne tegye! Elégedjen meg az összefoglalókkal, higgye el, hogy a miniszterelnök megkapta, amit érdemel, vagy az ellenkezőjét, és bizakodjon tovább, élje meg az elköteleződéseit. Az alábbi sorokkal senkit sem kívánok meggyőzni. Se elég tudásom, se karizmám nincs hozzá. Egyszerűen csak elmondom, én végigtoltam magam a többórás eseményen. Számomra borzadály volt. Kiábrándító, komoly aggodalmakat keltő. Mint ha a magyar parlament valamelyik hidegrázó, a politikától elfordító szócsatáját láttam volna. Más felállásban, európai szinten.

Végletes adok-kapok

Az aktus hivatalos, pontosan kijelölt szerepekkel. Az Európai Unió Tanácsának soros elnökségét ellátó tagország miniszterelnöke bemutatja célkitűzéseit az Európai Parlamentnek, az Európai Bizottság elnökének jelenlétében. Orbán Viktor kimérten, diplomatikusnak nevezhető nyelven előadja a mondókáját, elismer, kritizál, veszélyekre hívja fel a figyelmet, megoldásfeléket kínál. Meghallgatják, majd a többség elzavarja a pokolba mint antidemokratikus, Putyin-barát figurát.

Orbánt nem sajnálom. Azt kapta, amit az Országházban ő és pártja csinál. Hiszen az ellenzéki felvetésekre lekezelő minősítésekkel szeret reagálni. Ön beszél, aki gyerekkorában csokit lopott a közértben? Erre tessék! Elmondja az uniós ügyekről a véleményét a konstruktivitás pátozával, mire a reakció: Te oktatsz ki minket, és játszod az aggodalmaskodót, aki annyi mindennek a kerékkötője vagy, meg Putyinhoz járkálsz? Elég volt belőled, te, te senkiházi mini-Führer! Na, erre „a mi fiunk” sem rest, a magyarok nevében visszautasítja: hazugság, az Unió a korrupt. Lepattan azonban az erősebbekről a nyafi: nem, te hazudsz, diktátor vagy, hazád szanyargatója, ideje lenne elhúznod.

Ember legyen a talpán, aki külső, tájékozatlan, elfogulatlan szemmel a féligazságoknak, sértéseknek ebben a vagdalkozásában el tudja dönteni, hova álljon. Itt van például az orosz-ukrán háború. Orbán ingerülten előadja, hogy rossz az EU stratégiája, háború közben mindkét féllel kell tartani a kapcsolatot, fegyverszünetet elérni, új stratégiát kialakítani, és elindulni a békekötés felé. Gyönyörű! Csakhogy erre már volt példa! 2014 után, hiszen ez a konfliktus nem három éve kezdődött. A Majdan óta ropognak a fegyverek. Akkor

némi szankciózás mellett fegyverszünettel, minszki megállapodással próbálkozott Európa. Oroszország focivébét is rendezhetett. Hozott eredményt? De ugyanezért a másik oldal is álszent módon tüzel Ukrajna szuverenitásának, területi integritásának védelmével. 2014-ben szemet hunytunk a Krim elcsatolása fölött, a lassan három éve megtámadott Ukrajna már egy csonkított ország volt. Az nem fáj. Mint ahogy az utóbbi évekig a magyar illiberális rendszer sem igazán.

Túlzottan tárgyilagos azért nem kívánok lenni. Amíg az EU egésze több polgári demokráciát, jogállamiságot, emancipációs értéket kínál, az ő oldalán állok. Egyszerűen csak

elkeserítő volt látni, hogyan tud alparívá radikalizálódni, ellenfele stílusához idomulni egy demokrácia és európai béke ihlette szervezet. Hogy mennyire magától értetődően tudják alkalmazni itt is a megalázás színpadi eszköztárát, retorikáját. Érdemi, következetes politikai lépések helyett.

Szélsőjobb és centrum

A kiábrándultság érzelmi hullámanál persze sokkal lényegesebb, hogy amit láttunk, jelez-e valami általánosabb, komoly aggodalomra okot adó folyamatot. Csupán egy konkrét belső ellentét szülte, vagy egy keményebb összecsapás előszele a polgári demokratikus és az előretörő populisták között? Szaporodnak a radikálisok választási sikerei, és ugyan eddig magányos örültnek lehetett tekinteni Orbánt, mostanra mégis összehozta a 12 ország 84 képviselőjét tömörítő Patrióták Európáért frakciót. Számítani lehet a szélsőjobb további térnyerésére, elméletileg nem elképzelhetetlen, hogy a baloldal gyengülésével a szociáldemokrata-konzervatív versengést felváltja egy centrum-szélsőjobb hullámvás. Különösen a jelenlegi nemzetközi helyzetben.

Az okok nagyrészt ismertek. Csak a demokraták nem szeretnek velük szembenézni, mert nem szovjet fenyegetésekből, utóhatásokból, hanem döntően a globális kapitalizmus

és a polgári rend ellentmondásaiból fakadnak. Utólag, visszafelé tekintve már inkább az 1960-as évek utáni negyedszázad tekinthető kivételes állapotnak. Amikor a nagyhatalmak egyensúlyi helyzetében Európa nyugati és szovjet tömbje egymásra hatva (a polgári világban erős szakszervezetekkel, baloldali mozgalmakkal, a szocialistákban ébredő-terjedő polgári öntudattal, értékrenddel) ki tudta alakítani a maga így-úgy-amúgy jólétinek nevezhető államait.

A posztszovjet kelet-európai átalakulás, a betagozódás a globális kapitalizmusba és annak nyugati politikai rendszerébe nem szüntette meg Európa kétpólusú szerkezetét, sőt a keleti felzárkózás csikorgása, társadalmi feszültségei csak felerősítették a centrum-félperiféria ellentétet. Ráadásul évekig úgy tűnt, Putyin radikális centralista rendszere fellendíti Oroszországot. A szintén autokratikus berendezkedésű Kína gazdasági-technológiai felemelkedése, nagyhatalommá válása pedig vitathatatlan volt. Nem meglepő tehát, hogy az illiberális irány reális alternatívát kínált a kelet-európai posztszovjet térség felzárkózásához, politikai csoportok kezdtek szerveződni köré, amelyek Magyarországon majd egy időre

Lengyelországban hatalomra is jutottak. A neoliberalizmus, a gazdasági válság, a migrációs hullám negatív társadalmi hatásai, az alsó középosztály helyzetének elbizonytalanodása, az erősödő feszültségek az egyre tarkább vallási-etnikai kisebbségekkel pedig a nyugati világban is megágyazott a radikalizmusnak, amely mára összeurópai politikai tényezővé vált.

A folyamat egyre látványosabb változást eredményez a politikai kultúrában is. A populista agitáció lényege, hogy nem a mélyebb összefüggésekben való eligazodás képességének látszatát keltő magyarázatokat ad a jelenségekre, hanem visszaigazolja a társadalmi indulatokat. Ehhez ma méríteni tud a közösségi háló radikális diskurzusai, azok nyelvezetére, szemléletére kapcsolódva hirdeti elitellenességét, gyárt hamis információkat, kísérel meg karaktergyilkosságokat. Ami aztán törvényszerűen visszahat a demokrata oldal retorikájára is. Vagdalkozásokba fullad minden kérdés kezelése, valódi problémák helyett kijelentések, médiaszereplések provokálnak politikai vitát.

A jobboldali radikalizmus azonban csak kampányeszközként, szavazótáborának növelésére használja

A jobboldali radikalizmus azonban csak kampányeszközként, szavazótáborának növelésére használja az elitellenességet, a globalizáció ostromozását. Valójában elit csoportok hatalmi érdekeit szolgálja.

az elitellenességet, a globalizáció ostromozását. Valójában elit csoportok hatalmi érdekeit szolgálja. Mozgolódása, időnkénti erősödése, kormányzati pozícióba kerülése, esetleges elszabadulása a tőkés társadalmak szerves eleme. Bizonyos helyzetekben éppen stabilizálásuk eszköze. Ha kell, a nemzetközi ellentétek kielezésével. A béke, a konfliktusok pacifikálása teljesen idegen természetétől. Képzelnék csak el, mi történne, ha Orbán Viktor elképzeléseinek megfelelően Európa nagyobbik részén hatalomra kerülne a nacionalista radikalizmus, és képviselői elfoglalnák Brüsszelt. Létrejönne a szabad államok szabad Európája? Nem valószínű. Inkább azzal kell számolni, hogy kieleződik a versengés az államok között, az erősebbek centrumszerepre törekednek, maguk alá rendelve a kisebb országokat. Idővel, főleg, ha az Egyesült Államok magára hagyja, felbomlana az Európai Unió, ami tovább élezné a konkurenciaharcot.

Lózungok helyett

Az egyszerű polgárok szempontjából tehát jobb lenne a polgári demokrácia vívmányait, az Unió egységét, békéjét védeni. Teljesen bizonytalan azonban, mi jelenleg az elitek érdeke, merre billennek el belső harcaik, hol képzelik el helyüket az átalakuló világrendben. Pillanatnyilag még hangunkat hallatva is inkább csak reménykedni tudunk, hogy felülkerekedik a józan kompromisszumkészség, és nem következnek be a jelenlegiekénél is drámaibb események. Szembe kell nézni azzal, hogy nekünk, bér dolgozóknak jelenleg nincs igazi képviselőnk a polgári demokráciában. A magukat baloldalinak nevező pártok választási sikerek esetén rendre adaptálódnak a tőkés elitek viszonyrendszeréhez, a jobboldali populisták nemzetmentő lózungjai mögött pedig szintén a szűk hatalmi szféra csoportjai állnak. Érdemi változást

csak egy kiterjedt, tág értelemben szocialista szellemű mozgalom jelentene, amely részben szakszervezeti és civil bázissal adekvát politikai követeléseket is képviselni tudna. Kellő erővel, egyeztetésre, engedményekre kényszerítve a hatalom csúcsán levőket. Ez szolgálna valóban a polgári demokrácia stabilizálását, és további érlelését a progresszió, a társadalmi emancipáció, az összetartozás, a szabadság újabb szintjei felé. Különben folytatódik a radikály, az egyre alparibb hangon zajló, zavaros politikai maszatolás, amely idővel olyan fegyveres konfliktusokat is a nyakunkra hozhat, amelyeknek már nem csupán a nézői leszünk.

Ha most vásárnap lenne...

Egészséges magyar élelmiszerhez juttatni a magyarokat, miközben a termelők a nagy kereskedelmi hálózatokat kikerülve értékesíthetik a portékáikat, ráadásul az Öböl menti országok felé exportpiacokat is szerezhetnek – ez volt a Mi Hazánk egyik hangzatos mondása az EP-választási kampányban.

A kétéves előkészítéssel elindított programot Toroczkai László elnök egy júniusi tévévita zárszavában népszerűsítette. Az első Hazai Vásár, amelyet Csongrádon tartottak a minap, egy dolgot biztosan jelez: kínálat és kereslet is volna egy állandó, fenntartható és minőségi élelmiszer-ellátási láncra. Sokak szerint a Mi Hazánk csak egy szélhámos vokskufár ezen a piacon. A szélsőjobboldali párt projektje egy szakpolitikus szikár véleménye szerint: szimpla néphülyítés.

KRÁLIK EMESE

– Itt van ez a kép – tukmál egy plakátot egy idősebb férfi, a kép Kosuthot ábrázolja, és állítja, eredetije a Mi Hazánknál van. Nincs elképzelésünk, hová tehetnénk ki otthon, de nem akarjuk megbántani, a hónunk alá csapjuk a függetlenségi harcos legendát. Egy pult mögül fiatalember magyaráz lelkesen szakmáról, borokról, kínálja a tolsvai muskotályt és aszút, utóbbiról azt mondja, szívügye, mert tapasztalatai szerint csökken az ismertsége e nedűnek.

– A fiatalabbaknak már a La Fiesta is bor – értékeli a keresletet. A muskotály palackja 3 ezer forint, az íze és az illata magáért beszél, megveszünk egyet. Valamivel odébb csilisüvegcséken akad meg a szemünk, de a Bács-Kiskunból jött gazda oly kedvesen kínálja a gyümölcsönteteit, hogy először azokat kóstoljuk meg. Az édesség nem térít el az eredeti szándéktól, a füstös aroma csábításának engedve 2500 forintért viszünk magunkkal egy csipős szószt. Helyépntz nem kérnek, a főszervező Bús József egy faragott ládikával jár körbe, minden árus a saját belátása szerint tesz bele. A bórdíszműves termékkel próbál barterezni, végül mégis pénzt kotor elő a zsebből.

Szavalatnyi föld

Csongrádon járunk, itt rendezett első alkalommal a Mi Hazánk egy olyan vásárt, amelyet még a választások előtt lengetett be. A város centrumában pakoltak ki kézművesek, termelők, közel százan, sok az ismerős arc, a pár száz forintos horgolt műtyűrtől a kilónként ezresekért kínált házi kolbászig van itt minden. A keramikusra, a batátásra, a sajtosra, a kürtöskalácsosra emlékszünk máshonnan. A szomszédos Szentesen havonta tartanak Gasztropiac néven termelői árusítást, az utána következő városban, Hódmezővásárhelyen CIMET néven szintén ilyen gyakorisággal pakolhatnak ki a kézműve-

sek, kiscgazdaságok. Miben más hát a csongrádi, mint a többi? – töprengünk el a standokat figyelve. Főleg úgy, hogy a Tisza-parti városban ugyanezt nem szervezik meg még egyszer, a novemberi a Fejér megyei Mórton lesz, a decemberi meg, ha sikerül, talán Békésben, Gyulán.

A vásárok célja nem is az állandóság, hanem hogy a vevők találkozhassanak a helyi termelőkkel, felvegyék velük a kapcsolatot, kossárközösségek (ekkor a termelők és a vásárlók egy önkéntes csapatot hoznak létre) létrejöttét segítsék, magyarázza később lapunknak Bús József. **Toroczkai László** pártve-

zető a színpadon optimista jövőképet vázol: ők vidéken tartanak a fiatalokat, földet kell adni a gazdáknak.

– Versenyképes élelmiszeripart kell teremteni, a magyarok képesek erre, de meg kell teremteni a feltételeket és megtalálni a piacokat – fogalmaz. Ő személyesen az Öböl menti országokra fókuszál, tárgyalt is már ott, nagy szeletet lehetne kihasítani abból a piacból. De ez egyelőre nem megy, mert itthon „szisztematikusan, évtizedek óta leépítették ezt a fajta gazdaságpolitikát”.

Zacsek Gyula, a budapesti MDF-piacok megalapítója a pódiumon azt hangoztatja, hogy a csongrádi esemény nem pártpiac, hanem egy hely, ahol össze lehet hozni árust és vásárlót. Szakmai beszélgetések követik egymást, Palicz Ildikó, a Kossárközösség alapítója arról beszél, hogy a tévúton járó közgazdasági folyamatoknak nem tudunk hátat fordítani, de lehet alternatívát adni. Kiss Zoltán, a B-terv Közösség alapítója szerint minden városban lesz csereberén alapuló kossárközösség. Balogh Péter gazdálkodót a Visszhang több cikkében idéztük, ezúttal is az agrárium egyik legfontosabb rendezendő ügyéről, a vízmegtartásról szól.

Kormányfüggőségben

– A vásár politikai kampányfogás, amellyel a saját sarát igyekszik a Fidesz rátolni a Mi Hazánkra. Semmit nem sikerült 14 év alatt megoldani-

uk, több problémát gyártottak, mint amennyit örökölték. Nem akartak belenyúlni a nagygazdaságok rendszerébe, nem csináltak normális szövetkezeti törvényt. Az éghajlatváltozás és az ukrán áru-dömping miatt most minden rájuk szakadt. A termelői piac meg néphülyítés, feszültségevezetés, hisz alig van már valaki, aki termeljen – fakad ki kérdésünkre **Bencze János**, a Jobbik agrárpolitikusa. Ő maga is gazdálkodik, vidéki, simontornyai, látja, hogyan alakult át a munkahelyek struktúrája, megszűnt a termelési lánc alapja. A rendszerváltás előtt az üzemeknek és a téeszeknek nagyon komoly integrátori szerepe volt, esz-közállománnyal, hűtőházzal, járművel. Ezzel szemben ma a nagygazdák csupán nettó nyersanyagtermelők. Varázsütésre ezt nem lehet újraindítani, hazugság, amit a Mi Hazánk állít, hogy a vidéki ember alig várja, hogy termelhesen – sorolja.

Harangozó Gábor, az MSZP agrár szakpolitikusa némi önkritikával fogalmaz. – Jelenleg utolsók vagyunk az Unióban a mezőgazdasági termelésben és feldolgozásban. A Mi Hazánk mozgolódása, bár a mondandójukkal nem értek egyet, tulajdonképpen érthető, és ennek az egész folyamatnak a következménye. Véleményem szerint ha az ellenzék komolyan veszi magát, akkor ezzel a jelenséggel számolni kell. Nekünk, szocialistáknak is, akik azért dolgozunk, hogy tegyünk az egyenlőtlenségek és igazságtalanságok ellen, sokkal többet kellene foglalkoznunk a vidék helyzetével – mondja Harangozó. És bár szerinte a szélsőjobb pártban a problémát jól körvonalazzák, a szocialistáknak megoldási javaslata is van: az említett szövetkezeti integráció. A kialakulásának két gátját látja. Az egyik, hogy a régi téesz hagyományokat senki nem akarja viszontlátni a rossz

élmények miatt. Ezzel párhuzamosan nem látja az alulról kiinduló önszerveződést sem, muszáj lenne tehát az államnak megadni a kezdőlökést. És ez a másik gát: a jelenlegi állam nem fogja ezt megadni, mert akkor felborulna a jól kidolgozott függőségi rendszere.

Benedek Szilveszter a DK agrárnyékkormányának agrárminisztere volt, mára hátrébb lépett a politikától, egy agrárcég ügyvezetője. Szerinte a termelői vásárnak van létjogosultsága, ugyanakkor termelő már egyre kevesebb akad. Egy kis családi vállalkozás mindemellett nem termel annyit, hogy egy áruház-

láncba be tudna kerülni. Könnyű és némileg csodavárás egy távoli piacra mutogatni, utalt Toroczkai szavaira. Az önmagában igaz, hogy az Öböl menti országok nagy felvevők, de ez nem azt jelenti, hogy ki is lehet őket szolgálni. Bárányból például akkora mennyiséget kellene egyben szállítani, amire egyetlen hazai gazda sem lenne képes. Más-

részről az is igaz, hogy a Fidesz-kormány szinte semennyit nem lobbizik külföldön a hazai termékek érdekében, a kereskedőházak nem végeznek érdemi munkát. Harangozó mindezt azzal egészíti ki, hogy oda alapvetően tengeri szállítás zajlik, Magyarországról eljuttatni a kikötőbe a termékeket olyan költséges, hogy már nem biztos, hogy megéri.

Szavazatra utazva

A kis gazdaságok életben maradásának egyik záloga az lenne, ha szövetkezetekbe tömörülnének, véli egybehangozóan Benedek Szilveszter és Harangozó Gábor. Úgy, mint Hollandiában, lehetne Magyarországon is segíteni a kicsiket, pont ez lenne az állam szerepe – hiszen egyébként rá lehetne mindent bízni a piacra –, hogy avatkozzon be a társadalmi érdekeket figyelembe véve. A Fidesz-kormánynak, a gazdasági holdudvarának, a néhány nagy szereplőnek azonban ez nem érdeke, mert akkor nem tudnák függőségben tartani a falvakban élőket. Azért szavaznak rájuk, mert egy faluban biztonságosan minden egy kézben van: a polgármester és a legfőbb munkaadó nagy g a z d á l k o d ó. Mindenki tőlük kap mindent a megélhetéstől a falunapig.

Benedek Szilveszter lát azért példáulértékű kivételeket, mint a Dél-Alföldön tevékenykedő, jellemzően az üvegázi növénytermesztésből élő TESZ-ek. A szövetkezetek tehát akár alulról is összehozhatnának, ha több, közel azonos súlycsoportban lévő gazda közösséget alkotna. Az alapprobléma azonban az Magyarországon, hogy a rendszerváltás óta a termelés volumene több mint 40 százalékkal visszaesett. Az, szögezi le a volt árnyminiszter, hogy egy politikai párt az érzelmekre próbál hatni egy vásár szervezésével, az adott párt részéről tulajdonképpen érthető.

Bencze János még tovább tekint. Szerinte a Mi Hazánk piacozásával nem vállal kockázatot a Fidesz, rövid pórázon tartja Toroczkáikat. Nem csodálkozná, teszi hozzá, ha beigazolódna a pletyka: amennyiben 2026-ban megszorul a Fidesz, a Mi Hazánk csak akkor lesz hajlandó segíteni, ha az övek lesz az agrártárca. Benedek Szilveszter úgy látja, hogy a Fidesz magára hagyta a vidéket, ugyanakkor egykori pártját, a DK-t sem érdekli ennek a térségnek a problémája, és nem is érti azt, a Mi Hazánk pedig megérti az idők szavát, behajózik a mellékágon, és szavazatokat próbál szerezni.

Méz és madzag a futóköron

A vásárt a szélsőjobb párt honlapja is hirdeti, ugyanúgy, ahogy egy a napokban tartandó rendezvényt. „Védjük meg a turult! Súlyomróptetés, hagyományörző ágyútűz. 2024. október 23., Böszörményi út. 1.” Az 1945-ös nyilasteror gyilkosainak nevével felavatott (majd ezektől megfosztott) emlékmű másfél évtizede örli a kerület lakóinak, a történészeknek és a politikusoknak az idegrendszerét. Ez a szélsőjobboldali párt malmára hajtja a vizet. A rendezvény támogatói között olyan radikális szervezetek sorakoznak, mint a Hatvannégy Vármegye Mozgalom, a Légió Hungária, a Magyarok Világszövetsége. Az eseményhirdetés bezárása után érkezik a Kövesd a csodaszarvast! című videó az első Hazai Vásárról. Toroczkai rekortán futóköron állva nem leplezi, örül a Csongrádban kapott nyár eleji 24 százaléknak, és ha kormányoznának, nem havi egy vándorvásárt rendeznének.

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK. FOTÓ: NÉPSZAVA

FOTÓK: HUSZÁR DÁVID

Közösségi térként éled újjá a Hengermalom

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

– Nekünk nem feladatunk óvodát, ATM-et létesíteni, de a Hengermalom projekt fontos része felmérni, hogy az itt lakóknak milyen programokra, tevékenységekre lenne szükségük. A Kelesztést is igyekeztünk úgy tervezni, hogy ezekre az igényekre válaszoljunk – mondja Balogh Kata, a Valyo programszervezője, aki emellett táncos, köztérrel foglalkozó performance-művész. – Volt gyerekprogram, termelői és bolhapiac, étel-ital elérhető áron, minőségi kulturális programok, nem csak a magasművészet vagy az underground kedvelőinek, de a szélesebb közönséget is igyekeztünk megszólítani. A Hengermalom ugyan nem köztér – ahogy a szomszédos Kopaszi-gát is magánterület, közösségi funkciókkal –, de az a közös ebben és a Valyo többi projektjében, hogy olyan közösségi teret szeretnénk létrehozni, ahol különböző emberek és különféle funkciók létezhetnek egymás mellett, vagy akár szinergiába is léphetnek.

Arccal a folyó felé

– A Hengermalom körül a következő években kiépül egy teljes új városrész. Ha sikerül ezeket az erőket a Duna-part használatára fordítani, az például mutathat más városrészeknek is, hogyan lehet egy egészséges, természetközeli viszonyt kiépíteni a folyóval – veszi át a szót Györfi Dániel építész, urbanista, a Hengermalom projekt-vezetője. – A piaci fejlesztések mellett szükség van olyan közösségi terekre is, ahol az itt lakók, az itt dolgozók találkozhathatnak, kapcsolódhatnak. A Hengermalom nem csak stratégiaiilag fontos, történetileg és építészetiileg is értékes hely, ahonnan ezt a folyamatot el lehet indítani.

– Európában nagy hagyománya van annak, hogy az iparstruktúrákban ilyen kezdeményezések megvalósuljanak, a Kelesztés alatt is azt próbálgatjuk, miket lehetne még ide behozni. A sétáink rég beteltek, a programjainkra óriási az érdeklődés, hálás feladat programszervezőként kipróbálni ezeket a dolgokat, amelyeket az emberek szeretnek, és nagyrészt működnek is – teszi hozzá Kata.

Lépésről lépésre haladnak, az első nyilvános esemény még csak a földszinti, könnyen megközelíthető tereket vonta be, de már a jövő évtől szeretnének terjeszkedni a felsőbb szintek és természetesen a Duna felé. Nagy álmuk, hogy innen egészen a albertfalvi Árasztó-partig létrejöhessen egy egybefüggő Duna-parti sétány, ahová bárki bejőhet, sétálhat,

sportolhat, közel a természethez, de tömegközlekedéssel vagy biciklivel elérhető távolságra a belvárostól.

Sajtház fölött a hold

Az udvarról induló sétán Tömör Miklóstól, a Valyo egyik vezetőjétől megtudhattuk, hogy a Kopaszi-gát fejlesztése még a századforduló környékén indult el, amikor a gát megépítése után fel lehetett tölteni ezt a területet, ahol épülhettek olyan gyárak, mint a gázgyár, a kábelgyár, vagy a még Széchenyi által alapított Első Pesti Hengermalom újbudai üzeme. Lipótvárosban akkor már kevésbé láttak szívesen egy gőzmalmot, így épült meg 1911-ben a budai üzem, hogy Európa akkoriban első számú gabonaexportőr-régiójának egyik központja legyen.

A komplexumban minden vasbetonból épült, amit akkor óriási innováció volt, emellett minden ideális volt a működéshez: a dunai gőzhajók irányába két hídon áramlott befelé a gabona, kifelé a liszt, később a vasúti kapcsolat a régió többi részét is ellátta. A részvénytársasággá alakult Első Budapesti Gőzmalom Rt. aranykora 1948-ig, az államosításig tartott, majd a rendszerváltásig Budai Malom lett a neve, míg 2000 körül be nem zárták.

Az akkorra már helyi védettségű ipari műemlékből mára elvitték a gépeket is, üres állapotban vette meg 2021-ben a Beltex ingatlanfejlesztő és -üzemeltető cég. A malommal azonban különleges terveik vannak: emellett, hogy szeretnék megállítani a pusztu-

lást, tízéves távlatban a területet közösségi-kulturális központtá fejlesztenék, ami nem csak a budapestieket vonzhatja, akár még nemzetközi szinten is felkeltheti az érdeklődést. Ehhez kérték előbb a helytörténeti kutatást is elvégző építész stúdió, később pedig a Valyo Egyesület segítségét, hogy tudásukat, kapcsolatrendszerüket becsatornázzák, külföldi mintákat is felhasználva kipróbáljanak itt minél többféle funkciót, melyek élettel tölthetik meg a csupasz tereket.

Kelesztés
A projektről a hengermalom.com weboldalon, a Facebookon és az Instagramon érhető el további információ. A Kelesztés programsorozat keretében még október 19-én is betekintheznek a látogatók a Valyo által újraélesztett ipari emlékmű történetébe (Budapest XI. kerület, Hengermalom út 51.)

A négy épületből egyelőre kettőt vettek használatba, a régi lisztraktárban ugyanis most Tüzép, és az üzemevezetői épületben iroda működik. A héteemeletes malom üres falai között jelenleg pop-up kiállítások, installációk láthatók – köztük a későbbi remek hangulatú, éneklős-táncolós bejárást is vezető Koltay Dorottya Szonja grafikái –, de a malombelső önmagában is lenyűgöző az ementáli sajtóhoz hasonlóan lyukacsos belső tereivel, melyeken át a csövekben haladva a gravitáció segítségével különféle finomságúra szítták a lisztet. A tetőtéraszról pedig lehengerlő látvány nyílik a Dunára és a pesti oldalra, a naplementéből előbukkanó teliholddal.

Az egykori gabonasilóban – amelynek 36, kívülről frízekkel díszített hengereiből az egyikben csigalépcső vezet fel egy hasonlóan pompás panorámájú tetőtéraszra –, a katedrálisra emlékeztető boltíves falak közt most fiatal kortárs festők műveiből látható kiállítás, az Inotai erőművet is bevilágító alkotócsapat fényjátékában. Hogy mi legyen a hengerekben, arra még várják az ötleteket. Nyugat-Európában vannak már előremutató építészeti megoldások, ahogy a régi keleti blokkban is, csak nálunk jóval kevesebb pénzből – érzékelteti Miklós. Ott lendületesen átalakítják, felújítják, erre felé inkább csak átfestik az ipari műemlékeket – ha épp nem a természetes lebomlás sorsát roják a védettségük miatt nem bontható épületekre. Végül esetben egyfajta urbánus totemoszlopként funkcionálhatnak, egy-egy városrész messziről is látható igazodási pontjaként.

ramokat szerveztek, az épülő atlétikai stadionnal öt hónapon át működött a Kikötő szabadtéri kulturális közösségi terük, a Jane Haining rakparton a fővárossal együttműködésben most is fut a Rakpart projektjük, a legfrissebb pedig a Kopaszi-gátnál a szintén Duna-kapcsolatos, közel hétezer négyzetméteres területű Hengermalom.

– A Duna alapvetően állami tulajdon, de folyékony köztér. Ugyanúgy a köz, mint a Mórész Zsigmond körtér tere, mégis nagyon távol áll a gondolkodásunktól, hogy így tekintsünk rá – mondja Balogh Kata. – A Valyo minden eszközzel azon dolgozik, hogy ez a gondolkodás átalakuljon, 2010 óta már egész jó eredményeink vannak. Mindig piciben kipróbáljuk, megnézzük, hogy egy ötlet, elképzelés a gyakorlatban hogyan működik, hogy aztán ezt a tapasztalatokkal együtt be lehessen emelni egy nagyobb stratégiába.

Jelenleg harman dolgoznak főállásban az egyesületben, míg a projektfelelősök félállásban, és sokan szabadidejükben segítik a közös munkát. Egy-egy projektre így be tudnak csatolni speciális szakértőket, például tájépítész, közgazdász, kulturális programszervezőt. Az innováció azért működik, mert adott egy nyitott köz, tér és szabadság a kísérletezésre, és sok fiatal, ambíciós szakember is megtalálja őket, akiknek van gondolatuk arról, hogyan lehetne Budapestet és a köztereit okosabban, ember- és természetközpontabban használni.

Dunafürdőt Budapesten!

Míg Tarlós István nem ellenezte, nem is különösebben támogatta a Valyo működését, a Valyo nagy szerepet vállalt például a római-parti mobilgát építése elleni tiltakozásban. Karácsony Gergely hivatalba lépése óta proaktívabb a városvezetéssel az együttműködés, a stratégiai tervezésbe is bevonják az egyesületet, de a Valyo felvállal már saját projektterveket is, mint a Dunafürdőt.

– Régi álma a Valyonak, hogy lehessen újra fürdeni a Dunában. A világháborúk előtt kilenc ilyen fürdő is volt a városban belül – meséli Kata. – A legegyszerűbb verzió, amit mi is szeretnénk, nem nagy beruházás. Úgy kell elképzelni, mint egy fritőzt, amit berakunk a Dunába. Egy fakeret, amin fából vagy kötélből van egy rács, ami nem engedi elsodródni az embereket, és védi őket a veszélyes úszó dolgoktól, például a farönköktől. Ráépülhet szauna, öltözőkabin, akár nagyobb strandkomplexum is. Rengeteg nagyvárosban vannak erre példák, hogy használják a folyót fürdésre, pár éve létrejött egy páneurópai mozgalom is a természetes városi vizek úszhatóvá tételére. A sportolás elősegítése, a kajakozás, kenuzás a városban belül szintén szerepel a Valyo tervei között. Ehhez kapcsolódóan van egy vízműszéknévről projektjük is: a város négy pontján mérnek folyamatosan önkéntesekkel, készült egy installáció is a Batthyány térenél, amely ha sárga, azt jelzi, hogy határérték fölött van az E. coli baktérium jelenléte, ha kék, akkor tiszta és biztonságosan úszható a Duna vize.

Csak előbb még a szállodahajókat ki kellene tiltani a városból – tesszük hozzá, mire Kata helyesel, de alapvetően nem ezért kellene ezt az évek óta halogatott döntést meghozni. Dániel említi, hogy készült tavaly egy új Duna-part-építési szabályzat, ami máshol jelölné ki a szállodahajók helyét is, bár szerinte a Dunafürdő leginkább akarát kérdése, a főváros saját hatáskörben is megvalósíthatná. A nyári kánikulai napokon nem is lehetne jobb és olcsóbb kikapcsolódás, mint csobbanni egyet a folyóban, emellett ez fontos lépés lenne a klímaváltozásra felkészülésben is.

BÁLINT ORSOLYA

„Én a boldogságot választottam”

Nincsenek tabuk – ez volt a válasza arra, mindenről kérdezhetem-e. Dallos Szilvia mellráktúlélő energikus, derűs személyiség, és igen: elragadó jelenség. Rögtön kiderült, miért és mióta olyannyira pozitív ő maga és az énképe, amit a világra sugároz. Nem mismásol, azonnal belevág a közepébe.

SÁRI EDINA

– A jobb mellem felső részénél volt a daganat, és igen, mint mindenki, én is húztam az időt az orvoshoz fordulással. Nem vagyok rá büszke – meséli a munkahelyeként szolgáló Duna-parti étteremben. Szilvia nem keveri, rázza: citromból limonádét varázsol. – Közben persze lázasan gondolkodtam, és különféle optimista diagnózisokat állítottam fel: biztosan jóindulatú tumor vagy lipóma, amely majd felszívódik. Aztán egy éve, tavaly szeptemberben végre orvoshoz fordultam. Mammográfiával, ultrahanggal és kézi tapintásos módszerrel vizsgáltak meg, és az orvos arcán már láttam, hogy baj van. A protokoll szerint a diagnózist nem mondhatta meg, de javasolta, menjek további vizsgálatokra. A születésnapom előtt közölték velem: mellrákom van. A rossz hír helyett inkább egy tengerparti nyaralót adhatott volna piros masnival átkötve ajándékként, mondtam a doktornőnek.

A csillagkapuban

Szilvia az a betegtípus, aki a korrekt orvos-beteg együttműködésen túl felismerte, hogy a mentális jóllétére is hatással lesznek a kezelések. Rájött, hogy ha ő maga nem tesz meg mindent annak érdekében, hogy ne csak ép bőrrel, de ép ésszel is megússza a rákot, akkor az orvosok hiába tesznek erőfeszítéseket, nem lesz hatásos sem a műtét, sem a kemoterápia, sem a sugárkezelés.

– Nem nevettem teljes szívvel a saját poénomon, öt-hat órán keresztül sirattam magamat – emlékszik. – Megérintett a halál szele. Két kérdés zakatolt bennem. Mi lesz most: írjak végrendeletet, mondjam el anyukámnak, menjek egyáltalán dolgozni? Mivel addig nem fordult elő sem a szűkebb családban, sem a tágabb ismeretségi körben mellrák, nem voltak instant válaszaim. A másik kérdés izgalmasabb volt: mit tanulhatok a betegségből? Annyira nem volt megoldásképlet, hogy egy kedves ismerősömtől még aznap elkészöntem, hogy viszlát, nekem lehúzták a rolót, lefőtt a kávé, örülök a szép emlékeknek. Ő akkor virtuálisan felpofozott, hogy fiatal vagyok, van gyógymód, szedjem össze magamat. Ennek ellenére én azt gondoltam, aki kap egy ilyen diagnózist, annak kampec. Utóbb megtapasztaltam, hogy annak valóban kicsi a túlélési esélye, aki a végsőkhig halogatja az orvoshoz fordulást, és szinte végstádiumban kerül szakemberhez. Jól tudom, hogy nem kellemes a mammográfia, én csak csillagkapunak hívom, hiszen amikor összelapítják a mellemet, akkor csillagokat látok, de megéri az a röpke fájdalom a nagy, esetleg végzetes baj helyett. Az első sokk után megráztam magam, és elszántam magamat a gyógyulásra. Azt mondtam, hogyha arra van szükség, hogy teliholdkor három csirke vérért kör alakban magam köré folyassam, és férfiak könnyében fürödjek meg meztelenül, közönség előtt, akkor azt fogom tenni. A doktornő kacagott egy nagyot, és azt mondta: „Fejben dől el a gyógyulás, és ahogy látom,

Szilvia, magánál ez nem lesz gond. Húsz éve nem láttam olyat, hogy egy ilyen diagnózis után valakinek poénkodni támadjon kedve.” Nevetgélve mentem ki a rendelőből, de nem voltam hurráoptimista, tudtam, hogy nehéz és küzdelmes út előtt állok. Viszont azt is éreztem, hogy Isten a tenyerére emelt, és legyőzőm a betegséget. A kemó végén éreztem egy leszállóágot, amikor az életkedvem beállt egy akkor komfortos szintre, és abban a flow-ban csináltam végig a kopaszságot, hányingert, mindent. Semmit nem úsztam meg. Ez fél évig tartott. Vettem az akadályokat, amikor lehetett és bírtam, jókat nevettem, viccet csináltam a legfájdalmasabb dologból is, áthágtam minden tabut, kiröhögtem a halált is.

Télikabát, tartós tej

„Csak semmi pánik, daganatos vagyok!” Lehet, hogy ez a felkiáltó mondat most megütközést kelt, de van, akinek ez a megküzdési stratégiája. Szilvia, pozitív személyisége miatt, önkéntelenül választotta ezt az utat, illetve még valószínűbb, hogy az út választotta Szilviát. „Gyere, sétálj végig rajtam! Ne félj, védőkorlatot kapsz, megtartalak!” – ígérte az út, és valóban! Szilviának lehetősége adódott nemcsak a még hosszú, egészségében eltöltött évek megélésére, hanem arra is, hogy farkasszemet nézve vele a halál arcába nevéssen.

– A rettegett Kékgolyóban azt mondtam első nap, hogy nézzék el nekem, ha tévedek valamiben, de hát még csak kezdő mellrákos vagyok – idézi a kezelés időszakát. – Ott és akkor a felvételis hölgyvel jót nevetünk ezen, de az intézetben kívül azt tapasztaltam, az emberek nem tudnak mit kezdeni azzal, ha valaki a környezetükben rákos lesz, magát a szót sem merik kiejteni, sőt sokan szégyellnivalónak tartják. Én viszont az első perctől tudtam, hogy erről beszélni fogok, ha kell, provokálni a beszélgetést, mert csak attól félünk, amit nem ismerünk, amire nincs ráhatásunk. Az sem viselt meg lelkiileg, hogy a hajamat le kellett vágni. Belenéztem a tükörbe, és megkérdeztem, ki ez a gyönyörű nő? Ezzel az önellfogadásnak olyan szintjére kerültem, hogy azóta sincsen a testemmel kapcsolatban problémám. Az ön-bizalom nőként, ma, Magyarországon egyáltalán nem könnyű műfaj. Ott-honról hozzuk a görcsöket, a lányokat arra tanítják, hogy ne hivalkodjanak, ne bízzák el magukat. A gyógyulásommal eljutottam odáig, hogy biztos vagyok abban, hogy mindenem túljutok, és mindent elérhetek, amit akarok. A munkahelyemen sem titkoltam a betegséget. Az a szeretetcunami, segíteni akarás, támogatás, amivel körülvettek a kollégáim, könnyekig meghatott. Persze, anyukám, a családom, a barátaim is mellettem álltak, sőt az ügyfeleim is, pedig érzékeny hivatás az enyém, hiszen nemcsak rendezvény-szervező vagyok, hanem párokat is összeadó szertartásvezető. Néha azzal viccelődtem, hogy ennyi önzetlen szeretet csak a saját temetésén dukál az embernek, az életében szinte soha, és lám, nekem mégis kijutott.

Szilvia észrevette, hogy az orvos is ember – aki néha fáradt, nyűgös, fáj a

FOTÓ: STUDIOART PHOTOGRAPHY / KOVÁCS ZSUZSI

„Az sem viselt meg lelkiileg, hogy a hajamat le kellett vágni. Belenéztem a tükörbe, és megkérdeztem, ki ez a gyönyörű nő? Ezzel az önellfogadásnak olyan szintjére kerültem, hogy azóta sincsen a testemmel kapcsolatban problémám.”

feje, a gyereke kettést kapott matekból, beteg az édesanyja –, sőt ő maga is az, tehát mindent adottnak érzett ahhoz, hogy egy humánus orvos-beteg kommunikáció, majd gyógyító légkörű kapcsolat vehesse kezdetét. Azt kapta vissza a gyógyítóktól, amit feléjük sugárzott. A kölcsönös élni akarást és élni hagyást.

– A sebészorvosom az első találkozásunkkor a fejét ingatva felvázolta nekem a gyógyítás stratégiáját: háromhetente kemót kapok, utána megműt, végül a biztonság kedvéért sugárkezelést is adnak – folytatja Szilvia. – Ezek olyan szavak, kifejezések, amelyektől az emberben megáll az ütő, de én csak azt kérdeztem: „Doktor úr, azért télikabátot még vehetek?” Mire felnézett a papírjaimból, és azt válaszolta: „Szilvia, még tartós tejet is.” Na, akkor már tudtam, hogy jó helyen leszek nála. Minden orvossal így viselkedem, nem hódolok be az általános elvárásnak, ami az, hogy húzzuk be fülünket-farkunkat, és csendben, komoran tűnjük, bármi is történjék velünk. Én

bevonulok az onkológiára, és ott szórom a fényemet! Ha ismerősök kérdeznek vagy érintettekkel beszélgetek, és elmesélem, hogy velem mindenki annyira kedves, nyílnak az ajtók, azonnal kapok időpontot, akkor mindenki csak pillázik rám, milyen szerencsés vagyok. Pedig csak annyi a titok, hogy belőlem olyasmi árad, amire ilyen a válasz. Rettentő nehéz egy-egy bizonyos kezelés közben vagy műtét után mosolyogni, de az orvosok, nővérek megkönnyebülnek, ha valaki nem panaszáradattal megy be, hanem a helyezethez képest jókedvűen, pozitív hozzáállással közelít feléjük. Kérdeztem is az orvosomat, hogy normális dolog-e az, hogy akkor érzem magamat a legjobban az életemben, amikor a legnagyobb szörnyűség történik velem, mire azt válaszolta, hogy igen, ha az ember a traumákon keresztül felismeri, mi az, ami igazán fontos az életében. Ezek szerint nekem az emberi kapcsolataim, kapcsolódásom a világhoz a legértékesebb kincsem. Az orvosi kezelések közben azért

elmentem mindenféle kiegészítő terápiára: családállítás, kineziológia, pszichológia, jóga, access bars (gondolatok, bevett nézőpontok elengedésére, stressz csökkentésére irányuló gyakorlat – a szerk.) – csak a csirke vére folytatása kör alakban maradt ki –, ami nekem elfogadható, és belefér az értékrendszerembe. Nem tudom, mi segített, mi volt az, amitől ennyire könnyedén és lazán tudtam túljutni a nehezén. Kilenc hónapos kezeléssorozat volt, amelyeket a legdurvább tünetek kísértek, mégsem éltem meg tragédiaként.

Hírpoklok pokla

Szilvia családneve is mosolyra késztet, ő is megérezte, ezt a beszélő nevet kellene meglovagolni, amikor elhatározta, hogy a tapasztalatai alapján, no meg a betegsége alatt felfedezett hiányosságok miatt civil szervezetet gründol, és segíteni fog mellrákos nőtársain. Nomen est omen: Dallos, legyen tehát a szervezet neve Önként és Dallolva!

– Ha a rákról ír valaki, akkor méltóságteljes, komor hangvételben teszi, tragikus dramaturgiával, illusztrációként sötét színű, többnyire csonkolt testet-testrészt mutató képpel, beesett szemű, csontsovány emberekkel, esetleg fejkendős nőket láttat – vélekedik. – De hogy milyen a média szenzációhajhászása! Olvastam Katalin hercegnéről, hogy a poklok poklát éli át. Azonnal ráklikkeltem, vajon mi történhetett vele? A hír az volt, hogy a gyermeke ruhatervezője azt gondolja, hogy a hercegi pár a poklok poklát élheti át Katalin betegsége miatt. Tudom, hogy a kattintásvadászat az atyáuristene a bulvárnak, de talán pont az ilyen jelenség miatt sem lehet a daganatos betegségről normálisan írni. Az ilyen cikkekből mindenki azt szűri le, hogyha rák, meg kell halni, és poklok poklát átélni. És inkább nem mennek el szűrésre, így csak az utolsó előtti pillanatban kerülnek orvos elé, amikor már valóban nem lehet őket megmenteni. Ezen a szemléleten szeretnék a saját eszközeimmel segíteni. Megálmodtam és most indítottam az Önként és Dallolva önkéntes-kezdemenyzést. Azért fogok dolgozni, hogy ezt a szemléletet felváltsa az életigenlés, az, hogy igenis, elmegyek szűrővizsgálatra, mert szeretnék egészségben élni, de ha baj van, az derüljön ki mielőbb, hogy segíteni tudjanak rajtam. Nálam hormon- és stresszalapú volt a betegség, nem genetikai eredetű, azt kiderítették. A betegségemben a legrosszabb, ami történhetett volna, ha az életem megmentése érdekében leveszik a jobb mellemet, de azt is szépen megplasztikázták volna. Szerencsére nem kellett eltávolítani, és csak egy heg maradt a műtét után. Élek. Nem volt áttétem. De nem mindenki ilyen mázlista. Az pedig, hogy itthon negyvenöt év alatt nem végeznek mammográfiát prevencióként, az több mint szerencsétlen, mert a mellrákos betegek egyre fiatalabbak. Azt a latin szavakkal, misztikummal teli, homályos félelmet kell eloszlatni, ami körülveszi a daganatos betegségeket. Minden ismerősöm, kollégám azt kérdezte, hogy a fenébe tudsz te ilyen jól lenni, miközben műtenek, kezelnek, és igazából nem tudod, hogy mi vár rád. Azt válaszoltam, hogy én ezt választottam. Eldöntöttem, hogy jól leszek. Azt mondtam, hogy akár egy napig, akár negyven évig élek, innentől kezdve én boldog leszek. Nem számít semmi, én a boldogságot választottam.

Útinapló életigenlőknek

Szombati Orsi utazó blogger egy daganatos betegség miatt döntött úgy, hogy az életében tárgyak helyett élményeket szeretne gyűjteni, így folyamatosan utazik a világban, hogy a traveladdict.hu nevű blogján beszámoljon a kalandjairól. Négy kontinens nyolcvanegy országában járt. Eddig.

P. SZABÓ DÉNES

– Az élmények szavatossága nem jár le, azok megmaradnak öt nap múlva vagy egy hónap múltán is. És sosem mennek ki a divatból, ezért is szeretem azokat gyűjteni, hiszen évekkkel később is jó érzés visszaemlékezni rájuk – vallja Szombati Orsi. Az egykori kommunikációs és PR-menedzser már évek óta főállásban számol be külföldön gyűjtött élményeiről a Traveladdict (Utazásfüggő) nevű Facebook-, Insta- és TikTok-oldalán. Eddig nyolcvanegy országban járt, köztük Andorrában, Kubában, Mexikóban, Üzbegisztánban, Jemenben, Szaúd-Arábiában és Izlandon. Ha kedve tartja, búvárkodik is, az utazás mellett ez a másik hobbija.

Emlékmentés

Noha utazni mindig is szeretett – barátnőivel korábban Madridba, Stockholmba és New Yorkba repült el –, de akkor döbrent rá, hogy mélyebben szeretné megismerni a világot, amikor 2015-ben egy áttétes daganatos betegséget fedeztek fel nála. – Hála istennek meggyógyultam, és jövőre két éve lesz, hogy megműtöttek. A kemoterápia és a sugárkezelések után felépültem, és kaptam egy második esélyt az élettől, ami nem mindenkinek adatik meg, ezért szeretném azt jól használni. Rájöttem, hogy élményeket akarok gyűj-

teni tárgyak helyett, és minél többet látni a világból, mert amikor utazom, akkor érzem a leginkább, hogy élek. És élni nagyon jó dolog.

A Traveladdict blog ötlete 2018-ban fogalmazódott meg benne, ekkor határozta el, hogy elkezd az emlékeit elmenteni. – Azt éreztem, hogy amikor az ember utazik, impulzusokat gyűjt, azok idővel megfakulnak, mint régen az előhívott fényképek. Én viszont nem szeretném, ha elvesznének az emlékeim, ezért dokumentálni kezdtem azokat – mondja. A blogot két utazása inspirálta, amikor Borneó szigetére és Szudánba repült, a barátai a bejegyzéseket olvasva mondták neki, hogy azok másokat is érdekelhetnek.

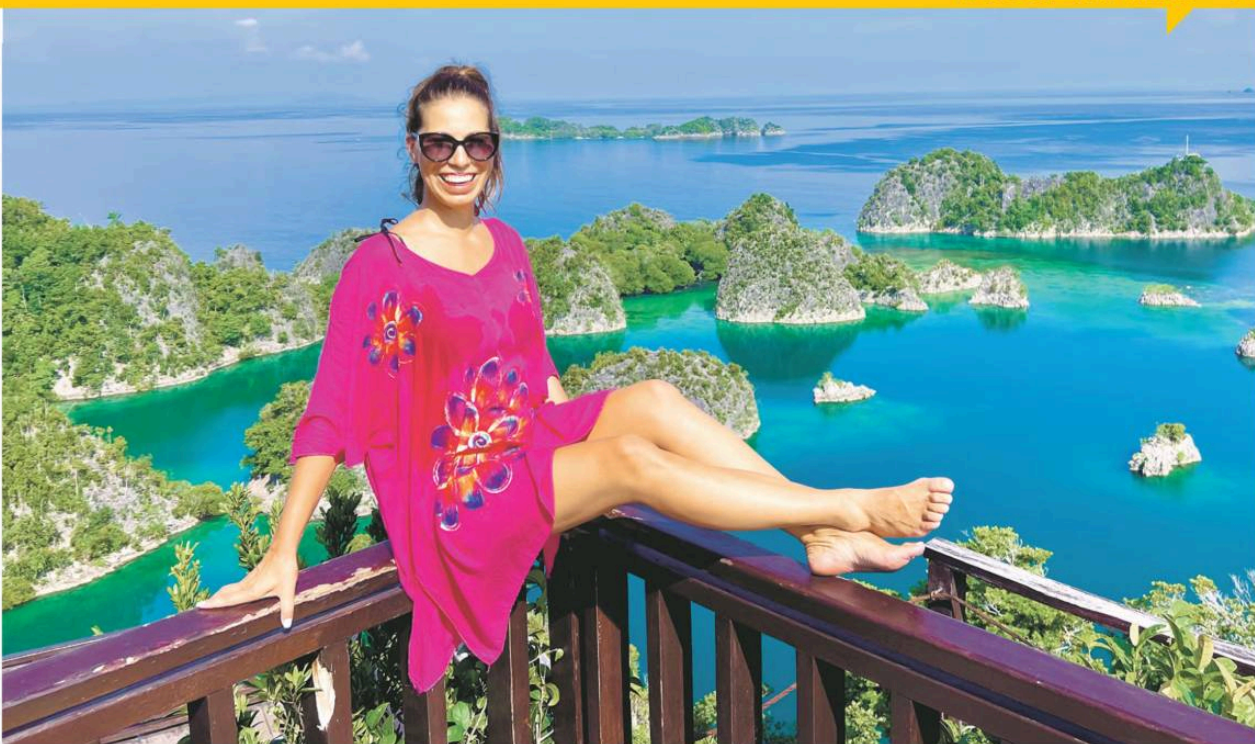
– Gyerekként is grafomán voltam, naplót vezettem egy régimódi, lakattal ellátott kis könyvben, és kilenctől tizennyolc éves koromig írtam – meséli. A Traveladdict blog 2018 júliusában elindult, de másfél év múlva beütött a Covid, így Orsi nem tudott külföldre utazni. 2021-ben viszont elhatározta, hogy bejárja hazánkat, így nekivágott az Országos Kékkörnek, és végiggyalogolta a kétezer-ötszázötven kilométert. – A túra során láttam az alföldi tanyavilágot, zsákfalukat és az ország más, eldugott szegleteit, amikor is rájöttem, hogy az embernek nem kell messzire mennie, hogy realizálja, milyen szerencsés helyzetben van, hiszen sokaknak nagyon nehéz a sorsa, a napi létezésért is küzdeniük kell.

81 országban

négy kontinenst érintően járt eddig az utazó blogger, a föld másik fele még előtte van.

FOTÓK: SZOMBATI ORSÓLYA

„Felkeltem éjszaka, felhúztam a sátor cipzárját, és láttam, hogy kezd elülni a köd és tisztulni az ég, amikor is a holdfényben megjelent a Kilimandzsáró. Akkor tudtam, hogy jó helyen vagyok.”

Bakancslista

Miután a pandémia elmúlt, Orsi neki-vágott a nagyvilágnak. Mivel számos helyen még nem oldották fel a korlátozásokat, ezért egy ideig Európában utazott, Szlovéniába, Máltára, Ausztriába és Angliába, aztán idővel jött Madeira, Jordánia, Nápoly, az Amalfi-part és Moldova. Az úti célokhoz együttműködő partnereket is szerzett, egyéni vagy csoportos sajtóutakon vett részt, más esetekben pedig saját zsebből fizetett, majd a munkahelyén felmondott, és főállású utazó blogger-ré vált. – Kevés olyan együttműködést vállaltok el, ami reklámjellegű, mert nem szeretnék hirdetőtábla lenni, amivel egyik nap ruhát lehet eladni, másik nap krémet, harmadnap kuponokat vagy biztosítást. Ez nem az én utam, és nem lenne önazonos.

A munkájával a régi, bakancslistás álmait is megvalósítja. Idén augusztusban például Kenyába utazott, hogy egy szafaritúra keretében megnézze a nagy állatvándorlást, amelynek során Kelet-Afrikában közel másfél millió zebra, antilop és gnú vándorol át a Serengeti-síkságról Kenyába, mert a klíma miatt utóbbi helyen zöldőbbek a legelők. – Gyerekként David Attenborough filmjein, az Élő bolygó című sorozaton és a Sivatagi show-n nőtem fel, melyeket a tévéből felvett VHS-kazettákon rongyosra néztem az otthoni lejártszón. És valamiért vágytam arra, hogy láthassam, hogyan vándorolnak ezek az állatok a szabadban. Óriási élmény volt. El is sírtam magam, mert annyira boldog voltam, amikor a dzsipben ülve a naplementében megláttam az első oroszlánt, vagy néztem, ahogy a pusztában kígyózó sorokban vonulnak a gnúk a Mara folyó felé. Ha felnőttként meg tudsz valósítani egy gyerekkori álmot, az minden szinten az ember zsigereig hatol.

Szintén elementárisan hatott rá, amikor Kenya egyik nemzeti parkjából megpillantotta a szomszédos Tanzániában fekvő Kilimandzsáró hófödte csúcsát, Afrika legmagasabb, 5895 méteres pontját. Még az utazás előtt elhatározta, hogy megmássza a hegyet, ami szintén a bakancslistáján szerepelt. Serpákkal és hegyi vezetővel indult útnak, és mivel a hegy lábának és a csúcsának hőmérséklete közt harminc Celsius-fok különbség is lehet,

ezért a hátizsákjában jó pár ruhát vitt magával. Amikor felért, már felhők gyülekeztek és iszonyatos szélviharba keveredett, így a haja és a szempillája is jéggá fagyott, de a többnapos túra megérte, hiszen feljutott a csúcra.

Kalandvág

– Ha az ember egy halálos betegséget leküzd, akkor már nincs előtte lehetetlen. Én a műtét után a nehézségeket és akadályokat nem gátnak tekintettem, hanem kihívásnak, és azon gondolkodtam, hogy képes lennék-e azokat megcsinálni. Amikor nekivágtam a Kilimandzsáró-túrának, akkor is sok mélypontot éltem át, fel is tettem magamnak a kérdést, hogy mi a francot keresek én itt, miközben a sötétben a sátor ponyvájára csöpög az eső, körülöttünk hideg és köd van, míg a hálósáokban, két réteg ruhában is fázok? És akkor felkeltem éjszaka, felhúztam a sátor cipzárját, és láttam, hogy kezd elülni a köd és tisztulni az ég, amikor is a holdfényben megjelent a Kilimandzsáró. Akkor tudtam, hogy jó helyen vagyok.

Orsi sorra keresi a kalandokat. Két éve szintén egy álmát valósította meg, amikor Indonézia legnyugatibb régiójába, a Raja Ampat- (Négy király-) szigetekre ment, ahol az óceán mélyén búvárkodott, hogy láthassa a fajokat leggazdagabb korallzátonyokat. – Emellett a helyiek életébe is belestem, akik nagyon figyelmesek voltak. Egy alkalommal, amikor megszomjaztam, vágyakozva néztem egy kókuszpálmát, mire egy félmeztelen férfi egy hosszú bottal leverte arról egy kókuszdiót, majd a machetéjével levágta a

tetejét, és nekem adta. Kérdeztem, mivel tartozom, de mondta, hogy semmivel. Ez az élmény megtanított arra, hogy azok az emberek, akiknek nyugati szemmel nézve semmijük nincs, azt a semmit is megosztják veled.

Kérdés persze, hogy meddig lehet ezt a világlátó életmódot folytatni. Orsi szerint még biztosan sokáig, hisz meg szeretné mutatni a követőinek, hogy a világ milyen színes, illetve le szeretné dönteni az emberekkel, helyekkel kapcsolatos tabukat, az olvasókat pedig inspirálni, hogy merjenek a komfortzónájukból kimozdulni, és elindulni akkor is, ha nem látják az út végét. – Én sem tudtam, hova fogok elindulni hat éve. De éreztem, hogy szeretnék máshogy élni, és változtatni az életemen. Ezért is tanácsolom másoknak, hogy kezdjék el kicsiben, menjenek el túrázni, vagy utazzanak el olyan helyre, ami igazán boldoggá teszi őket.

Orsi folyamatosan kapja a visszajelzéseket az olvasóitól arról, hogy a tartalmak, amiket megoszt, jó érzéssel töltik el őket, mert a beszámolók élményszerűek, ezért úgy érzik, mintha ők is a távoli városokban és tájakon lennének, még ha nem is jutnak el oda.

És hogy milyen érzés egy hosszabb utazás után hazatérni? – Nagyon szeretem Magyarországot, hiszen az élmények gyűjtése nem az országhatáron kívül kezdődik – vallja Orsi. – Amikor viszont hazajövök, látom, hogy az emberek idegesek, türelmetlenek, hogy nem mosolyognak, nincs bennük meg a belső derű, az elégedettség. De mindezek ellenére jó érzés hazajönni, mert nekem fontos, hogy a gyökereim ide kötnek, és hogy legyen egy hely, ahol otthon érzem magam a világban.

Az elmúlás pénisze

BÁLINT ORSOLYA

„Lehet még toldozni-foldozni, de vége van a NER-nek” – mondta a lapunknak adott videó-interjúban a héten Nagy Ervin színművész. Egy lelkes Tisza-szimpatizánstól – aki arcát és hangját is adja a párt kommunikációjának – nem eget rengetően döbbenetes kijelentés, de még mielőtt bárkit is vágyvezérelt gondolkodással vádolnánk, a friss pártszimpátia-felmérések szerint lankadni látszik a Fidesz-szavazók harci hevülete, már alig pár százalékra lemaradva toporog, morajlik, habzik mögöttük a Tisza. Ha nem hiszünk a közvélemény-kutatásoknak, mert erre is jó okunk lehet, akkor elég csak körülnézni, mi történt a héten a hazai politikában. A nagy bűdös semmi, mondhatni.

Persze csak mert Orbán Viktor brüsszeli turnéja miatt vigyázó szemét most nem idehaza tartja, az Európa Tanácsban egyedül csörtet be a „csatamezőre”, megannyi zsebre dugott kéz mellett elhaladva. Miközben miniszterelnök-kollégái lelkesen puszkilkodnak még politikai ősellenségeikkel is, a családi fotókon is kiállnak mögüle, hogy érzékeltessék, az Unió jelenlegi elnökségének elnökét a nemkívánatosság aurája lengi körbe. Hazatérve majd úgyis előadja, mekkora siker volt az újabb béke-misszió, már folyamatban a mocsárlecsapolás, az árvízi védekezésnél beszerzett vízügyi ismereteknek hála. Az Európai Néppárt meg költse patikára azt a pénzt, amit a Facebook-kampányukba toltak, azt üzenve, hogy Orbánnak ideje menni. Ezt úgysem ők döntik el, hanem a magyar szavazók, bár ugye most őket is kissé maga alá gyűrte az őszi szezonális depresszió.

Am ez csak átmeneti állapot, míg a kormány túl nem lendül a kreatív válságon, amit jól jelez, hogy amíg nincs itthon a gazda, a propaganda is pihenget. Legfeljebb kiégett híradásokat gyárt a Tényekbe Magyar Péter pirossal bekarikázott péniszéről, ha már minden eddigi karaktergyilkos próbálkozás úgy lepattant az emberéről, mintha a talpától a feje búbjáig sikosítóval lenne bekenve. Vagy Űrgolyók-paródiavideókat forgat a Budapest–Belgrád-vasútvonalon, hogy ezzel illusztrálja, ürsebességbe kapcsolt itthon a vasútfelvezetés. „Jó ránézni ezekre a gépekre, nem? Itt már komolyság van, hallod.

Vége van annak az időszaknak, amikor ez izéről szólt, csákányról meg vasvilláról, mi?” – magyarázott a mozdonyvezetői fülkében készült, örkényi abszurd minőségű performance-ban Sziijjártó Péter a legértelmesebb nézésébe menekülő Mészáros Lőrincnek.

A kabinetből csak Varga Mihály és Nagy Márton izzad s dolgozik serényen, mintha csak rajtuk múlna megtartani a vörös óriássá felfúvódott magyar gazdaságot, amiből lassan nemcsak a forint, de a hélium is kifogy. Lázár János még unalmában vagy tehetetlenségében vudubaként szurkálja Vitézy Dávidot, annyira súlytalanná váltak már az újabb milliárdos fejlesztésekről szóló bejelentései az érzékelhető valóság viszonylatában.

Ha már a semmi ilyen túlsúlyba leng, valamiről mégis illik szót emelni. A Kúria a héten nemsemmit ment: a rendszerváltás óta nem volt még arra példa, hogy hivatalban lévő országgyűlési képviselőt megfosszanak a mandátumától, amiért tüntetett a hatalommal szemben. Fogd meg a sörömm! – gondolták a bírák, majd harmadfokon egy év börtönbüntetésre (két évre felfüggesztve) ítélték Fekete-Győr Andrást, aki hat éve a rabszolgatörvény elleni tüntetésen füstgyertyát dobott a Kossuth téren a rendőrsorfal felé. Miközben mi soha nem vetemednénk hasonló cselekedetre – azért vagyunk újságírók, hogy cikkeinkben adjuk ki magunkból a közéleti frusztrációnkat –, azért ez az ítélet kemény, mint a kád széle.

Továbbá visszadobták a Fővárosi Törvényszéknek a könyvfóliázási perben hozott döntését, bátran hatályon kívül helyezve a magyar helyesírás szabályait (végül is, az is csak egy ember alkotta kulturális kódrendszer, nem kőtablán kaptuk az Úrtól), valamint egy „fordulatos” döntéssel megsemmisítették az első- és másodfokú bíróság ítéletét a sajtóperben, amelyet a miniszterelnök indított a Pécsi Stop (és több más médium) ellen a Spar-vezér keresetlen szavainak másodközlése miatt. A Kúria szerint egy lapszemlét közlő sajtóorgánium sem takarózhat azzal, hogy más megírta, mi csak átvettük. Ami részben jogos, ha rém- meg állhírtérjesztésről van szó, de ez korántsem az az eset – nem lehet minden lapszemle mellé oknyomozó újságíró állítani, hogy az átvett információk valóságtartalmát ellenőrizze, a

FOTÓ: FORTEPAN / KERÉKI SÁNDOR

tényállítást a véleménynyilvánítástól megkülönböztesse. Mindenesetre érdekes, hogy a miniszterelnök által egyszer indított sajtóperben úgy újraértelmezik a sajtószabadságot, mintha csak a teret görbíténék szakmáiban.

Nagy Ervinre visszatérve, tényleg érezhető valamiféle változás a levegőben, talán egyfajta tudati átalakulás megy végbe éppen a magyarok fejében. Ezen a ponton nem is a hőstettek, egy elnyomó hatalom elleni bátor kiállások

számítanak, hanem hogy elhiszi-e elegendő ember, hogy egy kvázi virtuális párt, amiről politikai értelemben nehéz bármit is mondani, mintha csak egy hiba lenne a mátrixban, homályos körvonalakkal, az élen egyetlen jól improvizáló figurával (mások szerint őstehetiséggel) szinte már képes lehetne leváltani a leválthatatlant. De egy fallikus politikai kultúrában (persze csak képletesen) mi másba kapaszkodhatnánk?

JELENTKEZIK AZ ODALEPÉS

AJÁNLÓ

Elérhetetlenné válhatnak betegadatok

Aggódnak a kórházi informatikai vállalkozók amiatt, hogy januártól az állam egységesíti a kórházi informatikai rendszereket, azaz átveszi az eddigi piaci szereplőktől a szolgáltatást. Szerintük az átállás tervezett módja miatt a korábbi betegadatok egy része elérhetetlenné válik a gyógyítók számára, de ez nem foglalkoztatja az egészségügy irányítóit.

4. oldal

Netanjahuat célolták

Izrael Iránt tette felelőssé a Libanonból indított dróntámadásért, amely Benjamin Netanjahu keszárjai otthonába csapódott be szombaton. Az izraeli miniszterelnök nem tartózkodott otthon, sérülés nem történt.

8. oldal

Új támogatási alap a függetleneknek

A Fővárosi Önkormányzattal együttműködve elindítják a Független Előadó-művészeti Alapot, amellyel kiegészítő támogatást tudnak gyűjteni a független színházi szakma számára – jelentette be Nagy Zoltán, a Független Előadó-művészeti Szövetség elnöke a 30. születésnapján. Budapest a mecénások, cégek, önkormányzatok minden egyes adományozott forintját további egy forinttal egészíti ki, 150 millió forint erejéig.

11. oldal

Adókönynyítés a kastélynak

TURA A szállásdíj 4 százaléka helyett már csak 597,5 forintot szed vendégejszakánként az önkormányzat a Tiborczeához köthető szálláshelytől.

DOROS JUDIT

Még a saját idegenforgalmi adórendeletét is megváltoztatta a turai önkormányzat a miniszterelnök vejéhez, Tiborc Istvánhoz köthető Botaniq Kastély miatt – tudta meg a Népszava. Eredetileg személyenként és éjszakánként a szobaár négy százalékát kellett volna kifizetniük a vendégeknek a 2022 novemberében megalkotott helyi rendelet szerint a Pest megyei, nyolcezer lelkes Turán, ám tavaly júliusban módosították a szabályozáson. Az adó mértéke immár vendégejszakánként 597,5 forint lett. Ez azért érdekes, mert a településen egyetlen kereskedelmi szálláshely van – erősítette meg lapunknak a város független, de bevallottan jobboldali kötődésű polgármestere –, ez pedig a miniszterelnök veje, Tiborc István érdekeltségi körébe tartozó BDPST Zrt. csoport tulajdonában álló tizenkilenc szobás Botaniq Turai Kastély. Itt egyetlen éjszaka 150 000 forintnál kezdődik, ha pedig valaki az elnöki lakosztályban akarna eltölteni egyedül egy pazar estét, annak ezért valamivel több mint 3 millió forintot kellene fizetnie. A város szempontjából – gondolnánk – nem mindegy, hogy alig hatszáz, vagy akár 120 ezer, de még a legalacsonyabb árakkal számolva

FOTO: BÉRES MÁRTON

A helyieknek eddig is elérhetetlen volt a gyönyörű épület, ezután is az lesz

is több ezer forint folyik be fejenként és éjszakánként idegenforgalmi adóbevételek címén a vendégek után.

Egy idősebb helyi asszony azt, hogy november 1-jétől már nem klasszikus hotelként, hanem amolyan zárt, privát, kibérelhető ren-

dezvényhelyszíneként működik majd az épület, tőlünk hallotta először. Szerinte ez nem fog változtatni a helyiek hozzáállásán, eddig is csak messziről nézték a szépen felújított, impozáns tornyokat, ablakokat és falakat.

BŐVEBBEN AZ 5. OLDALON

Fájdalmas búcsú a Rádió épületétől

BUDAPEST Nagy erővel zajlik a Magyar Rádió épületének bontása a Palotanegyedben, miközben a civilek pert indítottak, hogy megakadályozzák. De mire befejeződik, könnyen lehet, hogy már nem lesz mit megvédeni, ugyanis az Ítéletábrla elutasította az azonnali jogvédelmet. Az 1925. december 1. óta létező Magyar Rádió székhelye 1928-tól kezdve volt a Bródy Sándor utca 5-7.-ben. Mester Ákos, az ikonikus 168 Óra című műsor alapító-főszerkesztője a pusztítással kapcsolatban úgy fogalmazott:

Az ikonikus épület a Magyar Rádió 99. születésnapját sem éri meg

FOTO: HUSZÁR DÁVID

ugyanaz történt a Népszabadsággal, a Színház- és Filmművészeti Egyetemmel, a CEU-val, és lehetne még tovább sorolni. „Lerombolják, mert bosszantja őket, mivel arra emlékeztet, hogy régen más volt a helyzet, és ők is mások voltak. Egyszer ezért majd Orbánék felelni fognak.”

REFLEKTOR A 2. ÉS A 3. OLDALON

Erősítés Putyinnak

KREML Miközben már videó- és műholdfelvételek is igazolják, hogy egyre nagyobb számban érkeznek az észak-koreai katonák az orosz hadsereg ukrainai háborújának támogatására, az ukrán haderő is nagy erejű dróntámadást indított hétvégén az orosz háterszág ellen. A nagy hatótávolságú ukrán dróntámadások elsősorban az orosz katonai célpontok – az egyik legnagyobb robbanóanyaggyár és egy fontos légibázis – megsemmisítését célolták, de Moszkva térségét

is elérték. Orosz közlés szerint 110 ukrán drónt lőtt ki a légvédelem.

Moszkva nemcsak háborús erőfeszítéseit, hanem diplomáciai offenzíváját is fokozza. Kedden kezdődik a BRICS kazanyi csúcstalálkozója, amely a Kreml szerint „a valaha Oroszországban szervezett legfontosabb diplomáciai esemény”. A Nyugat gazdasági versenytársának számító BRICS-hez csatlakozik első NATO-tagállamként Törökország is.

ÍRÁSAINK A 8. OLDALON

Ez bizony megszorítás

SZÁMADÁS Az oktatásra fordított állami pénzek tavaly reálértéken – vagyis az inflációt is figyelembe véve – 5,6 százalékkal csökkentek, az egészségügyre 7,8 százalékkal jutott kevesebb, a rendvédelmi és a kulturális kiadások pedig 21, illetve 15,5 százalékos csökkenést mutatnak 2022-höz képest a 2023-as költségvetés Országgyűlésnek benyújtott elszámolása szerint. Vagyis, bár a kormány rendre visszautasítja, hogy megszorító intézkedéseket hozna, a lakosságot is érintő folyamatos elvonások történnek, nevezik is azokat bárhogyan, és akkor még nem beszéltünk azokról a költségnadokról, amelyeket a cégekkel

fizettettek a hibás gazdaságpolitika miatt. A legfrissebb adatok szerint a magyar még így is az EU legdrágábban működő állama volt 2022-ben, csak a finnek és az olaszok költöttek hasonló mértékben.

CIKKÜNK A 6. OLDALON

FOTO: LADÁNSZKA MÁTÉ

„Aligha állnak fel a padlóról”

FOTO: NÉPSZAVA

A Jobbik részéről újra hangsúlyosak lettek a kisebbségi csoportok elleni hangulat-keltő üzenetek

POLITIKA A mára kicsire zsugorodott ellenzéki pártok aligha fognak felállni a padlóról – jelentette ki Gyöngyösi Márton kilépése apropóján Hunyadi Bulcsú, a Political Capital szakértője. A volt elnök úgy indokolt: aggódik a Jobbik szélső-jobboldali irányváltása miatt. Hunyadi Bulcsú szerint is érzékelhető némi irányváltás, magyarázatát abban látja, hogy a Tisza Párt elszívta a szavazókat, a többi párt ezért a maga módján és a maga eszközeivel a láthatóságért küzd. A baloldali ellenzéknél is érzékelhető valamilyen mozgás: hétvégén az MSZP-nél tisztújítás zajlott, a DK pedig 13. születésnapját ünnepelte. A szocialisták régi-új elnöke, Komjáthi Imre megígérte: ők lesznek „a magyar politikai élet emberi hangja”. Gyurcsány Ferenc arról beszélt, a DK 2026 tavaszán mind a 106 választókerületben állít jelöltet.

RÉSZLETEK A 3. OLDALON

A Tisza Párt elszívta a szavazókat, a többi párt a láthatóságért küzd.

Józsefvárosi Karthágó, avagy búcsú a Rádiótól

BARBÁROK Hiába a tiltakozás, hiába a jogi csúrcsavar, bontják a Magyar Rádió józsefvárosi épületegyüttesét. Ami sokkal több, mint falakkal körbevett terek sokasága: a magyar történelem ikonikus helyszíne.

HOMPOLA KRISZTINA

Az 1956-os forradalom egyik legismertebb eseménye a Magyar Rádió épületének ostroma. Október 23-án este az őrség – miután mérsékelt erőszakkal nem tudta felszámolni a tüntetést – éles lőszерrel a tömegbe lőtt. A fegyvertelen fiatalokra támadókkal egyet nem értő katonák egy része átalált a tüntetők oldalára. Itt alakult meg a szabad Kossuth Rádió.

Az 1925. december 1. óta létező Magyar Rádió székhelye 1928-tól kezdve volt a Bródy Sándor utca 5-7.-ben. Az ikonikus épület, majd a hozzá kapcsolódó épületegyüttes az intézmény századik, sőt már a kilencvenkilencedik születésnapját sem éri meg. Összeállításunkban volt rádiósok – Kiss Bea, Mester Ákos, Ránki Júlia műsorvezetők és Zsoldos Mária hangmérnök – mesélnek arról, hogy számukra mit jelent az épülettömb.

ABORTÁLT SZERELEM

„Részt vettem sok tiltakozó megmozduláson, és már az is szomorú volt, hogy ennyire kevesen vagyunk. Azután rájöttem, hogy az a sajtó, csodálatos működés, műhelymunka, amit ott megtapasztaltunk, már jóval előbb véget ért. Akkor lett vége a rádió iránt érzett szerelmemnek, amikor a nagy rádiósokat kirúgták, vagy belátva helyzetük lehetetlenségét, távoztak” – meséli Kiss Bea, riporter-szerkesztő-műsorvezető, aki 1990 és 2023 között dolgozott a Magyar Rádióban. „A ’94-es médiaháború idején külsőként éltem át a 129 munkatárs, köztük a mestereim kirúgását. Mi néhányan, stúdiósok önként felfüggesztettük a munkát. Ez volt az egyetlen időszak, amikor a szolidaritás minden nyúgét és jó érzését megélhettem, amikor még volt bennünk erő, hit, kraft” – idézi fel a Csúcs László nevéhez köthető időszakot. Kiss Bea a 2010-től kezdődő változások után is rádiós maradt. „Dolgoztam a Kunigunda utca, majd a MOME stúdióiban, de az a hangszigetelés és hangminőség, ami a régi stúdiókban adott volt, sehol nincs. Ami most történik, fölfoghatatlan, fölösleges, erkölcstelen, és minden szakmaiságot nélkülöző rombolás. A Pázmány Péter Katolikus Egyetemen van kommunikáció szak, hogy létezik, hogy legalább ők nem használják a tökéletes stúdiókat, és inkább a földdel teszik egyenlővé?” – veti fel, majd a kérdésre, hogy mit érez, így felel: „Iszonyú dühöt és kétségbeesést érzek. Azt gondoltam, hogy ezzel már előbb leszámoltam. Nem hittem, hogy ez érzelmileg ennyire megérint. A sírás fojtogat folyamatosan”

ORBÁNEK FELELNI FOGNAK EZÉRT

„Szívügyem, szívügyünk a rádió. Nincsen olyan nap, amikor ne kerülne szóba közöttünk a feleségemmel, Pásztor Magdolnával, aki szintén ott húzott le több évtizedet riporter-műsorvezető-szerkesztőként” – meséli a nagyon ritkán nyilatkozó Mester Ákos, az ikonikus 168 Óra című műsor alapító-főszerkesztője, aki 30 évig dolgozott a Magyar Rádióban, égé-

Daruk és bontógépek estek neki a Magyar Rádió Pollack Mihály téri egykori sokat látott, legendás épületének

DÜH

KISS BEA:

Iszonyú dühöt és kétségbeesést érzek. Azt gondoltam, hogy ezzel már előbb leszámoltam. Nem hittem, hogy ez érzelmileg ennyire megérint. A sírás fojtogat folyamatosan

AKUSZTIKA

ZSOLDOS MÁRIA:

A stúdiók – különösen a 6-os, 22-es – kimagasló akusztikai tulajdonságokkal bírtak és – ma még talán jelen időben is fogalmazhatok – bírnak

szen 1994-es elbocsátásáig. „Gyakran álmodom ma is, hogy futok a folyosón, hogy odaérjek a stúdióba még a műsorkezdés, vagy a déli harangszó előtt” – írja le mély belső kötődését. Arról, hogy mit tudott, azt mondja: „Az összes orgánum közül a leghitelesebb intézmény volt, és nemcsak mérvadó, hanem gyakran igaz, vagy legalább igazságközeli véleményeket lehetett kihallani a rádióból, ettől volt megbízható és szerethető. Az ember akkor is bement, ha aznap semmi dolga nem volt, és leült a pagodában vagy a szerkesztőségi szobában beszélgetni. Kis alkotóközösségek alkottak egy nagy szövetséget. Még az egymással konkurens riporterek is tudtak drukolni egymás sikeréért. Ez azért elég unikális” – teszi hozzá. Mester Ákos az 1994-es médiaháború idején kirúgott 129-ek legismertebb szereplője volt, aki akkor megélhette a társadalom szolidaritását. „Sok, akkor még magát liberálisnak hazudó Fidesz-vezértől kaptunk velünk szolidáris leveleket. Ezek egy részét annak idején a 168 Óra című lapban nyomtatásban is közreadtam, de persze erre ők már nem szívesen emlékeznek” – utal a párt pálfordulására, vagy ahogyan ma fogalmaz: „lezüllésére”.

„Ma már nincs morális aggályuk, tönkreteszik a magyar kultúrtörténet emblematikus épületét. És korábban már tönkretették a magyar közzérádiózást is. Az a Kossuth rádió, amit ma hallgathatunk, nem olyan, mint az igazi közszolgálati rádió volt. Abban a különböző generációk átadtak egymásnak egyfajta szellemi magatartást. Ott az volt az elv, hogy legyél kritikus még az a párttal szemben is, amellyel egyébként civilben rokonszenvezel. Ma az a benyomásom, hogy egy janicsárképzőn arra tanítják a fiatal újságírókat, hogy legyél agresszív, ha kell brutálisan támadó, nem az igazság a fontos, mert az elferdített igazságot is be lehet állítani teljes igazságnak. A hatalom majd megmondja neked, hogy miről mit gondold, és miről hallgass. Ez egy másik iskola” – mutatja be a különbséget.

Mester Ákos nem az épülethez, hanem az intézményhez kötődik.

Mit semmisít meg a bontó?

Mi volt a rádió, a Bródy Sándor utca 5-7?

1. A világ legrégebbi működő stúdiópalotája (1928. október 8. - 2024. szeptember 25.).
2. A világ legrégebbi műsorszórójának a Telefonhírmondónak a működési épülete.
3. Magyarország nemzeti kultúrájának a kisugárzó helye.
4. Egy Nobel-díjas akusztikus Békésy György stúdió.
5. Magyarország legnagyobb temploma, melyet Eugenio Pacelli bíboros, a későbbi XII. Pius pápa áldott meg és nyilvánított szakrális terré 1938. május 29-én, ahonnan Tóth Tihamér, Prohászka Ottokár és Mindszenty József is szól a nemzethez. Egy-egy adást többen hallgattak, mint amennyien akár legnagyobb katedrálisba befértek.
6. Nemzetmegtartó emlékhely. A határon túl élő magyarság egyetlen reménye, hogy magyar szót halljon, kapcsolatot tarthasson az anyországból élőkkel és üzenhessen szeretteinek. Innen kötöttek össze családokat a nemzetközi adások a világháború, a "felszabadulás", majd 1956, 1989 idején.
7. A zsidótörvények alatt a zsidó művészek egyik menedéke, amely a nyilas kormánybiztos kinevezéséig, 1944. április 1-ig működhetett így.
8. 1956 történelmi emlékhelye. Itt alakult meg és működött a Magyar Rádió Forradalmi Munkástanácsa és a Szabad Kossuth Rádió. Innen irányították 1956-ban a parlamenti stúdió műsorkészítését.
9. Magyarország legnagyobb tanterme 1993-ig. Klebelsberg által meghirdetett oktatási és nevelési központ, hihetetlenül hatékony működéssel.
10. Magyarország legnagyobb színházterme és színházi oktatóhelye 2020-ig.
11. Magyarország legnagyobb koncertterme 2024. május 14-ig. A Zeneakadémia egyik vizsgahelyszíne 2020-ig.
12. Magyarország nemzeti hangtárának rögzítő helye és őrzője 2020-ig.

A pusztítással kapcsolatban karakteresen fogalmaz: „Ugyanaz történt a Népszabadsággal, a Színház- és Filmművészeti Egyetemmel, a CEU-val, és lehetne még tovább sorolni. Lerombolják, mert bosszantja őket, mivel arra emlékeztet, hogy régen más volt a helyzet, és ők is mások voltak. Nem akarok moderáltan fogalmazni: ez nem egy rossz döntés, ez egy aljas döntés. Egyszer ezért majd Orbánék felelni fognak” – mondja végül Mester Ákos.

A KEVERŐPULTOS HATALMA

„1964 és 2007 között mindennap, közeledve a Bródy kapuhoz, láttam a két és fél éves önmagamot, amikor apu bevitt a rádióba” – emlékszik Zsoldos Mária hangmérnök, Zsoldos Ernő harsonaművész lánya, Zsoldos Imre,

ELLENÁLLÁS

RÁNKI JÚLIA:

Rádiósként tudom, hogy a Rádiót a falak bontásával nem lehet lebontani, az érték, a gondolat, az általunk készített műsorok ellenállnak a bulldózernek

A nemzeti kultúra szöcsöve

„A világ legrégebbi működő stúdiópalotája. A Szentkirályi utca 22. még most is működik, ott vezényelte tavasszal Megalopolis című filmje zenéjét Francis Ford Coppola, a Berkeley Egyetem is használta ezeket a stúdiókat, ami bizonyítja, hogy érnek valamit – teszi hozzá az általa fogalmazott 12 ponthoz Sávoly Tamás levéltáros, egykori rádiós. »Anno azért építették ezt az épületet a Nemzeti Múzeum háta mögé, hogy a nemzeti kultúra szöcsöve legyen” – emeli ki, aki a kérdésre, hogy menthető-e még valami, így felel: „A 6-os stúdió semmiképpen nem menekül meg. A Pollack Mihály téri épület bontása pedig a statikai vizsgálatok szerint veszélyezteti a szomszédos Esterházy-palotát, amely a rázkódás hatására összeomolhat.» – (vész) jósol Sávoly Tamás.

a Magyar Rádió Táncczenekarának a vezetőjének unokahúga. „Egyszer apu a 6-os stúdióban Szappanos Irénke ölébe ültetett. Ő, ha egy hamis hangot játszott a szimfonikus zenekar, lehúzza a keverőt. Akkor figyeltem meg, hogy a legnagyobb ember nem a zenesz, a karmester, a szerkesztő, a rendező, a műsorvezető, hanem a hangmérnök-hangtechnikus. Övé volt az igazi hatalom. Később zongoratanári diplomával zsebben fölvetek magnós tanulónak, majd ’65-ben véglegesítettek. Azután zenedaraboktól színházi közvetítésig, később élő, betelefonálás műsoroktól az Új Zenei Újságig készíthettem felvételeket, még déli harangszót is adhattam” – idézi fel Zsoldos Mária. „A stúdiók – különösen a 6-os, 22-es – kimagasló akusztikai tulajdonságokkal bírtak és – ma még talán jelen időben is fogalmazhatok – bírnak. Maga az épület úgy van megtervezve, hogy a folyosón is kiszűrni a testzajt” – részletezi. „Berlinben a régi rádióépület hatalmas stúdiója most koncertterem, a többi stúdió a színművészeti egyetemisták tanstúdiója, az ikonikus büfébe bejárhatnak az emberek, mint egy cukrászdába. De nálunk nem. Itt el akarnak törölni mindent, ami 1928 és 2010 között történt. Mélységes szomorúság van, düh nincs már bennem, csak magamra vagyok mérges, mert sosem tudtam megfejteni, mit szeretek a rádióban” – zárja szavait Zsoldos Mária.

A GONDOLAT ELLENÁLL A BULDÓZERNEK

„1976-77-től ’89-ig televíziós külsőként, majd belsőként dolgoztam a Rádióban, 2010-ben mentem nyugdíjba. A Bródy Sándor utcai épület mindig olyan volt számomra, mint ha a kedvenc múzeumomba léptem volna be, ahol a hagyomány és a tudás van. A Szentkirályi utcai épületben volt a Petőfi rádiós szobánk, ahol – a korstílus miatt – úgy éreztem magam, mintha otthon lennék az Újlipótvárosban, szinte hazulról mentem haza” – meséli Ránki Júlia szerkesztő-műsorvezető, aki ma a Tilos Rádióban dolgozik. „A 6-os stúdió előtt nem tudott az ember úgy elsielni, hogy ne lessen be, vagy ne érjen hozzá az előtérben lévő zongorához, és bent újra és újra rácsodálkoztam, hogy mennyire elegáns. Sok rádióépületben jártam Európában, de ez volt a legszebb – teszi hozzá. „Állampolgárként fel vagyok háborodva azon, hogy nem kertek lesznek ott, nem a Nemzeti Múzeum bővítésére használják, lebontanak ’60-as évekbeli értékes házakat, nem nyilvános a bontásra ítélt épületek műtörténeti értékelése. De rádiósként tudom, hogy a Rádiót a falak bontásával nem lehet lebontani, az érték, a gondolat, az általunk készített műsorok ellenállnak a bulldózernek” – hangsúlyozza Ránki Júlia.

Mire nyernének, már lehet, nem lesz mit védeni

RÁDIO Még csak rajzolják a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Nemzeti Múzeum mögött felépülő új campusának végleges terveit, de a Magyar Rádió bontásának már több mint egy hónapja nekiláttak. A hatalmas porral és zajjal járó tevékenység ellen előre tiltakoztak a környéken élők, rámutatva, hogy az egyik bontandó épületben jelentős mennyiségű azbeszt van, amelynek nem elég körültekintő bolygatása esetén súlyosan rákkeltő anyagok kerülnek a levegőbe. Hiába ígérte meg július végén László Regő, az Építési és Köznevelési Minisztérium (ÉKM) államtitkára, hogy a bontásnál igyekeznek leszorítani a szálló por mennyiségét, a környéken mégis mindent beterít. A bontást a miniszterelnök vejéhez, Tiborcz Istvánhoz több szálon kötődő West Hungária Bau (WHB) Kft. végzi el, 1,7 milliárd forintért.

A Pázmány Budapestre költöztetéséről 2020 márciusában nyújtott be törvényjavaslatot Semjén Zsolt, ami gyorsan át is ment. Az állam „ingyenesen és per-, teher- és igénymentesen” átadta a Magyar Katolikus Püspöki Konferenciának a Magyar Rádió korábbi épületgyűjtését a Palotanegyedben, amiért megkapta a piliscsabai Makovecz-házakat, amelyekkel azóta sem tudnak mit kezdeni. Az új campus tervezőit rapid építészeti pályázaton választották ki még 2021-ben. A tervezők deklarált célja a campus területén lévő Károlyi- és Esterházy-paloták megőrzése volt, ezekhez igazodnak az új részek. Az első, meglehetősen grandiózus tervek többek között kézilabdacsarnok, fitness- és konferenciaterem, kollégium és egy kápolna is szerepelt.

A 200-250 milliárdosra becsült beruházás befejezését legutóbb 2027 őszére ígérték, az előkészítés határidejét 2025 végére tolta ki a kormány. Ebbe belefért volna, hogy megvárják a bontási engedély megtámadása miatt indult közigazgatási per végét. A civilek azonban hiába kértek azonnali jogvédelmet, ami a bontás ideiglenes leállítását jelentette volna, az ítéletábra ezt elutasította, így megkezdődhetett a munka, és még jó ideig folytatódhat, hiszen a bíróság októberben novemberre halasztotta a tárgyalást. Így még jogosabb a tiltakozók által már nyáron feltett kérdés: „S mit csinálnak, ha nyerünk? Visszaépítik, amit elbontottak?”

Az új építészeti tervekről, a bontásra vonatkozó korábbi ígéretek betartásáról és a lakók kártalanításáról most ismét megkérdeztük az ÉKM-et. A tárcá válaszában azt írta, hogy a beruházás közvetlen környezetében lévő társasházak tulajdonosainak való ajánlattételre csak az előkészítés előrehaladásával kerül sor. (László János építési miniszter júliusban azt ígérte: vételi ajánlatot tesznek azoknak a lakástulajdonosoknak, akiknek ingatlanjai a Pázmány-campus közvetlen közelében vannak.) Az érintett épületek felmérése viszont már megtörtént. A 114 lakásból 35-be nem jutottak be a kivitelezők, egy tulajdonos nem kért belőle, míg a fennmaradó 78 ingatlan esetében jegyzőkönyvet vettek fel, így a teljes dokumentáció rendelkezésre áll a bontás során esetlegesen keletkező sérülések követésére.

A tiltakozás hatására módosították az építészeti terveket is. A korábbi elképzelésekhez képest a mélygarázs- és a sportfunkciót gondolták újra a szakemberek „a környezet optimális mértékű terhelése” és „a zöldfelületi mutató növelése” érdekében. A kivitelező kiválasztására irányuló közbeszerzést még nem írták ki, az építkezés kezdete tervezetten 2025 közepe.

SZALAI ANNA

Nem látszik, hogy lenne esélye a Jobbiknak

IRÁNYVÁLTÁS A mára kicsire zsugorodott ellenzéki pártok aligha fognak felállni a padlóról – jelentette ki Gyöngyösi Márton kilépése apropóján Hunyadi Bulcsú, a Political Capital szakértője.

CZENE GÁBOR

– Minél inkább erősödik az a meggyőződés, hogy Magyar Péter a potens kihívója Orbán Viktornak, és csak a Tisza Pártnak van esélye leváltani a Fideszt, annál kevésbé valószínű, hogy a kis pártok képesek lehetnek meggyőzni az ellenzéki szavazókat arról, hogy ők lennének a jobb választás. A megállapítás a Jobbikra is érvényes – nyilatkozta lapunknak Hunyadi Bulcsú, a Political Capital szakmai vezetője, a radikalizmus és extrémizmus kutatásának programvezetője.

Gyöngyösi Márton, a Jobbik volt elnöke, parlamenti és EP-képviselője a minap bejelentette, hogy kilép a pártból, „belátható időre” a magyar belpolitikától is búcsúzik. Döntését azzal indokolta, hogy a közel egy évtizede képviselt néppárti, konzervatív politika útját elhagyva a párt új elnöksége megjelenésében, hangszínében, üzeneteiben visszatér a régi Jobbik útjára, s felkínálkozik a szélsőjobbra kitolódott fideszes rezsim szatellitjének szerepkörére.

PROBLÉMA

HUNYADI BULCSÚ:

A konzervatív fordulat nem vált be, a szélsőjobb oldali szavazóréteget pedig lefedi a Jobbikból kivált Mi Hazánk

dott fideszes rezsim szatellitjének szerepkörére.

Furcsának tűnhet, hogy az a Gyöngyösi Márton aggódik a Jobbik szélsőjobb oldali irányváltása miatt, aki 2012 végén abban a bizonyos elhíresült parlamenti felszólalásában listázni akarta a „zsidó származású embereket” az Országgyűlésben és a kormányban. Szavai akkora felháborodást váltottak ki, hogy a kijelentés ellen tiltakozó Kossuth téri tömegdemonstráción – kivételes pillanatként – fideszes és ellenzéki politikusok is egy emelvényre álltak.

Később aztán Gyöngyösi Márton többször is bocsánatot kért, és arra hivatkozott, hogy a „zsidólistázós” beszéd elmondásához – bár nem egészen abban a formában, ahogyan elhangzott – Vona Gábor akkori pártelnök ragaszkodott. (Ez még a Vona által meghirdetett „néppártosodási folyamat” kezdete előtt történt.) A 2022-es parlamenti választáson a Jobbik már az ellenzéki összefogás részeként indult, egye-

Gyöngyösi Márton kilépett. Furcsának tűnhet, hogy pont ő aggódik a szélsőjobb oldali irányváltás miatt

bek között a Gyurcsány Ferenc vezette Demokratikus Koalícióval szövetségben. Gyöngyösi a kudarcos eredmény után lett a Jobbik elnöke, a párt neve ezt követően egészült ki a Konzervatívok jelzővel. A mérsékelt politika jegyében ez év nyarán tartott EP-választáson – némi meglepetésre – Róna Péter közgazdász vezette a párt listáját. A mandátumszerzés azonban elmaradt, a Jobbik mindössze 1 százaléket ért el.

Hunyadi Bulcsú még nem fogalmazna annyira végérvényesen és erősen, hogy a Jobbik visszatért a szélsőjobb oldali gyökereihez, de az biztos – mondta –, a párt részéről újra hangsúlyosak lettek a közbiztonsággal kapcsolatos, a kisebbségi vagy „deviánsnak” tartott csoportok elleni hangulatok üzenetek. Érzékelhető az irányváltás.

Ennek magyarázatát a Political Capital szakértője abban látja, hogy Magyar Péter és a Tisza Párt elszívta a szavazókat, a többi párt ezért a maga módján és a maga eszközeivel a láthatóságot küzd. Mindegyikük igyekszik felhívni magára a figyelmet. Hunyadi Bulcsú megjegyezte: Magyar Péter még mindig új szereplőnek számít a politikai életben, nem lehet megjósolni, meddig lesz ilyen sikeres a Tisza Párt. Ha viszont minden így megy tovább, akkor a mára kicsire zsugorodott ellenzéki pártok aligha fognak felállni a padlóról.

Hunyadi Bulcsú a Jobbik esetében sem lát esélyt arra, hogy a párt visszaszerezze elvesztett szavazóit, vagy azoknak legalább jelentős részét. A konzervatív fordulat nem vált be, a szélsőjobb oldali szavazóréteget pedig lefedi a Jobbikból kivált Mi Hazánk. A rendpárti, szélsőségekbe hajló üzenetek rezonálók közül sokan a Fideszre is szavazhatnak, és valószínűleg szavaznak is.

Az ellenzéki pártok nagyrészt a választók elégedetlenségére építettek – tette hozzá Hunyadi Bulcsú. Márpedig jól látható, hogy csak a Tisza Párt az, amelyik az elégedetlen ellenzéki szavazókat képes megszólítani és magához vonzani.

FOTÓ: CSOMOR ADÁM

Mindenhol indul az „oroszlán”

DK „Mi oroszlánok vagyunk, a mi történeteinket vadászok ne meséljék el akkor se, ha elmentek a jellemző kölcsönzőbe, és most éppen a közelgő farsangon oroszlánruhába kívánnak öltözni” – fogalmazott Gyurcsány Ferenc, a Demokratikus Koalíció (DK) elnöke pártja hétvégi, születésnapján rendezvényén. Gyurcsány egyértelművé tette, hogy „a DK 2026 tavaszán mind a 106 választókerületben állít jelöltet”. A párt 13. születésnapját ünnepelő eseményen a globális folyamatokról szólva egy történelmi áttekintés után Gyurcsány Ferenc úgy fogalmazott, hogy „Oroszország nem fogadta el azt a helyét a világban, ami 1990 után az ő helye lett”, és „amit csinál, az egy tisztességtelen, sok tekintetben mocskos történet”, mégis egy „gyenge szereplő” a világpolitikában.

Gyurcsány szerint az igazán nagy kihívást Kína intézi a jelenlegi világrenddel szemben, és az a kérdés, hogy „támogatjuk ezt a változást, vagy inkább azt szeretnénk, hogy

Gyurcsány Ferenc: Elsőrangú érdekünk, hogy erősítsük Európa pozícióját

NÉPSZAVA

Komjáthi: Reménykeltő alap

MSZP Komjáthi Imrét választották két évre a Magyar Szocialista Párt (MSZP) elnökének az ellenzéki párt hétvégi tisztújító kongresszusán. A párt elnökhelyettese Korózs Lajos eddigi alelnök lett, a választmány elnökének Hiller Istvánt választották újra.

Komjáthi Imre, aki eddig Kunhalmi Ágnessel együtt társelnökként vezette a pártot, azt mondta, ezzel a nappal kezdetét veszi az MSZP 2026-os kampánya. „Mi leszünk a magyar politikai élet emberi hangja. Az MSZP lesz a magyar politikai élet baloldali lelkiismerete” – fogalmazott.

Az elnök – aki egyben országgyűlési képviselő is – terveiről elmondta: a legfontosabb vállalása, hogy 2026-ban frakciója lesz az Országgyűlésben az MSZP-nek. Ennek első lépése, hogy megtalálják a

106 egyéni képviselőjelöltjüket. Elmondta azt is: az elmúlt két évben végigjárta az országot, az MSZP szervezeteit, így tisztában van azazal, milyen állapotban van, hogyan

Komjáthi Imre: „Az MSZP lesz a magyar politikai élet baloldali lelkiismerete”

működik a párt. Szerinte reménykeltő az alap. Az MSZP két társelnöke, Kunhalmi Ágnes és Komjáthi Imre június végén mondott le posztjáról, a június 9-i európai parlamenti és önkormányzati választás eredményei miatt. A szocialisták szeptember végi kongresszusa döntött arról, hogy a társelnöki rendszer helyett újra egy elnök fogja vezetni az MSZP-t.

NÉPSZAVA

Békés volt a negyedik Pécs Pride

EGYENLŐSÉG Jókedvű, nyugodt és minden magamutogatást mellőző volt a negyedik alkalommal megrendezett Pécs Pride. A felvonulók szírványos és visszafogott üzeneteket hirdető zászlók alatt dalolva, beszélgetve vonultak végig Pécs történelmi belvárosán, a 70 perces séta közben sehol sem találkozott ellen-tüntetéssel vagy valamilyen provokációval a Pride mintegy 700 résztvevője. Igaz, megkülönböztetett volt a rendőri jelenlét, a menet útjába eső valamennyi kereszteződést tucatnyi egyenruhás és kordon óvta.

A leszbikusok, melegek és transzneműek elfogadásáért, megértéséért indított menet résztvevőinek hozzávetőleg fele – az elcsípett beszédfoszlányok alapján – külföldi volt. Közülük többeket megkérdeztünk, s mint kiderült, főképp a pécsi egyetemre járó skandináv és né-

FORRÁS: SZIMPOZION EGYESÜLET FACEBOOK-OLDALA

Büszkén vonul az USA a „bátor magyarokkal”

„Az Egyesült Államok mindig ki fog állni azok mellett, akik az alapjogok és az emberi méltóság előmozdításán dolgoznak – fogalmazott David Pressman az eseményen, az USA budapesti nagykövetségének lapunknak is eljuttatott közleménye szerint. – Míg ezek a bátor magyarok azért küzdenek, hogy biztossítsák jövőjüket és előmozdítsák jogaikat szeretett hazájukban, az Egyesült Államok büszkén vonul fel mellettük – fogalmazott a diplomata.

FORRÁS: LADIÁNSZKI MÁTE

met diákok jöttek el nagy számban. A felvonulókkal tartott az Egyesült Államok magyarországi nagykövete, David Pressman is, a diplomata tavaly is részt vett a Diverz Ifjúsági Hálózat által szervezett Pécs Pride-on, ami az egyetlen ilyen jellegű vidéki rendezvény.

Mintegy 700-an lehettek a tömegben, a történelmi belvárosban

A szombati felvonulás Pécs főterén ért véget, s a dzsámi előtt felállított színpadon felszólalók mindannyian arról beszéltek, hogy egy olyan országban és világban szeretnének élni, ahol a különböző nemi identitásokat elfogadja a társadalom, s a másságát mindenki nyíltan, szorongás nélkül vállalhatja, mert nem kell, hogy emiatt féljen a gyűlölettől, a bántalmazástól és a jogfosztottságtól.

UNGÁR TAMÁS

LAPSZÉL

DK-s javaslat a kegyelmekről

Törvényjavaslatot nyújt be a Demokratikus Koalíció az Országgyűlésben, hogy legyenek nyilvánosak a köztársasági elnök kegyelmi határozatai – jelentette be Kálmán Olga, a párt frakciószóvivője. A DK azt követően állt ezzel elő, hogy a Tuzson Bence vezette Igazságügyi Minisztérium másodfokon is megtagadta a Kónya Endre (a bicskei gyermekotthon egykori igazgatóhelyettese, aki falazott a pedofil, korábbi igazgatónak) kegyelméről szóló dokumentumok kiadását, arra hivatkozva, hogy azok „bűnügyi személyes adatokat” tartalmaznak, amelyek nem nyilvánosak. Ezzel a DK szerint a tárca egy olyan ember jogait védi, aki éveken keresztül vett részt gyerekek bántalmazásában. NÉPSZAVA

Csárdi távozik és keménységet állít

FOTÓ: BERES MÁRTON

„A kilépési folyamat elindult nemcsak a pártból, hanem az országgyűlési frakcióból is. Az ideológiai távolság, ami kialakult, értelmezhetlenné tenné, hogy akár fél lábbal része maradjak ennek az egykor szebb napokat megélt pártnak. A frakcióból való kilépésem, ami a jelenlegi tudásom szerint az LMP-frakció megszűnését is eredményezi, akkor történik meg hivatalosan, ha megbizonyosodtam róla, hogy a frakciónál dolgozó munkatársak egzisztenciális helyzete potenciálisan biztosított, de mindenképpen még ebben az évben” – írta Csárdi Antal, LMP-ből búcsúzó Facebook-posztjában. A párt egyetlen egyéni mandátumot nyert politikusa egy tegnapi 444.hu-nak adott interjújában arról beszélt: „nulla másodperc” alatt döntött, miután látott egy bizonyítékot arról, hogy Ungár Péter, az LMP társelnöke egyeztet a választási stratégiát Rogán Antallal. NÉPSZAVA

Központosítják a kórházi informatikát

EGÉSZSÉGÜGY Mintegy évi kétmilliárdos piachoz nyúlnának hozzá. Egy, a jelenlegi szolgáltatók szerint rosszul kivitelezett váltás a betegellátást, valamint a kórházak, szakrendelők működőképességét veszélyezteti.

DANÓ ANNA

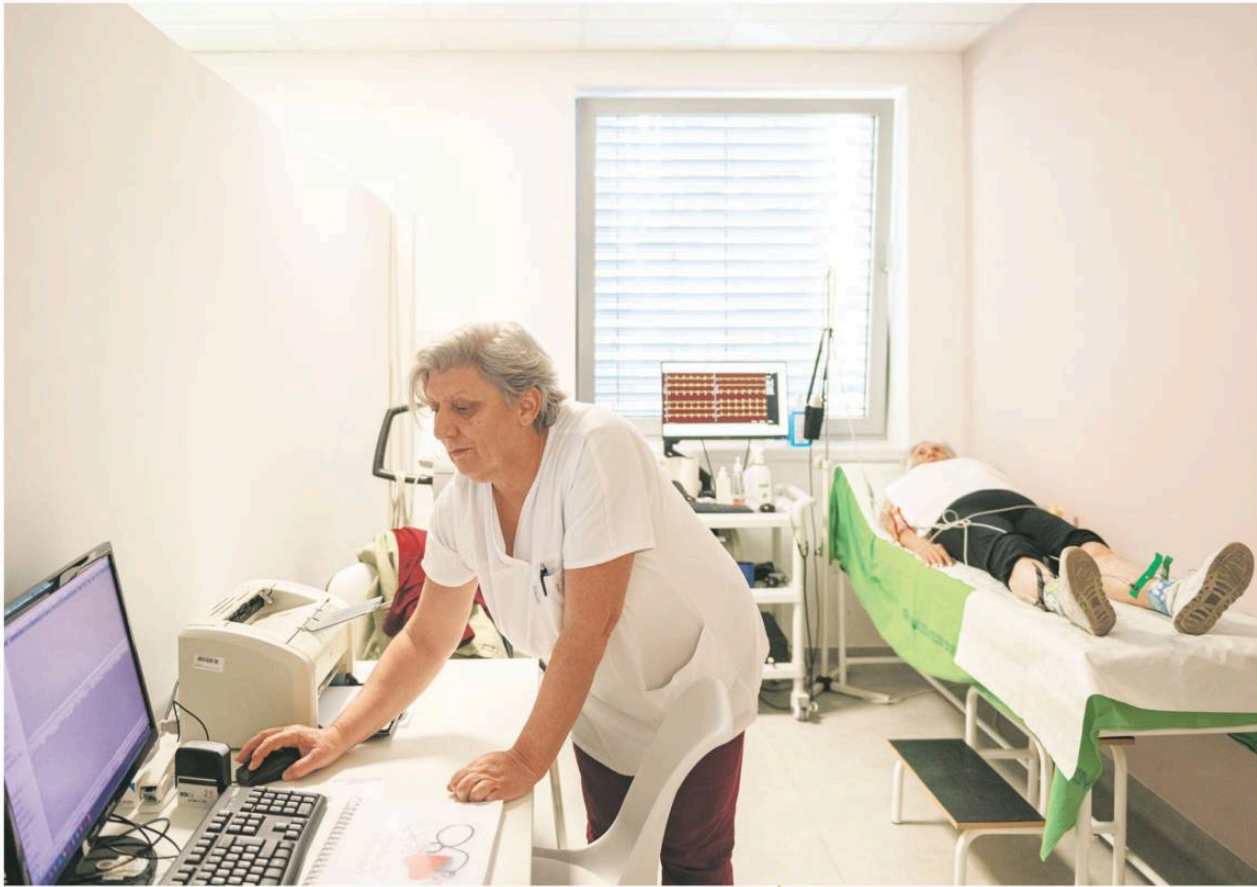
Januártól az állam egységesíti a kórházi informatikai rendszereket, azaz átveszi az eddigi piaci szereplőktől a szolgáltatást. Az erről szóló jogszabályt már ki is hirdették. A kórházi informatikai vállalkozók aggódnak az átállás miatt. Szerintük az átállás tervezett módja miatt a korábbi betegadatok egy része elérhetlenné válik a gyógyítók számára, ez akadályozhatja az ellátást is. A megbízásukat elvesztő szolgáltatók úgy látják, erre a problémára nem született egységes megoldás, sőt esetenként ez nem is foglalkoztatja az egészségügy irányítóit.

Takács Péter egészségügyi felelős államtitkár, az Egészségügyi Gazdasági Vezetők minapi konferenciáján a váltás mellett azzal érvelt, tarthatatlan, hogy a vármegyei irányító kórházban lévő rendszer más, mint az alá tartozó városi kórházaké. Ezt nem vitatják a mintegy évi kétmilliárdos piac beszállítói sem, de úgy vélik, egyelőre vármegyenként is elegendő lenne az egységesítés.

A januártól működő egységes informatikai szolgáltatások biztosításához az állam megvásárolta a T-System által fejlesztett úgynevezett e-MedSolution (e-MedSol) medikai rendszert. Kizárólagos szoftverként ezt kellene használniuk, de csak az állami kórházakban, valamint a hozzájuk tartozó szakellátóknál. Egyelőre az egyetemeket, az egyházi és az önkormányzati intézményeket és az önálló szakrendelőket kihagynák az egységesítésből, ezekben továbbra is maradnak a sokszínű orvosi informatikai rendszerek.

Az államiakban viszont ez a változás azzal jár, hogy az intézmények több mint kétharmadában kell cserélni az eddigi betegadatokat rögzítő és a kórház működését szervező informatikai szolgáltatásokat.

Úgy tudjuk: a 2022-ben megvásárolt szoftverben jó ideje nem történt érdemi fejlesztés, például nincs benne gondozói, labormo-

FOTÓ: LADIÁNSZKI MÁTE

dul, műtőfoglalási-előjegyzési lehetőség és az ápolást segítő rész sem annyira kifinomult, mint a jelenlegieké.

Lapunknak Rásky László, az Orvostechikai Szövetség főtitkára elmondta: az átállással 400-500 ember megélhetése kerül veszélybe. Ráadásul egy kórház informatikai rendszerét 3-6 hónap megfigyelt munkával lehet lecserélni, egyik pillanatról a másikra biztosan nem megy. Hiszen nemcsak az adatokat kell átvinni az új rendszerbe, hanem szükség van képzésre és tanulási időre is. Megjegyezte: tudomása szerint eddig két intézményt állították át az úgynevezett eMedSolra: a sárvári és a farkasgyepűi kórházat. A sárvári kórház átállását az anyaintézmény, a szombathelyi kórház végezte, az adatmigráció itt meg sem történt. Farkasgyepű esetében pedig az eddigi szolgáltató segítségét kérték és külön díjért ő végezte el az ada-

A vállalkozók aggódnak, szerintük a betegadatok egy része elérhetlenné válik

4-500 ember

megélhetése kerül veszélybe az átállással

tok áthelyezését. Hozzátette: ezt a lehetőséget egyébként az eddigi, nyolc szolgáltató mindegyike ajánlotta, ám erre nem volt fogadókészség, azaz a további átállásokat jellemzően nélkülük akarják megoldani. Rásky László szerint a rendszert most működtető kisvállalkozások kihagyása az átállás segítségéből azért is kockázatos, mert betegadatok veszhetnek el. A régi és az új rendszer más struktúrában épül fel, s ugyan a kórházak az E-TÉR-be rögzítik az ellátással kapcsolatos dokumentumokat, de azok nem tartalmazzák a páciensek ellátásával kapcsolatos részleteket, így azok nem is kerülhetnek át az eMedSolba. Megjegyezte: egy rosszul kivitelezett átállás nemcsak a betegellátást akadályozza, hanem a nyilvántartás hiánya miatt az intézmény finanszírozását is, a kettő együtt pedig a kórház, szakrendelő működőképességét veszélyezteti.

IDŐ

RÁSKY LÁSZLÓ:

Egy kórház informatikai rendszerét 3-6 hónap megfigyelt munkával lehet lecserélni, egyik pillanatról a másikra biztosan nem megy

„Azért vannak bajban, mert nem jönnek az oroszok”

KIVÁLTSÁGOSOK Saját idegenforgalmi adórendeletét is megváltoztatta a turai önkormányzat a Tiborcz Istvánhoz köthető Botaniq Kastély miatt – tudta meg a Népszava.

DOROS JUDIT

Eredetileg személyenként és éjszakánként a szobaár négy százalékát kellett volna kifizetniük a vendégeknek idegenforgalmi adóként a 2022 novemberében megalkotott helyi rendelet szerint a Pest megyei, nyolcezer lelkes Turán, ám tavaly júliusban módosították a szabályozáson. Az adó mértéke immár vendégéjszakánként 597,5 forint lett. Ez azért érdekes, mert a településen egyetlen kereskedelmi szálláshely van – erősítette meg lapunknak a város független, de bevallottan jobboldali kötődésű polgármestere –, ez pedig a miniszterelnök veje, Tiborcz István érdekeltségi körébe tartozó BDPST Zrt. csoport tulajdonában álló tizenkilenc szobás Botaniq Turai Kastély.

Itt egyetlen éjszaka egy deluxe franciaágyas szobában egy főre 150 000 forintnál kezdődik, ha pedig valaki az elnöki lakosztályban akarna eltölteni egyedül egy pazar estét, annak ezért most valamivel több mint 3 millió forintot kellene fizetnie, legalábbis a booking.com szállásfoglaló honlapon október közepén még elérhető árak szerint. A

város szempontjából – gondolnánk – nem mindegy, hogy alig hatszáz, vagy akár 120 ezer, de még a legalacsonyabb árakkal számolva is több ezer forint folyik be fejenként és éjszakánként idegenforgalmi adóbevételek címén a vendégek után.

Szendrei Ferenc a város független polgármestere lapunknak azt mondta: mivel addig semmilyen kereskedelmi szálláshely nem volt a városban, így 2023 elején alkották meg a város idegenforgalmi adórendeletét. Ezt később az országban bevett gyakorlatként alkalmazott megszabott, napi áras konstrukciójává alakították át. Hozzátette: A cégtől származott iparűzési adóbevétele a városnak és reményei szerint a novembertől életbe lépő, a rendezvényekre fókuszáló működtetés is termel majd önkormányzati adóbevételeket. Hosszabb távon bíznak abban – folytatta Szendrei Ferenc –, hogy a Botaniq szálloda visszatér majd a korábbi, hotelszerű működéshez is.

Azt nemrégiben a 24.hu írta meg, hogy mivel az ötcsillagos turai kastélyszálló folyamatosan veszteséget termel, átalakítják a profilt, és a hotelszerű működés helyett privát rendezvényekre, esküvőkre adják ki

Egy idősebb asszony azt, hogy november 1-jétől már nem klasszikus hotelként, hanem amolyan zárt, privát, kibérelhető rendezvényhelyszínként működik majd az épület, tőlünk hallotta először. Szerinte ez nem fog változtatni a helyiek hozzáállásán, eddig is csak messziről nézték a szépen felújított, impozáns tornyokat, ablakokat és falakat.

„Olyan ez a kastély, mint valami luxusbirtok Latin-Amerikában”

Tura, város-központ. Nem a fényűzés jellemzi

az épületet. A tulajdonos vállalkozás a portálnak azt nyilatkozta: az üzleti modell finomhangolásának oka, hogy jelentősen megnőtt a hasonló rendezvények és a kastély privát bérlete iránti érdeklődés. Ehhez valamivel szűkebb stábra van szükség, de a változással érintett dolgozók jelentős része a cégcsoporton belül dolgozik majd tovább.

Megkérdeztük a BDPST Hotel Management Zrt.-t, hány százalékos volt az elmúlt egy évben a foglалási arány, illetve hol tudnak elhelyezkedni a cégcsoporton belül az innen távozó alkalmazottak, de nem kaptunk választ.

– Eddig se mentünk be, ezután még úgyse fogunk. Olyan ez a kastély nekünk, mint valami luxusbirtok Latin-Amerikában: fegyveresek őrzik, biztonsági őrök állítanak meg mindenkit, néha azt gondolom, ha arrafelé repülne egy galamb, azt is leszednék valahogy. Egy haverom a lánya születésnapjára ült be ide a feleségével meg a gyerekekkel ebédelni, fel volt készülve egy borsos összegre, de azért a százhatvanezer forintos számla kiakasztotta – mesélte egy férfi Turán, a szállodává alakított Schossberger-kastély tőzszomszédságában.

– Korábban is a „bulik” tartották fent valahogy a kastélyszálló működését, főleg a gazdag orosz családok, akik helikopterrel jöttek ide esküvőt, születésnapot, keresztelőt ünnepelni. Most azért vannak bajban, mert a háború kitörése óta nem jönnek az oroszok – ezt már egy középkorú asszony mondta a turai piactéren, hozzátéve: a szomszédja a szállodában dolgozik, ezért első kézből informálódik a vendégköről. Szavai szerint korábban hetente legalább egyszer leszállt a kertben

egy helikopter, de ha többen jöttek, akkor a birtok melletti sportpályát használták.

– Annak idején még ez az épület volt az általános iskolánk, elég kopott volt a belseje, csak itt-ott látszódtott, milyen gyönyörű lehetett valaha a falfestés. Olyan közel lakunk hozzá, hogy szünetekben haza tudtam szaladni, ha éppen otthon hagytam valamilyen felszerelésemet. Sokan ágálnak amiatt, hogy a NER-hez köthető vállalkozás vette meg a kastélyt, de én ilyenkor mindig azt mondom: a kapu nyitva állt, bárki megvehette volna az ingatlant, akinek pénze van. A falu – mert mi csak így hívjuk az egyébként hivatalosan városnak titulált Turát – meg legalább profitál ebből, mert nem kell azt néznünk, hogy romosodik egyre jobban ez a valaha szebb napokat látott épület, esténként pedig, ha elsétálunk a körbekerített park mellé, attól sem kell félnünk, hogy valamelyik csavargó kiugrik a bokrok alól és ránk támad – mondta egy idősebb asszony, aki a muskátlikat hozta éppen a kastéllyal átellenben lévő szülői házhoz, átteleltetni. Azt, hogy november 1-jétől már nem klasszikus hotelként, hanem amolyan zárt, privát, kibérelhető rendezvényhelyszínként működik majd az épület, tőlünk hallotta először. Szerinte ez nem fog változtatni a helyiek hozzáállásán, eddig is csak messziről nézték a szépen felújított, impozáns tornyokat, ablakokat és falakat, s ha jól akartak enni, akkor nem ide, hanem a piactéren lévő házias konyhát vivő vendéglőbe mentek inkább.

Mivel a híradások arról szóltak, hogy csak november 1-től alakul át egyfajta privát rendezvénytérré az épület, addig pedig külső vendégeknek is látogatható az itteni Clarisse étterem, megpróbáltunk bejutni. A kitárt vaskapun át még láttuk, hogy hat-hét, uniformisba öltözött kertész bibelődik a növényekkel, de a sorompótól beljebb nem jutottunk, mert egy fehér inges, fekete nadrágos biztonsági őr az utunkat állta. Mondtuk, csak egy kávét innánk, de akár egy ebédre is befoglalnánk, ha délelőtt netán még zárva vannak, ám szavai szerint ez a lehetőség már csak a szállóvendégek előtt áll nyitva.

REMÉNY

SZENDREI FERENC

bízik abban, a Botanique szálloda visszatér majd a korábbi, hotelszerű működéshez is

Veszteséget görgetve

FURA MEGMENTŐK Nemcsak a turai szálláshely működtetése okozhat nehézséget a hotelekért felelős BDPST Hotel Management Zrt.-nek, mely az opten.hu adatai szerint megalapítása óta veszteségesen működik: 2019-ben 35 millió, egy évvel később 103 millió, 2021-ben 70 millió, 2022-ben 95 millió, míg tavaly 19 millió Ft-os veszteséggel zárták az esztendő. Az Átlátszó 2016-ban írta meg, hogy az épület korábban egy indiai milliárdosé, Sachidananda Sukumaré volt, aki 1991-ben az akkori tulajdonostól, a Lapkiadó Vállalat jogutódjától, a Pallastól 125 millió forintért szerezte meg az ingatlant. Arra azonban nem számított, hogy több milliárd forintot kell annak

rendbetételére fordítania. Ezután a neoklasszicista épület sokáig üresen állt, majd 2015 év végén a turai önkormányzat bejelentette, hogy a TRA Real Estates Kft. 200 millió forintért megvásárolta a kastélyt. A cég tulajdonosa az a BDPST Zrt. volt, amely igazgatóságának elnöke Tiborcz István Orbán Viktor miniszterelnök veje.

„A BDPST Zrt. működésének alapfilozófiája a régi épületek megmentése, de hogy ez ne csak egy néhány évre szóló ráncfelvarrás legyen, modern funkcióval is megtöltjük azokat. A turai Schossberger-kastély rekreációs funkciókkal gazdagodik, egy 19 vendégszobával rendelkező rendezvényközpontként üzemel majd, ahol akár eskü-

vők és kulturális programok is szervezhetőek” – írta a részben hitelből készült, 4,5 milliárdos, a műemlék-épületek felújítására igénybe vehető adókedvezményt is kihasználó beruházás félidejében Tóth Judit vezérigazgató szavait idéve a BDPST cégcsoport. Ő külön kiemelte: „az új funkció kiépítése nem jelenti a kastély kisajátítását. Terveik szerint úgy az épület, mint az egyedülálló kastélypark előre meghatározott „nyílt napokon”, az eredetileg tervezett rekreációs funkció és a vendégek zavarásának elkerülésével, nyitva áll majd a látogatók előtt, hiszen hazánkban különleges kulturális műemlékről van szó, amelyet nem szabad elzárni az érdeklődők elől”.

D. J.

Orbán Ráhel: Már a kezdetektől nagy volt a kihívás

„A turai egykori Schossberger-kastély üzemeltetése kapcsán egy nagy kihívással szembesültünk már a kezdetektől. Érzek lehetett azt a pátthelyzetet, hogy mi történik akkor, ha egyszerre két különböző szegmenst próbálunk kiszolgálni” – mondta a kormánylap Mandinernek Orbán Ráhel, a miniszterelnök lánya, aki egyben a BDPST Zrt. kreatív igazgatója. Orbán szerint a probléma az volt, hogy más élményre vágyott, aki rendezvényt tartott a kastélyban, mint az, aki a szállodában foglalt szobát. „A kettőt egyszerre kiszolgálni pedig különösen nehéz, vagy megoldhatatlan volt egy olyan épületben, ahol kevés szoba áll rendelkezésre. Ezért úgy döntöttünk, hogy ez a konfliktus ne álljon fenn, és mostantól vagy különleges eseményekre adjuk ki a kastélyt vagy csoportos foglalásokra, ahol összegyűjtünk több, hasonló élményt kereső vendéget, és ők egyszerre jönnek el a szállodába”.

LAPSZÉL

Borulatók a német vállalatok

A geopolitikai kockázatok, a kialakult helyzeti hátrányok és a lassuló termelési volumen miatt minden korábbinál borulatóbb hangulat alakult ki a németországi gép- és berendezésgyártó ágazat vállalatai körében a PwC könyvvizsgáló és tanácsadó cég legfrissebb felmérése alapján. A megkérdezett döntéshozók közel 60 százaléka szerint a német gazdaság teljesítménye gyengül a következő egy évben, ami negatív rekord a felmérések 2014-es kezdete óta. A pesszimisták aránya az elmúlt három hónapban több mint 20 százalékkal nőtt. „Az olyan globális kockázatok, mint a büntetővármok, a blokkok és krízisgócok kialakulásának veszélye valószínűleg nagy szerepet játszanak ebben” – mondta Bernd Jung, a PwC iparági szakértője. Az azonban, hogy a cégvezetők jelenleg borulatóbbak, aligha magyarázható pusztán az általános geopolitikai helyzettel. MTI

Hiányrekord, egekig érő kamatkiadások

Rekordmagasságban van az Egyesült Államok költségvetési hiánya, amely a szeptember 30-án végződött 2024-es évben 1833 milliárd dollárra nőtt, ami a Covid-korszakon kívüli legmagasabb érték. A deficit 8 százalékkal, 138 milliárd dollárral volt több, mint a 2023-as költségvetés 1695 milliárd dollárja. Ez a harmadik legnagyobb hiány az Egyesült Államok történetében. A szövetségi adósság kamata először haladta meg az egybillió dollárt, ráadásul nőttek a társadalombiztosítási nyugdíjprogram kifizetései, de az egészségügy és a katonaság költségei is – közölte az amerikai Pénzügyminisztérium. REUTERS

Magyar ipar magyar kézben

Hatalmas az érdeklődés az élelmiszeripar megújítása iránt, hiszen az agrártárca 150 milliárdos kerettel meghirdetett felhívására több mint 708 milliárd forintnyi igény érkezett be – közölte Nagy István agrárminiszter. Az Agrárminisztérium közleménye szerint a tárcavezető hangsúlyozta: a nemzeti kormány célja, hogy megújítsa és hazai kézben tartsa az élelmiszeripart, ha már a baloldali kormányok tönkretették és eladták a külföldieknek az ágazatot, és ma is a külföldiek érdekeit képviselik. Hozzáátette: az agrártárca éppen ezért indította el a rendszerváltás utáni legnagyobb mezőgazdasági és élelmiszeripari beruházási programját. MTI

Ez bizony megszorítás

ELSZÁMOLÁS Jelentős megszorításokkal járt 2023, egyebek mellett drasztikusan csökkent az oktatásra és az egészségügyre fordított kiadások reálértéke – ezt maga a kormány vallotta be.

PAPP ZSOLT

Felborította a kormány gazdaságpolitikai terveit a 2023-as inflációs válság és az ukrajnai háború: a felrobbant energiaárak, az államadósságot finanszírozó kamatkiadások és a rezsiharc mintegy 3000 milliárd forintos többletkiadással járt. Ennek fedezete részben a kölönadók-ból folyt be, ám mivel a pluszterhek csak a szükséges pénz felét tették ki, a kiadásokon is spórolni kellett. Azt eddig is tudtuk, hogy 2023 nem a gazdasági felemelkedés éve volt, de most, hogy a kormány benyújtotta az Országgyűlésnek a tavalyi költségvetés elszámolását, kiderült, hogy mindeközben jelentős megszorításokra került sor egyes ágazatokban. Ugyan az Orbán-kormány retorikailag törekszik arra, hogy a megszorítás szót eltolja magától, azokat a költségvetési intézkedéseket, amelyek közvetlenül érintik az embereket, a közgazdászok igenis megszorításnak nevezik.

A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint tavaly 17,6 százalékos volt a fogyasztói árak emelkedése, ehhez képest a kormány beszámolója szerint az állam oktatásra fordított kiadásai 2901 milliárd forintra rúgtak, ami nominálisan 12 százalékos növekedés az előző évhez képest, ám a nagy infláció miatt a ráfordítások reálértéke valójában egyetlen év alatt 5,6 százalékkal csökkent. Sokkal rosszabbul járt az egészségügy: 2022-ben az államháztartás összes egészségügyi kiadása 3236 milliárd forint volt, ami tavaly 3554 milliárd forintra nőtt. Ez 9,8 százalékos növekedés a kormány számai szerint, ám ha figyelembe vesszük az inflációt, akkor az állami egészségügyi kiadások reálértéke 7,8 százalékkal csökkent egy év alatt, ami bőven kimeríti a drasztikus megszorítás fogalmát.

Kevesebb jutott a rendvédelmi kiadásokra is, a 3,2 százalékos elvonás reálértelemben, az inflációval korrigálva 21 százalékos csökkenést jelent egy év alatt. Az elmúlt két évben a rendőrség drasztikusan alulfinszírozottá vált, ezt mutatja az is, hogy a nyár végére közel 30 milliárd forintos lejárt tartozást halmozott fel a beszállítói felé, ami miatt a kormánynak rendkívüli konszolidációban kellett részesítenie a rendvédelmi szerveket – csakúgy, mint a kórházakat. Ez rámutat arra, hogy a kiadások fűnyírószerű csökkentése csak ideig-óráig oldja meg a büdzsé hiányával kapcsolatos problémákat, a költségvetési intézményeknél felhalmozódó tartozásokat később rendezni kell. Ez pedig mindig többbe kerül, mint a fegyelmezett költségvetési tervezés és gazdálkodás.

Ugyanakkor nem lehet azt mondani, hogy a kormány a megszorításokat kizárólag a lakosságra tolta: az egyházi támogatások – nominálisan – egyetlen év alatt 19 százalékkal csökkentek. Az ennél jóval nagyobb súlyt képviselő „általános közösségi szolgáltatások”, vagyis a szélesebb értelemben vett állami bürokrácia működtetése 3465 milliárdot vitt el 2023-ban, ez nominálisan 6,4, reálértéken 24 százalékos csökkenés, amit szintén lehet drasztikusnak nevezni – igaz, ezt nem a lakosság szenvedte el.

Összességében a magyar állam működtetésére 2023-ban, ideért-

8,1
százalék

ment el a GDP-ből a magyar állam működtetésére reálértékben

Az államháztartás konszolidált kiadásai, funkcióként (milliárd forint)

	2022	2023	Változás (%)	Reálváltozás (%)
ÁLLAMI MŰKÖDÉS	5 924,7	6 119,11	3,3	-14,3
Bürokrácia	3 701,16	3 465,10	-6,4	-24,0
Honvédelem	932,1	1 404,34	50,7	33,1
Rendvédelem	1 291,3	1 249,70	-3,2	-20,8
JÓLÉTI KIADÁSOK	17 337,9	20 162,70	16,3	-1,3
Oktatás	2 591	2 901,50	12,0	-5,6
Egészségügy	3 236,3	3 554,40	9,8	-7,8
Társadalombiztosítás	8 734,2	10 768,80	23,3	5,7
Nyugellátások	4 790,4	5 758,95	20,2	2,6
Családi pótlék és gyermekeknek járó támogatás	801,3	900,6	12,4	-5,2
Egyéb szociális támogatások	1 239,9	1 935,0	56,1	38,5
Sport	411,2	543,4	32,1	14,5
Kultúra	657,3	671,0	2,1	-15,5
Hitélet	168,1	135,9	-19,2	-36,8
GAZDASÁGI KIADÁSOK	5 283,9	6 866,7	30,0	12,4
Energiaellátási feladatok	126,9	153,5	21,0	3,4
Közlekedési szolgáltatások	2 406,0	2 614,4	8,7	-8,9
Környezetvédelem	488,5	565,3	15,7	-1,9
ÁLLAMADÓSSÁG-KEZELÉS	2 143,6	2 806,4	30,9	13,3
ÖSSZES KIADÁS	30 731,4	36 011,6	17,2	-0,4

FORRÁS: ZÁRSZÁMADÁSI TÖRVÉNYTERVEZET, KORMÁNY

Az egyik legmostohább helyzetben az egészségügy van

ve a rend- és honvédelmet, valamint az önkormányzati alrendszert is – összesen 6119 milliárd forintot költött el a kormány, ami a tavalyi bruttó hazai termék (GDP) 8,1 százaléka. Ezzel a GDP-arányos kiadással a magyar az Európai Unió legdrágábban működő állama. A költségvetéshez csatolt 2019–22-es átlagolt adatok alapján az EU-s kormányok átlagosan a GDP 5,9 százalékát költötték az állami feladatokra. Magyarországhoz hasonlóan bőkezű államot működtetett Finnország (8,1 százalék) és Olaszország (8 százalék). A régióban kiemelkedőek a magyar állam működésének a költségei, hisz Szlovákiában a GDP 5,3 százaléka ment hasonló kiadások-

Ha figyelembe vesszük az inflációt, akkor az állami egészségügyi kiadások reálértéke 7,8 százalékkal csökkent egy év alatt, ami bőven kimeríti a drasztikus megszorítás fogalmát.

ra – ezzel a régiós dobogó második helyét szerezték meg északi szomszédaink. Még két terület van, ahol a magyar állam kiemelkedően költ az uniós átlaghoz képest: a cégeknek nyújtott gazdasági támogatások, valamint a szabadidős, kulturális és hitéleti dotációk terén is a legbőkezűbb – ez utóbbi főleg a közismerten nagy sport- és egyházi támogatásokkal magyarázható.

Ezzel szemben az egészségügyre tavaly a GDP 4,7 százaléka ment, ami uniós összehasonlításban az utolsó helyre elegendő a rendelkezésre álló 2022-es adatok alapján. Az EU-s országok átlagosan a GDP-jük 7,7 százalékát költik egészségügyre, vagyis 3 százalékkal többet. Ha a kormány le akarná dolgozni ezt, amire semmi jel nem mutatott az elmúlt 15 évben, ahhoz a tavalyi GDP-vel számolva 2250 milliárd forinttal kellett volna többet költenie erre a célra. Ez ma még képtelenségnek tűnik. Az oktatás a másik alrendszer, amit az Orbán-kormány gyakorlatilag másfél évtizede elhanyagol és leépít. Saját bevallása szerint tavaly a GDP 3,9 százalékát fordította közoktatásra a költségvetés az egyetemekig – ezzel szemben az uniós országok átlagosan 4,9 százalékot költöttek erre.

Nem lesz fordulat

A kormánytól nem lehet nagy csodákra számítani – ez derült ki Varga Mihály pénzügyminiszter szavaiból egy múlt heti konferencián. A tárcavezető ugyanis arról beszélt a készülő 2025-ös költségvetés kapcsán, hogy a kormány a hiány csökkentése mellett arra is készül, hogy a GDP-arányos kiadásokat a jelenlegi 50 százalék közeléből 45 százalék körüli értékre mérsékelje, vagyis szó nincs arról, hogy átrendeznék a kiadásokat.

Tűzifaért veszik a voksot

BULGÁRIA Olyan halk a választási kampány, hogy szinte észrevehetetlen, pedig az idén már másodszor választanak parlamentet az európai uniós balkáni ország polgárai.

MIKLÓS GÁBOR

„A pártok mindent megtesznek, hogy a választókat ne zavarják.” Egy bolgár tévévitában hallottam ezt – szociológusok, közvélemény-kutatók próbálták megfejtetni, mi is történik országuk politikai életében. Bulgária elkerülhetetlenül halad a politikai egzotikumra válás útján: 2021 óta a hetedik parlamenti választást tartják október 27-én. Az idén már volt egy a tavasszal. Akkor azért kellett szavazniuk a bolgároknak, mert szétesett az „alkukormány”. Így hívták – a koalíció szót nem mondta ki egyik partner sem – két középjebb, atlantista párt közös kormányzását. Túl éles volt közöttük azonban az ellentét. A nagyobb partner Bojko Boriszov sokszoros volt miniszterelnök GERB (Polgárok az európai Bulgáriáért) nevű pártja volt, amelyet az elemzők klientúrendszerre, s az intézményes korrupcióra szerveződött vezérpártként jellemeztek. Boriszov rendszere ellenében, a 2021-es rendszerkritikus tüntetések farvizén, jött létre a PP (Folytatjuk a változást!) nyugatos reformpárt, amelynek élére Harvardon végzett fiatal közgazdászok álltak. Az egy évig sem tartó közös kormányzásnak vége lett, amikor a PP követelte az igazságszolgáltatás mélyreható átalakítását és a titkosszolgálatok reformjának elkezdését. A GERB vezére ezt nem engedhette meg magának.

Boriszov addigra új szövetségest nézett ki magának, a török és muzulmán kisebbséget képviselő DPSZ (Mozgalom a jogokért és a szabadságért) pártot. Ennek vezetése addigra Deljan Peevszki egy korrump mediamágnás kezébe került. Peevszki amerikai és brit szankciós listákon szerepel korrump üzletei következtében. Az elmúlt években kiderült, hogy befolyása kiterjedt a titkosszolgálatokra és az amúgy is romlottnak tartott ügyészi és bírói szervezetre. A két politikai tartós szövetségre törekedett. Ez azonban meg-

A csendes kampányt azzal magyarázzák az elemzők, hogy a pártok a törzsszavazóikat akarják megtartani, a politikusok ezért csak a híveiknek rendezett gyűléseken vesznek részt. Az immár hetedik előrehozott választás előtt a pártok már programokat sem mutatnak be, nincsenek viták sem

akadt, mert a DPSZ régi gárdája, élén a pártalapító Ahmed Dogannal fellépett a párton belül teljhatalomra törő oligarcha ellen, s a török párt kettészakadt. Az október 27-i választáson már két lista verseng a törökök és muzulmánok szavazataiért.

Összesen 22 párt és kilenc párt-szövetség állít jelölteket a 240 tagú nemzetgyűlésbe. A bolgár Gallup szerint kilenc pártnak van esélye arra, hogy átlépje a 4 százalékos bejutási küszöböt. A legtöbb szavazatra, az ügynökség szerint 25,7 százalékra, a GERB esélyes. A második helyen a PP áll 16,6 százalékkal, de a reformpárt mögött ott liheg a szélsőjobboldali oroszbarát Újjászületés (Vazrazsdane) párt. Bejuthat még a két török párt, a Bolgár Szocialista Párt és az ITN

(Van ilyen nép!) nevű populistá proteztpárt.

Az elemzők szerint a bolgár belpolitika – adott esetben a koalíciós kombinációk – a világpolitikai események függvényében alakulhat. Ha az amerikai választáson Donald Trump nyerne, úgy Boriszov az oroszbarát nacionalista partner mellett dönthet. A többséget elérhetik valamelyik kisebb párt, feltehetően az ITN bevonásával. Az amerikai demokraták győzelme erősebb atlantista és Ukrajna-barát szeleket jelentene. Boriszov és a PP vezetői nem zárják ki, hogy újra közös kormányt alakíthatnak. Ez esetben ennek erősebben EU-párti és atlantista jellege lesz.

Az oroszbarát opció mindenképpen erős Bulgáriában, ehhez az oldalhoz sorolják Rumen Radev

2021 óta a hetedik parlamenti választást tartják október 27-én Bulgáriában.

köztársasági elnököt is. A volt repülőtérből mindenestre eddig sikeresen fellépett az ellen, hogy Bulgária Mig-29-eket és más fegyvereket adjon át Ukrajnának. Békebarát retorikája pedig Orbán Viktorra emlékeztet.

Bulgáriában valóban erősek a ruszofil érzelmek. Ennek történelmi okai vannak, az Oroszországhoz való feltétlen ragaszkodás a bolgár ortodox egyházban pedig szinte dogma. Az idén június 31-én a kifejezetten Moszkvához húzónak tartott Daniil vidini metropolitát, polgári nevén Atanasz Nikolovot (52) választották patriarchává. Az orosz narratíva nemcsak a templomokban van jelen, de áthatja a bolgár közéletet – figyelmeztet több elemző. Az oroszok befolyások a politikai pártokban és az alvilágban is, intenek.

Az egymást követő bolgár választásokon a szavazói részvétel folyamatosan csökkent, egy-két év alatt alább hagyott a hit, hogy lehetségesek a reformok, a klensrendszer, az intézményes korrupció visszaszorítása. A fiatalabb nemzedék elveszítette a változáshoz fűzött reményét – intenek a szociológusok. A csendes kampányt azzal magyarázzák, hogy a pártok a törzsszavazóikat akarják megtartani, a politikusok ezért csak a híveiknek rendezett gyűléseken vesznek részt. A hetedik választás előtt nem tárnak a nyilvánosság elé programokat, nincsenek viták sem – panaszkodnak.

Az állapotokat jellemzi, hogy az ügyvivő (hivatalnok) kormány belügyminisztere Atanasz Ilkov szinte naponta tájékoztat a szavazatvásárlások elleni harcokról. Pár napja 23 ember volt előzetesen, mert ilyen bűncselekménnyel gyanúsították. Van település, ahol 20-50 leva a szavazat ára, de van, ahol állítólag 500 levát ér. (Egy leva kb. 200 forint jelenleg.)

A legtöbb helyen azonban tűzfát kínálnak a megbízottak azoknak, akik a szavazatuk áruba bocsátására kényszerülnek.

Hatalmas csapás Giorgia Meloninak

MIGRÁCIÓ Nagy csapást jelent Giorgia Meloni olasz miniszterelnök számára: egy nappal azután, hogy egy olasz bíróság illegálisnak nyilvánította a menekültek Albániába történő áthelyezését, szombaton mind a 12 migránst visszaküldték Albániából Olaszországba. Az egyiptomi és bangladesi személyeket az olasz parti őrség hajóján szállították Bariba, jelentette az ANSA olasz hírügynökség. Ezt megelőzően az albániai befogadóközpontból Shengjin kikötőjébe kísérték őket.

Egy római bíróság pénteken kimondta, hogy az olasz-albán megállapodás alapján a menekültek áthelyezése illegális, vissza kell térniük Olaszországba, mert sem Egyiptom, sem Banglades nem tekinthető biztonságos országnak. A bíróság az Európai Bíróságnak a biztonságos származási országokra vonatkozó ítéletére hivatkozott. Giorgia Meloni olasz miniszterelnök kormánya nemrégiben kibővítette a listát, azt állítva, hogy egyes országok biztonságosak, bár ezen országok egyes részein a feltételek nem teljesültek. Az Európai Bíróság azonban jelen-

Giorgia Meloni politikai döntést emleget. Kormánya fellebbez az olasz bíróság pénteki döntése ellen, s a legfelsőbb bírósághoz fordul

tősen csökkentette a listán szereplő országok számát, hétre zsugorítva azt. A bíróság azt is megállapította, hogy egy ország bizonyos területeit nem lehet biztonságosnak tekinteni, hanem csak az egész országot lehet ennek minősíteni.

Matteo Piantedosi olasz belügyminiszter bejelentette, kormánya fellebbez az olasz bíróság pénteki döntése ellen, s a legfelsőbb bírósághoz fordul.

sághoz fordul. Giorgia Meloni politikai döntést emlegetett, s vasárnap rendkívüli kormányülést tartott.

Róma és Tirana egy évvel ezelőtt állapodott meg arról, hogy Albániában befogadó központokat hoznak létre a menedékkérők számára, amelyek az olasz törvények szerint és olasz személyzettel működnek, s ezek a központok teljes egészében olasz fennhatóság alatt állnak. A szombaton visszatért személyek közül tizenketten szerdán repültek Albániába, amikor a megállapodás szerint az első hajó útnak indult. A szerződés kizárólag a felnőtt férfi migránsokra vonatkozik. A veszélyeztetett személyek menedékkérelmeit továbbra is Olaszországban dolgozzák fel. Olaszország az első európai uniós ország, amely az országon kívüli táborokba szállítja menekülteket. Ezt a kísérletet más EU-országok szorosan figyelemmel kísérik. Az emberi jogi szervezetek élesen bírálják a megállapodást, hangsúlyozva: meglehetősen kétséges, Olaszország hogyan biztosítja az emberi jogok tiszteletben tartását az EU-n kívüli befogadó központokban. RÓNAY TAMÁS

HIRDETÉS

HIRDETÉMNY

Nagykovácsi Nagyközség Önkormányzata kizárólagos tulajdonát képező komplett víziközmű rendszer bérletére és üzemeltetésére

Nagykovácsi Nagyközség Önkormányzata, mint ellátását felelős nyilvános, egyfordulós pályázaton kívánja üzemeltetésre bérbe adni a kizárólagos tulajdonát képező, a Pályázati Kiírási Dokumentációban és annak mellékleteiben részletezett komplett víziközmű rendszert. A Pályázati Kiírás egyidejűleg mindkét víziközmű-szolgáltatási ágazatra (ivóvíz és vezetékes szennyvízelvezetés) kiterjed.

A pályázat kiírója a tulajdonos:

Nagykovácsi Nagyközség Önkormányzata (2094 Nagykovácsi, Kossuth Lajos utca 61.)
Képviseli: Kiszelné Mohos Katalin polgármester
Telefon: +36-26/389-566, e-mail: titkarsag@nagykovacsi.hu

A pályázat lebonyolítója:

Dr. Sándor Ügyvédi Iroda (1052 Budapest, Deák Ferenc utca 23. I. em. 1.)
Képviseli: Dr. Sándor Sz. Zsolt ügyvéd
Telefon: +36-1/209-0063, e-mail: iroda@sandorlegal.hu

A részletes Pályázati Kiírási Dokumentáció beszerezhető elektronikus úton a Lebonyolító iroda@sandorlegal.hu e-mail címre küldött e-mailes igénylés útján. Az e-mail tárgyában kérjük kifejezetten megjelölni: „Nagykovácsi, Víziközmű pályázat”. Lebonyolító a részletes Pályázati Kiírási Dokumentációt elektronikus úton küldi meg az igénylésben meghatározott e-mail címre, az igénylés kézhezvételétől számított 1 (egy) munkanapon belül. A nem megfelelő tartalommal, tárgy megjelöléssel, címmel, vagy elkésve megküldött igénylés kapcsán Kiíró, vagy Lebonyolító nem vállal felelősséget. A pályázaton való részvétel, így érvényes ajánlattétel feltétele a részletes Pályázati Kiírási Dokumentáció igénylése és átvétele. Pályázó felelőssége, hogy a Pályázati Kiírási Dokumentáció igénylése, beszerzése olyan időben történjen, hogy a Pályázat elkészítésére és összeállítására elegendő idő álljon rendelkezésre.

A Pályázati Kiírási Dokumentáció beszerzésének jogvesztő határideje: 2024. 11. 25. 10.00 óra (benyújtási határidő).

Nagykovácsi, 2024. 10. 21.

Kiszelné Mohos Katalin
Polgármester
Nagykovácsi Nagyközség Önkormányzata

Netanjahu célozta a dróntámadás

380. NAP Izrael Iránt tette felelőssé a Libanonból indított dróntámadásért; egy szerkezet Benjamin Netanjahu miniszterelnök kesszáriai otthonába csapódott be. Szombat reggel a Hezbollah terrorszervezet három drónt indított Libanonból, amelyből kettőt semlegesített az izraeli légvédelem, egy viszont a kormányfő tengerparti villáját találta el. Sem Netanjahu, sem a felesége nem tartózkodott otthon a támadás időpontjában, sérülés nem történt. A több mint egy éve zajló háború kezdete óta ez az első alkalom, hogy Netanjahuval közvetlenül kapcsolatban álló célpontot talált el valamely, a zsidó államot támadó terrorcsoport.

A terrorcsoportok először támadtak Netanjahuhoz kötődő célpontot

A miniszterelnök nyilatkozatban reagált, mondván: „Irán ügynökei, akik ma megpróbáltak meggyilkolni engem és a feleségemet, keserű hibát követtek el.” Hasonlóképpen nyilatkozott több miniszter és ellenzéki törvényhozó. Többen arra figyelmeztettek, hogy Irán „megfizet” azért, amit a Hezbollah nevű libanoni megbízottja tett, miközben Teherán igyekezett lekicsinyelni a merényletkísérlethez fűződő kapcsolatát – számolt be a The Times of Israel.

Joav Galant védelmi miniszter le-
szögezte: a dróntámadás lényegében „Izrael Állam és kormányzati szimbólumai” ellen irányult. Hozzátette: „A Hezbollah azon kísérletei, hogy elrettentsenek és megakadályozzanak bennünket a háborús célok elérésében, nem fognak sikerülni.”

Amir Ohana, a kneszet elnöke azt hangsúlyozta, hogy lényegi különbség van a terroriszervezetek vezetői – köztük az iráni Iszlám Forradalmi Gárda – elleni izraeli támadások és a Netanjahu elleni merénylet között. Ohana szerint Izrael világossá tette, hogy a terrorcsoportok vezetőinek a likvidálására törekszik, de Izrael demokratikus, szuverén állam, amelynek most a miniszterelnököt vették célba, ami, mint mondta, „nagy hiba volt”.

Gideon Sza'ar korábbi ellenzéki pártelnök, aki újra belépett a válságkabinetbe, Libanont tette felelőssé a Netanjahut célzó dróntámadásért.

Vasárnap újult erővel támadott mind az izraeli hadsereg (IDF), mind a Hezbollah. A libanoni terrorszervezet két hullámban több mint 100 rakétát lőtt ki a zsidó államra. Bár ezek többségét kifogta a légvédelem, a Vaskupola ezúttal sem bizonyult sebezhetetlennek a terheléses támadás során – több becsapódás is történt, tüzeket és károkat okozva. Az IDF, amely – sajtóinformációk szerint amerikai kérésre – szerda óta nem támadta a libanoni fővárost, vasárnap két bejrúti negyed lakóit is evakuálásra szólította fel, majd légitámaszpontokat mért több, a lakóházak közé ékelte Hezbollah-állásra.

Netanjahu tegnap estére összehívta a biztonsági kabinetet, a The Times of Israel információi szerint az október 1-jei iráni rakétatámadásra adandó izraeli válaszcseppelés előkészítése céljából.

GÁL MÁRIA

Phenjan katonákkal is segít

ESZKALÁCIÓ Folyamatosan érkeznek Oroszországba az észak-koreai katonák, kiképzésük is folyik már. Kijev orosz katonai célpontokra csapott le.

HARSÁNYI GYÖRGY

Videófelvételek is tanúsítják: Észak-Korea katonákat küld Oroszországba, hogy segítsen Moszkva javára eldönteni az ukrajnai háborút. Az egyik videón, amelyet egy ukrán kormányügynökség osztott meg az AP amerikai hírügynökséggel, észak-koreai katonák láthatók, amint orosz egyenruhát és felszerelést kapnak egy távol-keleti kiképzőközpontban. Egy másik, a közösségi médiában keringő, a CNN által közölt videón a kínai határhoz közeli Szergejevka gyakorlóterére érkeznek katonák, s a háttérben egy orosz beszélő azt mondja, „ők az új erősítés”, és „vannak még többen is”.

Ukrán vezetők a héten többször is beszéltek erről. Zelenszkij elnök a csütörtöki brüsszeli NATO-csúson azt mondta: „Ez valóban sürgős dolog, beszéltem erről az Egyesült Államokkal s az összes vezetővel.” Előzőleg Kirilo Budanov, a katonai hírszerzés vezetője arról beszélt: az észak-koreai katonákból tudomásuk szerint 2600-at az orosz Kurszki területen akarnak bevetni, ahová az ukrán erők augusztusban nyomultak be.

A dél-koreai hírszerzés (NIS) pénteken közölte, hogy műholdfelvételei szerint orosz hajók már 1500 északi katonát szállítottak Oroszországba kiképzésre. Információik alapján a phenjani rezsim 12 ezer katonával készül részt venni Moszkva Ukrajna elleni háborújában. A NIS-nek felvételei vannak az orosz támaszpontokra megérkezett alakulatokról is, amelyek tagjait értesüléseik szerint az észak-koreaiakhoz hasonló külsejű szibériai lakosok hamisított okmányaival látták el.

Andrij Szibihja ukrán külügyminiszter pénteken azzal vádolta Moszkvát: súlyosan fokozza „agresszióját” azzal, hogy „a háborúba résztvevőként vonja be a KNDK-t”.

Kijev nem először intézett sikeres, nagy hatótávolságú dróntámadást oroszországi célpontok ellen, Moszkvát is többször elérték már az ukrán drónok

Mike Turner, az amerikai képviselőház hírszerzési bizottságának elnöke Biden elnöknek írt levelében szintén „az ukrajnai konfliktus szélsőséges eszkalációjának” nevezte a fejleményt, és azonnali tájékoztatást kért a Fehér Háztól a helyzetről. Dmitrij Peszkov, a Kreml szóvivője ellenben „újabb átverésként” utasította el az állításokat.

A Nyugaton páriaként kezelt két ország az Ukrajna ellen indított teljes körű háború kezdete óta szorosra fűzte katonai és gazdasági kapcsolatait. Egy ukrán forrás szerint Phenjan az idén a harctéren felhasznált nagy kaliberű tüzérségi löszerek mintegy felét biztosította Oroszország számára – több mint 2 millió löszerről van szó; emellett KN-23-as ballisztikus rakétákat is szállít, amelyeket a múlt év tele óta többtucatnyi Ukrajna elleni támadásban használtak.

Kijevi és washingtoni vélemények szerint az észak-koreai katonák bevetésével a Putyin-rezsim kiszélesíti az ukrajnai konfliktust.

Közben a hét végén Ukrajna folytatta nagy hatótávolságú dróntámadásait az ellenség hátsószázi katonai célpontjainak kiiktatására. Az Ukrán Biztonsági Szolgálat (SZBU) egyik forrása a Kyiv Independent hírportálnak elmondta, hogy vasárnapra virradó éjjel csapást mértek Oroszországra „legnagyobb robbanóanyag-üzemére”, a Dzerzsinszk városában lévő Szverdlovszk gyárra, amely az ukrán határtól mintegy 900 kilométerre van, s repülőgép- és tüzérségi lövedékeket, siklóbombákat és robbanófejeket gyárt. Az ukrán vezérkar tegnap közölte: csapást mértek a Lipeck-2 repülőterre is, több mint 400 kilométerre az ukrán határtól. A támadás lőszer- és üzemanyagraktárak és harci repülőgépek ellen irányult a bázison, amely orosz Szu-34-es, Szu-35-ös és MiG-31-es vadászbombázók támaszpontja – tették hozzá.

BRICS: Putyinon és Erdoganon a világ szeme

KAZANY A valaha Oroszországban szervezett legfontosabb diplomáciai eseménynek nevezi a Kreml a kedden kezdődő BRICS-csúcstalálkozót. A háromnapos rendezvényre a Volga menti Kazany városában kerül sor. A Kreml hétvégi közlése szerint 24 külföldi csúcsetvezető várnak a feltörekvő országok csúcstalálkozására, köztük Hszi Csin-ping kínai, Maszúd Peszekján iráni elnököt, Narendra Modi indiai miniszterelnököt és Antonio Guterres ENSZ-főtitkárt.

A csúcstalálkozó sztárvendége kétségtelenül Recep Tayyip Erdogan török államfő lesz, az esemény legfontosabb momentuma pedig a török BRICS-tagsági kérelem elbírálása. A 2009-ben Brazília, Oroszország, India, Kína és Dél-Afrika által alapított gazdasági blokkot – melynek neve az alapító országok nevének kezdőbetűiből áll – a Nyugat által vezetett geopolitikai rend alternatíváját kereső hatalmak szövetségének tekintik. Idén a BRICS Iránnal, Egyiptommal, Szaúd-Arábiával, az Egyesült Arab Emírségekkel és Etiópiával bővült. A legnagyobb trófea azonban Törökország, amennyiben a kazanyi csúcson rábólintanak a júliusban benyújtott kérelmére – amihez nem fér kétség –, mivel az egyetlen NATO-tagállam lesz az Oroszország és Kína által vezetett szervezetben.

Törökország közeledése a szervezethez Erdogan tekintélyelvű politikája alapján nem meglepő. Bár a BRICS elsősorban kereskedelmi, gazdasági együttműködésről szól, tekintélyelvű rendszerek uralják, az alaphangot pedig Oroszország adja a Nyugat alkonyának hangoztatásával. Vladimir Putin elnök a csoportot a nyugati hatalom és befolyás geopolitikai ellensúlyaként állítja be, bővülését annak bizonyítékeként kezeli, hogy a Nyugat az ukrajnai háború miatt kivetett szankciókkal sem tudta elszigetelni Oroszországot. A csoport két legnagyobb tagja, Kína és India valóban kulcsfontosságú partner

Oroszország számára, mindkét állam gazdasági mentőöveket biztosított Moszkvának a háború alatt, de nyugati kapcsolataikat sem adnák fel.

A csoport több tekintetben nem egységes, Brazília, India, de a frissen csatlakozott öböl menti olajmonarchiak sem osztják maradéktalanul Putyin ellenséges álláspontját a Nyugattal szemben. Erdogan is két kapura játszik – az ukrajnai háború alatt mindvégig fenntartotta a politikai, gazdasági kapcsolatokat a Kremmel, miközben létfontosságú fegyvereket, elsősorban drónokat adott el Ukrajnának. Törökország legfőbb kereskedelmi és befektetési partnere, illetve

Vlagyimir Putyin számára rendkívül értékes szövetséges Erdogan

fő exportpiaca a meghiúsult EU-csatlakozás ellenére az Európai Unió. A BRICS-tagsággal is nyilvánvalóan taktikázik Erdogan, aki nem kívánja feladni nyugati szövetségi rendszerét, csupán nyomást gyakorolna a nagyobb önálló mozgástérért ebben a rendszerben.

A kedden kezdődő BRICS-csúcsot tehát Putyin rezsimje láthatóan arra kívánja felhasználni, hogy ezúton is bizonyítsa: az ukrajnai háború miatt kivetett nyugati szankciók nem tudták elszigetelni Oroszországot, szövetségeseinek és partnereinek száma nem csökken, hanem növekszik.

A BRICS-csúcsot megelőző szentpétervári üzleti fórumon elhangzott pénteki beszédében Putyin azt hangsúlyozta, hogy a csoport országai „a globális gazdasági növekedés motorjai”, a tagállamok gazdasági növekedése immár meghaladja a G7-ek, a világ legfejlettebb államainak a teljesítményét – számolt be a The Moscow Times. A BRICS – az újonnan csatlakozott országokkal együtt – a világ GDP-jének 37,4 százalékát adta tavaly, szemben a G7-országok 29,3 százalékával. Az orosz elnök azt jósolta, hogy „a különbség elkerülhetetlenül növekedni fog”. GÁL MÁRIA

Akciótervek

madják az akcióterveket, ami ab-ból is látszik, hogy volt itt mindenféle: államigazgatási, országvédelmi, családvédelmi, gazdaságvédelmi. Az akciótervekhez sok kicsi operatív törzs dukál. Ha valami nem megy (például a kormányzás), akkor jelents be egy akciótervet, és hozz létre egy operatív törzset! Olyan, mintha kormányoznál. Nem véletlen, hogy sokra nem mentünk ezzel a szakajtónyi tervvel, hisz mindenki láthatja, az államigazgatás meg a családok meg az egész ország úgy meg lettek akciótervezve, hogy azóta hasítunk. A reménytelenségbe.

A gazdaságvédelmi akcióterv is „sikeresnek” mondható, hiszen ennek jegyében hozták össze az Európai Unió legnagyobb infláció-ját, legmagasabb államadósság-kamatterhét, a legnagyobb hiányát, az EU legkorruptabb és legszegényebb országát. Mivel ilyen sikeres volt a gazdaságvédelmi és országvédelmi akcióterv, ezért kell most még egy gazdasági akcióterv, amely a 3-6 százalékos GDP-növekedést célozza. Most 3 vagy 6 százalék a cél? Jó lenne eldönteni, csak

PAPP ZSOLT

hogy mit kérjünk majd számon egy év múlva!

Választások lesznek, valamint villantani kell – a Fideszt utolérte az egyszemélyes Tisza Párt, romlik a gazdaság helyzete, az emberek láthatóan kezdenek kiábrándulni a Fideszből, annak vezetőjéből. Csendben jegyzem meg: láttunk már ilyet 2021-ben, nem lett belőle semmi, mert a Fidesz sokkal jobban kampányolt. A butaság ereje hatalmas. Annyiban mégis új helyzet van, hogy az elmúlt 15 évben egyszer sem kezdett ilyen hamar kampányolásba a Fidesz. Nem kényszerült rá.

Jönnek a jóléti intézkedések: duplázzák a családi pótlékot. Ja, nem jövőre, mert nincs rá pénz, 2025-ben valójában csak a negyedével növelik, hisz az 50 százalékos emelés is csak az év második felétől jár. Igaz, 2026 februárjában már minden családost megkapja a plusz adókedvezményt – két hónappal a választások előtt. A másik pont: uniós támogatások híján kapjanak kedvezményes hitelt a kisvállalatok. Hát ez hatalmas ötlet! Vajon hány percig gondolkodtak rajta

Nagy Mártonék? De ennél is jobb az egymilliós átlagbér – meg is mondta Gulyás Gergely a programhirdetésekor: azt várják, a munkaadók fizessék ki, és akkor itt minden szuper lesz. Hogy a kormány mivel járul hozzá a reálbérek várható emeléséhez? Hát ez az! Megígérhetnék, hogy egy százalékra leviszik és ott tartják az inflációt. Mert lehet 4 meg 13 százalékos béremeléssel is elérni egy 3 százalékos reálbér-növekedést; nem mindegy, melyik forgatókönyv jön össze. Nem az a kérdés, hogy mikor lesz egymillió forint a bruttó átlagbér és ezer euró a magyar minimálbér, hanem az, hogy az odavezető úton mekkora inflációt gerjeszt a kormány.

Mindez programnak kevés. A Fidesznek, Orbánnak továbbra sincs terve, nem tud mit kezdeni az országgal. Zsákutcába kerültünk, innen ezzel a garnitúrával nincs visszaút. Az Európai Néppárttól már megijött az utolsó figyelmeztetés az ország népe számára: vagy Orbán megy a levesbe, vagy az egész ország vele együtt!

Az egy másik akcióterv, de azt feketé öves profik írják.

SIMON ZOLTÁN

Vitatható

Sokakat megdöbbenő ítéletet hozott a múlt héten a Kúria, amikor is az Orbán Viktor kontra Pécsi Stop perben – szemben az első és másodfokú bírósági döntéssel – helyreigazításra kötelezte a lapot. A kormányfő azért ment perre nemcsak a Pécsi Stop, de további fél tucat magyar médium ellen, mert közölték a SPAR vezérének egy osztrák lapban megjelent nyilatkozatát: „Orbán Viktor már kérte a kereskedelmi multitól: engedje meg rokonának, hogy befektessen a magyar leányvállalatba.”

Korábban az összes alsófokú bíróság – hajól tudom – az Orbán által beperelt médiumok javára döntött, mondván: tényszerűen számoltak be a SPAR-vezető szavairól, ahogy Orbán (és Tiborcz István) cáfolatáról is, vagyis kiegyensúlyozottan tájékoztattak egy közéleti vitáról. Ezzel szemben a Kúria szerint az ügyben tényállítás és véleménynyilvánítás között kellett dönteni, márpedig a pécsi lap tényállítást közölt (a SPAR-vezér kijelentését), amit nem tudott bizonyítani. A Kúria ítélete azóta sem nyilvános, de a legfőbb bírói szerv is szükségét érezte, hogy a döntésről közleményt adjon ki; ott olvasható ez az indoklás.

A Kúria döntése ugyan kötelező, de persze vitatható. Az ügy lényege valójában nem a tényállítás és a véleménynyilvánítás elhatárolása – nem véletlen, hogy Orbán nem magát a SPAR-vezért perelte be, akinek lehetősége lett volna állítását bizonyítani, szemben a szavairól hírt adó médiával. Vajon milyen döntést hozna a Kúria, ha Orbán beperelne minden lapot, amely közölte a 10 nappal ezelőtti EP-vitában elhangzott állításokat, hogy a magyar kormányfő „diktátor”, „Putyin béréncé” stb.? A Kúria logikája szerint a médiának kellene jóváállnia a fenti politikusi kijelentésekért, és bizonyítania X. vagy Y. mondatait? Bár úgy érezhetjük, ezek inkább vélemények, mint a SPAR-vezér szavai, egy perben sokkal könnyebben védhető állítások.

Nem is erre megy ki a játék, hanem arra, hogy a még kiegyensúlyozottan tájékoztató lapok százszor is meggondolják, mit közölnek. S a Kúria épp ehhez nyújtott segítséget.

Gesztusok

„Fényes ígéretnek legkevesebbet higgy!” – tartja a mondás. Ez különösen igaz azok esetében, akikről már többször bebizonyosodott: ígéreteiket nem tartják be, vagy messze nem úgy teljesítik azokat, ahogy arról korábban szó volt.

Az Orbán-kormány tagjai mégis sértődötten, egy helyben toporzékolva köpködik „Brüsszelt”, amiért az Európai Bizottságban nem hiszik el: nem azért szerveztek ki 21 magyar egyetemet fideszes közalapítványokhoz, hogy lopkodjanak az egyetemeknek szánt uniós pénzekből. Navracsics Tibor területfejlesztési miniszter szerint gesztusokat is tettek a Bizottság felé (a kormánytagokat kirakták az egyetemek vezetéséből), de a Bizottság egy éve nem válaszol. A pénzcsapok pedig zárva maradtak.

A feltételek ismertek, de a magyar kormánynak nem áll szándékában teljesíteni azokat. A Bizottság azt szeretné, hogy semmilyen politikai szereplő ne vehessen részt magyar egyetemek irányításában. Ehhez képest még ma is fideszes képviselők, polgármesterek pöffeszkednek több egyetem élén. Feltétel az is, hogy az egyetemeiket irányító kuratóriumok tagjait ne életük végéig, hanem legfeljebb kétszer négy évre nevezzék ki. Egy nemrég benyújtott fideszes javaslatban kétszer hat év szerepel (az mégiscsak plusz négy év zsiros fizetést jelent). A Bizottság azt is kikötné, hogy expolitikusok pályafutásuk befejezése után két évig ne kerülhessenek be a testületekbe. A fideszes javaslat szerint elég lenne egy év is (két év alatt még elfelejtik, hol a helyük).

Az újabb „gesztusok” továbbra sem garantálják az egyetemek önállóságát, hogy azt sem, hogy az egyetemek irányítása politikai befolyástól mentes legyen. A fideszes hatalmi gőgnek pedig ismét a magyar emberek – ebben az esetben a nemzetközi oktatási és kutatási programokból kizárt egyetemi hallgatók, oktatók, kutatók – iszszak meg a levét.

MUNKÁSGYÁSZINDULÓ

A csodák világa

ATLANTISZ

BOD PÉTER

Közel egy évtizede feliratkoztam több munkaközvetítéssel foglalkozó portálra. Nem azért, hogy hátat fordítsak az újságírásnak, inkább kíváncsiságból. Kitértettem a jelentkezéshez szükséges, magamról szóló tudnivalókat, amiben leírtam, hogy a legmagasabb képzettségem egyetemi, bölcsészkaron államvizsgáztam, középiskolai tanári képesítéssel rendelkezem, rövid ideig tanítottam, hogy aztán korai pályaelhagyó legyek. Több szerkesztőségénél dolgoztam. Újságot írtam, szerkesztettem, rovatot vezettem.

Hittem, hogy a részletes bemutatkozás felkeltheti a leendő munkaadó figyelmét, bár hozzáteszem, nagyon jó ajánlatnak kellett volna érkezni, hogy felhagyjak az újságírással, amit messze testhezállobbnak érzetem annál, mint hogy valahol sajtósóvivő, reklám- vagy egyszerűen szövegíró legyek. A sajtófigyelést unalmasnak gondoltam,

ilyen munkakörbe nem vágytam. Egyszóval: maradt a kíváncsiság, ám ami ezek után történt, meglepett.

A munkaközvetítésre szakosodott online cégek napi rendszerességgel bombáztak ajánlataikkal, így látszatra végezték a dolgukat, noha ebben a mondatban a legnagyobb hangsúly a „látszat” kifejezésre esik. Leveleik rendre azzal a tárgymegjelöléssel érkeztek, hogy „szövegíró” keresnek, ami legalább jelezte, elolvasták és a maguk módján feldolgozták röpké szakmai önéletrajzomat. A bajok akkor kezdődtek, amikor megnyitottam a leveleiket, és böngészni kezdtem a felsorolt állásajánlatokat. Egyfelől a szövegírói megjelölés finoman szólva nem fedte a valóságot. Szabályosan ömlesztették a legkülönbözőbb munkalehetőségeket, amik köszönőviszonyban sem álltak az általam jelzett képzettséggel és kompetenciákkal.

Az ajánlatok között szerepelt minőségellenőri egy műanyagüzemben, villanyszerelői, konyhafőnöki, vízvezeték- és villamosgép-szerelői, karbantartás-vezetői egy bútorgyárban, de kínáltak modelles gipszformakészítőit, valamint pénzügyi és logisztikai koor-

dinátorit. Aztán olyanokat, melyek elnevezését sem értettem: Buyer Senior Analyst, Supply Accounting SME, Order Manager Lead, Order Manager Team Leader, Medior DevOps mérnök (hibrid), amit írhatnék gyengélkedő angoltudásom rovására, de hogy ezeknek – az utolsót leszámítva – vélhetőleg pénzügyi és pénzügyi elemzéssel foglalkozó álláslehetőségeknek semmi köze bölcsészsvégzettségemhez és újságírói munkámhoz, abban biztos vagyok. Nem vittek közelebb a megoldáshoz az olyan nyelvteljes számomra értelmezhető ajánlatok, mint építőipari projektvezetői, vagy egy ingatlanos cégnél a műszaki előkészítői. Nem egy ajánlatot kaptam, hogy legyek targonca- és kamionvezető, ami sima B kategóriás jogosítvánnyal csak hosszasan tanulással volna megvalósítható. Legnagyobb meglepetésemre orvosi pályára, genetikusnak is hívtak. Másfelől az állásajánlatok jelentős része nem vette figyelembe: lakóhelyemen vagy annak közelében ajánljanak új munkalehetőséget.

Meggyőződésemmé vált, hogy varázslókkal állok szemben, akik képzettségem és a felsorolt munkák között találtak kapcsolatot. A csodák világában élünk.

Vezérek és a Viagra

CSILLAG ISTVÁN
közgazdász

HOSSZÚ MENETELÉS

Mióta a világ zsarnokai megöregedtek, egyre gyakrabban néznek – ha a pocakjuk ezt megengedi – az övük alá, majd kiadják választóiknak (nyilván maguknak is) a lelkesítő parancsot: „Legyen újra nagy!” Nyilván ezzel magyarázható Putyin vágyakozása az „összszement” Oroszország uraként a valahai Szovjetunió vagy Trumpé a II. világháború után a világ uraként tisztelt USA nagysága iránt; de Hszi Csin-pingnek az „Egy Kína elvre” alapozott, Tajvant elfoglalni akaró hadgyakorlatozása és Orbán Viktor tusványosi világrengető tervei meg az Európai Unió soros elnökeként elmondott beszéde zárómondata is.

VILÁG MACSÓI, EGYESÜLJETEK!

Azt nem merem állítani, hogy az agresszivitás kizárólagos férfi-tulajdonság, de azt igen, hogy a világ országaiban a gazdasági növekedés nehézségeit, a pénzügyi zavarokat, a kiáltó társadalmi egyenlőtlenségből fakadó belső feszültségeket a férfi politikusok hajlamosak férfiaságuk régi dicsőségét felidéző kardcsörtetés-sel, katonásdival, sőt országuknak háborús kalandokba kergetésével eltakarni – ha már egyszer orvosolni nem tudják. A politikusi alkalmatlanság ily módon a férfiúi tehetetlenség mesterséges eszközökkel való palástolásával pá-

Az önmaguk (vélt) nagyságától megszédült vezérek szívesen is mutogatják magukat. Orbán például hangsúlyos meghajlással kísért mimelt kézcsoókkal érzékelteti a női vezetőkkel, hogy nem becsüli őket semmire.

rosul, amit nem oldhat meg más, mint az agresszív kirohanások, mások méltóságának sértegetése, a háborús játékok, egyszóval a politikus nagyfiúk Viagrája.

Talán innen ered, hogy csak addig érdekes számukra a játék, amíg ők győznek, vagy fordítva, addig kell játszani-feszíteni a húrt, amíg a porondot nem ők hagyják el győztesen. Fütyülnek a játékszabályokra: ezért rúgta fel Putyin a II. világháborút lezáró, a határok sérthetlenségét valló elveket, Trump a választások utáni békés hatalomátadás több évszázados amerikai hagyományát, a magyar vezér a fékek és ellensúlyok rendszerére épülő jogállamiságot.

CSÁSZÁR VAGY POLGÁR?

Az önmaguk (vélt) nagyságától megszédült vezérek szívesen is mutogatják magukat. Putyin erőművészként félmeztelenül vágat lóháton, Trump a TV-sorozatok népszerű sztárja, Hszi Csin-ping a „vörös herceg”, a háromezer tagú kínai parlament ura, Orbán pedig hangsúlyos meghajlással kísért mimelt kézcsoókkal érzékelteti a női vezetőkkel, hogy nem becsüli őket semmire.

Azok, akik a választókat magukkal egyenlő polgárnak tekintik, megosztják töprengéseiket, határozott kijelentések helyett elmondják a lehetőségek közötti választás érveit, nem csupán szózatot intéznek hozzájuk, hanem beszélgetést is kezdeményeznek velük. Így tett George Washington, John Kennedy, Bill Clinton, Tony Blair, Mark Rutte, Willy Brandt, Helmut Schmidt, Göncz Árpád. Pontosan tudták, mi több, érezték, hogy értelmiségi foglalkozás a politikai vezetőké, ők sem többek a választóknál, legfeljebb több oldalról képesek vizsgálni azt, amit a mindennapi életben a polgárok csak egyik oldaláról ismernek. A polgárok vezetője, a politikus nem EGY ügyű. Vele szemben a császárnak csak egyetlen ügye van: saját maga, saját hatalmának megőrzése, saját gazdagodásának védelme.

ÉN FIZETEM ŐKET!

Ezt a mondatot – a legenda szerint – a magyar vezér mondta közel há-

rom évtizeddel ezelőtt, amikor egy rivális pártvezető érdeklődött nála, hogy lehet az, hogy a Fideszben nincsenek viták. Viszonylag könnyű a legfőbb vezető tekintélyét megőrizni, ha erős az anyagi függés, és a vezér (illetve az OIG napig Simicska Lajos) tartja rajta a szemét a fizetési listán.

„Az én fizetem őket” szervezési elv ma már szinte valamennyi országgyűlési képviselőre kiterjed, hiszen a képviselők a NER által bevezetett szabályozás alapján egy közepes cég ügyvezetőjével azonos nagyságú fizetést kapnak. A képviselői alapdíj a NER-szabályozás szerint háromszorosa a hivatalos (KSH) bruttó átlagkeresetnek, ami most 3 x 636 700 forint, azaz 1,9 millió. Ám valamilyen országgyűlési bizottságban minden képviselő jelen van, és ebben az esetben ez már az alapdíj 1,2-szerese, azaz 2,3 millió forint. Ehhez járul az esetlegesen bérelt irodahelyiség, illetve lakás bérleti díja, a benzin- és mobilköltség megtérítése.

Nehéz ezt az igazán jelentős összeget odahagyva, bátran, „Viagra nélkül” kardozni. Nem csoda, hogy alig néhány képviselő engedheti meg magának, hogy szembe merjen szállni a vezérrel, illetve a képviselői kifizetési lista felügyelőjével, az országgyűlés elnökével (Hofi szavával: a bajszossal). Ilyen kard- és pénz hatalom birtokában Viagra nélkül is a vezéré a legnagyobb (szó).

A HAZA ATYJA

Talán az sem véletlen, hogy a zsarnoki vagy a zsarnoki hatalom megszerzésére törő rendszerekben gyertyával is nehéz nőket találni a politikai vezérek kormányában. Bármennyire szélsőségesnek számít IS az olasz Meloni, amellet, hogy maga is nő, a 28 tagú kormányának a negyede nő; a spanyol Sanchez 27 tagú kormányában a nők száma 12; a német Scholz 17 tagú kormányában kilenc nő foglal helyet; a lengyel Tusk kormányának harmada (32-ből 10) nő. Nem folytatom, pedig érdemes lenne a lett, a litván vagy a cseh, a holland kormányról is szólni, de mindennél azt látjuk, hogy a politikai felelősséget viselő miniszterelnökök

kiemelten fontosnak tartják, hogy a választók őket ne „cár-atyuskának”, a haza atyjának tekintsék, hanem nép valamennyi rétege (így hangsúlyozottan a nők) jólétén, boldogulásán dolgozó felelős csapat vezetőiként.

Egyszerűbben a felvilágosult, modern államok vezetői a magyar vezérrel szemben a haza javát és nem a javait akarják, ezért a kormányban mindenki osztozik a közös felelősségen, legyen nő vagy férfi, vagy épp nyíltan vállaltan melleg. A népéért, népe jólétéért felelős vezető ellágyulhat, a haza atyja mindig katonásan kőkemény.

SZÓHASZNÁLAT

Nem tudom, feltűnt-e a kedves olvasónak, hogy hazánkban alig beszél – valamirevaló – politikus az adófizetők pénzéről. Arról tudunk, hogy a közpénz olykor elveszti közpénzjellegét, de arról, hogy ez a közpénz bizony az adófizetők-től (magyar, dán, német, spanyol) származik, szinte soha nem halunk.

Talán innen ered, hogy amikor a pénzügyminiszter sajnálkozva nyilatkozik, hogy valamire már nem futja, akkor mindig a költségvetésről beszél, mintha a költségvetés csak úgy jönne szembe az utcán, és nem arról volna szó, hogy az adófizetők bizony őtől várják, hogy alaposan gondolja meg, számoljon utána, mire is költi a pénzüket.

Ezért ámulok, amikor az ellenzék vezetői is azt ígérik, hogy ha ők győznek, akkor bizony hazahozzák Brüsszelből a magyarok pénzét. Apróság, de a „magyarok pénzét” az Unió adófizetői (német, dán holland fickók) adták össze, ezért ez bizony pont annyira a „magyarok pénze”, mintha a valahai „kémbankban” (Nemzetközi Beruházási Bank) a magyarok érdekét képviselve kémkedtek volna. Azon is csodálkozom, ha az Európai Unióról, Brüsszlelről egyszer úgy beszélnek, mint ellenségünkről, amelyet „el kell foglalni”, egyszer meg mint a mi szolgánkról, aki értünk dolgozik.

Nehéz eldönteni, attól változik-e a szóhasználat, hogy elgurult a Viagra, vagy éppen ellenkezőleg, az előírtnál többet vett be a vezér.

Egymillió

HAJDÚ MIKLÓS
mérnök-közgazdász

Már vártuk. Sürgősen ki kellett találni valamit, amivel visszaveszik a médiateret. Ezért lett a legújabb akcióterv, és lesz az adófizetők pénzének százmillióiból nemzeti konzultáció, majd ugyanezen pénzek milliárdjaiból propagandakampány arról, hogy „a magyar emberek döntöttek”. Már rég tudjuk, hogy akik nem „konzultálnak”, nem magyar emberek.

A kérdések a megszokott módon nehezek lesznek (pl. akar száz forintot?). Az akcióterv egyik gyöngyszeme, hogy pártunk és kormányunk tervei szerint 2028-ra elérjük a havi egymillió bruttó átlagbért, amihez a munkaadókkal és munkavállalókkal megkötni tervezett, három évre szóló bérmegállapodás vezet el. Azon nem is érdemes fennakadni, hogy a három év akkor jön ki, ha a megállapodás csak 2026-tól érvényes. Helyette inkább merüljünk el a számokban és a múltban.

Ez év júliusában a bruttó átlag-

Világosan látszik, hogy Orbán eddigi tizennégy éve a nyugdíjasok relatív elszegényedését eredményezte és a most ismertett tervek szerint ez a jövőben még fokozódik.

bér 637 ezer forint volt. Ebből úgy lehet 2028-ra egymillió, ha addig minden évben átlagosan 12 százalékkal emelkedik (kamatos kamatszámítás szerint). A Magyar Nemzeti Bank (MNB) 2024. szeptemberi inflációs jelentése ez évre 3,5–3,9 százalékos, 2025-re 2,7–3,4 százalékos, 2026-ra 2,5–3,5 százalékos inflációt prognosztizál. A felvázolt inflációs pálya optimális esetben 2028-ig a jegybanki inflációs cél, azaz 3 százalék körül lehet. Ez azt jelenti, hogy a nyugdíjak a NER-propaganda által nagy vívmányként felmutatott módon ugyanilyen arányban, azaz átlagosan évi 3 százalékkal emelkedhetnek (az már ismert, hogy a kormány 2025-re 3,2 százalékkal számol). Így az átlagnyugdíj az idei 231 ezer forintól 2028-ra kb. 260 ezerre nő (amennyiben a számításnál nem vesszük figyelembe a 2024 után nyugdíjba vonulók járandóságának nehezen prognosztizálható hatását).

A jelenlegi adó- és járulékszabályok mellett egy átlagos, kétgyermekes család tagja által kapott bruttó egymillió bér nettó 665 ezer forintnak felel meg. Az előzőkből következik, hogy ha a tervek-ből

valóság lesz, akkor 2028-ban az átlagnyugdíj nem fogja elérni az átlagkereset 40 százalékát. Ugyanez az arány 2010-ben, az Orbán-kormány hatalomra kerülésekor még 74,5 százalék volt, 2023-ban pedig 56 százalék (de 2022-ben már 48 százalékra esett, ahonnan azért jött vissza, mert 2023 volt az a kivételes év, amikor az infláció mértéke meghaladta a bérnövekedés mértékét!).

Szép pályáiv, amely egyértelműen tükrözi a NER nyugdíjasok iránti „megbecsülését”. Azaz világosan látszik, hogy Orbán eddigi tizen négy éve a nyugdíjasok relatív elszegényedését eredményezte és a most ismertett tervek szerint ez a jövőben még fokozódik. Ha pedig – mint várható – a több éven keresztül két számjegyű bérnövekedés magával húzza az árakat, azaz az infláció meglódul, akkor ugyanezek a nyugdíjasok örülhetnek, ha utólag, év végén korrigálják az infláció hatását.

Hogy az érintettek tudják, honnan hova sülyyedtek, és abban kinek milyen szerepe volt, nem árt összefoglalni a múltat (lásd még: A nyugdíjasok átverése, 2019. szeptember 20). A nyugdíjak elérték-

lenedésének fő oka a vegyes (vagy „svájci”) indexálás végleges eltörlése volt. 2001 előtt a nyugdíjak változását 30 százalékból az infláció, 70 százalékból a keresetek változása határozta meg. Ezt módosította az első Orbán-kormány 2001-től 50-50 százalékra. A Medgyessy-kormány ezt a „veszteséget” 2002 augusztusában „visszafizette”. 2009 májusában a Bajnai-kormány a világgazdasági válság miatt a vegyes indexálást ideiglenes jelleggel felfüggesztette. Az a Fidesz, amely ekkor ellenzékben felháborodva tiltakozott ez ellen, hatalomra kerülve, 2011-ben végleg eltörlötte, és esze ágában sem volt visszahozni. Azóta a jelszó a „nyugdíjak értékének megőrzése” lett, azaz a nyugdíjasok megélhetését teljesen függetlenítették a keresetek alakulásától, és ha a csak 3,5 százalékos GDP-növekedés felett adható, húszezer forintban maximált nyugdíjprémiumot nem számítjuk (ami pl. idén is elmarad), akkor közvetve a gazdaság teljesítményétől is.

Minden elérhető felmérés szerint a jelenlegi rendszer támogatóinak legnagyobb csoportját a nyugdíjasok képezik. Sírjunk vagy ne vessünk?

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

Elszállították a Honfoglalást

Munkácsy Mihály Honfoglalás című remekműve elhagyta az Országházat, hogy a Szépművészeti Múzeum Munkácsy- emlékkiállításán szerepeljen. A festő születésének 180. évfordulója alkalmából hamarosan rendezendő tárlat egyik látványossága lesz az alkotás. NÉPSZAVA

Sokszínű kerámiák

A Nemzetközi Kerámia Stúdió (NKS) kortárs tárlata nyílik október 30-án az Eötvös10 Művelődési Házban. Az NKS 21/39/46 című kiállítás az elmúlt hét év alkotásaiból válogat, bemutatva a világhírű kecskeméti alkotótelep sokszínűségét. NÉPSZAVA

Magyar filmes különdíj

Cibulya Nikol Holnap meghalok című független magyar horrorfilmje nyert különdíjat a 40. Varsói Nemzetközi Filmfesztiválon. A közvetlen állami támogatás nélkül készült alkotás az egyetlen magyar játékfilm volt a rangos A kategóriás fesztiválon. NÉPSZAVA

A függetlenség ólomsúlya alatt

JUBILEUM Az Átriumban rendezték meg péntek este, sőt éjjel a Független Előadó-művészeti Szövetség (FESZ) harmincadik születésnapj gáláját. Alapítók és mostani tagok mondták el gondolataikat a függésről, függetlenségről.

BALOGH GYULA

„Én a szabadságot cafatonként tépem ki magamnak. / Semmim sincs, ami eleve adott. / Szülőföldet, hazát, mindent magamnak kellett megszereznem, míg más beleszületett. / (...) Ebben a könyvben tehát mindenkit szembekö-pők, aki csak megalázott, az élet-től eltanácsolt, sajnált, ellökött, becsapott. Ez a könyv egyetlen nagy szembekö-pés / mindazokért, akiket valaha is megaláztak / és megaláznak. / És aki azt mondja, hogy van fontosabb ennél, az nem tudja, hogy az irodalom nem iroda-lom, / az tehát hülye.” Ezek a sorok Hervay Gizella Előszó című ver-séből valók. A költeményt, amely bizonyos szempontból igencsak illik a hazai független színházak helyzetére, Török-Illyés Orsolya mondta el az Átriumban péntek este, a Független Előadó-művésze-ti Szövetség harmincéves jubileu-mi gáláján. Maratoni volt, de egy-általán nem szembekö-pés. Inkább egy önazonos, egymás kezét meg-fogó segélykiáltás. Az utóbbi idő-kben az anyagi ellehetetlenülés mi-att sorra szűntek meg a független társulatok, illetve többen bejelen-tették, hogy támogatás hiányában szüneteltetni kénytelenek a mű-ködésüket. Ilyen időben érte a 30. születésnap a függetleneket kép-viselő érdekvédelmi szervezetet, a Független Előadó-művészeti Szö-vetséget, a FESZ-t. Ennek ellenére sokan eljöttek, sokan szerepelni is akartak, elmondani gondolataikat a szervezők által megjelölt függés, függetlenség témakörben. A gála alkotói, Szenteczki Zita rendező és Cseicsner Otília dramaturg senki-nek sem mondtak nemet. Elvégre egy a szabadságot hirdető gálától bármiféle korlátozás idegen lenne. Ezért maratoni hosszúságú lett az esemény, az éjszakába is belenyúlt, még úgy is, hogy a második részből a videóüzeneteket és a színpadi be-szélgetéseket kihagyták.

Rögtön az előtérben egy per-formance-szal kezdődött a mű-sor. A Hodworks és az Artmenők Idol című előadásából láthattak egy részletet a nézők. Egy kere-kesszékes és egy szabadon mozgó, többször a földön csúszó szereplő villantotta fel a függés különböző mozzanatait és stációit. (Táncol-ták: Gláser Márton és Tóth Károly, zene: Mákó Rozi.) Az est házigaz-dái Roszik Hella (Pintér Béla és Társulata) és Herczeg Tamás (egy-kori HOPPart) voltak. A színpadon aztán Nagy Zoltán, a FESZ ügyve-zető elnöke kért szót. Körbené-zett és megállapította, hogy jóval többen ülnek a nézőtéren, mint a szervezet közgyűlésein szoktak. Majd arról beszélt, hogy a függet-lenek színházi eszközökkel képe-sek felszínre hozni azokat a társa-dalmi problémákat, feladatokat,

Tetszést ara-tott az esten Fekete Ádám magánszáma

A gálaest maratoni volt, de egy-általán nem szembekö-pés. Inkább egy önazo-nos, egymás kezét megfo-gó segélyki-áltás.

amiket ki kell beszélni, amiket mű-vészi látásmóddal közérthető mó-don meg kell mutatni. Hozzátette: a függetlenség egy sajátos műkö-dési forma. Másrészt sajátos alkotói pozíció. Ez számukra egy alap-vetés, amit a következő harminc évben is meg kell tartaniuk. Ezért elindítják a FEA-t, a Független Előadó-művészeti Alapot, amely-lyel kiegészítő támogatást tudnak gyűjteni a független színházi szak-ma számára. Ebben segítő kezét nyújtott a Fővárosi Önkormány-zat. A főváros egy olyan támogató-si konstrukciót ajánlott fel az alap felállításához, ahol minden egyes, a FEA által megszerzett forinthez a főváros hozzáteszi a saját forint-ját, egészen 150 millió forint ere-jéig. Így akár háromszázmillióra lehet majd pályázni. A FESZ me-cénásokra, a gazdaság szereplőire, a cégekre, az önkormányzatokra számít az adományozásban, mind-azokra, akik számára fontos a sza-

bad, kritikus előadó-művészet, a függetlenek.

Juhász Kata táncos orvosi kö-penyben érkezett a színpadra a Személyi javaslat című per-formance-ával. (Gordonkán kísért: Kertész Endre.) A boldogság és a szabadság kapcsolatáról érteke-zett verbális eszközökkel és a tánc nyelvén, mozdulatokkal.

A Franciaországban élő Schil-ling Árpád, a Krétakör alapítója vi-deót küldött erre az alkalomra.

„A rendszerkritikus hagyományt (tiltott és tiltott kategória) továbbvi-

A Közmunka Színház színé-szeinek egyik látványos jelenete

A Hodworks és az Artme-nők Idol című előadásának részlete az előtérben

ve, ennek a területnek a színház-csinálói szépen lassan kialakítottak egy nemzetközi kapcsolatrendszert ezen a területen. Ezért kialakult az a szituáció, hogy egyértelműen tá-mogatni kell ezeket a csoportosul-ásokat. Mivel rendkívül értékesek esztétikai és tartalmi szempont-ból. A szociális érzékenységükből adódóan is. Ezek a színházak a sza-badságot képviselik. Mindig is részt vettek a szakmáról szóló párbeszéd-ben. A Független Előadó-művészeti Szövetség (korábbi nevén Függet-len Színházak Szövetsége) ennek mindig is zászlóshajója volt. Ez a civil szervezet sokat adott ahhoz a civil munkához, amelyből 2009-re létre tudott jönni az előadó-művé-szeti törvény. Az, hogy visszavon-ták, egy olyan politikai döntésnek a következménye volt, hogy ez a struktúra, mindaz, amit a függet-len színházak képviselnek, problé-mássá vált. Ezt csak komisszárok és strómanokon keresztül tudták megoldani. Csodállak benneteket, hogy ezek között a körülmények között is kitartotok és dolgoztok, alkottok, ragaszkodtok a vélem-nyetekhez és a művészetetekhez. Ragaszkodtok a barátságaitokhoz, az elveitekhez, a szerelmeitekhez, a szabadságot képviselitek, ameddig csak bírjátok szusszal. Minden jót kívánok nektek!” – mondta Schil-ling Árpád.

A szervezet alapítóit egy színpa-di beszélgetésben Lábán Katalin (RS9), Jordán Tamás (egykori Mer-lin), Fodor Tamás (Stúdió K), Regös János (Szkéné Színház), Somogyi István (egykori Arvisura) képvisel-te. Ők hozták létre harminc évvel ezelőtt a FESZ-t. Most elmesélték az akkori körülményeket és a saját színházuk sorsát, helyzetét. (Kiss Bea kérdezte őket.)

Később egymásra rímelt Feuer Yvette, a Láthatáron csoport veze-tője és a KV Társulatot alapító Ur-banovits Krisztina és Száger Zsu-za színpadi jelenléte. Előbbi azt mesélte el, hogy miként ütközött nem várt akadályokba az iskolai zaklatásról szóló, Pitbull Kamil-la című előadásuk kapcsán. A KV Társulat tagjai pedig a Reisz Gá-borral közösen írt Nem beszél-ve arról, hogy... című előadásából hoztak egy részletet, amely egy a Nemzeti Filmintézethez beadott filmterv elutasításáról szólt.

Az egyik legerősebb jelenet a gálán a FreeSZFE performance-a volt. (Az alkotók: Kozma Zsófia Rebeka, Szántusz Noémi, Szekeres Blanka, Tózsza Mikolt.) A növen-dékek egymásnak adtak át egy sú-lyosan nehéz követ, amely később a nézőkhöz is eljutott. Sőt, még ké-sőbb Vass Imre táncos is beépítet-te ezt a „terhet” a szólójába.

Nincs más hátra, úgy látszik, az alkotóknak és nekünk, nézőknek együtt kell cipelnünk a független-ség ólomsúlyát.

LAPSZÉL

Botrány a Liszt
Ünnepen

FOTO: NÉPSZAVA

Az Einstürzende Neubauten frontembere, Blixa Bargeld váratlanul nyers politikai állásfoglalással okozott felbolydulást a Liszt Ünnep Nemzetközi Kulturális Fesztiválon. A Mandarin egyik olvasójának beszámolója szerint a neves német előadóművész az Akváriumban tartott szerdai koncerten többször is jól hallhatóan azt skandálta, hogy „Orbán weg”, azaz „Orbán, takarodj!”. A rendezvényt szervező MÚPA közleményben reagált az eseményre, melyben elhatárolódik az esemény során elhangzott bármilyen irányú politikai kijelentésektől. Hangsúlyozták a művészeti szabadság fontosságát, a közönség sokszínűségének értékét, ugyanakkor kérték a politikamentesség tiszteletben tartását. NÉPSZAVA

Jön Az imposztor
a Pesti Színházba

Megtartották a Pesti Színház következő bemutatójának, Az imposztornak az olvasópróbáját a Víg Szalonban. Spiró György komédiáját december 7-én mutatják be Rudolf Péter rendezésében a Pesti Színházban. Szereplők: Kern András, Fesztbaum Béla, Seress Zoltán, Szilágyi Csenge, Wunderlich József, Majsai-Nyilas Tünde, Kőszegi Ákos, Igó Éva, Varga-Járó Sára, Medveczky Balázs, Gados Béla, Brasch Bence, Hirtling István, Borbiczki Ferenc, Bölkény Balázs, Karácsonyi Zoltán, Telekes Péter, Bach Kata és Kovács Olivér m. v. NÉPSZAVA

Új szervezetet készít
elő Vidnyánszky

FOTO: CSOMOR ADÁM

A Nemzeti Színház elmúlt öt évadának eredményeit, történéseit összegzi a Nemzeti Színház – a nemzet színháza 2018–2023 címmel megjelent, pénteken bemutatott színházi album. A Kornya István által szerkesztett, Eöri Szabó Zsolt képeivel illusztrált kiadvány részletesen ismerteti egyebek mellett a teátrum által képviselt értékrendet, bemutatja a társulatot, felidéz az elmúlt öt év kiemelkedő eseményeit és összegzi a kitűzött és az elért célokat. A teátrummal együttműködő, nemzetközileg elismert alkotók közül a pénteki sajtótájékoztatón jelen volt Valerij Fokin, Avtandil Varsizmasvili, Diana Dobrova és Jan Fabre is, aki jelenleg a Vér vagyok című előadást állítja színpadra a társulattal. Vidnyánszky Attila, a Nemzeti Színház vezérigazgatója elmondta, jelenleg Valerij Fokinnal egy új szervezet, a Nemzetiségi Színházak Világszövetsége megalapítását készítik elő. A szervezet jövő év márciusában jöhet létre. NÉPSZAVA

„A nép Budapest”

TÖRTÉNELEM 1956 szimbólumait, köztéri alkotásait elemezte Sugár János konceptuális művész a székfoglalójában.

P. SZABÓ DÉNES

Az '56-os forradalom és szabadságharc ismert szimbólumait elemezte székfoglalójában Sugár János konceptuális művész, a Magyar Képzőművészeti Egyetem Intermédia tanszékének volt vezetője, de rámutatott egy alig ismert köztéri alkotásra is. Az előadásra rendhagyó módon a Magyar Tudományos Akadémia székházának felújítása miatt a CEU Nagytermében került sor, mely után a művész tagja lett a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia (SZIMA) Képzőművészeti Osztályának.

Sugár János 1956 kapcsán a public art témáját elemezte, vagyis a meghatározása szerint olyan legális és illegális akciókat, melyek során a befogadó váratlanul, felkészületlenül találkozik egy alkotással. Az előadás másik kulcsfogalma a forradalom volt, melyet az előadó szintén definiált mint felkelést egy elnyomó hatalom ellen, egy olyan állapotot, mely felforgatja az addigi viszonyokat, például egy tárgy új funkciót kap, a villamosból fedezék, a fölglyújtott autóból barikád lesz. Ez a logika hasonlatos a ready made művészettel, melyben az alkotó nem egy új tárgyat hoz létre, hanem egy meglévőt használ fel, és változtatja meg a néző pillantását.

A bevezető után Sugár olyan, az 1956-os forradalom alatt született szimbólumokat elemzett, melyek túléltek az eseményeket. Az első csoportban a spontán megoldásokat mutatta be, mint az október 23-án elterjedő lyukas zászlót, mely aznap délután a Bem téri diáktüntetésen született meg. Ekkor vágták ki a zászló közepéről a Rákosi-címert, amit sokan követtek. Sugár szerint ez a legtükrözőbb és legnagyobb jelkép, hiszen nemzeti zászló és tüntetőtábla egyben, mely azonnal érthető, világos üzenettel bír. – Az éppen leküzdött múlt egy lyukként jelenik meg a nemzeti zászló közepén. Ez a lyuk annak a morális fekete lyuknak a szimbóluma, amely éppen beszippantotta a teljes addigi múltat, ugyanakkor a belevágás bátor gesztusának dokumentuma is – mondta az előadó.

Sugár ezután 1956 másik fontos jelképét, az október 23-án ledöntött Sztálin-szobrot elemezte, pontosabban azt, ami maradt belőle. Mikus Sándor szobrászművész alkotása 1951 óta állt a Felvonulási téren, a tribünön elhelyezett nyolc-

Sugár János:
Komondy
Sándor 1956-
os alkotása
(2019)

FOTO: FORTEPAN/NAGY GYULA

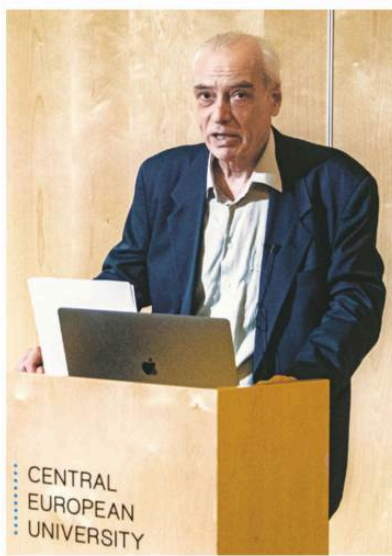

FOTO: TÓTH ADÁM

„Az éppen leküzdött múlt egy lyukként jelenik meg a nemzeti zászló közepén. Ez a lyuk annak a morális fekete lyuknak a szimbóluma, amely éppen beszippantotta a teljes addigi múltat.”

Az előadó olyan alkotásokat mutatott be, melyek túléltek a forradalmat

SUGÁR JÁNOS

1958-ban született Budapesten. Munkácsy Mihály-díjas képzőművész, a Magyar Képzőművészeti Egyetem Intermédia Tanszékének egyik alapítója, volt vezetője.

méteres bronzszobrot a forradalom első napján több sikertelen kísérlet után lángvágóval metszték el térde alatt, majd teherautókra kötve elmozdították. Sugár szerint az alkotás ledöntése megerősítette a lyukas zászló üzenetét is, illetve a tribünön maradt csizma egy valódi, tökéletes köztéri szobor lett, mind tartalmi, és formai szempontból. Az előadó felidézte, hogy 1989 éjszakáján éppen a közeli Damjanich utcán kanyarodott ki, hogy taxit fogjon, mikor is a sötétben meglátta, hogy ott áll a téren a csizma, de eztán rájött, hogy éppen pakolják Mészáros Márta 1990-ben bemutatott Napló apámnak, anyámnak című filmjének díszletét – a rendező Napló-trilógiájának utolsó része a Sztálin-szobor ledöntésével kezdődik. Sugár kitért arra is, hogy a szobrot október 23-án este a körút és a Rákóczi út kereszteződésében feldarabolták, és a diktátor feje a villamos-sínek kereszteződésében hevert.

A művész ezután a tudatos megoldásokra tért rá: 1956 októberében Erdély Miklós képzőművész Budapest forgalmas pontjaira helyezett el nyitott fedelű faládákat, melyek fellett plakáton a következő felirat állt: „Forradalmunk tisztasága megen-

A mélyhegedűsök hercege Budapesten

KONCERT Szombaton, a Zeneakadémia Solti termében a Budapesti Vonósok koncertjén vendég szerepelt az ukrán születésű, nemzetközileg elismert Maxim Rysanov. A „mélyhegedűsök hercege” – ahogy a Gramophone, a tekintélyes brit hanglezet magazin nevezi – egy a schuberti lírától a mendelssohni romantikáig ívelő este kiemelkedő művészeként volt velünk.

Nyitányként az 1820-as Quartettsatz csendült fel, Franz Schuberttől, amelyet a szerző eredetileg vonósnygyesre komponált, ám a Budapesti Vonósok előadásában,

FOTO: BUDAPESTI VONÓSK

Maxim Rysanov a Zeneakadémia közönségét is meghódította

a darabba, különösen a végén, ahol a hirtelen, mégis tökéletesen előkészített zárlat is megérkezett.

Az est fénypontja aztán értelem szerűen Schubert Arpeggione szonátájának előadása volt, amelyben Maxim Rysanov szólója mellett a Budapesti Vonósok működtek közre. Az eredetileg arpeggionéra írt művet – amely hangszer ma már szinte teljesen feledésbe merült – Rysanov természetesen brácsán szólaltatta meg, Dobrinka Tabako-

gedi, hogy így gyűjtsünk mártírjaink családtagjainak”. Sugár szerint az alkotás által a szolidaritást mindenki átélhette, ugyanakkor a kihelyezett ládák plakátokkal együtt emlékművekké is váltak. A harmadik csoportba egy metafizikus, meg nem valósult alkotás került, melyet Sugár János készítené el Angyal István emlékére. A művet az 1958-ban kivégzett szabadságharcos egy, börtönből kimenetelt mondata inspirálta: „Nagy rusztikus kő legyen a névtelen csöcselék emléke, amelyből lettünk, amellyel egyek voltunk és akikkel együtt tértünk meg”. Sugár elképzelése szerint az alkotás a Blaha Lujza tér kellős közepére kerülne, ahol a Sztálin-fej volt.

A művész az előadását egy újonnan felfedezett, tudatos művel zárta. Egy fekete-fehér fotót vetített ki a Blaha Lujza téren álló, egykoron Sajtópalotának nevezett épületről, vagyis a Szabad Nép nevű napilap székházáról, melynek fő- és oldalhomlokzatán is szerepelt a Szabad Nép felirat. A tüntetők az oldalhomlokzatról több betűt is levertek, míg a következő felirat maradt a falon: A nép. Sugár szerint mindez tudatos döntés lehetett, hiszen az utolsó, P betűn is látszik, hogy fessegették, de valaki szólhatott, hogy hagyják fenn. Később a tüntetők a főhomlokzati Szabad Nép neonfelirat betűiből szintén A nép feliratot hagyták meg. A neonreklám alatt viszont egy másik felirat is szerepelt, az Esti Budapest című napilapé, melynek levertek az első szavát, így a felső és alsó felirat összeolvasva a következőt adta ki: A nép Budapest.

Sugár szerint ez minden bizonnyal egy tudatos üzenet volt, a visszaemlékezések alapján pedig kiderült, hogy a feliratok átalakításának ötlete Komondy Sándornak köszönhető, aki a Magyar Képzőművészeti Főiskola másodéves hallgatója volt, és akit nem egészen egy hét múlva ölték meg három társával együtt a főiskola épületében a szovjet katonák.

va kiváló átíratában. Liszt Ferenc Schubertet a „legköltőibb” zeneszerzőnek tartotta, ám ezen az estén a zongorából lett kamarazenekar és Rysanov markáns színpadi jelenléte a lírai alkotást vérbeli drámává változtatta. Érdekes fordulatot hozott azonban az est vége. A negyedik tétel után a közönség visszatapsolta az együttest, mire Pilz János koncertmester – láthatóan mindenki meglepetésére – bejelentette, hogy ráadásként megismétlik az egész negyedik tételt. Mire másodsor is elérkeztek a mű végéhez, a hangulat visszaemelkedett a magasba. RÓNAY LILI

Vágyott karrierutad
itt te is bejárhatod.

„ENERGIÁT KAPOK
A FEJLŐDÉSHEZ”

Jelentkezz:
mvm.karrierportal.hu

hálózati csoportvezető

LAPSZÉL

Modric, a legöregebb

FOTÓ: AFP/SERGEI GAPON

A Real Madrid 2-1-re nyert a Celta Vigo otthonában a spanyol labdarúgó-bajnokság 10. fordulójában. A fővárosiaknál Luka Modric 39 évesen és 40 naposan lépett pályára, ezzel megdöntötte Puskás Ferenc rekordját, aki 1966-ban 39 évesen és 36 naposan játszott a Realban, s eddig a napig volt a klub történetének legidősebb játékosa. További eredmények: Alavés–Valladolid 2-3, Bilbao–Espanyol 4-1, Osasuna–Betis 1-2, Girona–Real Sociedad 0-1, Mallorca–Rayo Vallecano 1-0, Atlético Madrid–Leganés 3-1. NÉPSZAVA

Egygólos győzelmek

Az AC Milan az Udinese, a Juventus pedig a Lazio ellen győzött 1-0-ra az olasz labdarúgó-bajnokság 8. fordulójában. További eredmények: Como–Parma 1-1, Genoa–Bologna 2-2, Empoli–Napoli 0-1, Lecce–Fiorentina 0-6, Venezia–Atalanta 0-2, Cagliari–Torino 3-2. NÉPSZAVA

Kiütéses Bayern-siker

FOTÓ: AP/TOM WELTER/DPA

A Bayern München Harry Kane mesterhármásának is köszönhetően 4-0-ra nyert a vendég Stuttgart ellen a német labdarúgó-bajnokság 7. fordulójának rangadóján. További eredmények: Mainz–Leipzig 0-2, Leverkusen–Frankfurt 2-1, Hoffenheim–Bochum 3-1, Freiburg–Augsburg 3-1, Mönchengladbach–Heidenheim 3-2, Dortmund–St. Pauli 2-1, Kiel–Union Berlin 0-2, Wolfsburg–Werder 2-4. NÉPSZAVA

Elhunyt Szabó Géza

Nyolcvankilenc éves korában elhunyt Szabó Géza. Irányításával a DVTK labdarúgócsapata 1977-ben és 1980-ban megnyerte a Magyar Népköztársasági Kupát, 1979-ben pedig bronzérmes lett a bajnokságban. Ez a miskolciak eddigi egyetlen dobogós helyezése az élvonalban. NÉPSZAVA

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

RÉGISÉG

FIGYELEM! Kézpénzért vásárolunk könyveket, festményeket, bundákat, öltönyöket, Zinger varrógépet, karórákat, porcelánokat, ezüsttárgyakat, pénzsermeket, arany ékszereket, teljes hasztékot. Üzlet: 2. kerület, Szilágyi Erzsébet fasor 25. Tel.: 06-1/488-7910, 06-20/334-9091.

SZOLGÁLTATÁS

ÁCS, tetőfedő, bádogos munkát vállalunk. Garancia, számla, referencia. Hívjon bizalommal, 06-70/152-1968.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:

Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com

Élen maradt a Liverpool

PREMIER LEAGUE Szoboszlai Dominikék 2-1-re verték a Chelsea-t. A címvédő Manchester City megszenvedett a győzelemért, az Arsenal váratlan vereséget szenvedett Kerkez Milosék ellen.

NÉPSZAVA

A Liverpool 2-1-re legyőzte a Chelsea-t az angol labdarúgó-bajnokság nyolcadik fordulójának rangadóján. Arne Slot együttese Mohamed Szalah büntetőből szerzett találatával került előnybe, majd a játéke vezető nem sokkal később még egyszer a tizenegyespontra mutatott, de a videóbíró jelzése után visszavonta azt.

A nem túl magas színvonalú első játékrész után Nicolas Jackson egalizált, de a vendégek mindössze három percig örülhettek ennek, mert Curtis Jones szinte egyből válaszolt. A hazaiaknál Szoboszlai Dominik végig a pályán volt. A Liverpool sikerével továbbra is az első helyen áll.

Alaposan megizzadt a győzelemért a címvédő Manchester City, amely John Stones 95. percben szerzett góljával nyert 2-1-re az utolsó Wolverhampton Wanderers otthonában. A Premier League-ben sorozatban ötödik vereségét elszenvedő Wolves jól kezdett, a hetedik percben már vezetett is, ám Josko Gvardiol találatával a City a 33. percben kiegyenlített. A manchesteri együttes az egész meccsen fölényben játszott, ennek ellenére egészen a hosszabbításig kellett várniuk a drukkereknek a győztes gólr.

Egy nappal korábban öt alkalommal villant a piros lap, ennek pedig egyik legnagyobb kárvallottja a legutóbbi idény ezüstérmese, az Arsenal lett, amely a Kerkez Milossal felálló Bournemouth vendégként kapott ki 2-0-ra.

A vendégek William Saliba kiállítása miatt a 30. perctől kezdve emberhátrányban futballoztak, s elszenvedték szezonbeli első vereségüket. A Bournemouth ezt meg-

FOTÓ: AP/PAUL ELLIS

előzően legutóbb 2018 januárjában tudta legyőzni a londoni sztár-csapatot. Érdekesség: az ágyúsok a nyolcadik fordulóban már harmadszor kerültek emberhátrányba, korábban a Manchester City és a Brighton ellen viszont megúszták döntetlennel.

Szalah ezúttal büntetőből volt eredményes

Premier League, 8. forduló

Tottenham–West Ham 4-1, Fulham–Aston Villa 1-3, Ipswich–Everton 0-2, Manchester United–Brentford 2-1, Newcastle–Brighton 0-1, Southampton–Leicester City 2-3, Bournemouth–Arsenal 2-0, Wolverhampton–Manchester City 1-2, Liverpool–Chelsea 2-1. Az élmezőny: 1. Liverpool 21 pont, 2. Manchester City 20, 3. Arsenal 17.

Nem a tévé az első, hanem az FTC

ELSŐ OSZTÁLY Hozta szokásos formáját a Debrecen, s hozta úgy en bloc a honi labdarúgó-élvonal is, amiből az lett, hogy a 10. forduló legérdekesebb eseményei megint csak a pályán kívül történtek. Miután a Paks elment a Nagyerdőbe felszeletelni a DVSC-t (0-5), a fölháborodott drukkerok is aprítani akartak, de legalábbis levetetni a játékosokkal a mezt, jelezvén, hogy méltatlanok annak viselésére. Ezekben a pillanatokban próbált valami elfogadható magyarázatot találni Megyeri Balázs, a gárda kapusa, hogy mi lehet az oka a sorozatos kudarcoknak (ez volt a negyedik vereség zsinórban), de szavak nemigen jöttek ki a száján, s nem azért, mert olyan zavarban volt az MTVA mikrofon-

Az állás

1. Ferencváros	9	7	1	1	15-5	21
2. Felcsút	9	7	0	2	16-8	21
3. Paks	9	6	1	2	20-12	19
4. MTK	9	6	0	3	15-9	18
5. Újpest	10	5	2	3	15-7	17
6. Diósgyőr	10	4	3	3	9-10	15
7. Győr	9	3	2	4	10-12	11
8. Nyíregyháza	10	3	1	6	13-19	10
9. Fehérvár	10	2	4	4	11-17	10
10. Zalaegerszeg	9	2	1	6	10-15	7
11. Debrecen	9	2	1	6	11-18	7
12. Kecskeméti	10	1	2	7	6-17	5

FOTÓ: MTVC/ZSÓLAI ZSÓLAI

jaitól, hanem mert a csapatkapitány Dzsudzsák Balázs önmagából kikelve üvöltözött a folyosón, hogy „Nem a tévé az első, hanem a klub!” Hogy a vetkőzéssel annak deklarálása volt-e a cél, hogy a játékosok tényleg érdemtelenek a DVSC-címer alatt játszani, nem derült ki. Az viszont igen, hogy a hajdúságiak legfőbb partnere a sereghajtó pozíció kétes dicsőségéért a Kecskemét lesz, hiába ültették le a kispadra Gera Zoltánt. A korábbi FTC-kedvenc a Felcsút elleni 3-0-lal debütált a lila-fehéreknel.

A bajnoki címvédő Ferencváros magabiztosan verte az élvonal másik legvagyonosabb társulatát, a Fe-

hérvárt. A siker egyik legfőbb „letéteményese” a vendégek 25 éves, észak-macedón középső védője, Nikola Szerafimov volt, aki a 23. percben olyan megmozdulással próbált lefűlelni egy indítást, amiről az a szó jutott az ember eszébe: burleszk. Jobb lábával a hátul lévő balra tudta rárugni a labdát, majd azzal a lendülettel megjátszotta Saldanhát, aki, ha a mezőnyben nem is csinál semmit, ekkora ziccereket nem szokott elhibázni. A Fehérvár erőtlén és veszélytelen volt a folytatásban is, így aztán kapott még egy gólt, majd a meccset lefűjták. Ez volt a legjobb mindenkinek.

NÉPSZAVA

„Nagyon csalódottak vagyunk az eredmény miatt, és hogy megint emberhátrányban kellett befejeznünk a mérkőzést. 65-68 percig tíz emberrel futballozni ezen a szinten lehetetlen feladat” – jelentette ki Mikel Arteta, az ágyúsok mestere. Hozzátette: 0-0-s állásnál

Martinellinek volt egy nagy lehetősége, így csak magukat okolhatják, az elmulasztott helyzeteknek pedig megfizették az árát.

A Southampton 2-0-ra vezetett a Leicester City ellen, Fraser kiállítása után viszont fordítottak a rókák. A West Ham hiába került előnybe a Tottenham vendégeként, a hazai alakulat négy gólt rá-molt be válaszul, a végjátékban pedig Kudus is a kiállítás sorsára jutott.

A Brentford a Manchester United otthonában került előnybe, Erik ten Hag együttese azonban végül 2-1-re győzött. „Tetszett a csapat hozzáállása, eltökéltek voltunk, hogy megnyerjük ezt a meccset azt követően, hogy néhány gyenge teljesítményt tudhattunk a hátunk mögött, amely visszavetette a csapatot. A leggyengébb teljesítményt a Tottenham elleni találkozón nyújtottuk. Az összes többi találkozón megvolt a küzdőszellem az együttesben” – magyarázta Ten Hag.

A Fulham–Aston Villa-össze-csapason megtörtént szinte minden, amit egy futballmérkőzésen el tudunk képzelni. Mindkét csapat tíz emberre fogyatkozott, a hazaiak kihagytak büntetőt, majd öngólt is lőttek, így alakult ki az 1-3-as végeredmény.

Dzsudzsákékról levetették a mezt az ötgólos fiaskó után

NB I., 10. forduló

Ferencváros–Fehérvár	2-0
Groupama Aréna, 11 000 néző. Jv.: Antal P.	
Gól: Saldanha (23.), Kady (56. – 11-esből).	
Zalaegerszeg–Győr	1-2
ZTE Aréna, 3012 néző. Jv.: Kovács. Gól: Croizet (25.), ill. Bitri (72.), Bumba (82.).	
Kecskemét–Felcsút	0-3
Kecskemét, 2359 néző. Jv.: Berke. Gól: Colley (31.), Nagy Zs. (36. – 11-esből), Nissilá (75.).	
Újpest–Nyíregyháza	1-0
Szusza-stadion, 6039 néző. Jv.: Rús. Gól: Duarte (90.)	
Debrecen–Paks	0-5
Debrecen, 4664 néző. Jv.: Erdős. Gól: Vécsei (9.), Tóth B. (32.), Mezei (41.), Papp K. (65.), Ötvös (77. – 11-esből)	
Kiállítva: Kocsis G. (75. – DVSC).	
Diósgyőri–MTK	0-2
Miskolc, 5405 néző. Jv.: Derdák. Gól: Kosznovszky (2.), Molnár R. (42.).	

Michelisz tíz ponttal vezet

Michelisz Norbert az utolsó versenyhétvége előtt is vezeti a túraautó-világsorozat pontversenyét. Az utolsó előtti, kínai állomáson, Csucsuban a magyar versenyző előbb a 7., majd a 8. helyen végzett. A Hyundai pilótájának 12 verseny után 274, a második helyezett argentin Esteban Guerrierinek 264 pontja van. NÉPSZAVA

Marc Márquez győzött

A spanyol Marc Márquez nyerte a gyorsasági-motoros-világbajnokság Ausztrál Nagydíját a MotoGP kategóriában. A második Jorge Martín 20 pontra növelte előnyét a pontverseny élén, ugyanis a címvédő olasz Francesco Bagnaia harmadik lett. Az idény egy hét múlva a Thaiföldi Nagydíjjal folytatódik. NÉPSZAVA

Verstappené a sprintfutam

Max Verstappen nyerte Carlos Sainz Jr. és Lando Norris előtt a Forma-1-es sorozat Egyesült Államok Nagydíjának szombati sprintfutamát a texasi Austinban. A lapzártán után végződő vasárnapi főfutamon Norris és Verstappen indulhatt az első sorból. NÉPSZAVA

Győr: „mélypont”, FTC: „kis lépés”

ÍGY, ÚGY Mellbevágóan sima vereséget szenvedett hazai pályán a BL-címvédő, amely tízgólos hátrányban is volt, míg a fővárosi zöldek edzője szerint megfelelő irányba tartanak.

NÉPSZAVA

„A védekezésünk hibái megfertőzték a támadójátékunkat, így mélypontra kerültünk; nem elfogadható, hogy ennyi jó játékos egyszerre így játsszon az ETO-ban” – értékelt igen csalódottan Per Johansson, a Győri Audi ETO KC vezetőedzője a klub honlapján, miután a Bajnokok Ligája címvédője fájó vereséget szenvedett az Audi Arénában a dán Odensétől. És igaza volt, mert nemcsak hogy vesztek, de a szokásos átütőerő nélkül, majdhogynem kedvetlenül kézilabdázó ETO súlyos, 35-28-as vereségbe szaladt bele. Márpedig ez akkor is váratlan fejlemény a világ legjobb csapatától, ha nyilvánvaló, hogy a győrieknek egyre több nehézséggel kell szembenéznük: három játékosuk is hiányzott – a világbajnok és olimpiai ezüstérmes Hatadou Sakót még az előző fordulóban, a Brest ellen lőtték fejbe, emiatt le kellett cserélni, és a második félidőben már nem védett a francia, aki az orvosi stáb javaslatára elővigyázatosságból nem került be a keretbe, ahogy sérülés és betegség miatt kimaradt Győri-Lukács Viktória és Ju Unhi is.

De a Győr esetében sántítana erre fogni a kellemetlen hazai vereséget,

A Győr váratlan és nagy gólkülönbségű vereséget szenvedett hazai környezetben

FOTÓ: MTI/KRISZÁN CSABA

pláne, hogy az Odensétől még sosem kapott ki (kilenc győzelem, egy döntetlen volt eddig a mérleg). Már az első félidő sejtette a rossz végjátékot: a rendre előnyt kiépítő dán csapatot csak üldözte a Győr, amelyik kétgólos hátránnyal vonult pihenőre (16-18). A feketeleves csak ezután jött; támadásban és védekezésben is sorozatos hibák következtek, és az Audi Arénában példátlan állást mutatott az eredményjelző: két számjegyre hízott az Oden-

se előnye (20-30), így a végjátékot is csak küszködve hozta le a szezon leggyengébb produkciójával előhozakodó BL-címvédő: a differencia egy számjegyre csökkent (28-35), a tanulság azonban ennél súlyosabb, amit Dione Housheer győri jobbátlövő vont le: „A védekezésben veszítettük el a meccset. Idővel kockázatot kellett vállalnunk a gyors játékkal, de ezek a megoldások nem jöttek be. Mindannyiunknak tanulnunk kell ebből a vereségből.”

„Idővel kockázatot kellett vállalnunk a gyors játékkal, de ezek a megoldások nem jöttek be. Mindannyiunknak tanulnunk kell ebből a vereségből.”

A Ferencváros házigazdaként 28-26-ra legyőzte a szlovén Krim Mercator Ljubljánát: a jobbátlövő Klujber Katrin százalékos mutatója ugyan nem volt kiemelkedő, három góllal zárt, de 11 lövési kísérlete mutatta, hogy nagyon igyekezett. „Nem voltunk túl jó állapotban az elmúlt hetekben, de százszázalékosan magunkra fókuszáltunk, és nem egyénileg próbálkoztunk, hanem csapatként segítettük egymást” – értékelt az FTC honlapján. Emily Bölk révén jól kezdett az FTC, amely egy 5-1-es sorozat végén három góllal vezetett. De hullámmó volt a játék, a házigazdák többször is elléptek hárommal, ám a szlovénok rendre felzárkóztak. Végül kétgólos zöld-fehér előnnyel fordultak a felek (16-14). De nem sikerült leszakítani a Krimet: az utolsó harminc másodpercre is visszajött egyre a szlovén csapat (27-26); az FTC támadott, húzta az időt, mígnem Dmitrijeva megunta, és a dudaszó előtt még lőtt egy gólt, s ezzel eldöntötte a két pont sorsát (28-26).

„Nagyon magas színvonalú mérkőzés volt, a nagyszerű hangulat ezúttal is motivációt és erőt adott a csapatnak. A harmadik meccset játszottuk egy hét alatt. Érzésem szerint kis lépésekben haladunk a megfelelő irányba” – mondta a meccs utáni sajtótájékoztatón Allan Heine vezetőedző. Hozzátette: néha szerencsére is szükség van a győzelemhez, és ma akadtak olyan pillanatok, amikor ez is az FTC mellé állt, egyúttal megjegyezte: Darja Dmitrijeva világszínvonalúan játszott, a meccs egyik kulcsjátékosa volt a góljaival, gólpasszaival.

Női BL, csoportkör, 6. forduló

A csoport: FTC-Rail Cargo Hungaria-Krim Mercator Ljubljana (szlovén) 28-26. Az FTC második a csoportjában.
B csoport: Győri Audi-Odense HB (dán) 28-35. A Győr visszacsúszott a csoport második helyére.

Megdőlt két magyar világcsúcs

ÚSZÁS A 23 éves svájci Noè Ponti 21,67 másodperccel világcsúcsot úszott 50 méter pillangón a sanghaji rövid pályás világkupaverseny vasárnapi előfutamai során. Ezen a távon a korábbi legjobb teljesítmény 25 méteres medencében Szabó Szebasztián és Nicholas Santos nevéhez fűződött 21,75 másodperccel. A brazil versenyző 2018-ban úszott világrekordot a budapesti vk-viadalon, míg Szabó ugyanilyen idővel győzött három évvel később a kazanyi rövid pályás Európa-bajnokságon.

Egy nappal korábban az amerikai Gretchen Walsh megdöntötte Hosszú Katinka rövid pályás világcsúcsát 100 méteres vegyes úszásban. A Virginia Egyetem 21 éves versenyzője a Florida elleni, 25 méteres medencében rendezett párharcban 55,98 másodperc alatt teljesítette a számot, így több mint fél másodpercet javított a háromszoros olimpiai bajnok Hosszú 2017-es, 56,51-os rekordján.

A nyáron Párizsban váltótagként két olimpiai aranyat, egyéniben 100 mé-

ter pillangón ezüstérmet nyerő Walsh remek formában van, hiszen a világcsúcsa előtt három számban is rövid pályás amerikai rekordot úszott nem egészen egy óra leforgása alatt.

NÉPSZAVA

Szomov nem indul Budapesten

A párizsi olimpia egyetlen orosz úszó résztvevője, Jevgenyij Szomov sem indul a december 10. és 15. közötti, budapesti rövid pályás világbajnokságon, inkább a jövő évi nagymedencés versenyekre készül. Korábban a kétszeres olimpiai bajnok orosz hátúszó, Jevgenyij Rilov jelentette be, hogy nem lesz ott a Duna Arénában a decemberi világbajnokságon. Közlése szerint csakis az orosz zászló alatt hajlandó visszatérni a nemzetközi versenyekre.

A svájci Ponti nyolc századot fargott le a korábbi rekordból

Búcsú egy legendás párharcról

FOTÓ: AFP/FAVEZ NUREDINE

TENISZ Jannik Sinner sikerével zárult a rijádi Six Kings Slam bemutatótorna; az idén az olasz játékos a torna szombati fináléjában 6:7, 6:3, 6:3-ra győzött Carlos Alcaraz ellen. A két fiatal teniszező megannyi párharcot vívhat majd egymással a jövőben, nem úgy a novemberi Davis-kupa után visszavonuló Rafael Nadal és Novak Djokovic, akik a bronzmérkőzést játszották. Legutóbb a párizsi olimpia második fordulójában csapott össze a két játékos, akkor Djokovic két játszmá-

Djokovic (balra) legyőzte a visszavonuló spanyol riválisát

ban nyert, és most is hasonló lett a végeredmény: 6:2, 7:6. A szerb így a 61. egymás elleni mérkőzésükön a 32., egyben utolsó győzelmét aratta Nadallal szemben.

„Az utolsó tánc epikus volt, és persze érzelmes. Örökké őrizni fogom a rivalizálásunkat, és a tenisz hiányolni fog” – írta közösségi oldalán Djokovic. NÉPSZAVA

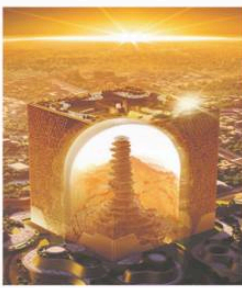
Rekordgyorsan futó robot

A STAR1 171 centiméter magas, és 65 kilogrammot nyom. A kétlábú robot valamivel több mint 13 km/óra végsebességgel tud futni. Ezzel a maga nemében az eddig megépített leggyorsabb gép, bár ezt a sebességeket csak egy speciális lábbeli segítségével sikerült elérni. LIVESCIENCE

Akadálymentes utastájékoztatók

Bécsben megújulnak a digitális utastájékoztató kijelzők, amelyek segítségével az utasok információt kaphatnak a menetrendről, a legközelebbi indulásokról, a keresett járat teljes útvonaláról és az átszállási lehetőségekről. A kijelzők akadálymentes kivitelezésére kiemelt figyelmet fordítottak. ROADSTER

Mukaab, a bűvös kocka

Szaúd-Arábia belevágott a 400 méteres oldalakkal megáldott gigantikus kocka alakú felhőkarcoló megvalósításába Rijádban. Térfigatát tekintve húsz Empire State Buildinget foglalna magába. Az építmény 35 ezer ember számára nyújt majd ott-hont. Lesznek szórakozóhelyek, oktatási és egészségügyi létesítmények, és egy 45 ezer férőhelyes stadion. A torony pedig holografikus elemeket fog bemutatni. NÉPSZAVA

Elvitték az ötös lottó rekordnyereményét

SZERENCSE Harminchárom hét halmozódás után egy játékos elvitte az ötöslottó eddigi legnagyobb nyereményét, 6,613 milliárd forintot. A nyertesnek a sorsolás másnapjától számított 90 napon belül kell jelentkeznie a lottótársaságnál – közölte a Szerencsejáték Zrt. Utoljára negyed évszázaddal ezelőtt fordult elő, hogy egy éven belül kétszer volt csúcnyeremény az ötöslottón, vagyis rendkívül ritka jelenség. A megnyert összeg utoljára idén februárban volt hasonlóan magas, és mostanáig a február 24-i telitalálat volt a játék legnagyobb kifizetett nyereménye.

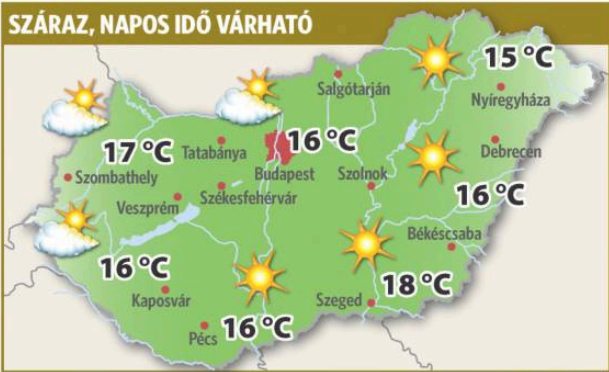

Negyed évszázaddal ezelőtt fordult elő, hogy egy éven belül kétszer volt csúcnyeremény az ötöslottón

A 300 millió forintot meghaladó nyeremények esetére a társaság külön telefonszámot tart fenn. A nyertes játékos telefonon történő jelentkezése során a lottótársaság a szelvényen lévő információk alapján meggyőződik arról, valóban a nyertes van a vonal túloldalán. Ezután egy személyes találkozón megvizsgálják a szelvény érvényességét. A nyertesnek Magyarországon nyitott folyószámlával kell rendelkeznie, mivel a nagy összegű nyeremények kifizetése minden esetben banki átutalással történik. MTI

ÖTÖS LOTTÓ		ÖTÖS LOTTÓ	
Nyerőszámok:	3, 10, 12, 13, 33		
5 találat	6 613 905 020		
4 találat	545 925 forint		
3 találat	7845 forint		
2 találat	1720 forint		
Joker:	356911		

HATOS LOTTÓ		HATOS LOTTÓ	
Nyerőszámok:	1, 7, 8, 16, 27, 33		
6 találat	nem volt		
5 találat	463 575 forint		
4 találat	8360 forint		
3 találat	2830 forint		

Boldog névnapot, Orsolya!

Az Orsolya női név a latin ursula (medve) szóból ered, az Ursula név magyaros olvasatából, jelentése macskó.

Védenek minket, védjük meg őket

COP16 Az ENSZ ma kezdődő biodiverzitási konferenciáján brit és chilei tudósok javaslatára a gombák az állatokhoz és a növényekhez hasonlóan önálló státuszt kaphatnak.

VARGA PÉTER

Új korszak kezdődhet ebben a hónapban, ha elfogadják az Egyesült Királyság és Chile javaslatát, hogy a gombák (a kalapos, a penész-, az élesztő-, a roszdagombák és a zuzmók) az állatokkal és a növényekkel azonos természetvédelmi státuszba kerüljenek – értesült a Guardian. Az indítványt a kolumbi-ai Caliban ma kezdődő ENSZ biológiai sokféleség konferenciáján, a Cop16 találkozóon vitatják meg.

A két kormány mellett érvel, hogy „jogszabályokban, a védelmi politikákban és megállapodásokban ismerjük el a gombákat mint az élet független birodalmát, annak érdekében, hogy elősegítsék megőrzésüket. Olyan konkrét intézkedéseket kell elfogadni, amelyek lehetővé teszik az ökoszisztémák és az emberek számára nyújtott előnyök fenntartását. Az előterjesztésben az is szerepel, hogy az emberek évek óta függenek a gombáktól, nélkülözhetetlenek az élelmiszerek, a gyógyszerek előállításához, ízesítéséhez és tartósításához: gondoljunk csak a kenyérre, a sajtra, a borra, a sörre a szójakészítményekre.

A terv azokon az egyre növekvő bizonyítékokkal alátámasztott ismereteken alapul, amelyek szerint a gombák meghatározó szerepet játszanak a talaj egészségesen tartásában, a fosszilis tüzelőanyagokból származó szén egyharmadának megkötésében, valamint a műanyagok és a szennyező vegyszerek lebontásában. A mikológusok állítják, hogy a gombák nélkül a legtöbb növény nem volna képes víz nélkül élni, ezért nem létezne az általunk ismert földi élet.

„Ez a legfontosabb dolog, ami valaha történt a gombák védelme

A sárga rókagomba a jellegzetes színéről és kajsziarack-illatáról ismerhető fel

A gombák valódi sejtfallal rendelkező, klorofill nélküli, de szerves anyagokkal táplálkozó élőlények.

terén. Ha ezt a javaslatot magáévá teszi a konferencia, az új lehetőséget adhat a határozatok meghozatalához. A természetet gombák nélkül felfogni olyan, mint egy betegséget vérvizsgálat nélkül meghatározni” – mondta Giuliana Furici a Fungi Foundation (Gomba Alapítvány) chilei-brit főigazgatója, amely az úgynevezett 3F – a flóra, a fauna, és a funga (gomba) – kezdeményezés élharcosa. Utalva ezzel arra, hogy ideje a gombákat a növényekkel és az állatokkal egyenrangúan elismerni és védeni.

A Kew-i Királyi Botanikus Kertek az otthona a világ legnagyobb fungáriumának (a növények herbáriumához hasonló, azzal egyenértékű gombapreparátumot jelent – szerk.) – 1,25 millió szárított, préselt gombafélével szerte a világból, amelyek DNS-eit most elemzik a

toxikus kockázatok és gyógyító hatásuk feltérképezése céljából.

„Eddig a védelmük nem kapott semmilyen figyelmet a lakosságtól, így sehol nincs rá forrás. A gombafajok mindössze 0,4 százalékát értékelték sebezhetőnek, miközben a tudósok a világon létező gombafajok kevesebb mint 10 százalékát írták le” – mondta a Kew tudományos igazgatója, Alexandre Antonelli. Hozzátette: a jövőbeli világjárványokra ebben az életformában lehet megoldást találni. Az emberiség évezredek óta figyelmen kívül hagyta a zöldpenészt, ami a kenyéren jelenik meg, mígnem Alexander Fleming fel nem fedezte, hogy ez a Penicillium gombanemzetség antibiotikumként is használható, azóta milliók életét mentette meg. A fonalas gombák pedig a sztatinok alapját képezik, amelyek a koleszterinszintet csökkentő gyógyszer összetevője.

A legszínesebb világlátás

GÉNHIRIBA A színvakság viszonylag gyakori jelenség, világszerte körülbelül minden 12. férfit és 200. nőt érinti. Sokkal ritkább állapot ennek az ellentéte, a tetrakromácia. Az átlagember egymillió színárnyalatot képes érzékelni, míg a jelenlegi elképzelések szerint a tetrakromáciában szenvedő emberek 100 millió árnyalatot láthatnak, bár az állapot kutatása

még korai szakaszában van. Ennek a szuperképességnek a forrása a színvaksághoz hasonlóan egy genetikai mutáció.

Még nagyon keveset tudunk arról, hogy a tetrakromácia mennyire gyakori, vagy hogyan befolyásolja a látást. Egyelőre úgy gondolják a kutatók, hogy a gyenge tetrakromáciás emberek az átlagnál kicsit jobban képesek különb-

A négyszín-látás minden 12. férfit és 200. nőt érinti.

séget tenni az árnyalatok között, az erős tetrakromáciával rendelkezők viszont olyan színekben látják a világot, amelyeneket a legtöbben nem érzékelnek.

Az állatvilágban egyébként egyáltalán nem ritka ez a jelenség, a legtöbb madár tetra-kromát, de ez a tulajdonság elterjedt a halak, hüllők, kételtűek, pókok és rovarok körében is. NÉPSZAVA

N
MOBIL

VISSZHANG

A NÉPSZAVA MELLÉKLETE

Így tedd rá, úgy tedd rá!

„Ahogy sétáltam Leith-en, hirtelen megvilágosodásként láttam az arcokat a kirakatokban. Mindenki kis üvegkalitkába volt bezárva, privát börtönbe, jó állampolgárként. Nem kell ide már hajcsár vagy katona, önként hajlik a nép a járomba. Kukucskál mindenki, mi történhet arrébb, vagy a telefon ablakán néz kicsit messzebb, nem feltétlenül az Easter Roadra! Kukucskál a pici dobozból a kegyeleti bolt árusa, ahol viccesnek szánt koporsók tucatjai díszítik a kirakatot, kukucskál az ingatlanügynök, a háztartási boltos, a csapos, a postás, a virágkötő, a galériás, a fagyis és a kávézó pincére. Ott megy el az életük, suhanva, nem is látják, csak a köpenyének széle súrolja az arcukat...” Fekete Valér Sior az élet értelméről, s a szabad akaratról, hogy valami közünk legyen a pillanathoz. Ehhez most itt, meg a továbbiakhoz.

Cidri az égermocsárnál

A kézművesség, a természetjárás és a brit kultúra kapaszkodott össze az idei baranyai Cidri Fesztiválon. Az Orfűi Malmok területén megrendezett eseményen a Brit Ősz jegyében a Simply English zenekar muzsikájára táncházat rendeztek, s a helyi civil egyesület jóvoltából régi kézműves technikákat is elsajátíthattak a lány őszi fényekbe kirándulók. A malmoktól induló Vízfő-tanösvényen, a cölöpsétányon át a védett égermocsár élővilágát nézhették meg a résztvevők. Az ösvény az Orfű-patak medrét követi a Vízfő-forrásig, és a különleges építészeti alkotásig, a Forrásházig. Továbbiak a programról a videóinkban.

Hallgassuk a Népszavát!

A mesterséges intelligencia lehetőségeit kihasználva olvasóink meg is hallgathatják a napi lapszám vezető írásait. Mindössze két kattintás, és Szabolcs már olvassa is egymás után a kiválasztott cikkeket. Egy listán pontosan jelezzük a hangfájlból szereplő anyagok címét és kezdési idejét. Érdemes kipróbálni! Rezzessük meg a Népszava hangját! Néhány perc „rádiózás”, és sok mindent megtudhat a napi aktuális politikai és egyéb témákról. Autóban ülve így biztos kényelmesebb olvasni, de lehet még számtalan szituáció, amikor nehéz a betűket bámulni.

16 OLDALAS
MŰSORMAGAZIN A MAI SZÁMBAN

AJÁNLO

Bűz, ragacsos padló
és kigyózó sorok

Senki sem érzi magát illetékesnek az új palackvisszaváltási rendszer kapcsán kialakult áldatlan állapotok felszámolásában. A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal mossa kezeit. Lapunkat a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központhoz irányította. De ott visszaszabták a labdát, mondván, a Nébih az illetékes. **6. oldal**

Észak-Koreából,
szeretettel

Dél-Korea azt kéri a NATO-tól, hogy Kijevvel közösen vizsgálják meg, hogyan válaszolhatnak az észak-koreai csapatok bevonására az ukrajnai konfliktusba. A dél-koreai hírszerzés szerint mintegy 1500, részben a különleges erőkhöz tartozó észak-koreai katonák már megérkeztek Oroszországba. **8. oldal**

Két zászló, két tábor

'56 Zavart okoz a fideszesek körében Orbán Balázs nyilatkozata – áll a Publicus felmérésében. A két nagy párt erődemonstrációra készül.

FOTÓ: PÉSTI SZÁZ

F. SZABÓ KATA, VAS ANDRÁS

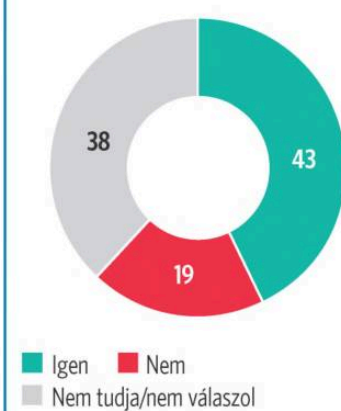
Igencsak népszerűtlenek az emberek körében Orbán Balázs szavai, szemben a pártolók 9 százalékal és csaknem egyharmadnyi nem válaszolóval. A Fidesz-hívek jó részét is megzavarta a nyilatkozat, és csupán 19 százalék mondta azt elfogadhatónak. Bár Orbán Balázst a helyén hagyták, és az ügyet a kormánypart lezártak tekinti, bő két-

Népakarát.
Magyar harckocsizókat
ünnepelnek
az Astoriánál

bízásából készített, reprezentatív felméréséből. Eszerint 58 százalék nem ért egyet Orbán Balázs szavaival, szemben a pártolók 9 százalékal és csaknem egyharmadnyi nem válaszolóval. A Fidesz-hívek jó részét is megzavarta a nyilatkozat, és csupán 19 százalék mondta azt elfogadhatónak. Bár Orbán Balázst a helyén hagyták, és az ügyet a kormánypart lezártak tekinti, bő két-

Le kellene-e mondania
Orbán Balázsnek
az '56-tal kapcsolatos
kijelentései után?

Összes megkérdezett (százalék)

Forrás: Publicus/NÉPSZAVA-grafika

szer annyian vannak, akik szerint mégis távoznia kellene – köztük van minden tizedik fideszes szavazó is.

A nemzeti ünnepen számháborúra lehet számítani: a fővárosba visszatérő, ám ismét válogatott közönség előtt beszélő Orbán Viktor vagy a lyukas zászlót ideiglenes jelképnek választó Magyar Péter mozgósít-e nagyobb tömeget.

CIKKEINK A 4. ÉS AZ 5. OLDALON

Már milliók voksoltak

USA Két héttel a november 5-i elnökválasztás előtt már több mint 14 millió amerikai élt a korai szavazás lehetőségével, amely az 50 államból 47-ben mindenki rendelkezésére áll. A billegő államnak számító Georgiában a múlt

A szakértő
szerint az igen
jó felmérések
dacára is ne-
héz jóslni

FOTÓ: AP/PIQUETEL RODRIGUEZ CARRILLO

héten két nap alatt közel 582 ezren adták le voksukat.

Mindkét elnökjelölt nagy hangsúlyt fektet arra, hogy regisztrációra buzdítsa a választókat, mivel a választói névjegyzékbe nem kerülnek be automatikusan a szavazásra jogosultak.

Kyle Kondik, az államokban nagy tekintélynek örvendő, választási előrejelzésekkel foglalkozó Sabato Kristálygömbje weboldal felelős szerkesztője a Népszavának elmondta, hogy hazájában széles körben szkeptikusan tekintenek az intézményrendszerre, és ez vélhetően a republikánus jelöltnak, Donald Trumpnak kedvez. Hozzátette, bár nagyon jók az előzetes felmérések, így is nehéz megjósolni a végeredményt.

REFLEKTOR A 2. OLDALON

Moldovában
szűken nyertek az
Európa-párti erők

HAJSZÁL A referendumon, amelyen az EU-csatlakozási szándék alkotmányban rögzítéséről kellett a választóknak állást foglalniuk, az igenek győztek, de csak a Nyugaton élő állampolgárok szavazatával, alig több mint 12 ezer voks különbséggel.

Az elnökválasztáson a hivatalban lévő Maia Sandu államfő végzett az élen, de csak 42,09 százalékkal, így két hét múlva második fordulót kell tartani, és Sandu győzelme messze nem borítékolható. Sajtótájékoztatóján Sandu az orosz beavatkozási kísérletekkel magyarázta a várakozástól elmaradó eredményeket.

ÍRÁSUNK A 7. OLDALON

Lakásügynökség:
fél év alatt nyolc bérlő

FOTÓ: LAJÁNSKI MÁTÉ

Lassan
indult, pedig
hiánypótló
a Fővárosi
Lakásügynök-
ség

OTTHONOK Fél év alatt 26 tulajdonossal állapodott meg a Fővárosi Lakásügynökség, eddig nyolc bérlő költözött be, illetve fogadta el a felajánlott lakást. Folyamatos a többi lakásra is a bérlő kiválasztása, már több mint kétszázan töltötték ki a bejelentkező adatlapot – tudtuk meg. A Fővárosi Lakásügynökség a felajánlott lakásokat a piaci szintnél 30 százalékkal olcsóbban adja ki, míg a lakások tulajdonosainak a piaci tarifa 85 százalékat fizeti ki. A különbözetet a főváros állja.

„Még mindig kevesen ismerik a programot, az indulás óta volt egy hangos választási kampány, azután jött a nyár, sok lakástulajdonoshoz vélhetőleg nem jutott el a Fővárosi Lakásügynökség ajánlata, de sokan várnak az első tapasztalatokra is” – válaszolta a lassúnak tűnő indulás okait firtató kérdésünkre Kiss Ambrus.

FOLYTATÁS A 4. OLDALON

Újabb kisiklás, menetrendszerű káosz

MÁV – Na, ma reggel is sűrűn csuklik Lázár János – emlegette a közlekedési minisztert dühösen a Keleti pályaudvaron hétfőn egy férfi, aki Gyöngyösre indult volna, ám az újabb vonatkisiklás miatt majd minden járat késett. Rajta kívül rengetegen rekedtek emiatt a peronokon. – Egyszerűen hihetetlen, ami itt megy – mérgelődött Edit, aki a kislányát hozta fejlesztőpedagógushoz Gödöllőről, s a hivatalosan 38 perces utat 45 perces késéssel abszolválta vonatuk.

Rövid időn belül másodszor siklott ki vonat a Keleti pályaudvarnál pályahiba miatt, és a Vasutasok Szakszervezete szerint fel kell készülni arra, hogy sűrűsödni fognak a műszaki gondok. – A kisiklások csupán az első jelek, nemsokára jönnek a biztosítótrendezések problémái és felsővezeték-szakadások. A MÁV-tól elvont milliárdok most bosszulják meg magukat – mondta Meleg János, a Vasutasok Szakszervezetének elnöke.

RÉSZLETEK A 3. OLDALON

Pályamunka.
Helyreállítás
közben a
baleset hely-
színén

FOTÓ: CSÖNÖR ÁDÁM

Már javában dübörög a gépezet

14 NAP Bár a nemzetközi és az amerikai média főként az elnökválasztás november 5-i dátumára figyel, eddig már több mint 14 millió amerikai választópolgár élt a korai szavazás lehetőségével.

MOSOLYGÓ MIKLÓS

Máris rekordot döntött Georgiában és Észak-Karolinában a korai szavazáson voksolók száma. Az „amerikai dél” gazdasági, pénzügyi és kulturális központjának tartott Georgiában múlt hét kedden indult előzetes szavazáson az első 24 óra alatt több mint 300 ezer választó adta le a voksát, ami a négy évvel ezelőtti 137 ezres számhoz képest óriási érdeklődésről tanúskodik. A helyi és az országos hírcsatornák is lelkes hangú videóriportokban számolnak be a hosszan kígyózó kocsisorokról, amelyekben az emberek a kijelölt szavazókörök felé igyekeznek. A lendület a hét további részében sem látszott megtörni, két nap alatt közel 582 ezer állampolgár adta le a szavazatát, amely a 2020-as elnökválasztáson leadott georgiai szavazatok 10 százalékát jelenti, derült ki a Washington Post tudósításából.

Ötvenből 47 államban és a főváros Washington DC-ben a korai szavazás intézménye rendelkezésére áll minden választójoggal rendelkező állampolgárnak, akár személyesen, akár levélszavazat formájában kívánja ezt gyakorolni. Kilenc államban viszont a levélszavazás csak előzetesen meghatározott körülmények esetén lehetséges. Alabama, Mississippi és New Hampshire kivételt képez a többségi gyakorlat alól, hiszen ezekben az államokban november 5. előtt nincs lehetősége a választóknak személyesen leadni voksukat, és a levélszavazás is feltételekhez kötött.

Mindkét elnökjelölt kampánya nagy hangsúlyt fektet arra, hogy regisztrációra buzdítsa a választókat. Az USA-ban nincs kötelező személyi igazolvány vagy lakcímkártya, így aztán a választói névjegyzékben sem szerepel automatikusan minden választójoggal rendelkező személy. Az ötven államból egy kivételével (ez Nebraska) a voksolást így előzetes regisztrációhoz kötik, amelyhez egy jogosítvány, útleve, netán születési anyakönyvi kivonat és legalább egy közüzemi számla felmutatása is elegendő.

Az idei elnökválasztási kampány a korai szavazáson részt vevők számát tekintve több billegő államban is rekordokat hozott, ilyen Észak-Karolina és Georgia is. Georgia kiemelten fontos mindkét elnökjelölt számára, hiszen – túl az áhított 16 elektori mandátumon – az állam 3,3 millió fekete és 1,2 millió latino állampolgárnak is otthona. Egy itteni győzelem vagy vereség jó lakmusztesztként szolgál majd arra vonatkozólag, hogy az elnökje-

A petíció aláírói között kisorsolt napi egymillió dollárral Elon Musk szövetségi törvényt sérthet, állítja Josh Shapiro pennsylvaniai kormányzó

löltek milyen eredménnyel tudták megszólítani az Egyesült Államok két legnagyobb kisebbségi választótömbjét.

A délkeleti állam már négy éve is heves politikai és büntetőjogi viták kereszttüzeiben állt, hiszen 2020. január 2-án Donald Trump egyórás telefonbeszélgetésen próbálta meggyőzni a választás törvényes lebonyolításáért felelős Brad Raffensberger georgiai államtitkárt, hogy „találjon neki 11 780 szavazatot”. A helyi választási csalásról szóló ügyben az Atlanta belvárosát is magában foglaló Fulton megye kerületi ügyésze, Fanni Willis emelt vádat. A benyújtott dokumentumban eredetileg tizenhárom vádpont vonatkozott Trumpra, mára ezt a védelemnek sikerült nyolcra csökkentenie. Ugyan Trump jogi csapata ezt nyilvánvaló győzelemként könyvelte el, továbbra is rossz hír a republikánus elnökjelölt számára, hogy a Georgia büntető törvénykönyvébe ütköző cselekményekért elnökként sem tud majd kegyelmet adni magának, hiszen e jogintézmény hatálya csak a szövetségi bűncselekményekre terjed ki.

A jogi huzavona a választás körül idén is borítékolható Georgiában. Az állam öttagú választási tanácsát a republikánus többségű képviselőház három trumpista tisztviselővel töltötte fel az elmúlt években. Az általuk hozott új rendelkezések közül kettőt (a helyi választási bizottságok megtagadhatnák a választókerületi eredmény hitelesítését, kötelező kézi szavazatszámllálást írnának elő) az állam bírái már hatályon kívül helyeztek. Mindezek a választási eredmény megszületésének késleltetésére és befolyásolására tett

kísérletek világosan jelzik, hogy a trumpista Republikánus Párt idén már „minden eshetőségre felkészülve” vág neki az elnökválasztásnak.

Rekordok röpködnek Észak-Karolinában is. A múlt héten már a 450 ezret is átlépte a korai szavazók száma. Ez azért különösen örömteli hír az állam lakóinak, mert a Hele-ne hurrikán által okozott bibliai méretű pusztítás után sokan aggódtak az idei elnökválasztás hatékony lebonyolítása miatt. A vihar után néhány szavazókörrel kevesebb nyitott ki, mint négy éve, a részvétel azonban így is felülmúlta a 2020-as eredményt.

Eközben Barack Obama, a Demokrata Párt egyáltalán nem titkos fegyvere Kamala Harris mellett kampányolva járja végig az összes billegő államot. Nevadában szombaton indult a korai szavazás, így Obama a szerencsejáték-iparáról híres Las Vegasban igyekezett meggyőzni a kaszinókban, hotelekben, éttermekben dolgozó alacsony végzettségű latino választókat, hogy ne higgyenek a Republikánus Párt felől érkező gazdasági szirénhangoknak.

Ám a világ leggazdagabb embere, Donald Trump új szövetségese sem tétlenkedik az utóbbi hetekben. Elon Musk vasárnap a pennsylvaniai Harrisburgben jelentette be, hogy november 5-ig naponta 1 millió dollárt sorsol ki azok között, akik aláírják az amerikai alkotmányról szóló online petícióját. A felhívás aláírói az 1. és 2. második alkotmánykiegészítés (a szólásszabadságról és szabad fegyvertartásról szóló) mellett tesznek hitet. Két szerencsés azóta már meg is kapta a forintra átszá-

Barack Obama volt demokrata elnök Kamala Harris mellett kampányolva Las Vegasban igyekezett meggyőzni a nevadai latino választókat, hogy ne higgyenek a Republikánus Párt felől érkező gazdasági szirénhangoknak.

molva 370 milliós összeget. Az X közösségi médiaplatformot is birtokló Musk más módokon is igyekszik megoltni a Trump-kampány szekerét. Az America PAC nevű kampányfinanszírozó alapítványába 75 millió dollárt öntött, és nagyszabású kopogtató kampányt szervezett az államban a regisztráció növelésére, ám a kitűzött célszámokat egyelőre nem sikerült elérniük.

Múlt hét csütörtökön a Philadelphia külvárosában tartott lakossági fórumán korábban már megcáfolt 2020-as választási összeesküvés-elméleteket terjesztett a milliárdos. A garzonlakás méretű amerikai zászló előtt álló Musk a Dominion Voting Systems cég által gyártott szavazógépek és szoftverek kétes hitelességére tett célzásokat. „Furcsa, hogy ezeket a gépeket Philadelphiában és Maricopa megyében használták, de más helyeken nem nagyon. Nem tűnik ez egy fatális véletlennek?” – utalt Musk az arizonai billegő megyére. A Republikánus Párt szélsőjobboldali frakciójának élharcosa, Marjorie Taylor Green a georgiai Whitfield megyei szavazás technikai hibájának hírért már a négy évvel ezelőtti, gyorsan megcáfolt összeesküvés-elméletekig vezette vissza. A szavazógép ugyanis más jelölt nevét nyomtatta a papírra, mint amit a voksoló begépel, ám a hibát a szavazókör munkatársai még a voksoló jelenlétében korrigálták.

Az egyebek közt rakéta- és autópári, illetve műholdtechnológiai vállalataiból meggazdagodott milliárdos azzal fejezte be gondolatát, hogy egy komputerprogram lenne az utolsó dolog, amiben megbízna, ezért a papíralapú szavazást és a kézi szavazatszámllálást támogatja.

Sok amerikai szkeptikus saját rendszerüket illetően

KRISTÁLYGÖMB Sok amerikai nem szereti a szövetségi kormányt vagy nem bízik benne, és Donald Trumpnak hasznára válik az ő támogatásuk – válaszolta lapunk kérdésére Kyle Kondik, a Sabato Kristálygömbje honlap felelős szerkesztője. Az Egyesült Államokban nagy tekintélynek örvendő, a választásokkal foglalkozó internetes kiadvány a Virginiai Egyetem Politikai Központjának terméke, nevét pedig az intézmény igazgatójáról, az egyik legismertebb választási szakértőről, Larry Sabato profesz-

zorrról kapta. Elsőként az iránt érdeklődtünk, mi jellemzi Trump szavazóinak gondolkodását, és vajon mennyiben jogosak az előző évek liberális politikájára ellen felhozott panaszai. Kyle Kondik erre azt felelte, hogy hazájában széles körben szkeptikusan tekintenek az amerikai intézményrendszerre, és úgy hiszi, hogy ez is Trumpnak kedvez.

Arra a kérdésünkre, hogy mennyire megbízhatóak a közvélemény-kutatások most, amikor már csak két hét van hátra november 5-ig, ráadásul már milliók le is ad-

ták a voksukat levélben vagy a korai szavazásra kijelölt helyeken. Kyle Kondik szerint egyenesen csodálta

Kyle Kondik: A kiváló felmérések ellenére is nehéz megjósolni a végeredményt

tos, mennyire jók a felmérések, ám még így sem tökéletesek. Részben ez is a magyarázat arra, hogy miért ilyen nehéz megjósolni a végeredményt.

Megjegyeztük, hogy emberemlékezet óta minden amerikai elnökválasztást a valaha volt legfontosabbnak, legdrágábbnak és legdurvábbnak nevezték. Azt kérdeztük, hogy ebből a szempontból az idei elnökválasztás is csak beillik ebbe a sorozatba vagy most valóban rendkívüli a helyzet. Kyle Kondik szerint az amerikai elnökválasztás mindig nagyon fontos, de komoly érvek szólnak amellett, hogy a 2000-es volt a legfontosabb (amikor George W. Bush csupán a Legfelsőbb Bíróság 5:4

arányú döntésének köszönhető, hogy meg tudta őrizni 537 voksos floridai előnyét Al Gore-val szemben, és ezzel szerzett többséget az elektori testületben). Ugyanakkor az emberek akkoriban nem tekintették kulcsfontosságúnak, hogy ki nyer. (Ezt követte a 2001. szeptember 11-i terrortámadás nyomán az Afganisztán, majd Irak ellen indított háború, aminek máig ható következményei vannak nemcsak a Közel-Keleten, de az Egyesült Államok belpolitikai életében is – a szerk.)

HORVÁTH GÁBOR

Kisiklatták a MÁV-ot az elvonások

SÍNTÖRÉS A „költséghatékony karbantartások” miatt sorra jönnek a súlyos hibák – véli a Vasutasok Szakszervezete, amely szerint az újabb vonatbaleset még mindig csak a problémaözön kezdete.

SZALAI ANNA

– A kisiklások csupán az első jelek, nemsokára jönnek a biztosítórendezés-problémák és felsővezeték-szakadások. A MÁV-tól elvont milliárdok most bosszulják meg magukat – így reagált lapunk érdeklődésére Meleg János, a Vasutasok Szakszervezetének elnöke a hétfő reggel történt újabb súlyos vasúti műszaki hibára.

Hétfő hajnalban kisiklott egy mozdony a Keleti pályaudvaron. Személyi sérülés nem történt, de az eset így is jókora káoszt okozott a vasúti közlekedésben, 20-30, esetenként 30-50 perces késésekkel közlekedtek egyes vonatok. Rövid időn belül ez a második kisiklás a pályaudvaron, augusztus végén a Budapestre tartó Claudiopolis InterCity ugrott le a sínekről. Akkor sem sérült meg senki, de a műszaki mentés miatt sokáig nem tudott vonatokat indítani és fogadni a főpályaudvar. Az első vizsgálatok szerint akkor a balesetet a váltó egyik csúcssínjét rögzítő csavarok törése okozta. A mostani balesetben maga a csúcssín tört el.

– A síntörést hajszárpelédés és anyagfáradás is okozhatta. A repedést az első baleset után elrendelt ultrahangos ellenőrzéssel ki lehetett volna mutatni, ha elvégzik, az anyagfáradást viszont az sem jelzi előre – magyarázta Meleg János, aki szerint a hétfői baleset nem volt törvényszerű, de az elmúlt évek költséghaté-

FOTO: CSÖNÖR ADÁM

kony karbantartása miatt egyre több műszaki hibára kell számítani. Mint mondta, a csavar-, a váltó- és síntörések után jöhetnek a biztosítóberendezések meghibásodásai vagy a felsővezeték-szakadások. De érdemes lenne megvizsgálni a mozdonytüzeket is a szakszervezeti vezető szerint, mert könnyen lehet, hogy néhány mögött egy ezerforintos té-

ELVONÁS

MELEG JÁNOS,

a Vasutasok Szakszervezetének elnöke: Több százmilliárdot vontak el az elmúlt években a MÁV-csoporttól, ami erősen korlátozta a fejlesztési és karbantartási munkát.

tel, az előregedő üzemanyagtömlők elmaradó cseréje áll. Más jellegű, de nem kisebb kockázat a vonatok kalauz nélküli közlekedtetése, amit szintén forráshiánnyal indokolnak. Kalauz híján a mozdonyvezetőnek kell meggyőződnie arról, hogy minden utas felszállt, senkire nem záródnak rá az ajtók, ehhez ki kell szállni a vezetőfülkéből, majd vissza. De mindig akadnak utolsó percben rohanók, ráadásul a ki-beszállás idővesztésével eddig senki nem számolt.

– Több százmilliárdot vontak el az elmúlt években a MÁV-csoporttól, ami erősen korlátozta a fejlesztési és karbantartási munkát. A kezdeti szigor, miszerint minden beszerzést látni akartak, sokat enyhült, de attól, hogy a cégcsoport valamilyen beszerzését egy céghez, a MÁV Szolgáltató Központ Zrt.-hez rendelték, nagyon lelassította, nehézkessé tette a folyamatokat – mondta Meleg János, aki úgy véli, hogy a MÁV új vezérigazgatója igen jó a kommunikációban és a marketingben, ám a műszaki területen inkább elődje, Pafféri Zoltán volt előnyben. Mint mondta, Lázár János közlekedési miniszter eddig maga vívta a MÁV-hoz kapcsolódó kommunikációs csatákat, de ebben most segítő-

Megkészt munkáláz. Nem a baleset után, hanem még azelőtt kellett volna javítani a pályát

ÚJ ÍGÉRETEK

HEGYI ZSOLT,

a MÁV vezérigazgatója, az eddigénél gyakoribb, alaposabb vizsgálatokat és szigorú biztonsági intézkedéseket ígér.

re talált Hegyi Zsolt MÁV-vezérben, aki előbb tesz ki egy Facebook-posztot, mintsem szakszervezeti egyeztetést tartana.

Az utasnak az a fontos, hogy biztonságban és a tervezett időben juthasson el az úti céljába – fogalmazott Hegyi Zsolt, a MÁV vezérigazgatója, aki a közösségi médiában arról írt, hogy éppen ezért döntöttek a Keleti-programról, amelynek keretében jövőre a pályaudvar teljes váltókörzetét felújítják. Jó előre jelezte azt is, hogy ehhez a komplex munkához egy időre ki kell zárnia a forgalomból a pályaudvart. Addig is az eddigénél gyakoribb, alaposabb vizsgálatokkal és szigorú biztonsági intézkedésekkel tesznek annak érdekében, hogy megelőzhetőek legyenek a balesetek.

„A jövőre tervezett Keleti-programról egyelőre semmit se hallottunk, holott a pályaudvar forgalomból való kizárása olyan mértékben érinti a munkavállalókat, hogy erről előre egyeztetni illene az érdekképviselőkkel” – fogalmazott Meleg János, aki kételkedik abban, hogy egy rapid ellenőrzéssel megoldódna-nak az évek óta halmozódó műszaki problémák.

Lázár Jánost nem hatotta meg az újabb baleset, inkább megismételte a korábbi bejelentését, miszerint 10 nagy forgalmat bonyolító vasúti pályaudvart fognak újjáépíteni. Külön kitért a debreceni főpályaudvarra, mert a debreceniek számára kiemelt fontosságú a vasúti közlekedés megkönnyítése. A kicsivel nagyobb forgalmat lebonyolító budapesti főpályaudvarokról nem ejtett szót.

Vitézy Dávid volt közlekedési államtitkár szerint az újabb kisiklás rávilágít, hogy „mennyre nem maradtak valóban független hivatalos szervek a vasút életében, nincs önálló vasútbiztonsági hatóság sem”. Kiemelte, hogy Lázár János egy személyben vezeti a közlekedési tárcát, és minden korábbi miniszternél operatívabban irányítja magát a MÁV-ot, a több éve nem önálló, tárcán belüli helyettes államtitkársággá degradált, a vasútbiztonságért felelős közlekedési hatóságot, valamint a szintén a minisztérium égisze alá vont Közlekedésbiztonsági Szervezetet. Vitézy szerint időszerű lenne egy valóban független vasúti hatóság visszaállítását.

38 perces út, 45 perc késés

KÁOSZ – Na, ma reggel is sűrűn csuklik Lázár János – dühöngött hétfő reggel a Keleti pályaudvaron egy férfi, aki Gyöngyösre indult volna, ám „elpirosodott” a menetrendi kijelző, azaz egyre több járat mellett jelent meg a késést jelző szín. A peronon állógálók zöme a telefonját böngészte, hátha megtudja, mi történt, a MÁV dolgozói ugyanis csak annyit tudtak mondani: baleset volt. Arról azonban már fogalmuk sem volt, mikorra állhat helyre a rend. A kijelző egyre súlyosabb gondokat jelzett: sok járatot töröltek, a MÁV már azzal ügyeskedett, hogy több Intercity- és Interrégió-járatot átnevezett személyvonattá, s azok ott is megálltak, ahol nem kellett volna.

– Egyszerűen hihetetlen, ami itt megy! – dühöngött Edit, aki a kislányát hozta fejlesztőpedagógushoz Gödöllőről, s a hivatalosan 38 perces utat 45 perces késéssel abszolválta a vonat. Szerinte az eltelt háromnegyed évben még nem volt olyan alkalom, hogy ne késett volna a vonatuk. Lassan hozzászokott, hogy ha időre megy, akkor legalább egy járatral korábban kell elindulnia. És szerinte lassan már nemcsak a késés, hanem a biztonság miatt is aggódniuk kell az embereknek:

– Szerencse, hogy akkor tört el a sín, amikor mozdony ment ott. Mi lett volna, ha az utasokkal teli gödöllői vonat alatt pattan el a sín?

BATKA ZOLTÁN

Vitézy szerint a másik „Tóni” nem támogatta

POLITIKA „Csárdi Tóni és Hadházy Ákos képviselő uraknak – gondolom, rövidesen még néhány, életképes ellenzéki párt nélkül maradt körzetes budapesti parlamenti képviselőnek – sok sikert kívánok a Duna-párt vagy ki tudja, milyen nevű új ellenzéki mozgalmuk megalapításához, de kérem, hogy hagyjanak ki a 2026-os kampányukból” – ezt válaszolta Vitézy Dávid a Népszavának, miután vasárnap arról jelentek meg hírek, hogy az őt támogató LMP és a Fidesz egyeztetett főpolgármester-jelölti kampányáról.

Mint arról már írtunk, az LMP-ből most kilépett Csárdi Antal országgyűlési képviselő a hét végén a 444-nek azt mondta, bizonyítéka van arra: „Még azelőtt, hogy a kongresszus döntött volna a Vitézy-projektéről, előrehaladott egyeztetések zajlottak Rogán Antal, Vitézy Dávid és a párt vezetése között.” Mint emlékeztet, a Fidesz a főpolgármeste-

Csárdi Antal bizonyítékokra hivatkozva állítja: az LMP vezetése és Vitézy tárgyalt Rogán Antallal.

ri kampányban visszaléptette saját jelöltjét, Szentkirályi Alexandrát, és Vitézy Dávidot támogatta, aki mögé az LMP is beállt.

– Az LMP vezetése, Rogán Antal kabinetminiszter és Vitézy Dávid közti megbeszélésre a 2024. június 9-i választást felvezető kampány korai szakaszában került sor – mondta el a Népszavának adott nyilatkozatában is a pártot és annak frakcióját elhagyó Csárdi Antal. A politikus a Népszavának is azt mondta: a bizonyítékot nem kívánja nyilvánosságra hozni forrásvédelmi okok miatt. Megismételte, ez olyan bizonyíték, amelyik láttán mindenki ugyanarra a következtetésre jutna, mint ő.

A Fővárosi Közgyűlésbe az LMP támogatásával bejutó, de ott már Podmaniczky Mozgalom frakciót alakító politikus, Vitézy Dávid határozatlan tagadja, hogy részt vett volna ilyen találkozón.

Kitért arra is: „Csárdi Tóni a kampányomat mindvégig támogatta (ő volt az egyetlen Tóni, aki ezt tette), ezt köszönöm neki. LMP-s

Polt Péter lecsapott

Az Országgyűlés tegnap felfüggesztette Csárdi Antal mentelmi jogát. A politikus mentelmi jogának felfüggesztését Polt Péter legfőbb ügyész kezdeményezte, amiért Gödön, a rendőri felszólítás ellenére, a közlekedést akadályozva tiltakozott az akkumulátorgyár ellen még a nyáron, LMP-aktivistákkal.

Rogán Antal Miniszterelnöki Kabinetirodája nem cáfolta egyértelműen a tárgyalást.

vezetőként ő is az egyike volt azoknak, akik rábeszéltek az együttműködésre jóval a párt erről szóló hivatalos döntése előtt, és Szentkirályi Alexandra visszalépése után két nappal is ott izgult és drukolt az eredményvárómon. Finoman szólva sem hiteles tehát az, amit most, 5 hónappal később, nyilvánvalóan a 2026-ra megindult országos pártpolitikai helyezkedés részeként előad.”

Arra a felvetésre, hogy Hadházy Ákos független országgyűlési képviselő már a távozását követeli a magyar politikából, azt mondta, vélhetőleg mások csatlakoznak majd ehhez a kéréshez, mivel új ellenzé-

ki egység formálódik. Mivel – tette hozzá – az országos pártpolitikában továbbra sem szeretne részt venni, „a pletykálkodásra, hazudozásra, jólétiültséget álcázó árulásra és persze folyamatos kavargásra alapuló régi ellenzéki virtusból a jövőben is szeretnék kimaradni. Budapest, illetve a magyar vasút valódi ügyeire koncentrálni, ahogy eddig is tettem.”

Ungár Péter, az LMP társelnöke nem reagált Csárdi Antal vádjaira, hiába kereste a Népszava. A pártból nagy talányosan csak annyit mondtak: „Várjuk ki a végét”. A Miniszterelnöki Kabinetiroda a HVG kérdésére annyit közölt: „Ha Csárdi Antal képviselő úr el akarja hagyni a saját pártját, keressen jobb indokot!”

Az ügybe beszállt a Mi Hazánk Mozgalom is, amely tegnap – bizonyíték nélkül – azt állította: „500 millió forintot is kapott Vitézy a kampányához”. SZ. A.

Lakásügynökség: fél év alatt nyolc bérlő

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

A Főpolgármesteri Hivatal főigazgatója ennek ellenére nem tartja kudarcosnak a fővárosi vállalkozást. Azt mondja: ezzel éppen 26-tal több olyan család jut megfizethető lakáshoz, amelyre a program indítása előtt erre esélye sem volt, és ez a szám minden bizonnyal növekedni fog az idő múlásával.

Ahogy arról beszámoltunk: a Fővárosi Lakásügynökség idén márciusban kezdte meg működését több mint hároméves előkészület után.

A programot 2021-ben mutatták be, 3 éves bevezetési időszakkal és évi 50-150 magánlakás bevonásával számoltak. A lakásügynökség csak az egyik lába az új fővárosi lakhatási modellnek. Az EU-tól nyert 20 milliárd forintos támogatásból két további programot is indítottak. Az egyik a meglévő önkormányzati lakások korszerűsítését célozza, a másik az önkormányzati tulajdonú, de eredetileg nem lakáscélú, használaton kívüli épületek funkcióváltó felújítása.

– A fentiekből látható: a főváros évekkal ezelőtt felismerte, hogy Bu-

FOTÓ: HUSZÁR DAVID

Óvatos lépésekkel haladnak a Fővárosi Lakásügynökségnél

dapesten lakhatási válság van, és elkezdett dolgozni ennek felszámolásán. A kormány meg csak most ébredszik – jegyezte meg a főigazgató.

Arról, hogy milyen megoldást látna jónak a kormány, a Nagy Márton vezette nemzetgazdasági tárca adott ki tegnap közleményt. Tudatták: a budapesti lakhatási válság kezelése érdekében a kormány jelentősen szigorítja a rövid távú lakáskiadás (Airbnb) szabályozását, és az erről szóló rendelkezések társadalmi egyeztetése megkezdődött. „A tör-

vénnyjavaslat értelmében 2025-től kezdődően a magánzálláshelyek után fizetendő éves átalányadó – amely összegét tekintve 7 éve változatlan – Budapesten a négyszeresére, azaz lakószobánként a jelenlegi rendkívül alacsony 38 400 forintról 150 ezer forintra emelkedik.” A javaslat mindemellett kétéves moratóriumot vezet be az Airbnb típusú lakáskiadásra, azaz 2025-ben és 2026-ban nem lehet új nyilvántartásba vételt kezdeményezni rövid távú lakáskiadás céljából a fővárosban.

SZALAI ANNA

LAPSZÉL

Újabb postabezárások jöhetnek

Több mint 60 kispostát zárhatnak be Vas megyében október végén – írta a Nyugat.hu több névtelen forrásra hivatkozva. Egyikük azt mondta a lapnak, az érintett falvak lakóinak száma nem éri el az 1500-at, de a térségben összesen több mint hétezeren élnek, így sokan posta nélkül maradnak majd. A lap úgy tudja, a Magyar Postának alig valamibe kerülő kispostákat is bezárják. Példaként említik a vasszécsenyi postát, ami a polgármesteri hivatal épületében működik, így a Magyar Postának bérleti díjat sem kell fizetnie. Korábban is zártak már be meglepetésszerűen kispostákat. NÉPSZAVA

Búcsúbeszéd Fekete-Győrtől

FOTÓ: LAJNÁSZKI MÁTE

„Életem végéig büszke leszek arra, hogy ez a korrupt, elnyomó, aljas rendszer elítélt engem azért, mert kiálltam önök ellen, és feleltem a hangom. Annak a rendszernek, amely annyira fél, hogy börtönnel fenyegeti a tiltakozókat, meg vannak számlálva a napjai” – mondta Fekete-Győr András, a Momentum képviselője parlamenti búcsúbeszédében. Fekete-Győr azért veszti el mandátumát, mert a múlt héten felüggesztett börtönbüntetést kapott, amiért 2018-ban az egyik „rabszolgatörvény”-ellenes tüntetésen egy füstgyertyát dobott a rendőrsorfal irányába. A politikus a beszéde után kivonult az ülésteremből, a Momentum teljes frakciójával együtt. Fekete-Győr mandátumát Cseh Katalin korábbi EP-képviselő veszi át. NÉPSZAVA

Egy szál virág Karsai emlékére

Megemlékezést szervez Karsai Péter szeptember 28-án elhunyt bátyja, Karsai Dániel emlékére. A gyógyíthatatlan ALS-betegségben szenvedett alkotmányjogász tisztelőinek a budapesti Katona József Színház káptalanjában (V., Petőfi Sándor utca 6.) október 30. és november 5. között lesz lehetőségük arra, hogy elhelyezzenek egy szál virágot az előtérben, hétköznapiakon 13, hét végén 16 órától a színház zárásáig. NÉPSZAVA

A Fidesz szólt Orbánból

KUTATÁS Még a fideszesek relatív többsége sem tartja elfogadhatónak a kormányfő politikai igazgatójának ’56-ra vonatkozó szavait – derül ki a Publicus felméréséből. Sokak szerint a párt igazi álláspontja bukott ki.

F. SZABÓ KATA

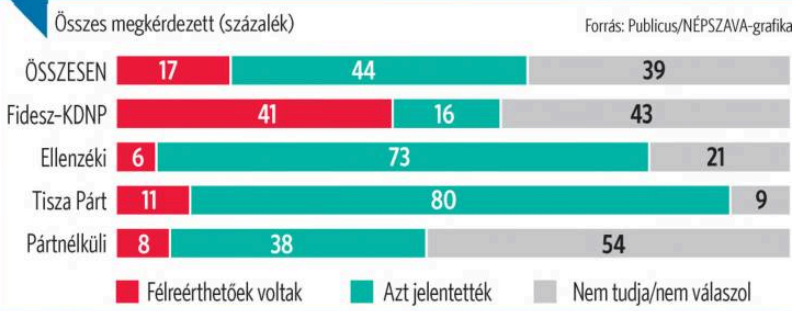
Az emberek 61 százaléka hallott arról, hogy Orbán Balázs egy beszélgetésben úgy fogalmazott: „Pont ’56-ból kiindulva mi valószínűleg nem csináltuk volna azt, amit Zelenszkij elnök csinált két és fél évvel ezelőtt, mert felelőtlenség, mert látszik, hogy belevitte egy háborús védekezésbe az országát”. A Publicus Intézetnek a Népszava megbízásából készített reprezentatív kutatása szerint a botrányos mondatokat – amennyire lehet – igyekeztek elhallgatni a fideszesek előtt: a kormánypárt szavazóinak ugyanis csak 44 százaléka hallott arról, hogy a politikai igazgató szerint Magyarország Ukrajna helyében nem védekezne egy orosz katonai agresszióval szemben, 53 százalék viszont nem értette a szavairól (3 százaléknyan nem válaszoltak).

Mint kiderült, sokkal tájékozottabbak az ügyben a Tisza Párt szavazói, akiknek 95 százaléka hallott erről, a többi ellenzéki párt híveinek körében ez 85 százalék, a bizonytalanoknál pedig 49. A legtovább a hatvan évnél idősebb korosztályból figyeltek fel Orbán Balázs szavaira. A megkérdezettek 49 százaléka nem tartja elfogadhatónak, további 9 százalék pedig inkább nem tartja elfogadhatónak a politikus gondolatait, vagyis összesen 58 százalék nem ért egyet a szavaival. Ezzel szemben csupán 5 százalék mondta elfogadhatónak, 4 százalék pedig inkább elfogadhatónak ezt a véleményt, miközben kiemelkedően magas, 34 százalék azok aránya, akik nem tudtak vagy nem akartak válaszolni a kutatóknak. (Itt a tizedesek kerekítése miatt 101 az összesített adat).

Jól látható az adatokból, hogy a Fidesz szavazóinak jó részét is megzavarta a politikai igazgató nyilatkozata: csupán 19 százalék tartja elfogadhatónak a szavait, szemben a 34 százalékkal, akik nem értenek egyet Orbán Balázs álláspontjával, 47 százalék viszont megtagadta, hogy véleményt nyilvánítson. Más pártok hívei jóval határozottabban: a Tisza szavazóinak 93, a többi párt híveinek 85 százaléka nem ért egyet a fent idézett mondatokkal.

Éppen ezért az emberek 43 százaléka úgy vélekedik, hogy Orbán Balásznak le kellene mondania a tisztségéről, 19 százalék szerint nem, de ebben a kérdésben is nagyon magas a nem válaszolók aránya. Leginkább a kormánypárti szavazók kerültek ezt a kérdést is,

Orbán Balázs szavai csak félreérthetőek voltak vagy valóban azt jelentették, hogy a politikai szerint Magyarország nem védekezne egy orosz katonai agresszióval szemben?

FOTÓ: PAVEL BOGOLÉPOV

Orbán Balázs hiába védte meg a Fidesz, a többség szerint mennie kellene

47 százalékuk nem válaszolt, 11 százalékuk, azaz minden tizedik fideszes szerint viszont mennie kellene a politikai igazgatónak. Ez az arány a tiszások körében 82, a többi ellenzéki körében pedig 75 százalék. (A távozás végül nem történt meg, a kormányfő nem válik meg bizalma-

sától, és a Fideszben „lezártnak” tekintik a kérdést).

Felmerül az a kérdés is – főleg a botrány kormánypárti kezelése nyomán –, hogy vajon Orbán szavait csak félreértették vagy valóban azt mondta, hogy Magyarország nem védekezne egy orosz katonai agresszióval szemben. A többség nem hisz abban, hogy Orbán Balázs nyilatkozatát csupán félreértették volna: 44 százalék szerint egyértelműen az utóbbi verzióról van szó, és csupán 17 százalék gondolja, hogy félreértés történt. Ugyanakkor a kormánypártok szavazói esetében csaknem fordított az arány: náluk 16 százalék vélekedik úgy, hogy Orbán szerint nem kellene védekezni egy orosz támadás esetén.

Az emberek relatív többsége nem tudja eldönteni, hogy vajon a politikai igazgató száján a kormánypárt véleménye csúszott ki véletlenül vagy ez az ő egyéni véleménye; 39 százalék nem is válaszolt erre a kérdésre. Minden harmadik megkérdezett (35 százalék) ugyanakkor azt mondja, Orbán Balázs szavai (inkább) a kormányzat valós álláspontjának tekinthetőek, és 27 százalék szerint ez (inkább) csupán egy kormánytag megszólalása. Nem meglepő módon a Fidesz szavazói között vannak a legkevesebben, akik azonosítják ezt a véleményt a kormányéval (16 százalék), viszont ott a megkérdezettek fele inkább elugrott a kérdés előtt. Az ellenzéki szavazók többsége szerint Orbán Balázs szavai igenis a kormány nézőpontját tükrözik: a tiszások 64, a többi párt szavazóinak 67 százaléka gondolja így.

A kutatásban válaszolók fele szerint jogos vagy inkább jogos volt a német és a francia nagykövetség tiltakozása, melyben kifogásolták, hogy ha Magyarország így áll NATO-tagként a közös védelem kérdéséhez, az sértő a többi tagra nézve, és csupán 15 százalék szerint nem volt jogos a reakciójuk. A megkérdezettek 37 százalékának az a véleménye, hogy az ügy még nincs lezárva, és fontos lenne tovább beszélni róla, ennél kevesebben vannak azok (26 százalék), akik szerint már tovább kellene lépni. A Fidesz szavazói szeretnék a legnagyobb arányban maguk mögött tudni a kérdést (36 százalék), viszont 16 százalékuk, vagyis minden hatodik fideszes még nem zárná le az ügyet. A Tisza és többi ellenzéki párt híveinek 64-64 százaléka tovább ütné a vasat, és nem szeretné lezárni az ezzel kapcsolatos vitát.

Számháború lesz az ünnepen

ÉVFORDULÓ A két nagy politikai tömbnek a mozgósítás az egyik legfontosabb kérdés október 23-án – véli a lapunknak nyilatkozó elemző. Magyar Péteréknek ez lesz az első „hivatalos versenye” az Orbán Viktor által összehívottakkal.

VAS ANDRÁS

Orbán Viktor miniszterelnök zárt helyen, a Millenárison, míg a legnagyobb ellenzéki párt, a Tisza szimbolikus budapesti közterületeken emlékezik meg holnap 1956-ról a forradalom és szabadságharc 68. évfordulóján. A nemzeti ünnepre a kisebb parlamenti pártok is nyilvános eseményekkel készülnek, kivéve az LMP-t, mely Facebook-videóban ünnepli október 23-át.

Nem újdonság, hogy minden párt külön emlékezik meg az 1956-os forradalomról és szabadságharcról, hiszen a rendszerváltás óta ez a jellemző – mondta a Népszavának Nagy Attila Tibor politikai elemző. – Idehaza a nemzeti ünnepek nem összekötik, hanem még inkább szétválasztják a más-más politikai térfélen állókat, legalábbis azokat bizonyosan, akik érdeklődnek a közélet iránt. Ebből fakadóan a nemzeti ünnepekre szervezett rendezvények egyfajta versenyt is jelentenek, ki tud több szimpatizánst mozgósítani. A politikai elemző szerint az idei október 23-a újdonságát a Tisza Párt megjelenése adja, ugyanis a közvélemény-kutatók szerint a kormánypártokat mind inkább megközelítő formáció ezen a néven, ebben a szervezeti formában először lép be a versengésbe. Március 15-én az Andrássy úton Magyar Péter még szólóban – és néhány támogatójával – lépett fel, vagyis nem állt mögötte valódi politikai szervezet.

Ebből a szempontból ez lesz az első „hivatalos” versenye az Orbán Viktor által összehívottakkal – jegyezte meg Nagy Attila Tibor –, s aki nagyobb tömeget tud mozgósítani, ezt a versenyszakaszt megnyeri.

A kormánypártok hívei október 23-án délelőtt 11 órától a Millenárison hallgathatják meg a kormányfőt, aki az elmúlt években rendre vidéken ünnepelt az 1956-os forradalom évfordulóján: tavaly Veszprém-ben, egy évvel azelőtt pedig Zalaegerszegen mondott beszédet, azzal az indokkal, hogy „hiba, ha valaki 1956-ot csak a rivaldafényben álló főváros forradalmának lát-

ÜZENET

NAGY ATTILA TIBOR:

A helyszínválasztással a Tisza jelezni akarja, ők az igazi örökösei '56 szellemiségének és értékeinek

ja”. Az idén aztán a miniszterelnök visszatér Budapestre, és a politikai elemző szerint a helyszínválasztás tudatos, hiszen a létesítmény az első Orbán-kormány, vagyis tulajdonképpen a Fidesz egyik szimbóluma. Felvetésünkre, hogy a hely befogadóképessége egyfajta tömegkorlátot is jelent, ami remek hivatkozási alap lehet utólagosan az esetlegesen elveszített „számháborúra”, Nagy Attila Tibor úgy reagált: mivel parlamenti választásokat elvileg csak 2026 tavaszán tartanak legközelebb idehaza, ennek a mostani sikernek azért nem lesz túl nagy jelentősége, inkább csak pillanatnyi marketing-értéke. (A napokban kiderült, hogy a rendezvényre például vízügyi dolgozókat és tűzoltókat is meghívtak családjukkal együtt. Az a korábbi években sem volt ritka, hogy szervezett buszoztatással gondoskodtak jó előre az „érdeklődőkről a fideszes rendezvényeken).

A Fidesz-KDNP-hez hasonlóan nem kevésbé szimbolikus helyszíneket választott a megemlékezésre a Tisza Párt: Magyar Péter és hívei a Bem téren találkoznak, majd onnan vonulnak át a Széna térre, ahol fél óttól folytatódik a megemlékezés.

Egyértelmű, hogy a helyszínválasztással a Tisza jelezni akar-

Amerikai figyelmeztetés után rajtaütés

Egy október 23-ra szerveződő fegyveres akcióra figyelmeztette a magyar hatóságokat az amerikai hírszerzés nagyjából két hete – írta a Telex. A lap szerint a hétfőn a Terrorelhárítási Központ fél tucat fiatalot vett őrizetbe egy budapesti sörözőben. A lap szerint a rajtaütés összefüggésben van az amerikai szolgálat jelzéseivel. A fiataloknál éles fegyvert nem, csupán airsoft fegyvereket és egy hatástalanított fegyvert találtak.

ja, ők az igazi örökösei '56 szellemiségének és értékeinek, egyúttal szembeállítják magukat Orbán Baláznak, a kormányfő politikai igazgatójának elhíresült beszédével, melyre vélhetően a megemlékezésen is hangsúlyosan kitérnek majd – mondta. (Orbán Balázs az 1956-os eseményekkel indokolta, hogy Magyarország miért nem védekezne Ukrajna helyében egy orosz katonai agresszióval szemben.)

A legfrissebb közvélemény-kutatások alapján a többi parlamenti párt nem is álmódíthat róla,

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Magyar Péterék ideiglenes jelképnek az '56-os lyukas zászlót választották

Orbán ezúttal a fővárosban beszél, de jól válogatott közönség előtt

hogy tömegeket mozgósítson, éppen ezért a politikai elemző szerint kockázatot vállalnak a nyílt rendezvényekkel. Kivéve az LMP-t, melynek sajtóosztálya arról tájékoztatta lapunkat, hogy csak videóban ünnepel a legnagyobb közösségi portálon. A Momentum fáklyás megemlékezést tart a Magyar Rádió épületénél október 23-án este fél nyolctól. A Demokratikus Koalíció az 56-osok terén tartja délelőtt 11 órakor a megemlékezését, melyen Gyurcsány Ferenc tart majd beszédet, a Jobbik a Mansfeld Péter parkban délelőtt 10 órakor ünnepel, az eseményen Adorján Béla pártelnök és Brenner Koloman elnökhelyettes szól az egybegyűltekhöz. A Párbeszéd az első szabadon választott köztársasági elnök, Göncz Árpád sirjánál, az óbudai temetőben emlékezik. Az MSZP a hagyományoknak megfelelően, ahogyan évtizedek óta, úgy az idén is október 22-én este, Kaposváron, Nagy Imre szülővárosában a mártír miniszterelnök szülőházánál, majd szobránál tart megemlékezést, míg egy nappal később Budapesten Nagy Imre szobrát koszorúzza meg a pártvezetés. A Mi Hazánk a nemzeti összefogás seregszemléjét hirdette meg az ünnepre a XII. kerületi Turul-szoborhoz, ahol délután 3 órától „17 hazafias szervezet eddig nem látott összefogásával” – a hazai szélsőjobb szinte minden szervezete képviselteti magát a Betyárseregtől a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalmon, a Légión Hungárián, a Magyar Önvédelmi Mozgalmon át a Vitézi Rendig – tartanak erődemonstrációt hagyományörző ágyútüzzel és sólyomröptetéssel a sok vitát kiváltott szobor „védelmében”.

A DK és a Mi Hazánk kivételével a többi párt kockázatot vállal, hiszen nincsenek abban a helyzetben, hogy komolyan vehető tömegeket tudjanak megszólítani a rendezvényeikre – magyarázta Nagy Attila Tibor. – Ebből a szempontból az MSZP szerencsés helyzetben van, hiszen hagyományosan nem a fővárosban, s nem a forradalom napján ünnepel. A Mi Hazánk az ünnep és a turulszobor védelme összekötésével okosan megszólította a többi szélsőséges formációt, s így jól jöhet ki a nagyjából hasonló támogatottságúnak mért DK-val szembeni létszámversenyből. Ráadásul nem is róható fel nekik, hogy aktuálpolitikát visznek az ünnepbe, hiszen ezt az elmúlt harminc évben már minden párt megtette.

„A Tisza Párt helyszínválasztása is biztonsági játék”

SZÁMOK – Nincs különösebb oka, hogy Orbán Viktor miniszterelnök ezúttal ismét Budapesten ünnepel október 23-án – mondta lapunknak Kiszelly Zoltán, a Századvég Közéleti Tudásközpont Alapítvány politikai elemzési igazgatója. – A kormányfő az elmúlt években vidéki megemlékezéseken vett részt, s ezzel jelezte, az 1956-os forradalom és szabadságharc eseményei, hősei, mártírjai nemcsak a fővároshoz köthetők, ahogyan más nemzeti ünnepeken is vidéken mondott beszédet.

A politikai elemző szerint a Millenáris mint helyszín jó választás a kormánypártok részéről, hiszen köthető a Fideszhez, könnyen megközelíthető, emellett a szomszédságában szimbolikus '56-os helyszín található. Felvetésünkre, hogy a befogadóképessége viszont korlátozott, azaz könnyen előfordul-

hat, hogy a Tisza Párt közterületekre szervezett rendezvényén többen lesznek, Kiszelly Zoltán úgy reagált: a számháború mindig a kihívónak, jelen esetben a Tisza Pártnak fontos, Orbán Viktor megteheti, hogy a mondanivalójára koncentrálnon, ne a hallgatóság létszáma érdekelje. Ezzel szemben Magyar Péteréknek elsődleges érdeke a minél nagyobb részvétel, s csak másodlagos, miről beszél majd a Tisza elnöke. Akinek azt kell megmutatnia, hogy egyértelműen ők az ellenzék vezető ereje, valóság az adatok, melyeket a közvélemény-kutatók velük kapcsolatban mérnek, a mind nagyobb tömeggel pedig a kisebb ellenzéki pártok szavazóit is megpróbálják megszólítani.

– Azért a Tisza helyszínválasztása is biztonsági játék, hiszen nem nagy, nyílt közterületre hívja a szimpatizánsait, hanem olyan

helyszínekre, ahol egy közepes tömeg is nagynak látszódhat – tette hozzá a Századvég elemzője, aki szerint a várható számháború egy pillanatfelvétel lesz csak, abból

Kiszelly Zoltán: A kisebb pártok legalább életjelet adhatnak magukról

hosszabb távra, főként a 2026-os parlamenti választásokra semmilyen következtetést nem lehet levonni. A kisebb parlamenti pártok rendezvényeit Kiszelly Zoltán jó ötletnek tartotta, hiszen a formációk meg tudják mutatni a választóknak, léteznek, ráadásul nem szakitának a hagyományokkal, hiszen korábban is tartottak '56-os megemlékezéseket. – Ezek az ünnepségek nem is a teljes választói kör-

höz, sokkal inkább az elkötelezett szimpatizánsoknak szólnak – tette hozzá. Közösségformáló üzenetet hordoznak azok felé, akik aztán a kampányban segítik a munkájukat. Természetesen – fogalmazott Kiszelly – a részvételi számháborúba nem tudnak benevezni, de legalább életjelet adnak magukról. Kifejezetten ügyes húzás a Mi Hazánk részéről, hogy az '56-os megemlékezést összekötik egy másik szimbolikus üggyel, a XII. kerületi turulszoborral, mivel így nemcsak a párt szimpatizánsait, hanem a teljes radikális jobboldalt meg tudták szólítani, s velük vélhetően nagyobb erőt is tudnak majd felmutatni. Korábban, még a jobbkozépre tolódása előtt a Jobbik is megpróbálta becsatornázni magához ezeket a mozgalmakat, most a Mi Hazánk tesz kísérletet egyfajta radikális „néppártosodásra”. V. A.

FOTÓ: ERDŐS DÉNES

LAPSZÉL

FoxPost lesz a Packetából

FOTO: NÉPSZAVA

A Packeta és a FoxPost egyesítése után a tulajdonosok a lokális márka megtartása mellett döntöttek, ezért az új vállalat FoxPost néven működik tovább. A névváltás a Packeta csomagautomatái esetében az arculat fokozatos frissítésével is jár, amely a FoxPost megjelenéséhez igazodik. Az egyesülés eredményeként az év végére a FoxPost rendszerében mintegy 3100 csomagautomata, 1700 csomagátvételi pont és házhozszállítási szolgáltatás fog üzemelni. Így a FoxPost a kiscsomag-logisztikai szolgáltatások teljes palettáját nyújtja az ügyfeleinek. Idén a két márka együttesen várhatóan 22 millió csomagot kezel. NÉPSZAVA

Olcsóbb lett a tankolás

Tovább csökkennek az üzemanyagárak, a benzin nagykereskedelmi ára bruttó 3 forinttal lesz kevesebb keddtől, míg a gázolajért bruttó 4 forinttal fizetnek kevesebbet a kuttak. Így a 95-ös benzin átlagára 606 forintról 603 forintra csökken, míg a gázolaj átlagára 603 forintról 599 forintra csökken majd a hazai benzinkutakon – közölte a Holtankoljak.hu. NÉPSZAVA

Dől a pénzt a vállalkozásokhoz

FOTO: NÉPSZAVA

Az EXIM Magyarország a Baross Gábor Újraiparosítási Hitelprogram teljes, 1200 milliárd forintos keretösszegének már 84 százalékát, azaz 1011 milliárd forintot folyósított a magyar vállalkozások számára. A kedvező finanszírozási feltételeket kínáló hitelprogram ezzel eddig 1436 hazai vállalat fejlődéséhez és versenyképességének megerősítéséhez járult hozzá. A hitelprogramban az eltelt közel két év során 3707 darab szerződés kötés történt, és a források 51 százalékához a hazai kkv-szektor jutott hozzá. NÉPSZAVA

RÉSZVÉNYEK

BUX		
73 990,26	↓	-0,32%
Mol		
2656 Ft	↑	+0,45%
MTelekom		
1084 Ft	↑	+0,93%
OTP		
18 785 Ft	↓	-0,77%
Richter		
10 850 Ft	↓	-1%

Mossák kezeiket

KUKA Az új palackvisszaváltási rendszer kapcsán kialakult áldatlan állapotok felszámolásában senki sem érzi magát illetékesnek.

MARNITZ ISTVÁN

Ha az élelmiszerboltot üzemeltető vállalkozó az üzlet működtetése – így a palackok kezelése – során betartja a szabályokat, a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (Nébih) szerint a visszaváltás nem veszélyezteti a forgalomba hozott élelmiszerek biztonságát – szögezte le lapunknak küldött levelében a hatóság. Az eladótérben üzemeltetett Mohu-automaták kapcsán közérdekű bejelentést szintén nem kaptak – tették hozzá.

Lapunk az ételeinket fenyegető higiéniai veszélyekre olykor látványos razziákkal figyelmeztető, a forgalmazott termékek tulajdonságait rendszeresen ellenőrző hatóság véleményét az élelmiszerláncok előtereiben működő palackvisszaváltó automaták körül az elmúlt hónapok során kialakult áldatlan állapotok kapcsán kérte ki. Első érdeklődésünkre a hatóság lapunkat a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központhoz (NNGYK) irányította. Az NNGYK ugyanakkor visszadobta a labdát, mondván, az ügyben a Nébih jár el. Tisztázást célzó megkeresésünkre utóbbi hatóságtól tíz nap múlva kaptunk érdemi választ.

A Nébihnél elsősorban megismételték: az élelmiszerboltok visszaváltó-automatái körüli állapotok kapcsán azért nem illetékesek, „mivel” hatáskörük az élelmiszer-biztonságot és -minőséget érintő kérdésekre terjed ki. A jogszabályok alapján a vállalkozóknak az általuk gyártott és forgalmazott élelmiszert folyamatosan védeniük kell a szennyeződésektől – szögezték le. Az így kapcsán tehát az a kérdés merül fel, hogy a palackvisszaváltás szennyezi-e

FOTO: FARGAKY TAMÁS

Van, ahol járni sem lehet a kosztól az automaták körül, míg máshol rendet tudnak tartani

az üzletben forgalmazott élelmiszereket. Fontos tudni, hogy a boltokban évtizedek óta zajlik üveg- és műanyagvisszaváltás, így a kapcsolódó kockázatokat a vállalkozóknak eddig is kezelniük kellett – szögezték le a hivatalnál.

Feladat- és hatáskör híján közterületi hulladékgyűjtő edények átkutatásával kapcsolatban a Rendészeti Igazgatóság közterület-felügyelői nem intézkedtek – válaszolta lapunk többszöri megkeresésére tegnap Handl Tamás, a Fővárosi Önkormányzat Rendészeti Igazgatóságának vezetője. Az igazgató egyszersmind biztosított afelől, hogy kollégáik a törvényben megszabott feladat- és hatáskörükön belül mindig intézkednek. En-

Az ügyben elvileg a rendőrök illetékesek, de a fegyelmezett kukázók ellen nem intézkednek.

nek kapcsán megjegyzendő: az 50 forintért visszaváltható palackok miatt az elmúlt hónapok során az utcákat is kukázók lepték el. Lapunkat közülük többen, de szóban más, hivatalos források is arról tájékoztatták, hogy közterület-felügyelők is intézkedhetnek ellenük. Az Országos Rendőr-főkapitányság ugyanakkor az elmúlt hetek során két, szögesen ellentétes hangulatú közleményben először leszögezte, hogy a guberálás büntetendő szabálysértés, majd közel két héttel később azt közölték: a palackok rendbontás nélküli kivágását nemhogy nem büntetik, de azt tulajdonképpen meg is köszönik. Tehát az ügyben elvileg a rendőrök illetékesek, de a fegyelmezett kukázók ellen nem intézkednek.

Az élelmiszerboltokban július óta kialakult, sokak szerint undorító, fertőzésveszélyes és tarthatatlan visszaváltási helyzet kapcsán, korábbi megkeresésünkre, a rendszer működtetéséért felelős Mohu és a boltláncok leginkább egymásra mutogattak. A Mohunál alapvetően úgy látták, hogy nekik mindegy, miként jut el hozzájuk a palack, a boltok felelősségi körébe tartozó visszaváltás lebonyolításához a maguk részéről a lehető legmodernebb berendezéseket biztosították, ráadásul a láncok az üzemeltetésért jelentős összegekben részesülnek.

Bűz, ragacsos padló, sor, hibák

Mocsok – július óta nagyjából így lehet leírni az egyik népszerű élelmiszerlánc palackvisszaváltásnak helyet adó bejáratát. Az üres palackokkal teli zsákokat cipelő sor tegnap is türelmesen várta, amint a néni, akit eddig szinte mindig itt láttam visszaváltani, többedszerre is megpróbálja lenyomni az összegyűrt sörösdobozt az automata torkán, amely végül, megadóan be is fogadta a szebb napokat látott csomagolást. A másik automatánál egy idősebb hölgy értetlenkedik, miért nem kapja meg a bizonylatot. A helyszínen posztoló két őrző-védő és a személyzet közös inspekciót tart a probléma felett, ami csak a gép helyi szétzerelésével bizonyul megoldhatóknak. Az üzletbe érkező és onnan távozó vásárlók

nemcsak ezt a színes társaságot, hanem az előtérben tárolt, hatalmas palackoszsákot is kerülgetik. A kifolyt nedvektől a talaj ragad, a hulladék jellegzetes bűze ellen a berendezéseken elhelyezett illatosítók sem sokat segítenek. Miközben ezen mészázok, a „törzsvendég” néni a bolt előtti szemetest, szinte észrevétlenül, egy zacskóval fedi be. Hamar rájövök, hogy ez nem holmi gonoszkodás. Egyre jönnek ugyanis azok a vevők, akik, a sortól visszariadván, kidobnák üvegeiket, viszont azokat a tetejére húzott zacskó miatt inkább a tároló mellé helyezik. A guberálók jó része a bizonylatot az élelmiszerboltban költi el, illetve a személyzet a megtelt, piszkos palackoszsákot szintén az élelmiszerek között cipeli el a raktárig.

Most a törököknél járt a Mol-vezér

KELET A jelek szerint Hernádi Zsolt Mol-vezér immár nem tekinti külföldi utazásai akadályának, hogy 2021-ben a zágrábi legfelsőbb bíróság korrupció miatt jogerősen 2 év letöltendő büntetésre ítélte. Ennek letöltését a vádakát következeten tagadó elnök-vezérigazgató, a magyar állami szervek segítségével, mindeddig megtagadta. Igaz, az elmúlt évtized során, az ügyvel kapcsolatos nyomozások és ítéletek, illetve a horvát hatóságok által ezek nyomán, folyamatosan megújított kiadatási kérelmek, európai elfogatóparancsok és világszintű körözések miatt, Hernádi Zsolt mindeddig tartózkodott a külföldi utaktól. Ehhez képest, 2024. szeptember második felében, mintha mi se történt vol-

na, a Mol arról számolt be, hogy a cégvezér, az azerbajdzsáni, Azeri-Chirag-Deepwater Gunashli (ACG) nevű olajmezőben meglévő részesedésük kapcsán, Bakuban szándéknyilatkozatot írt alá.

Az olajcsoport mostani közleménye szerint Hernádi Zsolt, elnök-vezérigazgatóként, ezúttal Isztambulban szignált egy olaj- és gáz kutatásáról-termeléséről szóló, számos térségre kiterjedő szándéknyilatkozatot a török állam irányítása alatt álló Turkish Petroleum Corporationnel (Tpao). A Tpao a Mol társtulajdonosa az ACG-ben és az orosz Baitugan-olajmezőben is.

Az ügy kapcsán megjegyzendő: a magyar és a török kormány szoros kapcsolatára utal, hogy Sziijár-

tó Péter egy héttel ezelőtti, szentpétervári látogatása során újfent köszönetet mondott Magyarországnak a törökökön keresztüli orosz gázellátásának zavartalanságáért. A külgazdasági és külügyminiszter emlékeztetett, hogy az állami MVM idén 275 millió köbméter török gázt vett, és az együttműködés folytatódik. Az azeri, Shah Deniz nevű nagy gázmezőben egyébként nemrég szintén az MVM vásárolt 5 százalékos tulajdonrészt.

Hernádi Zsolt jogi helyzetének esetleges változása kapcsán a Moltól lapunknak egy hónapja, talányosan, annyit üzentek, hogy betartják a törvényeket, a horvát szervektől pedig nem kaptunk választ. Szintén szembeötlő lehet, hogy a cégvezér idén eddig csak az

FOTO: NÉPSZAVA

Hernádi Zsolt csak az Európai Unión kívüli országokba utazott

Unión kívüli országba látogatott. Tudvalévő ugyanis, hogy az európai elfogatóparancs csak az EU területén érvényes. M. I.

Meglepetéseredmény Moldovában

VOKS A Nyugaton élő állampolgárok szavazatával szűk többséggel nyertek az Európa-párti erők. A referendum érvényes lett, az államfő személyéről majd a második forduló dönt.

GÁL MÁRIA

Rácáfolya a magabiztos sikert jósoló előzetes közvélemény-kutatásokra, csak minimális többséggel győztek Moldovában az európai integrációt pártoló erők a vasárnap esti népszavazáson. Az elnökválasztáson pedig második fordulót kell tartani. „Nem az, amire számítottunk”, így jellemezte az újrán készülő Maia Sandu államfő egyik tanácsadója az eredményt a moldovai sajtónak az éjszakai eredményvárón. A számok beigazolták azt a félelmet, hogy Moszkva még mindig tud meglepetést okozni.

Az 51,4 százalékos részvétel is a vártnál alacsonyabb volt, de az igazi meglepetést az okozta, hogy a Moldovai Köztársaságban, odahaza leadott voksok alapján (50,14-49,84 arányban) elbukott volna az alkotmánymódosító referendum, amelyen arra a kérdésre kellett válaszolniuk a polgároknak, hogy támogatják-e az EU-csatlakozási szándék alkotmányban történő rögzítését. A referendum végül érvényes lett, és az igenek győztek a nyugati országokban élő moldovaiak voksának köszönhetően. 99,46 százalékos feldolgozottság mellett már az igenek vezettek 50,41 százalékkal 49,59 százalék nemmel szemben. Ez azonban alig 12 243 szavazatnyi különbséget jelent.

Az orosz médiában közölt felvételek szerint vasárnap Moszkvában is tömött sorokban álltak a konzulátus és a nagykövetség előtt a voksolni kívánó moldovaiak, ők viszont vélhetően nem az uniós integráció alkotmányba foglalása mellett szavaztak. Bár a véghajtásban majdnem sikerült meghíúsítani a módosítást, az oroszpárti erők stratégiája végül azon bukkott

FOTÓ: AFP/DANIEL MIHAILESCU

A számok valóban azt a félelmet igazolták, hogy Moszkva még mindig tud meglepetést okozni.

el, hogy a referendum bojkottjára szólítottak. A g4media román hírportál szerint így 82 ezren csak az elnökjelöltre voksoltak. Ha ők is nemmel szavaztak volna a referendumon, akkor az eredmény megfordításához kevés lett volna a nyugati diaszpóra nagy többségében igenlő voksa.

Az elnökválasztás első fordulójában nem született döntés, noha az előzetes felmérések szerint a 11 jelöltből egyedül a hivatalban lévő, Nyugat-barát Maia Sandunak volt 40 százalékos meghaladó támogatottsága, s a második legerősebb jelölt csak 10 százalék alatti eredményre számíthatott. Ezzel szem-

ben bár Sandu 98,60 százalékos feldolgozottság mellett 42,09 százalékkal vezetett, az oroszpárti baloldali blokk támogatottja, Alexandr Stoianoglo 26,07 százalékot ért el. A harmadik helyen az ugyan-csak oroszpártinak tartott Renato Usatîi végzett 13,8 százalékkal. Az államfői poszt sorsa így csak a második fordulóban dől majd el.

A lényeges előny ellenére Sandu második fordulás győzelme egyelőre nem borítékolható. Stoianoglo kemény ellenfél, aki nemcsak az oroszpárti jelöltek táborát tudja maga mögé állítani, hanem azokat is, akik az integrációtól pusztán azért ódzkodnak, mert attól tart-

Maia Sandu elnök a tegnapi sajtótájékoztatóján is az orosz beavatkozási kísérlettel magyarázta a várakozásoktól elmaradó eredményeket

nak, hogy az EU-csatlakozás megvalósulása az ország Románia általi bekebelezését, függetlenségének végét jelentené. A kampányban, de a Nyugat-barát kormányzat elmúlt négy éve alatt is mindvégig ezt hangoztatta az orosz propaganda, sőt a moszkvai külügyminisztérium is.

Stoianoglo moldovai gagauz nemzetiségű, aki korábban volt az autonóm Gagauzia kormányzója, majd Moldova főügyésze is. Ő is bojkottálta a referendumot, de az urnazárás utáni beszédében azt állította: támogatja az ország „európai törekvéseit”, csupán az alkotmány módosítását utasítja el.

Maia Sandu az eredményvárón az orosz beavatkozásnak tulajdonította a szoros állást és a referendum billegő eredményét. „Példátlan támadás a demokrácia ellen”, mondta az EU-párti elnök. Hangsúlyozta: a kormánynak „egyértelmű bizonyítéka” van arra, hogy bűnözői csoportok „külföldi erőkkel” együttműködve pénzzel, hazugsággal és propagandával befolyásolták a szavazást, 300 ezer voksot vásároltak meg, amit „példátlan mértékű csalásnak” nevezett. Amint arról a Népszava is beszámolt, a moldáv hatóságok a kampányban több ilyen beavatkozási kísérletre csaptak le: orosz, többek közt Wagner-szoldosok által diverzióra kiképzett fiatalok csoportjait fedték fel. Moszkva persze tagad minden beavatkozási kísérletet. Dmitrij Peszkov, Putyin elnök szóvivője hétfői sajtótájékoztatóján a Nyugatot vádolta beavatkozással. A Kreml szerint a moldovai választások nem voltak szabadok és tiszták, sok a kérdés az eredményről, és „nehezen magyarázható” a Maia Sandut és az alkotmánymódosítást támogató voksok száma.

Borsos árat fizetnek a britek a Brexitért

LONDON Alaposan felzakkalták a brit kedélyeket a The Independent internetes lap által néhány napja nyilvánosságra hozott adatok a 2016-os népszavazáson eldöntött Brexit tényleges költségeit illetően. Nem egész három héttel azután, hogy Sir Keir Starmer kormányfő Ursula van der Leyennel Brüsszelben folytatott megbeszélésein meghirdette az EU-hoz fűződő kapcsolatok újraindítását, egy parlamenti interpellációra adott válaszból kiderült, hogy London máris 24 milliárd fontot utalt át Brüsszelnek a kilépésből fakadó kiadások-kiesések kompenzálására, de további 6,4 milliárd font vár kifizetésre.

Az már a Brexit-megállapodás megkötésekor világos volt, hogy az Egyesült Királyság eleget kell tessen az Unióval szemben a kilépés előttről származó pénzügyi kötelezettségeinek. A kifizetés időzítése azonban szerencsétlen, hiszen egyrészt most veheti kezdetét a kapcsolatok tervezett újraindítása, a megbékülés, másrészt felfokozott várakozás előzi meg az új munkaspárti kormány első költségvetésének előterjesztését október 30-án. Rachel Reeves, a szigetország első női pénzügyminisztere közvetlenül a választási győzelem után sokkolta a közvéleményt azzal a közléssel, hogy a Konzervatívok a hatalom 14 évi gyakorlása után 22 milliárd

FOTÓ: AFP/LEON NEAL

Keir Starmer miniszterelnök szerint a Brexit ellenére van esély a kapcsolatok bővítésére az Unióval

fontos lyukat hagytak maguk után a büdzsében, amit most az előzetes kampányígéreteket megszegve a kormány előreláthatóan adó- és járulékemelésekkel, illetve a közszolgáltatások és jóléti támogatások megvágásával tud enyhíteni.

Az EU-nak kiutalt tetemes összegekről szóló tájékoztatást a Skót Nacionalista Párt westminsteri honatyái egyikének, Stephen Gethinsnek az alsóházi kérdése indította el. Úgy értékelte a helyzetet, hogy a „Brexit kétségbeejtően hátrányosan érintette a brit gazdaságot és a társadalmat. Olyan jogoktól és lehetőségektől fosztotta meg a skót politikusi nemzedékét (48 éves), amelyeket magától értetődőnek te-

kintett, megnehezítette az üzleti életet, és ráadásul rengeteg pénzt fizetünk azért a privilégiumért, hogy a világ legnagyobb egységes piacán kívül találjuk magunkat”.

Ahogy erről a Best of Britain, a Brexit negatív hatásainak kiküszöbölésére alakult szervezet vezérigazgatója, Naomi Smith ugyancsak a The Independentnek kifejtette, „nem pusztán a kártérítés óriási összegéről van szó, a kilépés ugyanis ártott a gazdasági növekedésnek, és sok lehetőségtől fosztotta meg a

fiatalokat is. Az Egyesült Királyság veszített nemzetközi befolyásából és sok más kár is érte. Most azonban felcsillan a remény e tendenciák megfordítására, az EU-hoz való közeledésre a kölcsönösen előnyös igazítások és a fiatalok mobilitásának megvalósítása révén.

Az egységes piactól és a vámuniótól való távolmaradás folytatása számos lehetőségtől fosztja meg az Egyesült Királyságot. A munkaspárti miniszterelnök szerint ettől függetlenül van esély a kapcsolatok bővítésére, például egy széles értelemzett biztonsági paktum megkötése és a kereskedelmi kapcsolatok elősegítő meg egyezések révén. Tagadhatatlan azonban, hogy az elmúlt nyolc évben nem jöttek létre a konzervatív kormányok által ígért mérföldkő jelentőségű kétoldalú kereskedelmi meg egyezések, többek között Kanadával, amelyek kompenzálhatták volna az uniós kereskedelemből adódó előnyök elvesztését. Az újraindítási meg egyezés kapcsán eldöntött változások bevezetése Nick Thomas-Symonds európai ügyekért felelős új brit államminiszter dolga lesz. Ő elismeri, hogy „ezek időigényesek, de a 30 éven aluliak szabad utazása, valamint a kereskedelem és az együttműködés gátjainak lerombolása reális célkitűzésnek tűnik” szerinte.

Az újraindítással kapcsolatos

gondolatok a centrumtól balra elhelyezkedő New Statesman politikai hetilapban is megfogalmazódtak. A lap több területet is felsorol, ahol sok a közös vonás Európa meghatározó vezetői, Olaf Scholz, Emmanuel Macron és Keir Starmer között. Mindhármán szeretnék elkerülni Donald Trump visszatérését a Fehér Házba, bár éppen a globális agytrösztje révén ma is befolyásos Sir Tony Blair szögezte le a közelmúltban, hogy „nem fog megtörténni sem a NATO, sem Európa magára hagyása egy Trump-elnökség következményeként”. A brit, német és francia frontember közös ellenségnek tekinti a szélsőjobbot, valamint kigyóméregnek a populizmust és nacionalizmust. Sir Keir saját életében nem tudja elképzelni az EU-hoz való formális újracsatlakozást, de egy esetleges második parlamenti ciklus során még meggondolhatja magát. Előbb viszont helyre kellene állítania az Egyesült Királyság megroggyant hírnevét.

Gazdasági elemzők könnyedén sorolják a Brexit hátrányait, például a brit növekedés 5 százalékos visszaesését 2016 óta – ez háztartásonként 1000 fontos veszteséggel ér fel –, és nehezebben találják meg az előnyöket. Az ellenzők szerint legalább 50 évnek kell elteltie, míg a kedvező következmények érezhetővé válnak.

R. HAHN VERONIKA (LONDON)

Meghalt Erdogan fő ellensége

Gülen sokáig közeli szövetségese volt a szekularizációval szembe forduló Erdogannak és pártjának

ISZLÁM 83 éves korában meghalt Fethullah Gülen török hitszónok, a Recep Tayyip Erdogan elnök fő ellenségének tartott muszlim vezető. Gülen 1999 óta önkéntes száműzetésben élt az egyesült államokbeli, Pennsylvániában.

Erdogan maga is a hitszónok tanítványa volt. Gülen a '80-as években alapította a Hizmet-mozgalmat, amely a diákházak kezdeti hálózatából egy az oktatásban, az üzleti életben, a médiában és az állami intézményekben is széles körű befolyásra szert tevő iszlám mozgalommá nőtt a szekuláris Törökországban. Hatása a gülenista iskolahálózaton keresztül az ország határain túlra is áterjedt.

Gülen sokáig közeli szövetségese volt a szekularizációval szembe forduló Erdogannak és pártjának, az AK-nak. Viszonyuk Erdogan miniszterelnöksége (2003–2014) idején romlott meg. A már Amerikában élő hitszónokkal való szakítás 2013 végén történt meg, amikor az al-Dzsazíra megemlékezése szerint napvilágra került egy Erdoganhoz közel álló minisztereket és tisztviselőket célzó korrupciós nyomozás, amiért a kormányfő a Hizmet-mozgalomhoz kötődő ügyeszeket és rendőrségi vezetőket tette felelőssé. 2014-ben elfogatóparancsot adtak ki Gülen ellen, majd a 2016-os sikertelen puccskísérlet után mozgalmat terrorcsoportnak minősítették, a hitszónokot pedig a kísérlet megszervezésével vádolták, noha azt maga is elítélte. Erdogan ekkor ígéretet tett, hogy kiirtja az „áruló hálózatot”. A megtorlásban iskolák, cégek, médiumok és egyesületek százait zárták be, vagyonukat lefoglalták. Legalább 77 ezer embert tartóztattak le és 150 ezer állami alkalmazottat, köztük tanárokat, bírakat és katonákat menesztettek „gülenizmus” vádjával.

G. M.

LAPSZÉL

Szudáni menekültek újabb hulláma Csádban

Romlanak a körülmények a túlszűfolt csádi táborokban a szudáni erőszak és éhínség elől menekülők újabb hulláma miatt – figyelmeztetnek a 2000-es évek dárfurú népirtása óta ott élők és a fenntartó segítségnyújtó szervezetek. Október első felében mintegy 25 ezer szudáni, túlnyomó részt nő és gyermek lépett át Kelet-Csádba, ami idej rekordnak számít. Csád jelenleg közel 700 ezer szudáninak ad menedéket. Az ENSZ szerint – jelentette a brit Guardian – sokan közülük tovább akarnak menni Európába, illetve Dél-Afrika és az Öböl menti országok felé. NÉPSZAVA

Szöul válaszlépést sürget

971. NAP Dél-Korea azt kéri a NATO-tól, Kijevvel közösen vizsgálják meg, hogyan válaszoljanak Észak-Korea ukrajnai beavatkozására.

HARSÁNYI GYÖRGY

Dél-Korea bekérte a szöuli orosz nagykövetet, és az észak-koreai katonák „azonnali kivonását” kérte Oroszországból. A dél-koreai hírszerzés szerint 1500, részben különleges erőkhöz tartozó észak-koreai katona már megérkezett Oroszországba, s Phenjan összesen 12 ezer katonát készül küldeni, hogy segítsen Moszkva javára eldönteni a konfliktust. A BBC jelentése szerint Jun Szogjol dél-koreai elnök tegnap felhívta telefonon Mark Rutte NATO-főtitkárt, és sürgette a szövetséget, hogy Ukrajnával közösen vizsgálják meg „konkrét ellenintézkedések” lehetőségét. Mun Szongmok biztonságpolitikai szakértő a BBC koreai adásának azt mondta, tartani lehet attól, hogy Észak-Korea bevonása „ajtot nyit a konfliktusban való nagyobb nemzetközi részvétel előtt”.

Washington újabb, 400 millió dollár értékű katonai segélycsomagot állított össze Ukrajnának – jelentette be Lloyd Austin amerikai védelmi miniszter tegnapi kijevi látogatásán. A Pentagon később közölte: a csomag egyebek közt HIMARS légvédelmi rendszereket, drótrányítású (TOW) rakétákat, M113-as páncélozott szállító járműveket, valamint Javelin és AT-4 páncéltörő rendszereket tartalmaz. „Védelmi miniszterként immár negyedszerre térek vissza Ukrajnába, demonstrálva, hogy az Egyesült Államok a nemzetközi közösséggel együtt továbbra is kiáll Ukrajna mellett” – írta X-bejegyzésében az amerikai miniszter.

Austin néhány nappal azután érkezett az ukrán fővárosba, hogy Joe Biden amerikai elnök Berlinben találkozott az Egyesült Királyság, Németország és Franciaország

Kérdőre vonta az orosz nagykövet Kim Hongkjun dél-koreai külügyminiszter-helyettes

vezetőivel, megvitatták Ukrajna további támogatását és Kijev ötlépcsős győzelmi tervét. Feltételezhetően utolsó ilyen látogatásának külön jelentőséget ad a bizonytalan kimenetelű amerikai elnökválasztás közeledte. Tartani lehet ugyanis attól, hogy ha Donald Trump volt elnök győz, csökkentheti az Ukrajnának nyújtott támogatásokat, fájdalmas engedményekre kényszerítve az országot.

Julian Röpke, a BILD katonai elemzője szerint a donyecki Csa-sziv Jar várost ostromló orosz csapatok, amelyek öt hónapja eredménytelenül próbáltak átkelni a Szeverszkij Donyec csatornán, a hétvégén „áttörték az ukrán védelmet (...) és a csatornán 2,5 kilométerrel túl egy ipari épületre kitűzték a zászlójukat”. A felvételeken „látható, hogy (...) hídfőállást készítenek elő” – idézte Röpkeket tegnap az Unian ukrán hírügynökség.

Holtan találták vasárnap a Brjanszk melletti Szuponyevo vá-

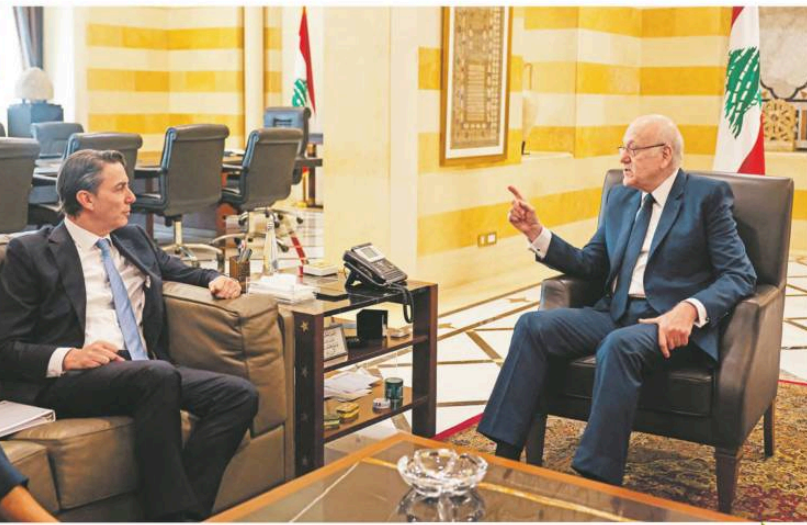
rosban Dmitrij Golenkov orosz pilótát – jelentette tegnap az ukrán katonai hírszerzés (HUR). A közlés szerint Golenkov többszörös fejsérülést szenvedett, amelyeket valószínűleg egy kalapács okozott. A HUR fotókat is közölt Golenkov egy almáskertben fekvő holttestéről, anélkül, hogy felelősséget vállalt volna az esetért. Golenkov egy orosz repülőszázad törzsfőnökeként szolgált. A légierő 52. nehézbombázó ezredének pilótája volt, és HUR szerint részt vett ukrán polgári célpontok elleni rakétacsapásokban, egyebek közt 2022 júniusában a Poltavai terület Kremencsuk városában lévő Amstor bevásárlóközpont elleni csapásban, amelynek következtében 22 ember halt meg, és több tucatnyian megsebesültek. A jelentések szerint Golenkov volt felelős egy dnyiprói lakóház elleni 2023. januári támadásért is. Ez volt az egyik leghalálosabb orosz támadás Ukrajnában, 46 ember, köztük hat gyermek életét követelte.

Lloyd Austin amerikai védelmi miniszter Kijevben egy újabb 400 millió dolláros katonai segélycsomagot jelentett be.

Diplomáciai offenzíva és kémkedés

KÖZEL-KELET Bár szertefoszlottak a Jahja Szinvár Hamász-vezér múlt szerdai kiiktatása keltette remények a gázai háború gyors lezárására, tegnap diplomáciai offenzíva indult a tűzszüneti tárgyalások újakezdéséért. Miközben vasárnap rég nem látott pusztítást okoztak az izraeli hadsereg (IDF) támadásai a Gázai övezetben – 24 óra alatt legkevesebb 108 palesztin vesztette életét a csapásokban –, Kairóba utazott az izraeli belbiztonsági szolgálat, a Sabak vezetője. Ronen Bar, hogy felélesszék az egyiptomi, katarai és amerikai közvetítési tárgyalásokat.

A libanoni Hezbollah terrorcsoport hétvégén újra közölte, mindaddig folytatja a harcot Izrael ellen, míg az IDF ki nem vonul Gázából. A palesztin enklávéban fokozódó humanitárius válság, Washington is aggasztja, mert annak érezhető hatása van az elnökválasztási kampányra. Vasárnap más szervezetek mellett a közel-keleti békefolyamat különleges ENSZ-koordinátora, Tor Wennesland is elítélte „a civilek elleni folyamatos támadásokat”. Hangsúlyozta: a háborúnak véget kell vetni, a Hamász által fogva tartott túszoikat ki kell szabadítani, a palesztinok kitelepítését meg kell szüntetni, s meg kell védeni a civileket, bárhol is legyenek.

Amos Hochstein, az amerikai elnök különmegbízottja Bejrútba érkezett, hogy a háború lezárásának lehetőségeiről tárgyaljon

Az amerikai külügyminiszter hétfőn a háború kitörése óta 11. közel-keleti turnéjára indult. Washingtoni közlés szerint Antony Blinken a térségbeli vezetőkkel a gázai háború lezárását célzó tárgyalások újakezdéséről egyeztet, valamint az enklávára vonatkozó háború utáni rendezés lehetőségeiről. Közben Bejrútba érkezett Amos Hochstein, Biden elnök közel-keleti megbízottja, aki Nadzsib Mikati libanoni miniszterelnökkel és a Hezbollahnal szövetséges Nabih Berri parlamenti elnökkel egyeztet a rendezés lehetőségeiről.

A The Times of Israel hírpor-

tál szerint Izrael a múlt héten átadott az Egyesült Államoknak egy dokumentumot, amely tartalmazza a libanoni háborút lezáró diplomáciai megoldás izraeli feltételeit, ám azzal Washington nem ért mindenben egyet. Többek között azért, mert Izrael azt szeretné, hogy használhassa a libanoni légteret, és „aktív beavatkozást” hajthasson végre, ha a Hezbollah megpróbálja újraépíteni terrorinf-

rastruktúráját. A 2006-os 1701-es ENSZ BT-határozat viszont egyértelműen leszögezi, hogy Dél-Libanban katonai erőként csak a libanoni hadsereg és a világszervezet békefenntartó missziója (UNIFIL) lehet jelen. Hochstein Bejrútban emlékeztetett, hogy a határozatot nem hajtották végre, lehetővé téve a Hezbollah számára, hogy féltelmetes fegyverkészletet és védelmi képességeket építsen fel, így sem az UNIFIL, sem a libanoni hadsereg nem mert szembeszállni az iráni támogatású terrorcsoporttal.

A diplomata mellett a titkosszolgálatok is egyre aktívabbak. Hétvégi információk szerint kiszivárgott egy amerikai titkosszolgálati jelentés, amely Izrael Irán elleni válaszcsepási terveiről szól, s csak az Egyesült Államok „öt szem” szövetségesei – Ausztrália, Kanada, Új-Zéland és az Egyesült Királyság – illetékesei láthatták volna. Közben hétfőn hét izraeli zsidó állampolgárt tartóztattak le Iránnak való kémkedés gyanúja miatt. Az izraeli ügyeszek szerint a gyanúsítottak több száz feladatot végeztek el – fotókat készítettek és információkat gyűjtöttek az IDF létesítményeiről, egyesek közülük már két éve. Az államügyészség szerint ez az egyik legsúlyosabb ügy, amelyet az elmúlt években vizsgáltak. GÁL MÁRIA

Gazdátlan zászló

Márki-Zay Péter mondta még miniszterelnök-jelölt korában: „A nemzeti lobogóra nem lehet önkényuralmi jelképet helyezni, ezért a lyukas zászló a szimbóluma a köztársasági eszmének.” És alighanem igaza volt: a magyar zászló a közepén a kör alakú kivágással azért tudott 1956-ban nemzetegyesítő jelképpé válni, mert amit jelképez – a diktatúrát leváltó köztársaság – volt az a közös nevező, amivel a fölkelt tömeg legtöbb tagja egyetértett. Senki nem akart közülük királyságot, se másfajta színezetű diktatúrát: köztársaságot akartak, demokráciát, többpártrendszert és függetlenséget, ez a történelmi tény. És azért érezheti úgy ma egy kihívói szerepre aspiráló ellenzéki párt, hogy érdemes belőle mozgalmi jelképet csinálni, mert az '56-os értelemben vett köztársasági gondolatnak minden felmérés szerint ma is többsége van Magyarországon, de ehhez a többséghez a mai kormánypárt már nem tartozik hozzá (annyiban legalábbis, hogy úgy viselkedik, mintha bármilyen államberen-

HARGITAI MIKLÓS

dezkedés megfelelne neki, feltéve, hogy Orbán Viktornak hívják benne az első számú vezetőt).

Lehet erre azt mondani, hogy kirekesztenék a Fideszt a nemzetből, meg hogy miben más ez, mint a kokárdázás volt 2002-ben. Csak hogy akkor Orbánék olyanoktól orozták el a nemzeti jelképet, akik maguk is maximálisan hittek a 48-asok igazában: az ország nem fideszes másik felétől. Az viszont, hogy a mai Fidesz mennyiben tudna azonosulni az 1956-os követelésekkel – említsünk most csak két részletet a 68 évvel ezelőtti 16 pontból: „Hozzák nyilvánosságra a külkereskedelmi szerződéseket (a magyar közvélemény nem tud semmiről)”, „Teljes vélemény- és szólásszabadságot, szabad rádiót!” –, legalábbis kérdéses.

Joggal lehet vitázni azon, hogy kié akkor a lyukas zászló, de hogy ezt nem a Fidesz jogosult eldönteni, az valószínűleg vitán felül áll. Különösen azután, hogy időközben megjelent egy közvélemény-kutatás, amelynek az egyik sokkoló részereedménye eddig valamiért nem kapott közfigyelmet, pedig gyakorlatilag újraírja a NER történetét.

A jelenlegi kormányerők előszeretettel hivatkoznak magukra nemzeti oldalként. Ehhez képest a pártsajtóban lehozott kutatás adatai nem azért igazán ijesztőek, mert a fideszesek többsége szerint Oroszország csupáncsak védekezik Ukrajnában – erről csak annyit, hogy a jelek szerint működik a propaganda (és nem csak a magyar). Hanem azért, mert arra a kérdésre, hogy ha valaki megtámadná Magyarországot, beszállnának-e a védekezésbe fegyverrel vagy másfént, az összes párt hívei közül a fideszesek válaszoltak a legkevesebben igennel.

Tessenek ezen egy pillanatra elgondolkodni. Azzal bizonyára ők is tisztában vannak, hogy a jelen történelmi helyzetben a támadó csak Oroszország lehetne. Egyrészt erről szól Magyarország védelmi doktrínája. Másrészt Ukrajna a belátható jövőben nem fog az őt életben tartó Nyugattal szemben frontot nyitni, Ausztria semleges, Szlovákiával, Romániával és Szlovéniával azonos katonai szövetségben vagyunk, Szerbia pedig épp az EU-ba törekszik, amihez kevés rosszabb ajánlólevél létezik egy

EU-tag elleni agressziónál. Egy szóval kizárásos alapon se marad más, csak az oroszok; az ő támadásukat viszont az említett kutatás szerint a fideszeseknek csak a kisebbsége érezné olyasminak, aminek ellen kell állni (45%, szemben például a DK-sok 82%-ával). Innen nézve Orbán Balázs szeptember végi coming out-ja – „felelőtlenség volt, hogy Zelenszkij elnök belevitette az országát egy háborús védekezésbe; mi az 56-os tapasztalataink alapján nem csináltuk volna” –, egyáltalán nem nyelvbottlás volt, hanem a kormánypárt és a párttábor többségi álláspontja. Márpedig ha van valami, ami egy pártot méltatlanná tesz arra, hogy a forradalmi zászlót bármilyen megfontolásból jelképként használja, akkor ez pont olyasmi: ha azt hiszik, hogy a forradalom értelmetlen volt, akkor mégis mit jelképeznének a zászlóval?

A lyukas zászló (a köztársaság) most gazdátlanul hever a földön. Nyilván a legjobb lenne úgy a magasba emelni, hogy mindenki aláferjen – de nem az a fő baj, hogy egy új párt hajol le érte, hanem az, hogy a hatalmon lévők eldobták.

Az '56-os értelemben vett köztársasági gondolatnak minden felmérés szerint ma is többsége van Magyarországon, de ehhez a többséghez a mai kormánypárt már nem tartozik hozzá.

Rombolás

NÉMETH PÉTER

A Magyar Rádió épületének igenis fontos helye lenne az emlékezetpolitikában, ami nem azt jelenti, hogy ne kelljen új funkciót találni számára.

Nincs esély a rombolás megállítására. Ráadásul ez a rezsim úgy rombol, hogy közben építést hazudik. Olvashatták hét fő lapunkban, hogy a Magyar Rádió emblemikus épületének bontása már nagy erővel folyik, noha még a bíróság nem döntött arról, biztosít-e legalább átmenetileg védelmet a csaknem százéves történelmi emlékeket hordozó létesítménynek. Amikor történelmi emlékekről és rombolásról beszélek, nem lehet nem észrevenni, mit is művel ez a hatalom. Hogy nagy erővel restaurálja a Horthy-időket, ugyanakkor lépésről lépésre – ez most nem a Tisza – bontja el, például az '56-os emlékeket. Emlékezzünk csak Nagy Imre szobrának kitelepítésére, de most frissiben Orbán Balázs elhíresült mondására is, az '56-os forradalommal kapcsolatban.

Valamiért Orbánnak útban vannak a felszabadulás utáni, egyébként vállalható emlékek. És most szándékosan felszabadulást írtam, és nem azért, hogy kommunista

reminiszcenciákat idézzek fel, vagy az egypártrendszer terminológiát használjam, egyáltalán nem. Pontosan azért, hogy ne egy új egypártrendszert fogadjak el, és annak a szóhasználatát, vagy a szavak eltörlését emeljem át a mába. A Magyar Rádió épületének igenis fontos helye lenne az emlékezetpolitikában, ami nem azt jelenti, hogy ne kelljen új funkciót találni számára, vagy netán felújítani, azt azonban igen, hogy ne egy újabb Orbán-mementóként álljon ott a Bródy Sándor utcában. Merthogy van már elég ilyen Budapesten, és a pusztítás nyomai is kitörölhetetlenül itt maradnak a fővárosban. Pontosan azért, hogy ez a rendszer és a névadója valóban kitörölhetetlenül itt maradjanak velünk, örökre.

Amúgy: szívesen írnám ide, a végére, hogy egyszer, egy későbbi, kicsit demokratikusabb korban így járhat Orbán és az épített öröksége is, de fájdalom: azzal sem értenék egyet.

Lehet, hogy ebben, vagy ebben is megragadható a különbség.

FONÓDÓ

PÁPAI GÁBOR RAJZA

Hova vinnénk?

BEUGRÓ

PAPP SÁNDOR ZSIGMOND

Történt, hogy az uniós elnökség alkalmából vizit járt nálunk, amelyet – szép elnevezés – az iskolákért felelős főigazgatók, a tagállamok oktatásért felelős politikussai, illetve Norvégia, Liechtenstein és Svájc delegáltjai, valamint az Európai Bizottság képviselői alkottak. A program egyik része az volt, hogy a felelős döntnökök bepillantassanak a „magyarországi köznevelési intézmények mindennapjaiba”. Nosza el is vitték őket a II. kerületi Csik Ferenc Általános Iskola és Gimnáziumba, a Kadarka utcai óvodába, illetve az ország egyetlen állami fenntartású alternatív iskolájába, a Gyermekek Házába. Azzal nehéz lenne vitatkozni, hogy a három intézmény és a ke-

rület az ország elitjéhez tartozik, vagyis olyan torzan mutatja be a „mindennapokat”, ahogy a vidámparkban az elvarázsolt kastély. A Belügyminisztérium illetékesei az intézményválasztást a szűkös időkerettel magyarázták.

Már az is jó kérdés, hogy a kedves olvasó mit mutatna meg ilyenkor a messziről jött embereknek? Elvinné őket egy zsákfaluba, ahol a magyar köznevelés a lehető legrosszabb arcát mutatja? Netán olyan helyet választana, ahol egyszerre vannak jelen a problémák és az elért eredmények, tehát ami kimondottan átlagos, a „mindennapok” hiteles tükré? Vagy megvillantana a kirakatot, ahogy most is tették – nyilván nem véletlenül – az illetékesek? A válasz részben azt is tükrözi, hogy milyen országban szeretnének élni. Olyanban, amelynek képviselői szinte már fájoan őszinték, és azt

vallják, hogy a munkánk és erőfeszítéseink mértékét mindig az utolsók, a leszakadók mutatják meg kendőzetlenül, és nem a csúcson lévők, ahol igazából nincs is nagyon dolga a döntéshozóknak. Vagy olyanban, amelyben se elvenni, se hozzátenni nem akarnak a valósághoz, egyszerre szeretnek dicsekedni, de elfogadják a kritikát is (és persze a jó tanácsokat is) a megoldatlan helyzetek miatt. Netán olyanban, amely a látszatoknak és a látszatokért él, és ahol még megmutatni sem szabad a gondokat másoknak, nem hogy elismerni vagy netán beszélni róluk.

Aki diktatúrában, az önkény bármilyen formájában nőtt fel, az tudja, hogy az autoriter rendszerek természetes közege a látszat. Kivezényelt, tapsoló gyerekek a frissen aszfaltozott út mentén, ahol a Vezető épp integetve elha-

Azzal nehéz lenne vitatkozni, hogy a három intézmény és a kerület az ország elitjéhez tartozik, vagyis olyan torzan mutatja be a „mindennapokat”, ahogy a vidámparkban az elvarázsolt kastély.

lad – mindannyiunknak voltak hasonló tapasztalatai. Elég lett volna pár lépéssel arrébb menni, hogy a valódi problémákkal és a kozmetikázatlan hangulattal szembesüljön, de nem tette meg. Ahogy a NER is csak a maga által tált problémákkal szeret foglalkozni, azokat „megoldani”.

A mostani „iskolalátogatás” és annak indoklása sajnos tökéletesen belesimul a látszatország önkényébe. Nálunk most nincs idő a valóságra, legalábbis nem az idegenek előtt, majd csak magunk közt, ha nagyon muszáj. Ezért is vall többnyire kudarcot a NER ott, ahol nem tudja kikerülni a makacs reáliákat: vasút, egészségügy, oktatás. Persze ehhez felelősebb választók is kellenének. Olyanok például, akik kikérik maguknak az örökös hamisítgatást, cinkelést. Akik nem félnek attól, amit a tükrben látnának.

1956, a fiatalok forradalma

DR. KÖTELES LAJOStársadalomkutató,
ny. főiskolai tanár

Sokan és sokfelé írtak már 1956-ról, az utolsó magyar forradalomról és szabadságharcról. A sokszínűség természetes, hiszen a különféle sorsokba szorult magyar társadalom minden csoportja más-keppen fejezte ki benne a változás iránti vágyát. A történelmi eseményekben eligazodni, a tényekkel szembenézni és az igazságot kimondani nagyon nehéz, mert minden esemény ezernyi szálból szövődik.

A történészek dolga, hogy a magyar forradalmat a nagyhatalmak világméretű vetélkedésének látóköréből értékeljék. Annyi azonban biztos, hogy a Sztálin halálát (1953) követő belső harcok minden „szocialista” országban felerősítették a totális diktatúrát elvető csoportokat, és egyre szélesebb körben vált nyilvánvalóvá a rendszer fenntarthatatlansága, a változtatások elkerülhetetlensége, amit a Szovjetunió Kommunista Pártjának XX. Kongresszusa is megerősített.

A gazdasági-társadalmi és ideo-

lógiai válság elbizonytalanította a hatalmon lévőket is. Megdőlt az a korábban mindenkit átható érzés, ami minden elnyomó rendszer sajátja, hogy – Orwellt idézve – „a történelem nyugvóponton jutott. Már csak a jelen létezik, amelyben a pártnak mindig igaza van.” Most egyre többen úgy érezték, hogy minden megtörténhet, napok alatt vissza lehet szerezni a jövőt.

Az 1956-ban, a lengyelországi Poznanban kirobbant munkásfelkelés nyomán leváltották az ottani sztálinista pártvezetést, és a Nagy Imréhez hasonló változásokat hirdető Gomulka lett az új vezető, aki megkezdte a reformok bevezetését. A régi pártelit ellenszegült, ezért október 19-én a visszarendeződés ellen szovjetellenes tüntetésekké váló mozgalmak indultak. A helyzet Magyarországon is hasonló volt, tömegek követelték a változásokat. Október 6-án sor került Rajk László és társai újratemetésére. Aznap este G. B. Shaw Szent Johannájának szegedi bemutatását a közönség tüntetéssé változtatta – a parázs felizzott.

A forradalom tüzeinek lángra lobbantói, igazi hősei a fiatalok voltak, akik nem a régi rendszert akarták visszahozni, hanem egy olyan szabad, független, demokratikus ország jövőjében hittek, amely mindenkinek emberi sorsot teremt.

De meddig mehetnek, milyenek lehetnek a változtatások?

Abban teljes egyetértés volt, hogy független és szabad Magyarországot akarnak, de annak megvalósítását már különbözőképpen képzelték el. Az október 23-át megelőző hetekben több helyen is létrejöttek a változásokat tervező közösségek. Ott voltak a Nagy Imre körül csoportosult reformkommunisták, akik egy „magyar szocializmus” útját keresték. A pesti írók egy csoportja valamiféle népi demokráciáról, mások egyfajta polgári demokrácia létrehozásáról tanácskoztak, de azok is szervezkedtek, akik a korábbi Horthy-rendszerhez hasonló világot akartak teremteni. Ám a változások elindítója a Rákosi-diktatúra által megalázott és ezért elkeseredett, változást akaró tömeg volt. Az ő vágyait fogalmazták meg a gyermekeik – azok a fiatal egyetemisták, akik elsőként álltak ki a változások követelésével.

Nem véletlen, hogy elsőként a rendszer legjobban kizsákmányolt áldozatainak, a magyar falunak a szülőttei, többségükben a vidéki értelmiségből származók mozdultak meg. Október 16-án Szegeden a pártállam ifjúsági szervezetének, a DISZ-nek az ülésén fogalmazódott meg egy független ifjúsági egyesület követelése, és létre is hozták azt. Október 20-án tartott programalkotó nagygyűlésükön tűzték ki a szervezet céljait, amelyek az egyetemi autonómia létrehozásán és az ottani működés demokratizálásán túl a nép legfontosabb követeléseire is kiterjedtek. Demokratikus választásokat, a begyűjtési rendszer megszüntetését, az idegen csapatok kivonását és más, fontos változtatásokat követeltek, amelyeket a kongresszus 12 tagja vitt szíjjel a többi egyetemi városokba, Budapestre, Pécsre, Sopronba, Miskolcra és Debrecenbe.

Ahogy 1848-ban a Nemzeti dal hatott a lelkekre, úgy lelkesítette az ifjúságot az akkori légkörben a változások főszervezőjének, Kiss Dénesnek a „Velünk, vagy ellenünk” című verse. Egy részlet

a sokszorosított és sokfelé eljutott versből: „Utódai a mártíroknak - / mi döntjük el a holnapunk! / Bitófák nőnek virágok közt, / ha nem merünk, ha hallgatunk: / Kíégetik a lelkünket, / Férgék marják az életünk! / Holnap már késő: ma kiált-sunk! / Ki van velünk és ellenünk.”

Az egymással kapcsolatot teremtő diákság első közös célkitűzése a lengyel néppel szolidáris tüntetések szervezése volt, aminek az előkészítését október 22-én a Műegyetemen tartották. Itt fogalmazták meg 16 pontjukat, amelyek között már a rendszer teljes átalakítását jelentő követelések is helyet kaptak: például a Nagy Imre vezette új kormány kinevezése, a Kossuth-címer visszaállítása, a Sztálin-szobor eltávolítása. Itt határozták el, hogy másnap országsszerte tüntetéseket tartanak. Október 23-án az első tüntetés Debrecenben kezdődött, amelyik délutánra már többezres tömegtüntetéssé vált, amit a rendőrség fegyverrel oszlatott fel.

A két halott és a sebesültek híre gyorsan eljutott a fővárosba is. A Bem-szobornál a diákok szervezte tüntetéshez kapcsolódott a Magyar Írók Szövetsége is, és a fel-forrósodott közhangulat hatására a több tízezresre nőtt tömeg a Rádióhoz vonult, hogy követeléseit beolvashassa. Ott azonban az események váratlan fordulatot vettek, fegyveres forradalommá, majd a szovjet csapatok beavatkozása nyomán nemzeti szabadságharcá váltak, amely a hősiesség küzdelem ellenére elvérzett a nagyhatalmi érdekek erőszakjával szemben.

A forradalom tüzeinek lángra lobbantói, igazi hősei a fiatalok voltak, akik nem a régi rendszert akarták visszahozni, hanem egy olyan szabad, független, demokratikus ország jövőjében hittek, amely mindenkinek emberi sorsot teremt. Nem szabad hagyni, hogy kivesszen annak az emléke, hogy a magyarság a szabad Európához akart tartozni. Úgy tűnik, hogy valahol elveszítettük 1956 közszellemiségét, és újra az ifjúságra vár egy közös nemzeti jövő megteremtése.

FOTÓ: FORTEPAN/FARÁGO GYÖRGY

Strasbourg után, ünnep előtt

DR. DÁVID FERENCközgazdász, a
DK országgyűlési
képviselője

Mindig nagy figyelemmel hallgatom Magyarország miniszterelnökének ünnepi beszédeit. Hét hónappal ezelőtt, 2024. március 15-én – többek között – az alábbi gondolatokat osztotta meg velünk: „1848-ban megálltunk Schwechatnál. Most nem tesszük. Most Brüsszelig fogunk menetelni, és mi magunk fogjuk megcsinálni a változást az Európai Unióban. Nem vagyunk már éppen csikók, mégiscsak ezeregyszáz éves állam volnánk, tapasztaltak és ütésállók, tudjuk, melyik kapun masírozunk be, és hogyan rendezük át az Európai Uniót. Itt az ideje, hogy a helytartótanács Brüsszelben is reszketni méltóztassék.”

Meglehetősen harcias hangulatban lehetett akkor (is) a kormányfő, hiszen félreérthetetlenül megfenyegette a 27 tagú kontinentális közösség választott és kinevezett vezetőit, és nem hagyott kétséget afelől sem, hogy ő hajlandóságot érez és képes is az Európai Unió átrendezésére. Szónoklata nagy visszhangot váltott ki: voltak, akik szörnyülködtek a mondatain, sokaknak gúnyos mosolyra húzódott a szája. Abban

viszont nézetazonosság volt, hogy senki nem vette komolyan: az Orbán vezette szabadságcsapatok „bevonulnak” Brüsszelbe. (Ez már csak azért sem mehetne könnyen, mert a belga fővárosban van a NATO központja is, és bizonyára lenne a fegyveres védelmi szövetségnek egy-két szava az orbáni invázióhoz. Persze, ki tudja? Ha Magyarország miniszterelnöke megindul, akkor félelmében még a Duna is visszahúzódik a medrébe.)

Aztán elérkezett 2024. június 9., az európai parlamenti választás napja. Brüsszel nem esett el, mivel a lehetséges 719 képviselői mandátumból mindössze 86-ot szereztek meg a Patrióták Európáért nevet viselő politikai alakzat tagjai. A számok kérelhetetlenek, Orbán és eszmetársai mindössze 11,96 százalékot (86/719) realizáltak. Ordítózni persze ezzel a részaránnal is megengedett, de érdemi áttörést elérni lehetetlen. Brüsszelben és Strasbourgban tehát nincs ok a reszketésre, a bomlasztó szélsőségesek továbbra is jelentős kisebbségben maradnak.

2024. október 9-én – több mint három hónappal a magyar uniós elnökség megkezdése után (!) – Orbán Viktor hivatalosan is bemutathat-

Ordítózni persze szűk 12 százalékos részaránnal is megengedett, de érdemi áttörést elérni lehetetlen. Brüsszelben és Strasbourgban tehát nincs ok a reszketésre.

ta elnökségi programját az Európai Parlament plenáris ülésén. Terjedelmi korlátok miatt nem ismertethetem a munkaprogram részleteit, viszont mindenképpen érdemes felidézni a reakciók hangvételét. Az Európai Unió újráválasztott „miniszterelnöke” (Ursula von der Leyen asszony) keményen kiosztotta Orbánt, elsősorban a nem egyeztetett és abszolút hatástalan júliusi „békekörútjáért” és behódoló oroszbarátságáért, majd rögzítette: „Nincs olyan európai nyelv, amelyben a béke a megadást, a szuverenitás pedig a megszállást jelentené.” Az Európai Néppárt frakcióvezetője (Manfred Weber) sem kímélte a magyar politikust: „Az ön útja soha nem volt békemisszió, hanem a háború meghosszabbításának misziszója”. A szociáldemokrata Iratxe García Pérez – többek között – azt rótta fel a magyar miniszterelnöknek, hogy károkat okoz az európai társadalomnak, miközben „hihetetlen mértékű európai finanszírozást tesz zsebre, illetve ad oda az oligarcháknak.”

Ilyen kioktatásban és vádbeszédben – nemzetközi fórumon – Orbán Viktor még soha nem részesült, védekezése zavaros és személyeskedő volt. Az európai nyilvánosság talán először szembesülhetett azzal, hogy a magyar végrehajtó hatalom első embere nem érzi jól magát eb-

ben a közösségben, szíve szerint országát is kivezetné ebből az érték- és érdekközéppontú klubból. Egyértelművé vált, hogy az EU nem hátrál tovább, és a jövőben már nem nézi el az Orbán-kormány közösségromboló politikai tevékenységét. Az is eldőlt október 9-én, hogy a december 31-ig tartó soros elnökségünk időtartama alatt érdemi ügyek nem kerülnek napirendre. Brüsszelben már „vágják a centit”, és azt várják, hogy 2025. január 1-jén Lengyelország átvegye a stafétabotot.

Somkuti Bálint szuverenitásvédelmi kutató és Orbán Balázs politikai igazgató ostoba – és az 1956-os hősök emlékéért sértő – mondatait szándékosan nem idézem. Viszont a magát Orbán-hívőnek valló Békés Márton, a Terror Háza Múzeum kutatási igazgatója október közepi szavait igen veszélyesnek tartom, mert ő a következőképpen ítéli meg hazánk szövetségi politikáját: „a probléma az – most őszinte leszek –, hogy nem jó blokkban vagyunk. Ez a blokk, az észak-atlanti blokk, az értékrendszerünk szerint, az nem a mi blokkunk, mi mégis ebben vagyunk. Hogy ennek mi lesz a vége, az egy nehéz kérdés.”

Válaszolok: nagyon rossz vége lesz. Főleg akkor, ha Magyarországon a Békés Mártonnal egy követ fújó figurák álláspontja meghatározó lesz!

Van Gogh utolsó éve

A londoni galéria büszkesége, a Napraforgók

TÁRLAT Nem csak esztétikailag lenyűgöző, rendezői bravúrokban is bővelkedik a holland impresszionista génusz utolsó éveit felölelő retrospektív kiállítás.

R. HAHN VERONIKA
LONDON

Hatvanegy festményben és rajzban gyönyörködhetnek azok a szerencsések, akik idejében kapcsolva jegyet tudtak vásárolni a National Gallery őszi szennációjára, a Poets & Lovers, Költők és szerelmesek címet viselő Van Gogh kasszasiker show-ra. A kétszázadik születésnapjára pazar látnivalóval kirukkoló múzeum a Hollandiából Dél-Franciaországba költözött festő (1853–1890) tragédiába torkollott rövid életének utolsó két évéből válogatott, melyet Arles-ban, illetve Saint-Rémy-de-Provence-ban töltött. A teljes örület felé araszoló mester könnyen hozzáférhető, egyben rendkívül kifejező kultureket, parkokat, kerteket, zöld zugokat vetett vászonra, nem takarékoskodva a festékekkel. Modelljei is új környezetéből kerültek ki, és szimbolikus jelentőséget tulajdonítva nekik A költőnek, vagy A szere-
tőnek nevezte el őket.

Párizsból érkezett a kiállításra ez a csoda: Csillagos éj a Rhône felett

Modelljeit – szimbolikus jelentőséget tulajdonítva nekik – A költőnek, vagy A szere-
tőnek nevezte el.

FOTÓ: MUSEE D'ORSAY, DIST. RMN-GRAND PALAIS

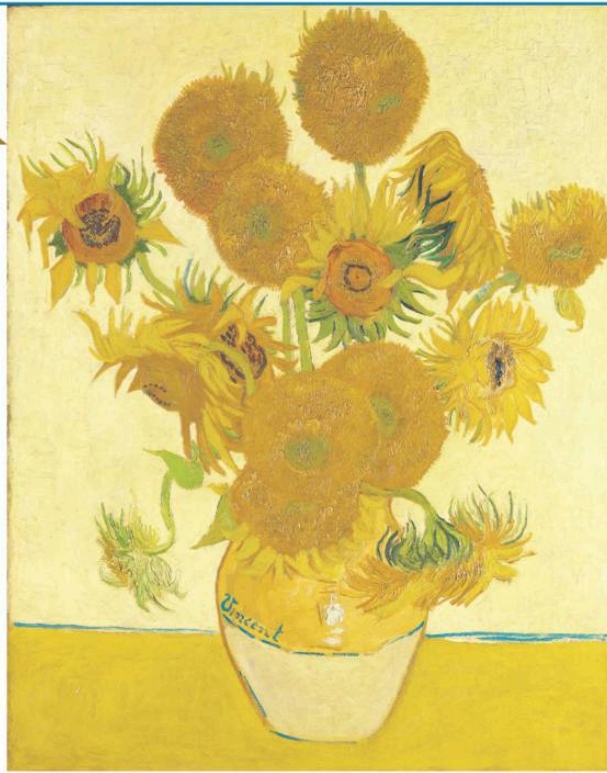
ringató nő portréjával. A philadelphiai festményt Van Gogh arles-i barátai, a Ginoux házaspár adta el eredetileg egy Carroll Tyson nevű férfinak, tőle vette meg 1935-ben a híres amerikai múzeum. A londoni „kiadás” 1889 májusában került Vincent áldozatkész öccséhez, a műkincskereskedő Theóhoz, és egészen addig a család őrizte, míg a londoni intézmény meg nem vásárolta. A Vincent van Gogh által megálmodott dekoratív elrendezés, lényegében triptichon most először válik valóra, köszönhetően egyben a La Berceuse-t büszkén birtokló Bostoni Szépművészeti Múzeum nagyvonalúságának is.

Van Gogh költői fantáziájának szárnyalását, szerelemmel kapcsolatos gondolatainak mélységét jelzi, hogy ezek központi témákká váltak számára. 1888-ban, amikor négy szobát bérelt a szemében oly becses Sárga Házban, az előtte elterülő parkot Költők kertjének nevezte el, ahol a képzeletében az olasz reneszánsz líra óriásai, Petrarca és Boccaccio sétálgattak. Az itt született és most Londonban látható egyik csoda a párizsi D'Orsay múzeumból érkezett Csillagos éj, melyen jól kivehetően jelennek meg szerelmesek.

Rögtön az első teremben láthatóak a címadó A szerelmes és A költő portréi. Előbbi a mai Algéria területén szolgáló zuávok tetszetős egyenruháját viselő jóképű Milliet hadnagyot ábrázolja, akinek a nők körében aratott sikereit Van Gogh egyszerre csodálta és irigyelte. A holland festőre szakosodott Martin Bailey a kiállítás alkalmából készült írásai felhívják a figyelmet arra, hogy Milliet csillag és félhold rendjelét Van Gogh ismeretlen okokból megfordította. Ugyancsak az 1888-as év termése az Eugène Boch festőt megörökítő A költő arckép. Van Gogh Dantét látta a keskeny arcú férfiban, aki, – ahogy ezt a háttért képző mély kék ég is aláhúzza – „nagy álmokat mert álmodni”.

A különlegesen értékes, nagy és érdekes utat megtett kiállítási tárgyak közé tartozik Van Gogh 1889-es Önarcképe. A kép John Hay Whitney személyes tulajdonaként londoni missziója idején a mindenkori amerikai nagykövet Regent's Park-i rezidenciáját díszítette. Whitney 1961-ben hagyta el négy év után Londont, majd 1982-es halála után másfél évtizeddel özvegye, Betsy a washingtoni National Galleryre hagyta a képet, hogy azután innen találjon vissza átmenetileg a brit fővárosba. Egy másik a tokiói A Nyugati Művészet Múzeumából kikért 1889-es Rózsák című mű, mely az összeállítás többi képétől eltérően minimalista fehér keretbe került. Ez valóban a korábbi ráma replikája, amibe a festmény akkor került, amikor a Van Goghot Auver-sur-Oise-ben ke-

zelő Paul Gachet doktornak ajándékozták. A Van Gogh fivérek számos képpel fejezték ki hálájukat az orvosnak, aki maga tervezte meg ezek kereteit. A Rózsákat Gachet fia adta el 1923-ban, majd egy japán gyűjtőn keresztül került a nyilvános gyűjteménybe. Martin Bailey hívta fel a figyelmet egy titok lelepleződésére is. Ez az első alkalom, hogy kiderült, a Nyilvános park, Arles vászon két korábbi Van Gogh-kiállításon „névtelenként” szereplő tulajdonosa nem más, mint az üzletemberként, filantrópként és gyűjtőként egyformán sikeres Bernard Arnault, a Louis Vuitton luxuscikk-birodalom alapítója. E sorok írójának szerencséje volt, mert szokatlanul nehezen megszerzett sajtóbelépőjével (pénzért hetekig nem lehetett volna jegyet venni) alig két órával azelőtt nézte meg a kiállítást, hogy a

FOTÓ: THE NATIONAL GALLERY, LONDON

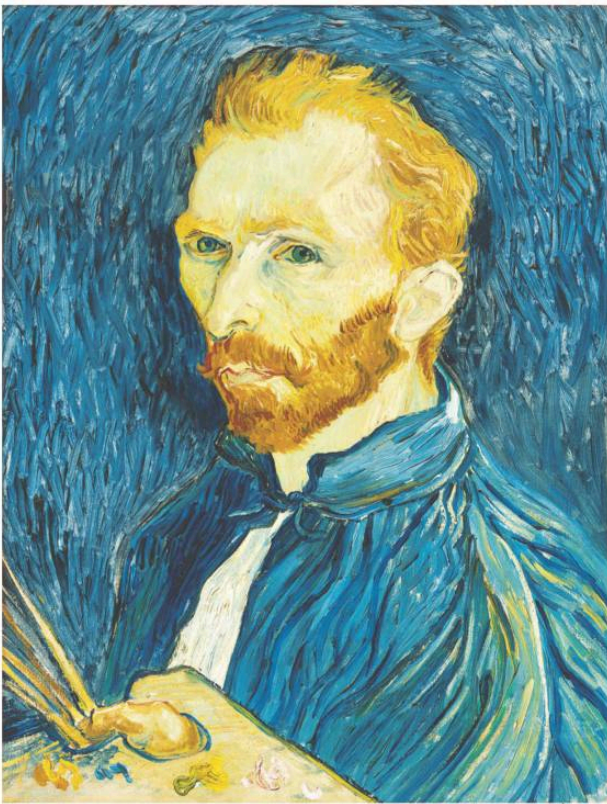

FOTÓ: THE PHILLIPS COLLECTION

Remekmű a washingtoni Phillips Gyűjteményből: Az arles-i park bejárata

Just Stop Oil mozgalomhoz tartozó három környezetvédő aktivista levessel öntötte le a két Napraforgó képet. A festményeket védő üveg megakadályozott egy nagyobb értékvesztést azon a napon, amikor kétévi börtönbüntetésre ítélték a londoni festményben két évvel ezelőtt tízezer fontos kárt okozó brit duót. A frissen demonstrálók is le tartóztatásba kerültek.

HIRDETÉS

FOTÓ: NATIONAL GALLERY OF ART, WASHINGTON

retőnek nevezte el őket. Hogy ezt a National Gallery a kiállítást kísérő útmutatójában hangsúlyozza, ezekből a híres, közkezdvelt festményekből és nagy műgonddal elkészített rajzokból egy „kevésbé ismert Van Gogh bontakozik ki: világos szándékokkal, mérlegeléssel és nagy ambícióval”.

Az 1824-ben alapított National Gallery történelmében ez az első átfogó Van Gogh-tárlat. Bicentenáriumának jelentőségén kívül az is indokolja a nagyszabású vállalkozást, hogy kerekén száz évvel ezelőtt került a tulajdonába a festő két ikonikus műve, a Napraforgók és a Van Gogh széke. A kiállítás számos kurátori vívmányának egyike, hogy először hagyja el az Egyesült Államokat 1935-ös megvásárlása óta az Arles-ban készült, jelenleg a Philadelphiai Szépművészeti Múzeum tulajdonában lévő Napraforgók kép, így most együtt jelenik meg a National Gallery saját Napraforgóival és a kettő között a La Berceuse, Bölcsőt

Van Gogh 1889-es Önarcképe a mindenkori amerikai nagykövet Regent's Park-i rezidenciáját díszítette

INFÓ

Van Gogh, Poets and Lovers. National Gallery (Trafalgar Square, London, WC2N 5DN). Nyitva: 2025. január 19-ig naponta 10 és 18 óra között, pénteken 21 óráig. Belépődíj: 28 font

vig

előadások | október 26. | SZO |
november 23. | SZO |
Az előadás angol feliratozással látható. ENG
The performance can be seen with English surtitles.

FRANZ KAFKA
A kastély
rendező
Bodó Viktor

ifj. Vidnyánszky Attila Hegedűs D. Géza Méhes László Orosz Ákos
Bölkény Balázs Radnay Csilla Kovács Patrícia Bach Kata
Varga-Járó Sára Zoltán Áron Karácsonyi Zoltán Borbiczki Ferenc
Bálint Barna m.v. Gazdik Márk m.v. Patkós Gergő m.v.

BUDAPEST www.vigszinhaz.hu

LAPSZÉL

Tarr Béla
életműdíja

Az október 28-án megnyíló 37. Tokiói Nemzetközi Filmfesztiválon (TIFF) Tarr Béla filmrendező életműdíjat kap – jelentették be a szervezők. „A jellegzetes filmes stílusáról ismert rendező a nemzetközi elismertséget a 438 perces Sátántangó (1994) című filmjével vívta ki, amelyért a Berlinálén díjazták” – idézte fel a közleményt ismertető Variety.com. A TIFF honlapján megemlítették még a rendező Werckmeister harmóniák című filmjét, amelyet 2000-ben Cannes-ban a Rendezők Kéthetében vetítettek, valamint A torinói ló (2011) című alkotását, amely a Berlinálén elnyerte a zsűri Ezüst Medve Nagydíját és a FIPRESCI-díjat is. Tarr Béla tavaly decemberben az Európai Filmdíjak átadásán megkapta az Európai Filmakadémia elnökének és igazgatótanácsának Tiszteletbeli díját, 2022-ben a Kairói Filmfesztiválon tüntették ki életműdíjjal. A torinói ló után bejelentette visszavonulását a filmkészítéstől, és azóta a következő filmes generációk nevelésével foglalkozik, mesterkurzusokat tart világszerte, és 2012-ben filmes iskolát is alapított Szarajevóban. A fesztivál honlapja arról is beszámolt, hogy a tokiói filmmustrán bemutatják azokat a rövidfilmeket, amelyek Tarr vezetésével készültek a rendező Fukusima prefektúrában idén februárban tartott legutóbbi mesterkurzusán. Közönségtalálkozót is rendeznek majd Tarr Béla részvételével, akinek november 1-jén nyújtják át a TIFF életműdíját a tokiói díjátadó ünnepségen. MTI

Tisztelgés
kórusművekkel

Közös emlékezésre hívja egykori kórustársait és az érdeklődőket Csányi Valéria karmester, karvezető október 23. este hét órára a Pollack Mihály térre. „Tisztelegünk szeretett Rádióknál a 68 évvel ezelőtt itt kirobbant Forradalom emléke előtt, búcsúzzunk el a mindnyájunk számára fontos 6-os stúdiótól és álljunk ki a Stúdiópalotáért! Tegyük ezt a zene nyelvén, közös nyelvről” – áll a felhívásban. A tervek szerint három kórusművet – Lassus: Ünnepelni jöjjetek (Szállj messze felleg, éj, homály, Tűnj el búbanat, rút viszály! Ti bízó szívű emberek, Ma ünnepelni jöjjetek!), Mozart: Alkonyóra, valamint Verdi Nabucco című operájának Szabadságkórusa – fognak előadni. NÉPSZAVA

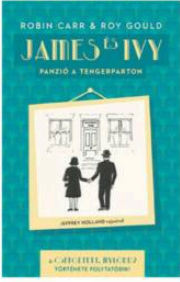
Folytatás a papíron

IRODALOM Mintha több Csengetett, Mylord?-epizódot vennénk le a polcról – Robin Carr és Roy Gould továbbszötte James és Ivy történetét.

ROSZNÁKY EMMA

Igazi különlegességgel szolgál a hazai olvasóközönség számára Robin Carr és Roy Gould, a You Rang, M'Lord? rendezőjének és társszerzőjének közös könyve: a James és Ivy – Panzió a tengerparton először Magyarországon jelenhetett meg a Helikon Kiadó gondozásában, egy olyan sorozatot folytat, ami igazán közel áll a szívünkhöz, a Csengetett, Mylord?-ot. A Helikon már tavaly jelentkezett az Az finom lesz című kötettel, ami a rajongók számára kötelező olvasmány. Aki emlékszik rá: szerepelt a könyvben egy sokat ígérő spin-off, mely James és Ivy vendéglátóipari bukdácsolását követte volna nyomon. Bár a tévésorozat tudvalevően nem valósult meg, a James és Ivy mégis lehetőséget nyújt a rajongóknak arra, hogy betekintést nyerjenek a jól ismert karakterek további életébe. Jó fordító kezébe került a könyv, Hudácskó Brigitta úgy ültette át magyarra a James és Ivyt, hogy az a széria magyar verziójába illeszkedik, olvasás közben szinte lehet hallani a zseniális szinkronokat: Szirtes Ágít, Konrád Antalt, Bakó Mártát, Tahi Józsefet. És ezzel el is árultam: a könyvben több egykori szolgáló föl-tűnik. Plusz adalékként az eredetileg James-t alakító Jeffrey Holland rajzai díszítik a könyvet.

Az alaptörténet a Csengetett, Mylord? fináléjában megkezdett szálát viszi tovább: a korábban a Meldrum-házban szolgáló James és Ivy egy tengerparti panziót nyitnak. A Suttogó Pálmák azonban nem lesz Seabourne legnépszerűbb szálláshelye, amiért lényegében James karót nyelt hozzáállása felelős, az egykori inas ugyanis előkelő vendégeket vár, akik nem igazán akadnak. Ám hamar kiderül, a páros tönkremegy, ha nem fogadják be városba érkező színházi népséget, akik ellen Ivy-nak semmi kifogása, hiszen maga is ilyen környezetben nőtt föl.

INFÓ

Robin Carr & Roy Gould: James és Ivy – Panzió a tengerparton, Helikon Kiadó, 2024. Fordította: Hudácskó Brigitta Ilona

Az együgyű cseléd lány talpraesett, a karót nyelt lakáj lassan fejlődik

A bonyodalmak, az új vendégek és a régi ismerősök csak jönnek, csak jönnek. Van valami kellemes kiszámíthatóság a fejezetekben, mivel azok visszaadják a Csengetett, Mylord?-epizódok dinamikáját: tényleg olyan, mintha magát a sorozatot emeltük volna le a polcról.

A szokásos derűs alaphangulatot fanyar humor és szarkazmus fűszerezi, melyek jól illeszkednek a Csengetett, Mylord? világához. A rajongók különösen élvezhetik az apró részleteket és utalásokat, amik ismerősek a szériából, amik visszarepítenek a Meldrum-ház mozgalmas hétköznapijaiba. Az első ránézésre vidám és könnyed olvasmány képes mélyebb társadalmi kérdéseket is boncolgatni. James, aki a sorozatban a felsőbb osztály rajongó kiszolgálójaként tűnt fel, itt saját bőrén tapasztalja meg a társadalmi egyenlőtlenségeket, az egykoron fennhéjázó lakáj lassan változik és fejlődik: ráeszmél, hogy világéletében felfelé nyalt és lefelé taposott és hogy Ivy-t lekezelte. Emellett megismerjük James múltját, kiderül,

Jól összerakott a James és Ivy, pontosan olyan, amilyenre vágyunk friss Mylord-részek hiányában.

miért viseltetik ellenszenvvel bizonyos társadalmi csoportok iránt.

Mabel és Henry felbukkanása hoz még jó levegőt a könyvbe, lesz rejtély, kisebb nyomozás, de feltűnik James démonja is, a kacér Miss Poppy. Tehát jól összerakott a James és Ivy, pont olyan, amilyenre vágyunk friss Mylord-részek hiányában. A szórakoztató könyv Ivy diadalmenetét rajzolja meg, bemutatta, az együgyű cseléd lány valójában talpraesett és szívós, helyén van a szíve, ami apja, a minden lében kanál komornyik, Alfred Stokes mellett kevésbé juthatott a felszínre.

Apropó, Alfred Stokes: a karakter csak említés szintjén jelenik meg a könyvben. Meglehet, azért, mert Angliában nem imádta annyira a néző, mint nálunk, Magyarországon. Hogy ennek valami mély, társadalmi szinten érvényesülő szimpátia-e az oka vagy inkább Hollósi Frigyes sziporkázó hangjátéka, ma már megfejtethetlen.

Ebéd egy táncossal, balettvonat Győrben

JUBILEUM Százhetven bemutató, 2854 előadás, 2 millió feletti néző és 192 város, ahol fellépett az együttes: negyvenötödik születésnapját ünnepli a Győri Balett. A születésnapi programsorozat részeként valósul meg az „Ebédelj egy táncossal!” elnevezésű rendezvény, amelynek keretében az együttes nézői, követői között sorsolással kiválasztott szerencsés résztvevők egy exkluzív ebéd mellett találkozhatnak a Győri Balett egy-egy táncművészeivel a Lamaréda étteremben. Az esemény házigazdája Bajári Levente Harangozó-díjas táncművész lesz, aki moderálja a kötetlen beszélgetést. Az évfordulóhoz kapcsolódóan indul a „Hallgatlak!” podcastsorozat is, amelyben a Győri Balett egykori és jelenlegi tagjai mesélnék az együttesről, karrierjük állomásairól és személyes élményeiről. A beszélgetéseket Mohácsi Szilvia kulturális újságíró vezeti, és havonta újabb epizódokkal várják a hallgatókat a Spotify platformján.

Több mint kétmillió néző látta a Győri Balettet az elmúlt negyvenöt év alatt

A GYSEV és a Győri Balett együttműködésében 2025 tavaszán egy „balettvonat” is elindul A kampány részét képezik flashmobok és más meglepetések is. Szintén izgalmas eleme lesz a jubileumi programsorozatnak a Győri Balett Vándorinstallációja. Ez a mozgó kiállítás a balettet népszerűsíti, és tíz győri iskolában lesz látható 2-3 hétre, ezzel is közelebb hozva a fiatalokhoz a táncművészetet.

A „Filter – beszélgetős teadélután” című esemény során a balett régi és új tagjai, táncművészek, fotóművészek és újságírók idézik fel az együttes 45 éves gazdag és színes múltját. A rendezvényt a Pannonhalmi Főapátság híres teái kísérik.

A Markó-Gombár bérlet keretében a közönség négy különböző táncelőadást tekinthet meg az évad

során: a Peer Gynt, a GisL, az Éva és Ádám című esteket, valamint a 20. Magyar Táncfesztivál egyik nagyszínpadi produkcióját. A jubileumi évad egyik fontos eseménye a „Tranzit est” lesz, amelyet két külföldi koreográfus jegyez. Jordan James Bridge Falling into Jupiter című sci-fi balettjében egy idegen bolygóra lépünk, ahol az emberi létezés egy másik életforma tükrében próbáljuk megérteni, míg Kim Jung-a Mirror című művében saját tudatunk mélyére tekinthetünk.

A Győri Balett 1979-es megalakulása óta meghatározó szerepet játszik a magyar táncművészetben. A Magyar Állami Balettintézet akkori végzős osztályából szerveződött, első vezetőjük Markó Iván volt. „Halottak napján született meg a Győri Balett, november 1-jén volt az első előadásuk, ekkor mutatták be Markó Iván koreográfiáját, A Nap szeretteit. A történet azért álomszerű, mert nem volt rá példa korábban, hogy egy végzős osztály együtt maradva új társulatot alapítson, ahogyan az a Győri Balett esetében történt” – idézi fel a kezdeteket Kiss János korábbi igazgató, az együttes egyik alapítója. NÉPSZAVA

1956-os Forradalom és Szabadságharc Emléknapja

Programok a Millenárison

10.30 ünnepi műsor

11.00 Miniszterelnöki beszéd

Ezt követően

18.00 óráig ingyenes családi nap

**Tisztelet
a hősöknek!**

Készült a Nemzeti Rendezvényszervező Ügynökség Nonprofit Zrt. megbízásából.

LAPSZÉL

Megmenekült
a Vipers Kristiansand

Nem jutott csődbe a Vipers Kristiansand, a világ egyik legjobb női kézilabdacsapata, amely 2021 és 2023 között megszakítás nélkül háromszor megnyerte a Bajnokok Ligáját. Vasárnap este még azt jelentették be, hogy 25 millió norvég korona hiányzik a klub kasszájából, amely ezért nem működik tovább. Hétfőre változott a helyzet, Peter Gitmark klubelnök azt mondta, több befektető összefogott a Vipers Kristiansand megmentéséért, és megvan a fedezet a hosszú távú működés biztosítására. Jövő héten rendkívüli közgyűlést tart az egyesület, ahol új elnökséget választanak. Gitmark elárulta, szeretne továbbra is ő maradni az elnök. NÉPSZAVA

Három újonc
a hokikeretben

Majoross Gergely szövetségi kapitány Csollák Márkót, Mihalik Andrást és a magyar felmenővel is rendelkező, honosítás előtt álló Simon Szathmáryt is behívta a Sárközy Tamás-émléktornára készülő magyar jégkorong-válogatott keretébe. A magyarok november 5–7. között a Tüskecsarnokban a lengyel, az olasz és a szlovén együttessel mérkőzhetnek. NÉPSZAVA

Aron Pálmarsson
ismét Veszprémben

Aron Pálmarsson (képünkön) visszatért a Veszprém HC férfi kézilabdacsapatához. Az izlandi válogatott irányító 2015–2017 között játszott már a magyar együttesben, jelenleg nem volt csapata, így azonnal le lehetett igazolni. Pálmarsson szerződését a veszprémi vezetőség, Xavi Pascual szorgalmazta, aki Barcelonában négy évig dolgozott együtt a játékosal. NÉPSZAVA

HIRDETÉS

APRÓ
INGATLAN

ELADÓ 10. kerületben 64 nm, első emeleti, erkélyes, jó elosztású, kiváló állapotú lakás, 6 lakásos téglaházban. Csendes, kulturált környezet, jó közlekedés. Irányár: 48 millió Ft. EB-FF. Érdeklődni: 06-30/467-6534.

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

SZOLGÁLTATÁS

ÁCS, tetőfedő, bádigos munkát vállalunk. Garancia, számla, referencia. Hívjon bizalommal, 06-70/152-1968.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük,
hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy
írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail címre.

Magyarok egymás ellen

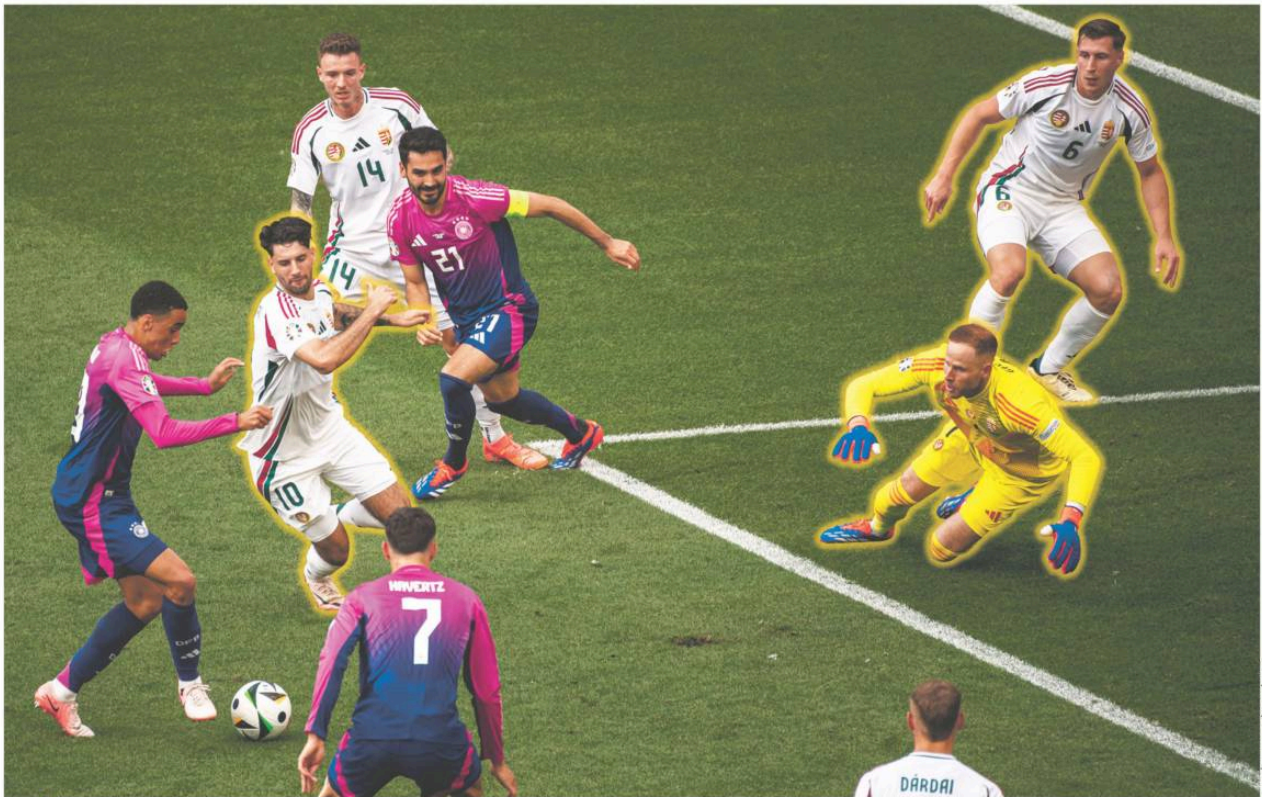
BAJNOKOK LIGÁJA A magyar válogatott Gulácsi Pétert és Willi Orbánt is foglalkoztató RB Leipzig a Szoboszlai Dominikkal a soraiban érkező FC Liverpoollal találkozik szerdán a labdarúgó BL harmadik fordulójában.

NÉPSZAVA

A liverpooliakon kisebb a nyomás az RB Leipzig elleni mérkőzés előtt a labdarúgó Bajnokok Ligája 3. fordulójában. A szigetországiak két győzelemmel kezdték az új rendszerű sorozatot, és a 36-os tabella ötödik helyén állnak. A lipcseiek ezzel szemben mindkét eddigi meccsüket elvesztették, és a kiesést jelentő 29. pozíciót foglalják el. (A kiesés szakasz eléréséhez az első 24 között kell végezni.) A két együttes a BL 2021/22-es kiírásában a nyolcaddöntőben mérte össze tudását, a Liverpool otthon és idegenben is 2-0-ra győzött. A Covid-járvány miatt mindkét találkozót a Puskás Arénában rendezték, mivel sem Angliában, sem Németországban nem engedélyezték ebben az időszakban a hatóságok a találkozó lebonyolítását. Játszottak a csapatok egy barátságos mérkőzést is 2022 nyarán, ez azonban még rosszabbul végződött a németek számára: Lipcsében 47 ezer néző előtt 5-0-ra bizonyult jobbnak az angol együttes.

A hét végi bajnoki fordulóban mindkét gárda győzelemmel hangolt a BL-csata: a lipcseiek 2-0-ra nyertek a Mainz vendégeként, a Liverpool hazai pályán múltá felül 2-1-re a Chelsea-t. Az RB Leipzig hét bajnoki forduló alatt veretlen maradt, 17 pontot szerzett, története legjobb bajnoki rajtjával büszkélkedhet, és a Bayern München mögött második a tabellán. Nincs oka panaszra a Liverpoolnak sem, amely még jobban áll, 8 forduló után 21 ponttal listavezető a Premier League-ben.

A két csapat keretében összesen három magyar válogatott játékos található, a lipcseieknél szerepel Gulácsi Péter és Willi Orbán, a vendégek keretének tagja Szoboszlai Dominik. Utóbbi jól ismeri a lipcseieket

Szoboszlai Dominik, Gulácsi Péter és Willi Orbán (hátról Bolla Bendegúz) a válogatottban együtt küzdenek, ezúttal a Bajnokok Ligájában ellenfelek lesznek

is, hiszen 2020. decembertől 2023. júniusig a német együttesben szerepelt, a magyar válogatott csapatakapitánya ebben az időszakban 91 tétmeccsen 20 gólt szerzett. Gulácsi 2007–2013 között volt a Liverpool játékosa, igaz, egyszer sem lépett pályára a profi csapatban. A magyar kapust ebben az időszakban többször kölcsönadta klubja, Gulácsi 2009-ben a Hereford, 2010-ben a Tranmere, a 2011/2012-es szezonban a Hull City kapuját védte.

A legutóbbi BL-döntő „visszavágóján” a Real Madrid a Borussia Dortmundot fogadja. A június 1-jén rendezett londoni fináléban a spanyolok nyertek 2-0-ra.

„A mérkőzés képe alapján mi érdemeltünk volna győzelmet – idézte fel a BL-finálét Nuri Sahin, a dortmundiak szakvezetője, aki az előző

Az RB Leipzig története legjobb bajnoki rajtjával büszkélkedhet. Nincs oka a panaszra a Liverpoolnak sem, amely listavezető a Premier League-ben.

szezonban segédedzőként volt tagja a német együttes szakmai stábjának. – Játékosként is elvesztettem egy BL-finálét (a Bayern München ellen 2-1-re 2013-ban – a szerk.), nagy álmom a sorozat megnyerése. Kivételesen szerencsésnek tartom magam, hogy 36 évesen edzőként vehetek részt a világ legjelentősebb klubtornáján, egy kitűnő csapat kispadján.”

„A dortmundiak a júniusi döntőhöz képest új vezetőedzővel és kicsit átalakított kerettel jönnek hozzánk, látványos, gyors futballt játszanak – mondta klub honlapján Carlo Ancelotti, a Real Madrid vezetőedzője. – Az eredményeink eddig nem rosszak, a játékkal nem vagyok maximálisan elégedett. A védekezésünket természetesen stabilizálnunk kell, ez különösen fontos lesz a dortmundiak ellen. Mindent tudunk az ellenfélről, az összes mérkőzését elemeztük, a mai világban nem nehéz feltérképezni a riválist, természetesen ugyanez fordítva is igaz, a dortmundiak is mindent tudnak rólunk. Izgalmas, jó mérkőzésre számítok, és számomra csak a győzelem elfogadható.”

A 36-os tabellán a dortmundiak 2 győzelemmel, 10-1-es gólkülönbséggel az 1. helyen állnak, a madridiak 1-1 győzelemmel és vereséggel a 17. pozícióból várják a meccset. A találkozó játékvezetője a romániai Kovács István lesz.

Bajnokok Ligája, 3. forduló

Kedd:

AC Milan–FC Bruges 18.45 (tv: Sport1)
AS Monaco–Crvena Zvezda 18.45 (tv: Sport2)
Real Madrid–Borussia Dortmund 21.00
PSG–PSV Eindhoven 21.00
Juventus–VfB Stuttgart 21.00 (tv: Sport1)
Arsenal–Sahtar Doneck 21.00 (tv: Sport2)
Aston Villa–Bologna 21.00
Girona–Slovan Bratislava 21.00
Sturm Graz–Sporting Lisboa 21.00

Szerda:

Atalanta–Celtic 18.45 (tv: Sport2)
Brest–Bayer Leverkusen 18.45 (tv: Sport1)
Manchester City–Sparta Praha 21.00 (tv: Sport2)
RB Leipzig–FC Liverpool 21.00
FC Barcelona–Bayern München 21.00 (tv: Sport1)
Atlético Madrid–Lille 21.00
Benfica–Feyenoord 21.00
Salzburg–Dinamo Zagreb 21.00
Young Boys–Internazionale 21.00

Leclerc lett a nevető negyedik

FORMA-1 „Nem szívom mellre, hogy nem mutattak túl sokat a verseny során” – jelentette ki Charles Leclerc, a Ferrari pilótája, miután megnyerte az austini Amerikai Nagydíjat. A 27 éves monacói ugyan csak a negyedik helyről rajtolt, de az első kanyart követően élre állt, ugyanis az első sorból indulók egymással csatáztak: Max Verstappen leterelte a pályáról Lando Norrist.

„Láttam, hogy Max befelé megy, ahogy Lando is, és azt mondtam: ó, akkor csak a kigyorsításra készülök. Onnantól a magam versenyét futhattam” – tette hozzá Leclerc, akinek győzelme egy pillanattal sem forgott veszélyben. A kerécsere után követően Carlos Sainz Jr.

Leclerc pezsgőzik az Amerikai Nagydíj megnyerése után

a második helyre lépett előre, a Ferrari pedig így kettős sikert ünnepelhetett. A maranellóiak nagyot léptek előre a konstruktőrök összevetésében, már csak nyolc

pont a hátrányuk a második Red Bull mögött.

A futam utolsó 12 köre Verstappen és Norris csatájáról szólt, a címvédő hosszú percekig állta a sarat brit riválisával szemben. Négy és fél körrel a leintés előtt Norris átvette a harmadik pozíciót, ám a manőver során mindketten elhagyták a pályát.

Az incidenst követően Norris és a csapat között lezajlott egy rádiókommunikáció, amely során a McLaren meggyőzte a pilótát arról, hogy megőrizheti a pozíciót, ám a felügyelők másképp látták, s öt másodperces büntetést osztottak ki. Norris hiába ért be tehát harmadikként, a dobogó alsó fo-

kára Verstappen állhatott, aki 57 pontra növelte előnyét az összetettben.

Pontot szerzett még Oscar Piastri, George Russell, Sergio Pérez, Nico Hülkenberg, Liam Lawson és Franco Colapinto.

A vb a soron következő hétvégén a Mexikói Nagydíjjal folytatódik. NÉPSZAVA

A pontverseny élmezőnye

- Pilóták: 1. Verstappen 354 pont, 2. Norris 297, 3. Leclerc 275
- Konstruktőrök: 1. McLaren 544 pont, 2. Red Bull 504, 3. Ferrari 496

MOB-cél: közel lenni a legjobb tízhez

Az éremtáblázaton közel kell kerülni a legjobb tízhez a 2028-as Los Angeles-i nyári olimpián – mondta Fábián László, a Magyar Olimpiai Bizottság főtájtára a Sportrádióban. A párizsi játékokon (6 arany, 7 ezüst, 6 bronz) Magyarország 13. lett ezen a ranglistán. NÉPSZAVA

Marchand is itt lesz a budapesti vb-n

A világ egyik legjobb úszója, Léon Marchand is elindul a budapesti rövidpályás úszó-vb-n december 10-15. között. A 22 éves francia klasz-szis négyszeres olimpiai és ötszörös világbajnok. NÉPSZAVA

A profik között folytathatja Imané Halif

Arab lapértékesítések szerint rövidesen a profik között versenyezhet Imané Halif. A párizsi olimpián a nők 66 kg-os súlycsoportjában aranyérmet szerzett 25 éves algériai bokszo-ló részvétele heves vitákat gerjesztett testének az átlagos nőké-től eltérő kromoszóma-összetétele miatt. NÉPSZAVA

Ékszerdobozokban bizsu

LELÁTÓSZÖG Bármennyire sulykolja a propaganda, a stadionépítés nem a siker szektora, a tribün nem jár valóban első osztályú labdarúgással.

HEGYI IVÁN

A hazát meg a magyar kultúrát folyamatosan és alaposan NER-odálók „stadionboomot” meg „labdarúgó-reneszánszt” emlegetnek, miközben nyilvánvaló, hogy A, B, C szektort építeni pusztán kormányzati kampány kérdése, a tribünnel futballminőség nem jár, a megfelelő nivóhoz kevés a dohány, még kevesebb a gögyi.

Ha nemzetközi összevetésben is volna lé bőven, akkor az történhetne, ami a kézilabdában: a magyar éklklubok sorra megvehetnék a világ legjobb játékosait. De a több mint sportág, az egészen más dimenzió, abban nem lehet Magyarországra hozni komplett világválogatottakat, a labdarúgásban csak a jórészt láthatatlan légió jut nekünk.

A falaknál jobban csupán a közönséget sikerül felhúzni. Amint tapasztaltam, a DVSC-drukkerek legutóbb már a 11. percben (!) kórusban kiáltották, hogy „kurva gyenge!”, majd a meccs után levetették a „Lokika” mezét a labdarúgóknak nevezett személyekről. Az immár „az ország második fővárosának” hallucinált Debrecen Fidesz-hűségét az első köztött ismerték el fedjedelmi arénával, ám a MÁV-hoz hasonló hatékonysággal működő Vasutas pillanatnyilag az utolsó előtti helyen áll a világ nemzeti bajnokságainak rangsorában az 54. helyen „jegyzett” NB I-ben.

A két győzelmet, egy döntetlent és hat vereséget felmutató kompánia szombaton otthon kapott ki 5-0-ra attól a Pakstól, amelyre nem oly régen 4-0-s „atomcsapást” mért Tolnában egy román másodosztályú különítmény. A bukást jelentő ötöst 4664 néző tekintette meg a tíz éve átadott Nagyerdei stadionban, ahol még Dzsudzsák Balázs is kiborította, hogy hovatovább hajdú ért annyira a harangöntéshez, mint Hajdú-Bihar a futballhoz. Az avatásakor 13 és fél milliárd forintba fájó luxu-slétesítmény befogadóképessége 20 340 fő. Ennyi embert baj-

Nem lehet Magyarországra hozni komplett világválogatottakat, a labdarúgásban csak a jórészt láthatatlan légió jut nekünk.

noki meccsen sosem látott a sporttelep, a túlméretezés nagyjából négyszeres, mivel a DVSC átlagnézőszáma – a hivatalosnak tekintett források szerint – 5534.

A kihasználtság 27,2 százalékos, ha igaz, mert elképzelhető, hogy a látogatottsági (elhagyatottsági) adatokat a Caola kozmetikai vállalat konkurense készíti a páratlan léptékű stadionfejlesztés jegyében. Az érdeklődés felcsúti középértéke állítólag 1343; arrafelé talán a búcsúban sincsenek ennyien, s bizony nehéz elképzelni, hogy valaki hirtelen a térdére csap Budapesten vagy Tatabányán: „Megyek a Panchóba megnézni a Favorovot meg a Soisalót!”

Attól tartok, a Hajdúságban boldogabbak lennének a sallangmentes Oláh Gábor utcával, mert ott 2005 és 2014 között hétszer nyert bajnoki címet a DVSC, kiaknázva, hogy már akkor is szörnyen vissza-

esett, nyomokban sem hasonlított hajdanán oly dicsőséges önmagára a valódi magyar labdarúgás lényege, Budapest. Most ott a pompás építmény, de annyi logopédus nincs, amennyit a labdához kellene hívni Debrecenben.

Is. Mert nem különb a helyzet Miskolcon vagy Székesfehérváron sem. A 13 milliárd forintért felhúzott DVTK-stadionba átlagosan 5554-en járnak, ez a kapacitás 37,9 százaléka. A Videoton 14,3 milliárdos sóstói ékszerdobozában pedig meccsenként 2979-en jelennek meg, azaz a kihasználtság épphogy túllépi a húsz százalékot. Érthető, hiszen a Fehérvár a Hamupipóké-nél is szerényebb 12-es mezőny 9. helyén vesztegel.

Már utaltam rá: még nagyobb a pusztítás a fővárosban. A Honvéd 18,7 állami milliárdért kapott új stadiont, ehhez képest a szánalmas

Dzsudzsák Balázzsékall levetették a mezt a debreceni ultrák a Pakstól hazai pályán elszenvedett 5-0-s vereség után

NB II is túl erős a kispesti kudarc-halmazok számára. Igaz, Szombathelyen még rosszabbul jártak: a haladás szellemében 15,6 milliárdért tűnt fel a stadion, és tűnt el a futballklub...

Az MTK és a Vasas alig nyolcnyolc milliárdért kapott új sporttelepet, de a Hungária körúton, ahol dekádokon át Schaffer, Schlosser, Orth, Cseh II, Sándor, Hidegkuti volt a mérce, a játék fillért nem ér, a Vasas pedig ugyanaz, mint a Honvéd: az egyik szégyen, a másik gyalázat.

Vajon Angyalföld és Kispest mit köszönhet a „boomnak”?

A sport „stratégiai ágazattá” emelésének nyomán központi-lag 600 milliárd forintot költöttek 27, többségükben kevésé boldogító stadionra. Ha ebből levesszük a Népstadion utódját, a Puskás Arénát – amely csak névadója tekintetében azonos felcsúti kisöccsével, ráadásul a válogatott nem az NB I szuteréni szintje –, akkor is több mint 400 milliárd ment el futballilag túlnyomórészt indifferens helyszínekre.

Még az állandóan bajnok FTC otthonának kihasználtsága is alig több, mint 50 százalékos. Hiába, a máig messze legnépszerűbb magyar csapat az eklatáns pártállami összefonódás és az idehaza irdatlan Üllői úti költségvetés ellenére is legföljebb Európa-alsóhoz tartozik. Az összes többi oda sem, így a jelenlegi hazai ellenfelek vendéglátó-kának az érdekesítés szem-pont-jából megkerülhetetlen korlátai vannak. Ezért is fordulhat elő, hogy negyven éve, amikor az FTC kirívóan rosszul szerepelt, csak a 12. helyet szerezte meg a bajnokságban, őt és fél ezerrel magasabb (17 533) volt a kilencedik kerületi nézőátlag a mostaninál. A jó időkről, mondjuk, a hatvan esztendővel ezelőtti 43 462-es középértékről már nem is beszélek...

Ám a pálya puha pázsitján nagyobb a kontraszt, mint a nézőtérén.

Juhász Dorkáék hosszabbításban veszítettek

WNBA Hosszabbításos csatában 67-62-re kikapott a Minnesota Lynx a New York Liberty otthonában az észak-amerikai női profi kosárlabda-bajnokság fináléjának ötödik, mindent eldöntő összecsapásán. Sikerével a Liberty 3-2-re megnyerte az egyik fél harmadik győzelméig tartó párharcot, és története első bajnoki címét szerezte meg a WNBA-ben. A minnesotaiak korábban négyszer zártak az első helyen.

A magyar válogatott Juhász Dorka kilenc percet játszott a mérkőzésen a minnesotaiak együttesben, egy pontot szerzett és ugyanennyi asz-szisztot jegyzett.

Az első féldő után még a vendé-

Juhász Dorka (balra, fehér mezben) kilenc percet játszott a mindent eldöntő mérkőzésen

gek vezettek kilenc ponttal, ám a hazaiak öt másodperccel a vége előtt Breanna Stewart két értékesített büntetőjével egyenlítették.

A hosszabbításban végig a New York Liberty vezetett és 67-62-re győzött. A minnesotaiak első pontjaira több mint három percet kellett várni a ráadásban.

„Örökre emlékezni fogok erre a döntőre, leírhatatlan, amit érzek – idézte az AP amerikai hírügynökség Stewart nyilatkozatát a mérkőzés után. – Óriási köszönettel tartozunk a Minnesotának, nélküle nem lett volna ilyen fantasztikus ez a finálé. Minden mérkőzésen remekül szórakozott a közönség, büszkéek vagyunk

arra, hogy mi szereztük meg először a trófeát New Yorknak.”

A döntő legjobbjá (MVP) Jonquel Jones lett, aki 17 pontot szerzett az ötödik meccsen, ezzel ő volt a New York-iak legeredményesebb játékosa, Stewart a 13 pontja mellett összeszedett 15 lepattanót is. A minnesotai együttesből Napheesa Collier 22, míg Kayla McBride 21 pontig jutott.

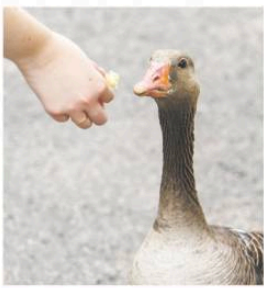
„Nem is mertem álmodni erről – jelentette ki Jones, aki 2019-ben a Connecticut csapatával már eljutott a döntőig, de akkor elvesztette az ötödik mérkőzést. – Korábban már nagyon közel voltam a bajnoki címhez, azóta vártam erre a pillanatra. Hittem benne, hogy egyszer sikerül.”

„Gratulálok a Libertynek az első bajnoki címéhez – mondta Cheryl Reeve, a Minnesota edzője. – 28 évet várt ellenfelünk erre a sikerre, mi közel voltunk az ötödik bajnoki címünkhöz, kevésen múlt, hogy nem sikerült megszereznünk.”

Ezt megelőzően 2019-ben volt arra példa, hogy öt mérkőzést rendeztek a fináléban. A WNBA-ben 2005 óta tart az egyik csapat harmadik győzelméig a döntő, ez a hetedik alkalom, hogy „végig ment” a finálé és ötödször lett bajnok az utolsó találkozó-t otthon játszó együttes. Először fordult elő ebben a lebonyolítási rendszerben, hogy két mérkőzésen is hosszabbítás döntött. NÉPSZAVA

Ne etessük a vízimadarakat!

A vízimadarak etetése veszélybe sodorja az állatokat, ugyanis kikapcsolja a téli túléléshez nélkülözhetetlen vonulási viselkedésüket, növeli a madarak közötti agressziót, fokozza a fertőző betegségeket, például az emberre is veszélyes madárinfluenza terjedését. A kiszórt eledel vonzza a patkányokat, rontja a vizek minőségét. MME

Hódító hódok

Az eurázsiai hódok már a Balaton környékén is megjelentek: hatalmas fákat rágnak meg, kisebb áramkimaradásokat is okozhatnak. Befúrják magukat a töltésekbe, ami veszélyes lehet áradások idején. De védett állatok, hasznuk is van: a hódcsaládok gátépítése növeli a víz visszatartását. LIKEBALATON

Aszociálissá tesz az alváshiány

Szó szerint másképp nézünk a többi emberre, ha kialvatlanok vagyunk. Rövidebb ideig tudjuk nézni mások arcát, ráadásul félre is értjük a jeleket: aki dühös, azt kevésbé megbízhatónak és kevésbé egészségesnek látjuk, míg a semleges vagy riadt arcokat kevésbé találjuk vonzónak, mint egy kiadós alvás után. ROADSTER

Kuba teljesen sötétbe borult

HIÁNY Az egész országra kiterjedő vészhelyzetet okozott, hogy negyedszer is összeomlott az áramszolgáltatás. Az Oszkár hurrikán érkezése tovább nehezíti a helyreállítási munkákat.

VARGA PÉTER

Négy áramszünet is nehezíti a kubaiak életét, akik egyébként már hozzászoktak a sorozatos áramkimaradásokhoz. Az energiaügyi minisztérium szerint péntek délelőtt 11 órakor az egész országban megszűnt az áramszolgáltatás, és 10 millió ember maradt villamos energia nélkül, miután az egyik fő erőmű, az Antonio Guiteras leállt. Ekkor legalább öt dízelmotoros áramfejlesztőt indítottak be, amit még Fidel Castro, a hajdani államelnök vásárolt ilyen esetekre. Regnálása idején „történelem előtíneke” minősítette Kuba nyolc erőművét, ám az ország energiaellátása mindmáig azokon múlik. Mivel a csaknem 50 éves berendezéseket már kétszer olyan hosszú ideig használják, mint amennyi a megengedett, nem csoda, hogy a hálózat ismét és most drámai mértékben összeomlott.

Vasárnap délután a Kubai Elektromos Szakszervezet bejelentette, hogy a kétmillió Havannában több mint 216 ezer embernek helyreállították az áramellátást, de a nap folyamán ismét összeomlott az elektromos hálózat – péntek óta negyedszer. A hétvégén nem nyitottak ki a kulturális intézmények, éjszakai szórakozóhelyek, és az iskolák, egyetemek sem. Csak az alapvető szolgáltatásokhoz szükséges munkahelyek és az állami fenntartású élelmiszeripari és egészségügyi vállalatok, intézmények hívták be dolgozóikat.

Életkép egy sötétbe borult havannai utcában. Már negyedik napja nincs áram Kubában

A helyzet már hónapok óta egyre rosszabb volt, de a múlt héten már teljes lett a csőd, és az sem segített, hogy az iskolásokat, a nem alapvető jelentőségű üzemek dolgozóit és az állami dolgozókat már csütörtökön hazaküldték. A szakemberek nem tudnak választ adni a kérdésre, mikor lesznek képesek teljes mértékben visszaállítani a szolgáltatást. „Addig nem lesz nyugalom, amíg az áramszolgáltatás helyre nem áll” – írta Miguel Díaz-Canel elnök az X-en. A helyzet a lakosság számára kezd katasztrofálissá válni, mert élelmiszer-, víz- és gyógyszerhiánytól szenvednek. Az emberek a trópusi országban – hűtés

híján – a túlmelegedett lakásokban szenvednek. Sok helyen – elsősorban a külvárosokban – voltak tüntetések, ahol eleve a szegényebb társadalmi csoportok élnek, de voltak megmozdulások az ugyancsak nehezebb helyzetben lévő távolabbi vidéki településeken is.

Manuel Marrero miniszterelnök a leromlott állapotú infrastruktúrát, a fűtőanyag hiányát és a növekvő igényeket okolta a kialakult helyzetért. A Milton hurrikánnal járó erős szél miatt nehezen hajózható tenger is hátráltatta a fűtőanyag partra juttatását. A kubai kormány a kialakult helyzetért már régóta felelősnek tartja az USA

embargóját és a Donald Trump által bevezetett új szankciókat is, amelyek akadályozzák, hogy az üzemanyag és az alkatrészek eljuthassanak az olajtüzelésű erőművekbe.

Kuba legnagyobb olajellátója, Venezuela az elmúlt kilenc hónapban napi 32 600 hordóra csökkentette a szállításait az országba, ez tavaly ebben az időszakban még napi 60 ezer volt, igaz, az ottani finomítók is gyengélkednek. Nem szállít annyi olajat, mint régebben, Mexikó és Oroszország sem, és a csőd szélén álló országnak nincsenek forrásai arra, hogy a piacról vásároljon azonnali szállítással olajat.

Elhunyt az egyik utolsó navahó kódbeszélő

SZOLGÁLAT Vasárnap, 107 éves korában elhunyt John Kinsel, a navahó kódbeszélők egyik utolsó tagja, aki társaival együtt a törzsi nyelvből kifejlesztett kódrendszerrel továbbította az amerikai hadsereg

FOTÓ: FACEBOOK

fontos üzeneteit a II. világháború csendes-óceáni hadszínterén. Buu Nygren, a navahó nép elnöke Kinsel tiszteletére elrendelte, hogy a rezervátumban október 27-ig engedjék félárbocra a zászlókat. A törzs az Arizona, Utah és Új-Mexikó határvidékén elterülő rezervátumban él. „Kinsel a tengerészgyalogság tagja volt, aki a legszörnyűbb körülmények között is felelőssége teljes tudatában, bátran és önfeláldozóan harcolt mindannyiunkért” – fogalmazott Nygren. Kinsel halála után már csak két navahó kódbeszélő maradt életben, Peter MacDonald egykori navahó törzsfőnök és Thomas H. Begay. A navahó kódbeszélők történetéről John Woo forgatott filmet 2002-ben A fegyverek szava címmel Nicolas Cage és Adam Beach főszereplésével. MTI

Kinsel 1942-ben vonult be a tengerészethez

Játékgyűjtés a bohócdoktorokkal

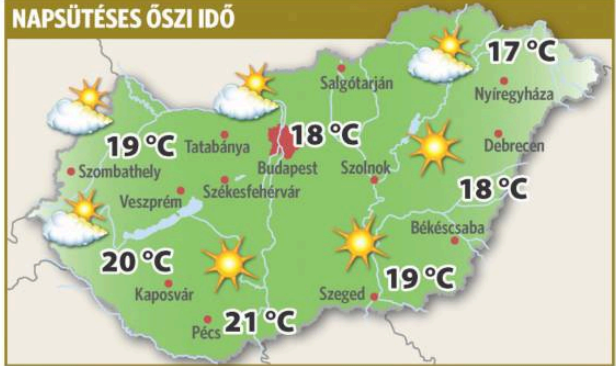
ADOMÁNY FoxPost-automatákon keresztül november 3-áig ingyenesen adhatják fel a segítők adományaikat a bohócdoktoroknak. A felajánlásokkal ötezer nélküldő, betegségből lábadozó kisgyermek ünnepe válik boldogabbá Mikulástól karácsonyig. Várják a felesleges, de még jó állapotú játékokat, mesekönyveket, gyermekregényt, színezőt, írószereket, plüssöket, melyeket a Mátrix Közhasznú Alapítvány bohócdoktorcsapata juttat el a rászorulókhhoz. A felajánlásokat egy cipősdobozba, iskolatáskába vagy zsákba kéri elhelyezni, amire írják rá: adomány. A csomagfeladással egy időben ki kell tölteni a „Bohócdoktorok, Karácsonyi Játékgyűjtés Veled” adatlapot, mely a www.bohocdoktor.com honlapon található. NÉPSZAVA

A felajánlásokat egy cipősdobozba kéri elhelyezni

FOTÓ: BOHOCDOKTOR.COM

SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
min 4 max 17	min 4 max 16	min 4 max 17	min 5 max 17	min 11 max 13

Boldog névnapot, Előd!

Az Előd régi magyar személynév, az elő szó -d kicsinyítő képzős származéka. A név jelentése lehet elsőszülött.

KENÓ	KENÓ	Október 21.
1 4 5 9 18 26 29 38 42 50		
51 52 54 55 57 63 64 68 69 73		

Csárdi Antal: Választási stratégia nem tűr alkut a kormánnyal

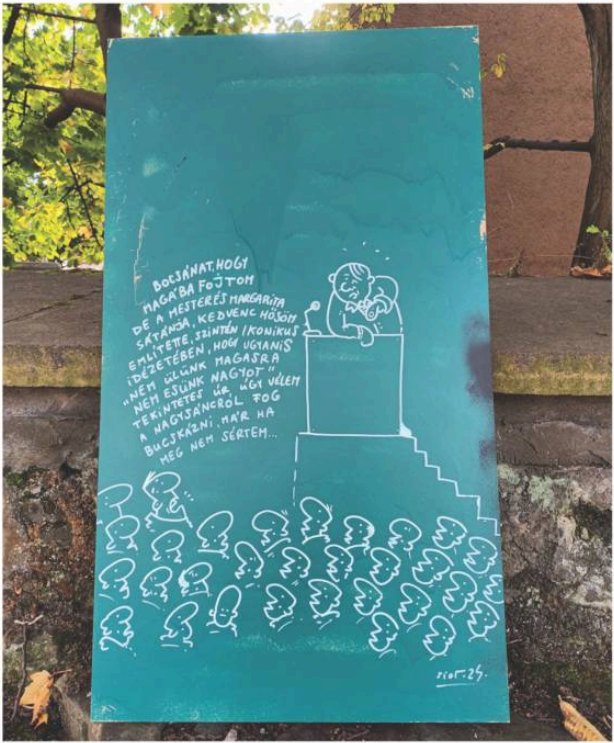
A Rogán Antal, az LMP vezetése és Vitézy Dávid közti megbeszélésre a kampány egy korai szakaszában került sor, még azelőtt, hogy a kongresszus döntött volna Vitézy Dávid támogatásáról – mondta el a Népszavának adott nyilatkozatában az LMP-t és annak parlamenti frakcióját is elhagyó Csárdi Antal. A politikus – aki független országgyűlési képviselőként folytatja munkáját – azt hangoztatta, számára ez az egyeztetés elfogadhatatlan, mivel nem tartja ellenzékinek azt a pártot, amely egy kampányidőszak bármely szakaszában választási stratégiáját a kormánypárttal egyezteti. Az erről szóló bizonyítékot eddig nem hozta nyilvánosságra, és ezt a jövőben sem kívánja megtenni, mivel így beazonosíthatóvá válna forrása. Ugyanakkor azt mondta, ez egy olyan objektív bizonyíték, amit ha bárki látna, ugyanerre a következtetésre jutna. Nyomatékosította, kertelés nélkül kívánja elmondani információit, amúgy pedig minden politikus, újságíró eldöntheti, elhiszi-e állításait, főleg annak fényében, ha ezeket összeillesztjük korábban megismert tényekkel.

A szembenézés ideje

„Ismerve apámat, nem lenne híve a feltétel nélküli tűzszünetnek. Elismerné, hogy a helyzet ugyan súlyos, de nem reménytelen, mert ellentétben 1956-tal, amikor semmilyen esélye sem lehetett a nyugati segítségnek, ma már számítani lehet a NATO és a nyugati világ támogatására.” Ezt nyilatkozta lapunk kérdésére a Torontóban élő Kopácsi Judit. Budapest volt rendőrfőkapitányának, az 1956-os forradalmi nemzetőrség főparancsnok-helyettesének, Kopácsi Sándornak a lánya e-mailben válaszolt kérdéseinkre.

Orbán bácsi...

Ruszkik haza! Hangnemében és eltökéltségében is félreérthetetlenül mutatott ajtót a magyarság 1956-ban a szovjet megszállóknak. Nem béketárgyalásra vágytak, hanem szabadságra, a Varsói Szerződésből való kilépésre. A szovjet ölelésből akartak távozni. A tankokkal nehéz lett volna tárgyalni. A tankok csak a Molotovból értenek. A fegyverekből. A hősök életük árán harcoltak a szabadságért (a hősiességnek ezer az árnyalata, de ez más lapra tartozik.) Orbán Balázs mondatai beégtek az emlékezetbe, és most emlékezni kell. A sunnyogókra is, meg a hősökre is. És egyszer majd a szabadság is eljön.

Hallgassuk a Népszavát!

A mesterséges intelligencia lehetőségeit kihasználva olvasóink meg is hallgathatják a napi lapszám vezető írásait. Mindössze két kattintás, és Szabolcs már olvassa is egymás után a kiválasztott cikkeket. Egy listán pontosan jelezzük a hangfájlban szereplő anyagok címét és kezdési idejét. Érdemes kipróbálni! Rezgessük meg a Népszava hangját! Néhány perc „rádiózás”, és sok mindent megtudhat a napi aktuális politikai és egyéb témákról. Autóban ülve így biztos kényelmesebb olvasni, de lehet még számtalan szituáció, amikor nehéz a betűket bámulni.